

A man in a forest, wearing a white helmet with a visor, an orange safety vest with reflective stripes, and orange pants. He is holding a chainsaw with a silver bar and a black handle. The background is a lush green forest with many trees. The text "BPL PENSIOEN" is in the top left corner, and "JAARVERSLAG 2024" is in a green box in the middle. At the bottom, it says "samen werken voor later".

BPL PENSIOEN

JAARVERSLAG 2024

samen werken
voor later

INHOUDSOPGAVE

BESTUURSVERSLAG BPL PENSIOEN.....	4
Voorwoord.....	5
Karakteristieken van het pensioenfonds.....	7
Het jaar 2024 op hoofdlijnen.....	11
Toekomstparagraaf	14
Hoofdstuk 1: Organisatie	18
1.1. Bestuur.....	19
1.2. De sleutelfuncties.....	23
1.3. Verantwoordingsorgaan en Raad van toezicht.....	23
1.4. Uitbestedingspartijen.....	25
1.5. Organisatie en governance	27
1.6. Geschiktheid en integriteit.....	27
1.7. Extern toezicht	30
1.8. Maatschappelijk verantwoord ondernemen.....	30
Hoofdstuk 2: Financiële Zaken	32
2.1. Actuariële zaken.....	32
2.2. Financiële positie en overbruggingsplan	33
2.3. Pensioenregeling en premiebeleid.....	35
2.4. Uitvoeringskosten	38
Hoofdstuk 3: Pensioenbeheer en communicatie	49
3.1. Pensioenbeheer.....	49
3.2. Communicatie.....	54
3.3. Klachten, geschillen en onregelmatigheden.....	57
3.4. Voorbereiding op overstap naar nieuwe pensioenregeling	59
Hoofdstuk 4: Vermogensbeheer.....	62
4.1. Markontwikkelingen 2024.....	62
4.2. Portefeuillewaarde.....	62
4.3. Rendementen.....	63
4.4. Rendementen per beleggingscategorie	64
4.5. Aanpassingen beleggingsbeleid.....	69
4.6. Verantwoord beleggen	70
4.7. Z-score.....	75
Hoofdstuk 5: Risicobeheer	77
5.1. Governance gebaseerd op three lines-model.....	77
5.2. Incidenten bij partners	79
5.3. Kwalitatieve en kwantitatieve risico-overwegingen bij financiële risico's.....	80
5.4. Eigen risicobeoordeling in het licht van de strategische pijlers	81
5.5. Uitkomsten Risk Self Assessments (RSA's).....	82

5.6. Risicomanagementcyclus vijf stadia	83
5.7. Instrumenten van het risicomanagement.....	84
5.8. Voorbereiding op overstap naar nieuwe pensioenstelsel.....	85
Hoofdstuk 6: Vaststelling bestuursverslag	87
Hoofdstuk 7: Verslag Raad van toezicht 2024.....	89
7.1 Inleiding.....	89
7.2 Plan van aanpak en specifieke toezichtthema's 2024	90
7.3 Samenstelling Raad.....	90
7.4 Functioneren Raad en toezichtvisie	91
7.5 Uitoefening goedkeuringsrechten.....	92
7.6 Observaties en aanbevelingen Raad van toezicht	92
Hoofdstuk 8: Oordeel Verantwoordingsorgaan over 2024.....	98
8.1 Samenstelling van het Verantwoordingsorgaan in 2024.....	98
8.2 Bijeenkomsten VO in 2024	98
8.3 Oordeel van het VO over het bestuur	99
8.4 Reactie van het bestuur op het oordeel van het Verantwoordingsorgaan.....	106
JAARREKENING BPL PENSIOEN.....	108
Hoofdstuk 1: Jaarrekening 2024.....	109
1.1 Balans per 31 december 2024	109
1.2 Staat van baten en lasten	110
1.3 Kasstroomoverzicht.....	111
1.4 Toelichting op de jaarrekening.....	112
Hoofdstuk 2: Vaststelling jaarrekening 2024	154
OVERIGE GEGEVENS	155
Statutaire regelingen over de bestemming van het saldo van baten en lasten.....	156
Actuariële verklaring	157
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant.....	160
Assurance-rapport van de onafhankelijke accountant met beperkte mate van zekerheid over geselecteerde indicatoren	172
BIJLAGEN	176
Bijlage 1: Pensioenbeheer en statistische gegevens	177
Bijlage 2: Verklaring naleving integriteitsbeleid	181
Bijlage 3: Overzicht nevenfuncties	182
Bijlage 4: Maatschappelijk verantwoord beleggen, principes en richtlijnen	184
Bijlage 5: Rapportages SFDR.....	187

BESTUURSVERSLAG BPL PENSIOEN

Voorwoord

Voor u ligt het jaarverslag 2024 van BPL Pensioen. In 2024 stonden we stil bij de mijlpalen die we bereikt hebben de afgelopen jaren. Want BPL Pensioen bestond in 2024 75 jaar. Niet voor niets is onze slogan 'samen werken voor later'. Goed pensioen in een leefbare wereld, nu en in de toekomst... Dat is waar we ons al 75 jaar voor inzetten. In een snel veranderende wereld bleef BPL Pensioen ook in 2024 het pensioenfonds voor iedereen die werkt in de agrarische en groene sectoren in Nederland. Het aantal deelnemers en pensioengerechtigden is gestegen. Net als de grote groep die een tijdlang actief was in onze sectoren en waarvoor we het pensioen nog steeds beheren.

Een goed pensioen is niet alleen uit te drukken in euro's. Want we willen allemaal van een goed pensioen genieten in een leefbare wereld. Al lang voordat het thema duurzaamheid belangrijk werd, waren wij er volop mee bezig. En dat zijn we nog steeds. Want 18 juni 2024 werden de jaarlijkse Pensioen Pro Awards uitgereikt en BPL Pensioen was genomineerd in de categorie 'Beste pensioenfonds met meer dan 5 miljard euro vermogen'. BPL Pensioen werd gekozen als winnaar en kreeg de zilveren award voor het behalen van goede beleggingsresultaten tegen relatief lage kosten. Daar zijn we uiteraard erg blij mee.

2024 was ook een jaar waarin we te maken hadden met veranderde wet- en regelgeving. Onder andere de nieuwe Code Pensioenfonds en de implementatie van de Europese verordening DORA. We werkten ook vooruit naar de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel in 2027 en aan de borging van de datakwaliteit.

Mijlpaal bereikt in de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel

De overstap naar onze nieuwe pensioenregeling staat gepland op 1 januari 2027. Werkgevers- en werknemersorganisaties (de sociale partners) in de agrarische en groene sectoren hebben afspraken gemaakt over die nieuwe pensioenregeling. Alle keuzes, overwegingen en berekeningen die de basis vormen voor de nieuwe pensioenregeling, staan in het transitieplan. De sociale partners hebben de afspraken in juni 2024 ter instemming voorgelegd aan hun leden. En de leden stemden in. Daarmee zijn de hoofdlijnen van de nieuwe pensioenregeling van BPL Pensioen een feit. We hebben een [speciale pagina op onze website](#) gezet waar we informatie plaatsen over de toekomst van ons pensioen.

We hebben weer de pensioenen kunnen verhogen

In ons vorige jaarverslag vertelden we over de stijging van de pensioenen per 1 januari 2024. Op basis van zorgvuldige afwegingen hebben we besloten de pensioenen per 1 januari 2025 weer te verhogen, maar nu met 2,5%. Dat is het maximale percentage dat op dat moment voor BPL Pensioen was toegestaan. U mag van ons verwachten dat, als het mogelijk is, we de pensioenen zoveel mogelijk mee laten groeien met de stijgende kosten voor levensonderhoud. Tegelijkertijd moeten we ons houden aan wettelijke regels en moet er genoeg geld in kas blijven voor alle pensioenen die we in de toekomst moeten betalen.

Governancestructuur

Het jaar 2023 is benut om op basis van evaluatie en collectieve zelfevaluatie te bedenken welke stappen we kunnen zetten om de governancestructuur te verbeteren. Dat leidde ertoe dat we begin 2024 over konden gaan tot het doorvoeren van een aantal veranderingen. Zo zijn sinds april 2024 drie bestuurders als

portefeuillehouder benoemd. Het gaat om de portefeuilles uitbestedingen, informatiebeheer en maatschappelijk verantwoord ondernemen. De drie portefeuillehouders hebben op de betreffende beleidsterreinen de functie van aanjager en uitdager in het bestuur. Ze komen met ideeën en vragen, en creëren op bestuurlijk niveau voldoende aandacht voor deze onderwerpen. De Risicocommissie is sinds april 2024 opgeheven en we hebben het risicobeheer in de eerste lijn versterkt. Eind 2024 vond een eerste evaluatie plaats van de stappen die zijn genomen om de governancestructuur te verbeteren. Met opvolging van de punten uit de evaluatie gaan we verder in 2025.

Sinds BPL Pensioen is opgericht in 1949, is er veel gebeurd. Niet alleen bij ons pensioenfonds, maar ook in de maatschappij. We kijken met vertrouwen terug en vooruit. Wij zijn ons bewust, mede door ons 75-jarig bestaan, dat economische instabiliteit, politieke ontwikkelingen en vele andere ontwikkelingen zich blijven voordoen. 75 jaar historie geeft vertrouwen voor de toekomst.

Eric Douma
Werkgeversvoorzitter

Gerard Riemen
Werknemersvoorzitter

Karakteristieken van het pensioenfonds

Missie, visie en strategie

Waar we voor staan: onze missie

BPL Pensioen is van ons allemaal. Op verzoek van sociale partners in de agrarische en groene sectoren zorgt het pensioenfonds voor het pensioen van de deelnemers. Dat doet BPL Pensioen door duurzaam te beleggen en daarmee bij te dragen aan een leefbare wereld. BPL Pensioen deelt rendementen en risico's en staat open voor iedereen die zich bij het fonds thuis voelt. BPL Pensioen is transparant en heeft oog voor een juiste balans tussen kosten en service.

Visie en strategie: een goed pensioen in een leefbare wereld

1: Alles draait om de deelnemers

In de basis is de taak die BPL Pensioen heeft: zorgen voor een waardevast pensioen voor de deelnemers. Daarom staat bij alles wat het fonds doet het belang van de deelnemers voorop. Met deelnemers wordt bedoeld: iedereen die bij BPL Pensioen pensioen opbouwt, dat in het verleden heeft gedaan en iedereen die al pensioen van het fonds krijgt¹. Dit doet BPL Pensioen voor iedereen die werkt of heeft gewerkt in de agrarische en groene sectoren. BPL Pensioen begrijpt dat continuïteit en planbaarheid voor de deelnemers van essentieel belang zijn. Daarom wordt gezorgd voor informatie op maat.

2: Samen optrekken met werkgevers

Voor de werkgevers is het bieden van een goed pensioen belangrijk. Dit is namelijk een secundaire arbeidsvoorwaarde die zij hun werknemers aanbieden. BPL Pensioen helpt werkgevers daarom om pensioen onder de aandacht te brengen van hun werknemers. Voor de werkgever zelf vindt het fonds het belangrijk om toe te werken naar een maximaal geautomatiseerde administratie en een moeiteloze premiebetaling.

3: Groen met positieve maatschappelijke impact

BPL Pensioen maakt zich al decennialang hard voor maatschappelijk verantwoord beleggen. Dit omdat het fonds het belangrijk vindt dat de deelnemers straks kunnen genieten van hun pensioen in een leefbare wereld. Bij de beleggingen wordt daarom niet alleen gekeken naar het verwachte rendement. Het pensioenfonds probeert negatieve impact op mens en milieu te vermijden en daar waar mogelijk een positieve bijdrage te leveren.

Kernwaarden

Kernwaarden helpen bij de concretisering van de missie en visie. Deze geven richting aan de besluiten die het pensioenfonds neemt en aan de aansturing van de uitbestedingspartners. De vier kernwaarden van BPL Pensioen zijn:

- betrouwbaar;
- toegankelijk;
- samen;
- duurzaam.

¹ In dit jaarverslag wordt iedereen die bij het fonds pensioen opbouwt, heeft opgebouwd en al pensioen krijgt, aangeduid met 'deelnemer'. Tenzij er een specifieke groep deelnemers of pensioengerechtigden aangeduid word.

Kenmerken pensioenfonds

Activiteiten

Stichting BPL Pensioen is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41149285 en statutair gevestigd in Woerden. Het doel is het verstrekken van pensioenuitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden. Nu en in de toekomst. Daarnaast verstrekt het fonds uitkeringen aan arbeidsongeschikte deelnemers. Dit wordt gedaan door op een goede manier de pensioenregelingen van de verplicht en vrijwillig aangesloten werkgevers uit te voeren.

De statuten van het pensioenfonds zijn voor het laatst aangepast op 19 december 2024 en gelden per 1 januari 2025. Deze liggen ter inzage bij de Kamer van Koophandel en zijn te vinden op de website van BPL Pensioen.

Beleid en verantwoording

Het fonds voert de pensioenregeling uit zoals opgenomen in de statuten en reglementen van het fonds. De uitvoering van de pensioenregeling bestaat uit het beleggen van het beschikbare vermogen, het verzorgen van uitkeringen en het informeren van belanghebbenden.

In de actuariële en beleidstechnische nota (ABTN) is de opzet van het fonds en de manier van uitvoeren gedocumenteerd. De reglementen en de ABTN zijn ook beschikbaar op [de website](#) van BPL Pensioen.

Kenmerken pensioenregeling

BPL Pensioen kent een basisregeling, een DB-excedentregeling en een DC-excedentregeling. De kenmerken van de verplichte basisregeling zijn als volgt:

	2025	2024	2023
Opbouwpercentage basisregeling	1,788%	1,788%	1,58%
Franchise	€16.655	€15.816	€15.202
Maximum pensioengevend salaris	€75.864	€71.628	€66.956
Maximumsalaris excedentregeling (DB en DC)	€137.800	€137.800	€128.810
Premie totaal	26,40%	26,40%	26,40%
Premie werkgever	19,09%	19,09%	19,09%
Premie werknemer (incl. 0,4% tijdelijk partnerpensioen)	7,31%	7,31%	7,31%
Loondagen bij 4 weken verloning	260	260	260
Loondagen bij maandverloning	261	262	260

Hieronder worden enkele belangrijke kenmerken van de twee excedentregelingen van BPL Pensioen weergegeven:

Excedent-middeloonregeling	Excedent-premieregeling (per 1-1-2024 niet meer aan te vragen)
Deze regeling werkt hetzelfde als de basisregeling. Werknemers bouwen een percentage aan extra pensioen op.	BPL Pensioen belegt de premie. Zo wordt een pensioenkapitaal opgebouwd. Hiermee koopt de werknemer later extra pensioen aan.
Vooraf is duidelijk hoeveel pensioen werknemers gaan opbouwen.	Minder zekerheid over het pensioen dat werknemers later extra krijgen. Dit hangt af van beleggingsresultaten en rente.
De premie is hoger dan in de excedent-premieregeling.	De premie is lager dan bij de excedent-middeloonregeling.

In het boekjaar zijn er wijzigingen in de bestaande pensioenregelingen aangebracht. Voor meer informatie over de wijzigingen, verwijzen we naar hoofdstuk 2 Financiële Zaken.

Kerncijfers 2020 - 2024

Bedragen (x € 1.000)	2024	2023	2022	2021	2020
Aantallen (per eind van het jaar)					
Werkgevers (met personeel)	14.842	14.940	14.242	14.141	14.918
Deelnemers, actief en voortgezet	133.388	120.984	123.227	122.387	122.886
Gewezen deelnemers	454.278	443.722	500.315	493.145	486.144
Pensioengerechtigden	80.495	77.732	75.557	73.486	71.190
Pensioenen					
Premiebijdragen	826.584	736.970	680.012	641.770	588.174
Kostendekkende premie	964.719	744.033	1.101.806	1.130.297	1.047.438
Gedempte premie	744.997	701.734	655.929	627.109	493.895
Pensioenuitvoeringskosten	32.067	27.718	24.281	23.125	21.927
Uitkeringen	459.068	428.043	370.144	349.096	325.193
Pensioenuitvoeringskosten per deelnemer (in €)	120	111	114	110	105
Vermogen en solvabiliteit					
Resultaat boekjaar	482.669	734	1.521.643	3.186.774	-1.218.361
Aanwezig vrij beschikbaar eigen vermogen	3.320.681	2.838.012	2.837.278	1.315.635	-1.871.139
Minimaal Vereist Eigen Vermogen (art. 131 PW)	933.953	835.900	756.674	994.863	1.050.416
Minimaal vereiste dekkingsgraad	104,3%	104,2%	104,3%	104,3%	104,3%
Vereist Eigen Vermogen (art. 132 PW)	4.166.071	3.802.684	3.668.689	4.665.874	4.936.931
Vereiste dekkingsgraad	119,2%	119,3%	120,6%	120,0%	120,1%
Voorzieningen pensioenverplichtingen	21.711.893	19.705.303	17.788.389	23.353.591	24.599.897
Actuele dekkingsgraad	115,3%	114,4%	116,0%	105,6%	92,4%
Beleidsdekkingsgraad	117,6%	118,3%	117,4%	100,0%	87,2%
Reële dekkingsgraad	86,8%	86,1%	88,1%	80,6%	71,2%
Premie dekkingsgraad	101,5%	118,2%	72,3%	66,4%	67,1%
Performancetoets	1,97	1,93	1,89	1,93	1,656
Z-score	0,28	0,19	0,26	0,76	0,17
Gemiddelde interest van verplichtingen	2,07%	2,26%	2,45%	0,61%	0,28%
Beleggingen					
Belegd vermogen (incl. derivaten passiva)	24.832.054	22.142.719	20.110.768	24.936.395	23.069.166
Beleggingsresultaten	2.170.059	1.757.881	-4.312.548	1.654.576	3.027.676
Gemiddeld rendement op beleggingen (incl. rentehedge)	9,68%	8,67%	-17,34%	7,50%	8,40%
Kosten vermogensbeheer in % van het gemiddeld belegd vermogen	0,33%	0,35%	0,29%	0,26%	0,28%
Waarvan transactiekosten	0,10%	0,11%	0,08%	0,07%	0,08%

Ontwikkelingen deelnemersaantal

Het aantal deelnemers (inclusief gewezen deelnemers) is in 2024 toegenomen met 25.723. Eind 2024 waren er 668.161 deelnemers bij BPL Pensioen.

Het jaar 2024 op hoofdlijnen

Nieuw pensioenstelsel

De transitie naar het nieuwe pensioenstelsel staat gepland op 1 januari 2027. Afgelopen jaar stond daarom in het teken van de voorbereiding op deze overgang. Hieronder wordt kort per onderdeel aangegeven wat er is gedaan. In de hoofdstukken 2 tot en met 5 is een uitgebreidere toelichting op deze stappen opgenomen.

Financiële zaken

In aanloop naar implementatie van de Wet toekomst pensioenen (Wtp) hanteert BPL Pensioen het transitie-financieel toetsingskader (ftk). Hierdoor zijn de wettelijke regels voor verhogingen ruimer en was een stijging van de pensioenen in 2024 mogelijk. Meer informatie hierover is te vinden onder het kopje 'Stijgende pensioenen'. Omdat BPL Pensioen het transitie-ftk hanteert, is er een overbruggingsplan opgesteld. In het overbruggingsplan wordt berekend of het fonds op 1 januari 2027 naar verwachting de minimaal benodigde inwaardekkingsgraad heeft. Uit het overbruggingsplan van 2024 blijkt dat dit naar verwachting het geval is.

Pensioenbeheer

De pensioenregeling verandert met de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel. Dat betekent dat de pensioenadministratie moet worden aangepast. Dit heeft grote gevolgen voor pensioenuitvoerder TKP Pensioen. Daarom werkt TKP Pensioen aan een nieuw IT-landschap en zijn zij bezig met de implementatie van een nieuw pensioenadministratiesysteem (Plexus van Keylane). BPL Pensioen heeft overleg met TKP Pensioen over de benodigde aanpassingen en over de risico's en kosten die hierbij horen. In maart 2024 heeft TKP Pensioen voor BPL Pensioen een transitimanager aangesteld. De transitimanager ondersteunt BPL Pensioen bij de overgang naar het nieuwe stelsel. BPL Pensioen overlegt ook met de andere pensioenfondsen die hun pensioenadministratie door TKP Pensioen laten uitvoeren. Deze overleggen helpen het bestuur om keuzes te maken over de wijze waarop BPL Pensioen de pensioenregeling gaat uitvoeren. In voorbereiding op de transitie van de pensioenen van de deelnemers naar het nieuwe pensioenstelsel, zorgt BPL Pensioen ervoor dat de datakwaliteit van de pensioenadministratie op orde is. Daarmee wordt de datakwaliteit voor, tijdens en na transitie geborgd.

Pensioencommunicatie

In aanloop naar de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel zorgt BPL Pensioen ervoor dat iedereen die behoefte heeft aan informatie over de nieuwe regels voor pensioen, dit laagdrempelig tot zich kan nemen. Om die reden werden webinars (voor werkgevers, (ex-)werknemers en pensioengerechtigden) en bijeenkomsten door het land georganiseerd. Daarnaast communiceerde BPL Pensioen er ook over op haar speciale themawebpagina. Maar ook in Mijn BPL Pensioen en het VanColland-magazine (voor werkgevers). Met de inwerkingtreding van de Wtp is er een wettelijke plicht voor pensioenfondsen om keuzebegeleiding adequaat vorm te geven. Hierbij is het belangrijk dat de begeleiding aansluit bij de behoefte van de doelgroep. In 2024 stelde BPL Pensioen in lijn met de wet een 'Beleid op keuzebegeleiding' op. In dat beleid staat beschreven welke vormen van keuzebegeleiding BPL Pensioen biedt en waarom.

Vermogensbeheer

BPL Pensioen heeft het strategische beleggingsbeleid voor het nieuwe pensioenstelsel opgesteld. Hiervoor zijn de voorkeuren van de deelnemers van het pensioenfonds onderzocht door middel van een risicopreferentieonderzoek. Die resultaten zijn gebruikt om het beleid te maken. Ook wordt gekeken naar beleggingsrisico's van de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel. Er wordt onderzocht of het zinvol en mogelijk is om de financiële positie van het pensioenfonds te beschermen voorafgaand aan de transitie naar de nieuwe pensioenregeling.

Risicobeheer

De sleutelfunctiehouder risicobeheer en de tweedelijnsrisicomanager (de risicobeheerfunctie) hebben zich vooral gericht op het onder de loep nemen van de beleidsvorming door het bestuur. Daarnaast participeert de tweedelijnsrisicomanager in de vergaderingen van de stuurgroep Wtp. Dit biedt de mogelijkheid om vroegtijdig vragen te stellen en opmerkingen te plaatsen. De sleutelfunctiehouder risicobeheer en de tweedelijnsrisicomanager hebben periodiek overleg met de sleutelfunctiehouder actuarieel en sleutelfunctiehouder interne audit om de ontwikkelingen in samenhang te kunnen beoordelen.

Ontwikkelingen in 2024

Naast de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel zorgt BPL Pensioen ervoor dat de reguliere bedrijfsvoering op orde is. Denk hierbij aan het voldoen aan (actuele) wet- en regelgeving, verbeteringen in de fondsgovernance en activiteiten die bijdragen aan de missie, visie en strategie van het pensioenfonds.

Stijgende pensioenen

Dankzij een goede dekkingsgraad konden alle pensioenen en pensioenaanspraken verhoogd worden per 1 januari 2025. Bij de besluitvorming oordeelde het bestuur dat dit evenwichtig is in opmars naar het nieuwe pensioenstelsel. De impact van deze verhoging is verwerkt in de cijfers per 31 december 2024. In Hoofdstuk 2, Financiële Zaken, is meer informatie te vinden over de verhoging van de pensioenen.

Pensioenopbouw omhoog in 2024

Omdat BPL Pensioen in 2024 gebruik kon maken van de mogelijkheid om de rente en het ingroeipad van de inflatie aan te passen, hebben de sociale partners besloten om het opbouwpercentage met ingang van 2024 te verhogen van 1,58% naar 1,788%. De premie is gelijk gebleven in 2024.

Digital Operational Resilience Act (DORA)

DORA is een Europese verordening die vanaf 17 januari 2025 van toepassing is op vrijwel de gehele financiële sector, inclusief pensioenfondsen. DORA heeft betrekking op informatiebeheer (IB) en de digitale weerbaarheid van financiële instellingen. In 2024 maakte BPL Pensioen afspraken met partijen waar BPL Pensioen mee samenwerkt en richtte procedures in om aantoonbaar 'in control' te zijn. Hierbij volgt BPL Pensioen onder andere de door DNB in 2023 geactualiseerde Good Practice Informatiebeveiliging. Zie Hoofdstuk 5 voor meer toelichting.

Code Pensioenfondsen en governancestructuur

Eind 2023 is een geactualiseerde versie van de Code Pensioenfondsen gepubliceerd. De herziene Code Pensioenfondsen is per 1 januari 2024 in werking getreden en vervangt de Code Pensioenfondsen uit 2018. 2024 was het implementatiejaar voor de nieuwe en aangepaste normen, waarbij het aantal normen is teruggebracht van 65 naar 49. Met name op het onderwerp 'diversiteit en inclusie' is de herziene Code Pensioenfondsen aangescherpt. Daarnaast is de duur van de maximale zittingstermijn van leden van de organen van het pensioenfonds aangepast. Zie Hoofdstuk 1 voor een verdere toelichting.

Maatschappelijk verantwoord beleggen

BPL Pensioen is ervan overtuigd dat maatschappelijk verantwoord beleggen bijdraagt aan de realisatie van een goed pensioen en aan een leefbare toekomst voor de deelnemers. BPL Pensioen stelt zichzelf als doel om als voorloper en aanjager te acteren binnen de pensioensector op het gebied van duurzaamheid. Daarom zijn ecologische, sociale en governance (ESG) normen een belangrijk criterium binnen alle beleggingsactiviteiten. Zie voor meer informatie Hoofdstuk 4 en bijlage 5.

Op de website legt BPL Pensioen elk halfjaar verantwoording af over de prestaties op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen en over het stembelid. In 2024 is gestart met de selectie van een impact oversight manager. Zijn taak wordt het selecteren van impactbeleggingen. Naar verwachting resulteert dit medio 2025 in de selectie van de eerste beleggingen. Er is een kader vastgesteld om in de toekomst impactbeleggingen een prominente plek in de portefeuille te geven.

De deelnemersbijeenkomsten, webinars en spreekuren

BPL Pensioen streeft naar persoonlijk contact met deelnemers en werkgevers op relevante momenten. Dat kan fysiek en digitaal zijn. Fysiek contact vindt vooral plaats tijdens deelnemersbijeenkomsten en spreekuren op locatie. In 2024 hield BPL Pensioen zeven deelnemersbijeenkomsten en 65 fysieke spreekuurdagen op verschillende locaties in het land. Deelnemers kunnen zich inschrijven voor een persoonlijk pensioengesprek. Digitaal contact vindt plaats in de vorm van online spreekuren en webinars. In 2024 vonden er twee webinars plaats: over "AOW in zicht" in mei en over de nieuwe regels voor pensioen voor werkgevers in oktober. Gemiddeld werden de webinars met een 7,7 beoordeeld. In 2024 zijn 705 videogesprekken gevoerd en die werden gemiddeld met een 9,1 beoordeeld.

Toekomstparagraaf

DORA

Met de implementatie van DORA heeft BPL Pensioen aanvullende maatregelen genomen om de eigen bedrijfsvoering te beschermen tegen cybersecurityrisico's. De implementatie van de werkwijze betreffende de interne organisatie zijn begin 2025 afgerond. Ook is het belangrijk om de partijen waar BPL Pensioen mee samenwerkt hierin mee te nemen om tijdig 'DORA-compliant' te zijn. BPL Pensioen verwacht hier tot medio het tweede kwartaal van 2025 mee bezig te zijn. Daarmee wordt dit traject afgesloten en worden de werkzaamheden om compliant te blijven aan DORA verder ingebed binnen de organisatie. DNB is hierover tijdig op de hoogte gesteld en heeft er kennis van genomen.

Schijnzelfstandigheid

Arbeidsrelaties van zelfstandigen kunnen in bepaalde gevallen aangemerkt worden als arbeidsovereenkomst. Als geconstateerd wordt dat een zelfstandige een arbeidsovereenkomst heeft (of gehad heeft), dan kunnen pensioenaanspraken ontstaan. Dat kan ook met terugwerkende kracht het geval zijn en dan moeten premies gevorderd worden. De opdrachtgever wordt dan achteraf juridisch gekwalificeerd als een werkgever. Dat vraagt het nodige van de handhaving, met name wanneer een administratie ontbreekt en geen premieoplegging en incasso kan plaatsvinden bij die werkgever. Op 1 januari 2025 heeft de Belastingdienst de controle op schijnzelfstandigheid hervat. Die controle was de afgelopen acht jaar bevroren vanwege onduidelijkheid over de criteria voor zelfstandig ondernemerschap. De verantwoordelijkheid lag in de tussentijd bij werkgevers/opdrachtgevers om dit zelf te beoordelen. We kunnen er niet op vertrouwen dat dat altijd goed is gegaan. In rechterlijke uitspraken, met name in die tegen Deliveroo en Uber, zijn de criteria voor zelfstandig ondernemerschap verduidelijkt. Momenteel is er een wetsvoorstel 'Verduidelijking beoordeling arbeidsrelaties en rechtsvermoeden' (Wet VBAR) dat in 2023 ter consultatie is voorgelegd. De inwerkingtreding van de wet staat gepland per 1 januari 2026. BPL Pensioen houdt deze ontwikkelingen in de gaten. Op het moment van vaststelling van dit jaarverslag is er onvoldoende inzicht om te beoordelen of en in welke mate er sprake is van een mogelijke 'uitstroom van middelen'. Dat wil zeggen dat BPL Pensioen aanspraken toe moet kennen aan schijnzelfstandigheden zonder dat daarvoor nog premie kan worden geïnd. Voor dit risico wordt geen voorziening aangehouden.

Eigen risicobeoordeling (ERB)

In 2024 heeft het bestuur besloten om de ERB uit 2023 te actualiseren en uit te breiden met een controle op de haalbaarheid van de strategie na de transitie naar het nieuwe stelsel. Eind 2024 is een eerste aanzet tot het actualiseren van de ERB gedaan. Deze wordt in 2025 afgerond en wordt onderdeel van de besluitvorming met betrekking tot de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel.

Wtp en transitie naar nieuwe pensioenregeling

In 2025 worden belangrijke stappen gezet in de transitie naar de nieuwe pensioenregeling. DNB beoordeelt de manier waarop pensioenfondsen de transitie naar het nieuwe pensioensysteem aanpakken. Hiervoor moeten pensioenfondsen een zogenoemde invaarmelding indienen bij DNB. BPL Pensioen streeft ernaar om deze invaarmelding in oktober 2025 bij DNB in te dienen. Daarvoor zijn verschillende zaken nodig, zoals het advies van het verantwoordingsorgaan, de instemming van de raad van toezicht en de opdrachtbevestiging aan sociale partners.

Eind 2024 is een verzoek tot partiële toetsing gedaan aan DNB op de risicohouding en het Wtp-beleid. Deze beoordeling is door DNB eind maart 2025 afgerond. Deze beoordeling was positief. DNB heeft een drietal bevindingen die voor de definitieve invaarmelding worden afgerond.

Aan het eind van het eerste kwartaal van 2025 heeft het bestuur van BPL Pensioen vastgesteld dat de datakwaliteit van de pensioenadministratie voldoende is voor de transitie naar de nieuwe pensioenregeling. Uit het onderzoek naar de datakwaliteit bleek dat het beheersingsraamwerk van BPL Pensioen werkt: er bestaat geen twijfel over 99,5% van de onderzochte data waarmee de pensioenen worden omgezet. De data waar wel twijfel over bestond zijn onderzocht. Dat onderzoek deed BPL Pensioen risicogebaseerd volgens het Kader Datakwaliteit. Randvoorwaarde voor de vaststelling van de kwaliteit is dat de *get clean fase*, waarin de dataconstateringen zijn opgelost of verklaard, volgens doelstelling is afgerond voordat de pensioenen worden omgezet. In april 2025 is een verzoek tot partiële toetsing van de datakwaliteit gedaan bij DNB. De beoordeling door DNB is op het moment van vaststellen van het jaarverslag nog niet afgerond.

Het wettelijke verplichte communicatieplan is door het bestuur van BPL Pensioen op 27 februari 2025 vastgesteld. Dit communicatieplan is een bijlage bij het implementatieplan. Het implementatieplan vormt samen met het invaarsjabloon de basis van de invaarmelding aan DNB.

Politieke turbulentie rondom de Wtp

Op het moment van schrijven van dit jaarverslag is er in de Tweede Kamer van het parlement een stevige discussie gaande over een fundamentele wijziging van de Wtp (zie Kamerstukken II, 2024/25, 36578 over het wetsvoorstel tot wetswijzigingen in verband met de verlenging van de overgangperiode naar het nieuwe pensioenstelsel). De uitkomst van deze discussie is nog niet bekend. Als de Tweede Kamer besluit tot een fundamentele wijziging van de Wtp, dan is de vraag of dat voorstel door de minister van SZW aan de Eerste Kamer wordt aangeboden. Wanneer het wel naar de Eerste Kamer gaat, dan is het de vraag of de Eerste Kamer instemt met het wetsvoorstel. Kortom, er is veel onzekerheid.

Het bestuur is zich ervan bewust dat het proces om over te gaan naar het nieuwe pensioenstelsel stopt bij een fundamentele wijziging van de Wtp vóór 1 januari 2027. Sociale Partners zullen dan opnieuw moeten onderhandelen over een transitieplan. Deze overgang naar het nieuwe stelsel vindt plaats in de vorm van een interne collectieve waardeoverdracht en zal dan in de komende jaren niet kunnen plaatsvinden. Ook is niet duidelijk of BPL Pensioen met ingang van 1 januari 2028 nieuwe deelnemers aan de bestaande pensioenregeling kan laten deelnemen.

Het bestuur volgt de politieke ontwikkelingen. Tegelijkertijd gaat het bestuur verder met de wettelijk voorgeschreven plicht om uitvoering te geven aan de Wtp zoals deze op het moment van schrijven van dit jaarverslag geldt. Het bestuur kan, gezien de vele onzekerheden, nog niet inspelen op de mogelijke wijzigingen als gevolg van het hiervoor genoemde wetsvoorstel.

Duurzaamheid en nieuwe ontwikkelingen

BPL Pensioen wil een duurzaam en groen pensioenfonds zijn. Nieuwe initiatieven om dat te bereiken zijn altijd meer dan welkom. In 2025 is een paar projecten tot uitvoering gekomen. Hierna volgen enkele voorbeelden.

BPL Pensioen is als eerste belegger ingestapt in het maken van circulaire keukens. Via Achmea Real Estate investeert BPL Pensioen in circulaire keukens van Keller Keukens. Keller Keukens heeft een concept ontwikkeld: oude keukens worden niet weggegooid, maar zo veel mogelijk hergebruikt. Met deze samenwerking draagt BPL Pensioen bij aan een circulaire economie en een betere toekomst voor mens en milieu. Het past goed bij het verder verduurzamen van de beleggingen.

Ook belegt BPL Pensioen voor het eerst in houtbouw. Houtbouw heeft een veel lagere CO₂-voetafdruk dan traditionele bouwmaterialen als beton en staal. Een voorbeeld waarin BPL Pensioen houtbouw heeft toegepast, is een appartementencomplex in Den Haag. Dit heet 'One Milky Way' en bestaat uit 213 huurappartementen. Er is een woontoren met 183 woningen en er is laagbouw met 30 woningen. De laagbouw wordt gebouwd met Cross Laminated Timber (CLT), een kruislings verlijmd houtproduct dat beton en staal vervangt. Dit natuurlijke bouw materiaal heeft een zeer lage CO₂-impact. Dat bespaart op 30 woningen ongeveer 460 ton CO₂. Bovendien is de bouw tijd korter.

Tot slot investeert BPL Pensioen in Nederlandse landbouwgrond en heeft besloten het bedrag te verhogen. Hierdoor komt het totaal dat BPL Pensioen belegt in het ASR Dutch Farmland Fund uit op € 300 miljoen. Het ASR Dutch Farmland Fund is gericht op de lange termijn. Er bestaat op de lange termijn een goed verband tussen de ontwikkeling van de grondprijs en de inflatie. Tezamen met de ontvangen pacht levert dit een stabiel reëel rendement op. Ook helpt BPL Pensioen met dit fonds de pachter van de landbouwgrond. De pachter kan na afloop van de afgesproken termijn kiezen om de gepachte landbouwgrond te kopen. Dat is één van de voorbeelden waarom het ASR Dutch Farmland Fund goed bij BPL Pensioen past. Het levert een bijdrage aan de agrarische en groene sector en bovendien levert het een aantrekkelijk rendement op voor de deelnemers van het pensioenfonds.

De situatie op de effectenbeurzen

In april 2025 is er sprake geweest van turbulentie op de beurzen vanwege angst onder beleggers voor een handelsoorlog. De daling van de aandelenbeurzen heeft ook invloed op de beleggingsportefeuille van BPL Pensioen. De dekkingsgraad is hierdoor beperkt gedaald. Het fonds volgt deze ontwikkelingen op de voet en stuurt hierop bij waar nodig.

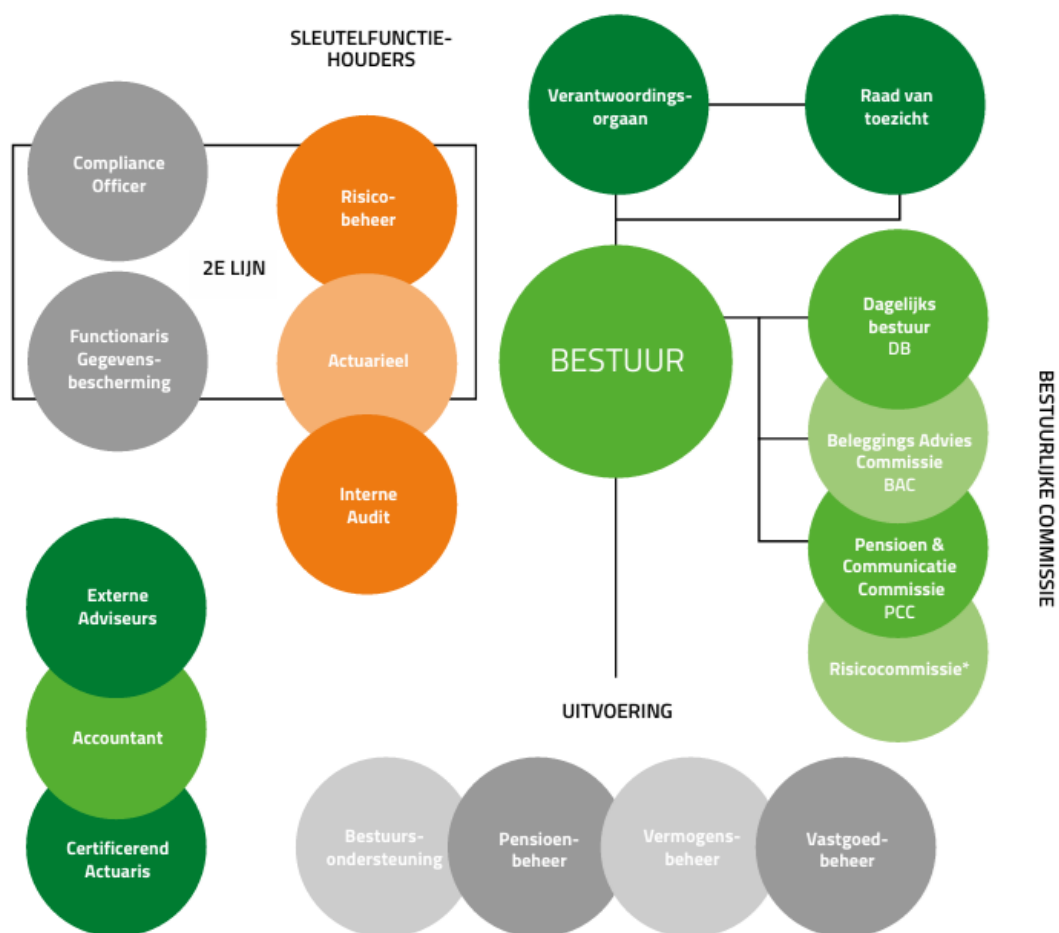

Hoofdstuk 1 **Organisatie**

Hoofdstuk 1: Organisatie

De governance van BPL Pensioen is ingericht volgens het paritair bestuursmodel. BPL Pensioen heeft drie organen: het bestuur, de raad van toezicht en het verantwoordingsorgaan. Daarnaast zijn er drie bestuurlijke commissies en drie portefeuillehouders. De tweede en derde lijn bestaat uit drie sleutelfunctiehouders, de compliance officer en de functionaris gegevensbescherming. Voor de uitvoering heeft BPL Pensioen te maken met bestuursondersteuning, pensioenbeheer, vermogensbeheer en vastgoedbeheer, en een aantal externe adviseurs.

De rol van de verschillende gremia en hun activiteiten in 2024 worden in de volgende paragrafen toegelicht. Daarnaast komen ook de onderwerpen interne fondsgovernance, beoordeling van het bestuur op het gebied van deskundigheid, geschiktheid, inclusiviteit, integriteit en het maatschappelijk verantwoord ondernemen aan bod.

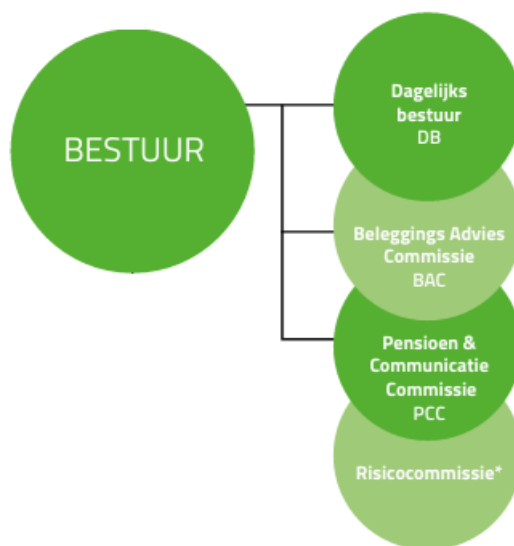
* Risicocommissie in 2024 opgeheven

1.1. Bestuur

Het bestuur is verantwoordelijk voor de uitvoering van de door de sociale partners overeengekomen pensioenregeling. Het bestuur heeft twaalf zetels en is paritair samengesteld. Dat wil zeggen dat werkgevers, werknemers en pensioengerechtigden in het bestuur zijn vertegenwoordigd.

De verdeling van de zetels is als volgt:

- namens de werkgeversorganisaties (vijf leden in totaal):
 - De Land- en Tuinbouworganisatie Nederland (LTO): drie leden;
 - Cumela Nederland: één lid;
 - De Koninklijke Vereniging van Hoveniers en Groenvoorzieners (VHG): één lid.
- namens de werknemersorganisaties (drie leden in totaal):
 - FNV: twee leden;
 - CNV: één lid.
- twee leden zitten namens de pensioengerechtigden in het bestuur. Zij worden voorgedragen via de vereniging van pensioengerechtigden en gekozen via verkiezingen;
- er zijn twee onafhankelijke leden.

De werkgevers- en werknemersvoorzitters wisselen ieder jaar begin april van technisch voorzitterschap.

Vanaf de zomer 2023 tot eind maart 2024 is het bestuur aan de slag gegaan met governance. Daarbij besloot het bestuur drie portefeuillehouders in het bestuur aan te stellen (zie voor meer informatie paragraaf 1.2). Daarmee komt er meer bestuurlijke aandacht voor de onderwerpen informatiebeheer, maatschappelijk verantwoord ondernemen en uitbestedingen, en is de bestuurlijke besluitvorming verbeterd.

Verschillende onderdelen bestuur

De bestuurlijke commissies ondersteunen het bestuur. Hun taak is om, binnen het mandaat van de commissie, besluiten te nemen. Daarnaast bereiden zij onderwerpen voor waarover het bestuur een besluit moet nemen. Ook geven zij het bestuur advies over de te nemen besluiten. Het bestuur heeft de taken en bevoegdheden van deze commissies vastgelegd in afzonderlijke reglementen. Sinds april 2024 zijn er wisselingen geweest in de bestuurlijke commissies. De actuele invulling van de commissies en aandachtsgebieden is te vinden op de website bplpensioen.nl/organisatie.

Het dagelijks bestuur (DB) bereidt de bestuursvergaderingen voor en vormt de dagelijkse leiding van het fonds. Stakeholdermanagement en budgetbeheersing vallen ook onder het aandachtsgebied van het dagelijks bestuur. Het dagelijks bestuur wordt gevormd door:

Naam	Functie
Gerard Riemen	Werknemersvoorzitter
Eric Douma	Werkgeversvoorzitter

De Beleggingsadviescommissie (BAC) bereidt de strategische besluitvorming voor op het gebied van de beleggingen van het fonds. Ook bewaakt deze commissie de uitvoering van het vermogensbeheer en het vastgoedbeheer.

Naam	Functie
Mark Rosenberg	Voorzitter
Eric Douma	Lid
Harrie de Vaan	Lid
Jaap den Dekker*	Aspirant-lid
Henk Jagersma	Onafhankelijk adviseur
Erik Hulshof	Onafhankelijk adviseur

* Jaap den Dekker was (aspirant-)lid tot en met 31 december 2024. Vanaf 1 januari 2025 is er een vacature.

De Pensioen- en communicatiecommissie (PCC) bereidt de besluitvorming voor van alle aspecten die van invloed zijn op de pensioenregeling, op de pensioenverplichtingen en op de communicatie van het fonds. Ook bewaakt deze commissie de uitvoering van het pensioenbeheer, waaronder de naleving van de contracten en de uitvoering van de dienstverleningsovereenkomst met TKP Pensioen.

Naam	Functie
Erna Sluis	Voorzitter
Gerard Riemen	Lid
Willem van den Nieuwenhof	Lid
Funda van Riel-Bor*	Lid

* Funda van Riel-Bor was vanaf 1 oktober 2024 aspirant-bestuurder en aspirant-lid PCC, en zij is per 6 december 2024 benoemd tot bestuurder en lid PCC.

De Risicocommissie (RC) is in april 2024 opgeheven. Het risicobewustzijn in de eerste lijn is versterkt. Daarmee kunnen risico's gesignaleerd vanuit de eerste en tweede lijn eerder worden behandeld, gewogen en opgepakt. Ook hebben we de vastlegging van de risico's en het risicobeheer verbeterd.

De Stuurgroep Wet toekomst pensioenen (Wtp) is in aanvulling op de bestuurlijke commissies in 2023 opgericht. Deze stuurgroep is opgericht om de transitie van de huidige pensioenregeling naar een regeling volgens het nieuwe pensioenstelsel aan te sturen. De leden van de Stuurgroep Wtp zijn een afvaardiging vanuit het bestuur van BPL Pensioen, de projectleider, externe adviseurs, de manager pensioenbeleid, de eerstelijnsrisicomanager en tweedelijnsrisicomanager.

Bestuurssamenstelling

In 2024 is het bestuur op de volgende punten gewijzigd:

- de termijn van Evelien Vlastuin liep af per eind 2024. Ze stelde zich verkiesbaar en won de verkiezing. Daarmee neemt zij weer voor vier jaar deel aan het bestuur. Evelien Vlastuin is portefeuillehouder informatiebeheer en informatietechnologie;
- Sander van Meer is in 2024 benoemd voor de functie van portefeuillehouder uitbestedingen. Tot de vacature van bestuurslid/lid PCC vervuld was, bleef Sander van Meer naast zijn rol van portefeuillehouder lid van de PCC. Het lidmaatschap aan de PCC is inmiddels geëindigd;
- Linda Slagter werd benoemd als portefeuillehouder maatschappelijk verantwoord ondernemen. Hiermee eindigde haar lidmaatschap aan de PCC;
- Willem van den Nieuwenhof werd door het bestuur als lid van de PCC benoemd. Daarvoor was hij lid van de RC;
- Funda van Riel-Bor is per 1 oktober 2024 benoemd als aspirant-bestuurder en aspirant-lid van de PCC. Per 6 december 2024 is zij benoemd als bestuurder en lid van de PCC;
- Jaap den Dekker trad per 31 december 2024 af als bestuurder en aspirant-lid van de BAC. Daarvoor was hij lid van de RC;
- de eerste zittingstermijn van Eric Douma liep begin 2025 af. Hij is per 2 februari 2025 benoemd voor een tweede zittingstermijn, waarmee hij de rol van bestuurder, werkgeversvoorzitter en lid van de BAC blijft vervullen.

De samenstelling van het bestuur zag er daarmee op 31 december 2024 als volgt uit:

Naam	Organisatie	Functie	Portefeuille/commissie	M/V	Leeftijd
Leden werkgeverszijde					
Eric Douma	LTO	Voorzitter	Lid DB, BAC	M	53
Sander van Meer	Cumela Nederland	Bestuurder	Portefeuillehouder uitbestedingen	M	47
Willem van den Nieuwenhof	VHG	Bestuurder	Lid PCC	M	64
Jaap den Dekker	LTO	Bestuurder	Lid BAC	M	61
Funda van Riel-Bor	LTO	Bestuurder	Lid PCC	V	33
Leden werknemerszijde					
Gerard Riemen	FNV	Voorzitter	Lid DB, PCC	M	61
Linda Slagter	FNV	Bestuurder	Portefeuillehouder maatschappelijk verantwoord ondernemen	V	54
Harrie de Vaan	CNV	Bestuurder	Lid BAC	M	50
Vertegenwoordigers namens de pensioengerechtigden					
Erna Sluis	-	Bestuurder	Voorzitter PCC	V	60
Evelien Vlastuin	-	Bestuurder	Portefeuillehouder informatiebeheer en informatietechnologie	V	49

Externe bestuurders					
Linda Gastelaars	-	Bestuurder	Sleutelfunctiehouder risicobeheer	V	45
Mark Rosenberg	-	Bestuurder	Voorzitter BAC	M	62

Bestuursvergaderingen en belangrijkste bestuurlijke onderwerpen in 2024

Het bestuur komt periodiek (in 2024 elf keer) bijeen voor een bestuursvergadering. Als het nodig is, vinden er extra vergaderingen plaats. De volgende onderwerpen stonden in 2024 hoog op de bestuurlijke agenda:

- de Wtp, waaronder:
 - de pensioenregeling;
 - het uitkeringsbeleid;
 - het beleggingsbeleid;
 - het solidariteitsbeleid;
 - het risicopreferentieonderzoek en vaststellen risicohouding;
 - vrijwillig aangesloten werkgevers in de Wtp;
 - communicatie;
 - de operationele verwerking van de transitie.
- de financiële positie van het fonds;
- de verhoging van pensioenen;
- de wijziging van fondsdocumenten;
- de benoemingen van bestuursleden;
- de auditbevindingen en de rapportages van de sleutelfunctiehouders;
- de bestuursevaluatie;
- de deelnemerscommunicatie en -tevredenheid;
- maatschappelijk verantwoord beleggen.

Overige bijeenkomsten bestuur

Het bestuur komt twee keer per jaar samen met het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht voor een themasessie. Het bestuur streeft er daarnaast naar om twee keer per jaar bijeen te komen met de sociale partners.

1.2. De sleutelfuncties

Vanuit wetgeving volgt dat een pensioenfonds beschikt over verschillende sleutelfuncties. BPL Pensioen kent drie sleutelfunctiehouders. Dat zijn:

- de risicobeheersfunctie (tweede lijn);
- de actuariële functie (tweede lijn);
- de interne auditfunctie (derde lijn).

Sleutelfunctiehouder risicobeheer

De sleutelfunctiehouder risicobeheer beoordeelt, ziet toe op en rapporteert over het risicobeheersysteem. Deze sleutelfunctiehouder is ook bestuurslid en heeft een initiërende en adviserende rol bij de vormgeving van het risicobeheer. De sleutelfunctiehouder risicobeheer laat zich onder andere ondersteunen door de tweedelijnsrisicomanager van het bestuursbureau. Het beeld van de sleutelfunctiehouder risicobeheer is dat de risico's door BPL Pensioen goed worden gemonitord en beheerst. Periodiek informeert deze sleutelfunctiehouder het bestuur over aandachtspunten op onder andere het gebied van fondsgovernance, uitbesteding en Wtp. Daarnaast was er in 2024 aandacht voor de implementatie van de vereisten vanuit DORA en heeft de sleutelfunctiehouder risicobeheer diverse opinies opgesteld bij onderwerpen die werden behandeld op de bestuurstafel.

SLEUTELFUNCTIE- HOUDERS

Sleutelfunctiehouder actuariel

De sleutelfunctiehouder actuariel beoordeelt het proces en de grondslagen voor de actuariële berekeningen (niet de berekeningen zelf) en de processen en grondslagen van de financiële opzet. Hierbij wordt onderzoek gedaan naar de betrouwbaarheid en adequaatheid van de berekening van deze voorzieningen. De sleutelfunctiehouder actuariel is tevens de certificerend actuaris. Dit is vastgelegd in een afzonderlijk contract.

Sleutelfunctiehouder interne audit

De sleutelfunctiehouder interne audit evalueert objectief en onafhankelijk. Deze evaluatie richt zich op de effectiviteit van de besturing, het risicobeheer en de interne beheersing. De sleutelfunctiehouder interne audit geeft hierover aanvullende zekerheid, inzicht en advies. Dit helpt BPL Pensioen om de doelstellingen beheerst te realiseren. Daarnaast participeerde de sleutelfunctiehouder in een groot aantal multi-client audits die bij pensioenuitvoerder TKP Pensioen zijn uitgevoerd.

De sleutelfunctiehouder interne audit opereert onafhankelijk van het bestuursbureau. Dit is vastgelegd in een afzonderlijk contract.

1.3. Verantwoordingsorgaan en Raad van toezicht

Verantwoordingsorgaan

De 21 leden van het verantwoordingsorgaan vertegenwoordigen de werkgevers, werknemers en pensioengerechtigden in de agrarische en groene sectoren. Meer over de rol en activiteiten van het verantwoordingsorgaan is toegelicht in Hoofdstuk 8. Het verantwoordingsorgaan heeft een voorzitter namens werknemers en een voorzitter namens werkgevers. Zij treden beurtelings voor de duur van een jaar op als

fungerend voorzitter. De inrichting en bevoegdheden van het verantwoordingsorgaan liggen vast in de statuten van het fonds en in het reglement verantwoordingsorgaan. De zittingsperiode van een lid is vier jaar.

Naam	Organisatie	M/V	Leeftijd
Werknemersleden			
Rob Bekker	FNV	M	57
Henk van der Werf	FNV	M	67
Karin van de Logt	FNV	V	52
Sander Niessen	FNV	M	57
Frank Smits	FNV	M	57
Steffan Benders	FNV	M	27
Wim Oomen	FNV	M	30
Jenne Oosting	CNV	M	70
Jan Hoogland	CNV	M	55
Pensioengerechtigden			
Toon Adriaans	FNV	M	70
Nico Landsman	FNV	M	68
Bert Kanter	FNV	M	66
Jan Dijkstra	CNV	M	72
Bennie Wassink	CNV	M	69
Werkgeversleden			
Ton Greeve	VHG	M	66
Alie Dijkstra	Cumela Nederland	V	44
Francien de Wit	Cumela Nederland	V	67
Paul Küppers	LTO	M	46
Jan van Leeuwen	LTO	M	70
Theo Coumans	LTO	M	57
Bark Leenders*	LTO	M	78
Tim Oostveen	LTO	M	31

*Het lidmaatschap van het verantwoordingsorgaan van Bark Leenders is per 1 juli 2024 geëindigd.

Raad van toezicht

De raad van toezicht is belast met het toezien op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het houden van toezicht op het beleid van het bestuur en op de gang van zaken bij BPL Pensioen. Dit interne toezicht draagt bij aan het effectief en slagvaardig functioneren van het pensioenfonds en aan een beheerste en integere bedrijfsvoering. De raad van toezicht legt verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan. Meer over de activiteiten van de raad van toezicht is toegelicht in Hoofdstuk 7.

De raad van toezicht bestaat uit drie onafhankelijke leden. Het bestuur benoemt deze leden na een voordracht van het verantwoordingsorgaan. In 2024 trad Trudy van der Kloet af als lid van de raad. Per 1 september 2024 is zij opgevolgd door Marie-Laurence van der Steen-Jacquet.

De samenstelling van de raad van toezicht op 31 december 2024 is als volgt:

Naam	Functie	M/V	Leeftijd
Monique van der Poel	Voorzitter	V	43
Rients Schuddebeurs	Lid	M	60
Marie-Laurence van der Steen-Jacquet	Lid	V	49

1.4. Uitbestedingspartijen

Bestuursondersteuning

Actor Bureau voor Sectoradvies B.V. (Actor) ondersteunt BPL Pensioen bij de uitoefening van bestuurstaken en stelt haar kantoorpand ter beschikking als vergaderlocatie voor BPL Pensioen. Deze dienstverlening wordt al jaren door Actor geleverd. Sinds 2024 gebeurt dit op basis van een directe uitbestedingsovereenkomst. In de periode daarvoor verliep de samenwerking via de moedermaatschappij van Actor, de Stichting Colland Sectorraad. Die situatie is nu beëindigd. Door middel van service level agreements (SLA's) zijn er afspraken vastgelegd met Actor over welke diensten geleverd worden en wat de verwachtingen hierbij zijn. Deze verduidelijking van de afspraken draagt bij aan het borgen van effectievere bestuursondersteuning.

Coördinerende, bewakende en adviserende rol

Actor ondersteunt het bestuur bij de uitoefening van taken en verantwoordelijkheden. Een deel van de medewerkers van Actor die het bestuur van BPL Pensioen ondersteunen, vormen samen het bestuursbureau van BPL Pensioen. De bestuursondersteuning omvat alle noodzakelijke en voorkomende werkzaamheden die het bestuur in staat stelt zijn taken goed te kunnen uitvoeren, waaronder:

- het ontzorgen van het bestuur en andere fondsgremia, onder andere door het plannen, voorbereiden en notuleren van vergaderingen;
- het leveren van deskundig advies aan het bestuur en andere organen van BPL Pensioen;
- specialistische dienstverlening op de kennisgebieden: juridisch, actuariael, risicomanagement, compliance, communicatie, vermogensbeheer, IT, MVB en financieel management;
- regievoering op de andere uitbestedingsrelaties;
- financiële sturing en budgetbeheersing.

De bestuursondersteuning wordt geleverd op basis van een uitbestedingsovereenkomst voor onbepaalde tijd. Actor rapporteert elk kwartaal over de realisatie van de normen waaraan de diensten moeten voldoen middels een SLA-rapportage. Deze rapportage wordt door het dagelijks bestuur besproken. Actor is ISO-27001 gecertificeerd.

Interne en externe compliance officer

BPL Pensioen heeft een interne en externe compliance officer aangesteld. De interne compliance officer is werkzaam voor het pensioenfonds via het bestuursbureau. De externe compliance officer is het Nederlands Compliance Instituut (NCI). De compliance officer is onderdeel van de tweede lijn, zie voor meer toelichting in Hoofdstuk 5.

Functionaris gegevensbescherming

BPL Pensioen heeft een functionaris gegevensbescherming (FG) die werkzaam is voor het pensioenfonds via het bestuursbureau. De FG bewaakt en adviseert over de naleving van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG). De FG adviseert over privacyvraagstukken en heeft een coördinerende taak bij de afhandeling van eventuele datalekken. De FG is onderdeel van de tweede lijn, zie voor meer toelichting in Hoofdstuk 5.

Pensioenbeheer

Het bestuur heeft het pensioenbeheer sinds 1 januari 2012 uitbesteed aan TKP Pensioen B.V.. Onder de pensioenadministratie vallen ook de uitvoerende actuariële werkzaamheden.

Vermogensbeheer en vastgoedbeheer

Achmea Investment Management (AIM) voert het fiduciair management uit. Een deel van de gelden wordt belegd via mandaten bij AIM. Het merendeel van de gelden is belegd bij externe vermogensbeheerders. Vrijwel de volledige vastgoedportefeuille is belegd door middel van een mandaat bij Achmea Real Estate (ARE).

Overige externe partijen

Certificerend actuaris	Willis Towers Watson
Custodian	CACEIS
Accountant	EY Accountants B.V.
Adviserend Actuaris	Mercer Nederland
Externe compliance officer	Nederlands Compliance instituut
Looncontrole	BDO Accountants
Projectorganisatie Wtp	Sprenkels Ortec Finance

1.5. Organisatie en governance

Three lines-model

De governance vormt een belangrijke component van het risicomanagement. De governancestructuur van BPL Pensioen is sinds 2020 volledig gebaseerd op het three lines-model. In 2021 en 2024 zijn er een aantal wijzigingen doorgevoerd die het model beter werkbaar maakten. Lees in Hoofdstuk 5 meer over dit model.

1.6. Geschiktheid en integriteit

Zelfevaluatie: deskundigheidsbevordering en bestuurlijke effectiviteit

De manier waarop het bestuur werkt en tot besluitvorming komt, is door het bestuur geëvalueerd. Deze zelfevaluatie vond in november 2024 plaats en is gefaciliteerd door het bestuursbureau. Door periodiek te reflecteren wordt invulling gegeven aan de verdere professionalisering van het pensioenfondsbestuur.

In de zelfevaluatie werd gekeken naar de ontwikkelingen binnen het fonds, de sector en -voor zover relevant- binnen de maatschappij. Er werd stilgestaan bij wat deze ontwikkelingen betekenen. Gebeurt de invulling van de bestuurlijke taak nu op zodanige wijze dat voorzienbare ontwikkelingen met voldoende aandacht en expertise worden opgepakt? Denk hierbij aan de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel, aandacht voor maatschappelijk verantwoord ondernemen en ESG en ontwikkelingen van IT- en cyberrisico's. Deze inhoudelijke discussie in de zelfevaluatie heeft tot goede en bruikbare inzichten geleid ten aanzien van waar het bestuur nu staat en waar het bestuur naar toe wil.

Deze uitkomsten uit de zelfevaluatie, gecombineerd met de uitkomsten uit de evaluatie van de interne governancestructuur, zorgden ervoor dat het bestuur een helder en gedragen beeld heeft van het bestuurlijk functioneren. Het bestuur heeft zich, als collectief en individueel, uitgedaagd om concreet met dit inzicht aan de slag te gaan. In 2025 wordt hier verdere opvolging aan gegeven aan de hand van de geschiktheidscyclus.

Het geschiktheidsbeleid voor de bevordering van de bestuurlijke continuïteit en geschiktheid

Het is belangrijk dat het fonds deskundig bestuurd wordt. Het geschiktheidsbeleid is hiervoor de basis. In 2024 is het geschiktheidsbeleid geactualiseerd. Dat leidde tot een versie die in januari 2025 door het bestuur is vastgesteld. De wijzigingen in de interne governancestructuur zijn verwerkt in het beleid en daarin zijn de aanbevelingen uit de zelfevaluatie en de bevindingen van de sleutelfunctiehouder interne audit uit de audit geschiktheidsbevordering meegenomen. Het beleid sluit aan bij de uitgangspunten van de Pensioenfederatie en de Code Pensioenfondsen.

Volgens het geschiktheidsbeleid doorloopt het bestuur in het kader van de geschiktheidsbevordering een jaarlijkse cyclus. Hiermee wordt de bestuurlijke continuïteit en de collectieve geschiktheid geborgd en verbeterd.

Naleving herziene Code Pensioenfondsen

De herziene Code Pensioenfondsen is per 1 januari 2024 in werking getreden en vervangt de Code Pensioenfondsen uit 2018. In de herziene code worden de drie centrale functies voor 'goed pensioenfondsbestuur' die in de vorige codes zijn opgenomen, gevolgd. Essentieel voor goed pensioenfondsbestuur is het effectief functioneren van de driehoek bestuur, intern toezicht en verantwoording. Het zijn deze drie functies die in de herziene code een duidelijkere plaats hebben gekregen in de thema's. Ook in de herziene code zit het uitgangspunt 'pas toe of leg uit'.

BPL Pensioen is voortvarend gestart met de implementatie van de nieuwe code en wijkt eind 2024 niet af van de code. In het hoofdstuk 'Karakteristieken van het fonds' is meer te lezen over de missie, visie en strategie van BPL Pensioen (norm 1).

Er is beleid ontwikkeld waarmee het fonds invulling geeft aan de norm waarin het aantal zittingstermijnen van drie naar twee wordt teruggebracht. Ook heeft BPL Pensioen een keuzebegeleidingsbeleid en diversiteitsbeleid opgesteld (norm 4 en 34-35, zie ook hoofdstuk 1 voor de samenstelling van de gremia en paragraaf 3.2 Communicatie).

Wijziging statuten

De statuten van BPL Pensioen worden jaarlijks geactualiseerd aan de normen uit de Code Pensioenfondsen. Ook worden de statuten dan in lijn gebracht met de governance. Per 1 januari 2025 zijn de statuten van het pensioenfonds geactualiseerd. Als gevolg daarvan zijn er enkele wijzigingen doorgevoerd, zoals:

- de statuten zijn in lijn gebracht met de wijzigingen in de nieuwe Code Pensioenfondsen;
- de aangepaste governancestructuur.

Een diverse en inclusieve organisatie

BPL Pensioen vindt het belangrijk dat in haar interne organisatie verschillende achtergronden en perspectieven samenkomen. Personen die verschillen in onder andere leeftijd, geslacht, ervaring, culturele en etnische herkomst hebben ook verschillende ideeën en zienswijzen. Dat kan BPL Pensioen nuttige inzichten opleveren, die aansluiten bij wat in de sector en de samenleving leeft. Zo draagt diversiteit in de organisatie bij aan een betere besluitvorming. In het diversiteitsbeleid, dat in de loop van 2024 vorm heeft gekregen, staat beschreven welke doelstellingen BPL Pensioen voor zichzelf heeft bepaald en welke maatregelen zij neemt om een diverse en inclusieve organisatie te zijn. Dit diversiteitsbeleid heeft raakvlakken met het geschiktheidsbeleid van BPL Pensioen. Het diversiteitsbeleid is gepubliceerd op de website van BPL Pensioen. In onderstaande tabel wordt de samenstelling van het bestuur eind 2024 weergegeven. Dat naar geslacht en leeftijdsopbouw:

20 tot 40		40 tot 50		50 tot 60		60 tot 70		70 tot 80	
Man	Vrouw	Man	Vrouw	Man	Vrouw	Man	Vrouw	Man	Vrouw
0	1	1	2	2	1	4	1	0	0

Om de diversiteit te borgen, bespreekt BPL Pensioen dit aandachtspunt met de voordragende partijen. Het fonds wil namelijk een diverse samenstelling van het bestuur, de commissies en andere fondsorganen. De voorkeur gaat niet alleen uit naar diversiteit in geslacht en leeftijd, maar ook naar diverse achtergronden en complementaire karakters. Bij de vacatures voor de organen van BPL Pensioen is hier ook aandacht aan besteed bij de uitvraag van kandidaten bij de voordragende partijen. De normen uit de Code Pensioenfondsen worden hierbij als uitgangspunt genomen. Bij beoordeling van kandidaten weegt echter de mate van geschiktheid zwaarder dan die van diversiteit. Daarom wordt soms gemotiveerd van de Code afgeweken.

In het kader van bestuurlijke continuïteit en het oog op de toekomst, bespreekt het fonds met de voordragende partijen ook de aanleg en het onderhoud van een kweekvijver met aspirant-/kandidaat-bestuurders en leden van het verantwoordingsorgaan. Daarnaast heeft BPL Pensioen in 2024 een plaats aangeboden aan een stagiair om gedurende een aantal maanden mee te lopen met de bestuurlijke organen.

Gedragscode

De leden van het bestuur, de raad van toezicht en het verantwoordingsorgaan hebben allemaal de verklaring Naleving Gedragscode BPL Pensioen ondertekend. De compliance officer heeft in de jaarlijkse rapportage aangegeven dat de gedragsregels zijn nageleefd.

Compliance

Compliance is een onmisbare schakel bij het optimaal behartigen van de belangen van de deelnemers. Compliance bevordert de naleving van wet- en regelgeving om de goede reputatie en de integriteit van BPL Pensioen en haar bestuurders en andere verbonden personen te bewaken.

1.7. Extern toezicht

BPL Pensioen staat onder toezicht van De Nederlandsche Bank (DNB), de Autoriteit Financiële Markten (AFM) en de Autoriteit Persoonsgegevens (AP). BPL Pensioen had in 2024 periodiek contact met de toezichthouders en nam deel aan een aantal algemene onderzoeken.

Integriteitsincidenten

In 2024 zijn er twee integriteitsincidenten gemeld bij de toezichthouders. Eén incident betrof een overschrijding van de wettelijke termijnen van waardeoverdrachten. De wettelijke termijnen zijn niet in alle gevallen gehaald omdat het fonds de verzoeken lange tijd niet in behandeling kon nemen. Dit is een wettelijk voorgeschreven werkwijze bij een te lage dekkingsgraad. Gevolg is dat het aantal te verwerken verzoeken flink opliep. De achterstand is uiteindelijk weggewerkt met een kleine vertraging in de doorlooptijd en zonder gevolgen voor de betrokken deelnemers. Omdat het om wettelijke termijnen gaat, is het incident gemeld aan de toezichthouders DNB en de AFM. Daarnaast is er een incident gemeld aan de AP. Dit betrof een ransomware-aanval bij een onderuitbestedingspartij van BPL Pensioen. Betrokkenen zijn door BPL Pensioen op de hoogte gesteld van het datalek.

Datalekken

In 2024 zijn er zeven datalekken geregistreerd. Alle datalekken zijn conform procedure onderzocht en afgehandeld. Daar waar nodig, is er een melding gedaan aan de AP en zijn er maatregelen getroffen om herhaling te voorkomen.

Melding op grond van artikel 96 Pensioenwet:

Op grond van artikel 96 van de Pensioenwet wordt in het jaarverslag gemeld of er in het afgelopen boekjaar dwangsommen en bestuurlijke boeten zijn opgelegd of dat er een herstelplan van toepassing is. Er heeft zich in 2024 geen situatie voorgedaan zoals bedoeld in artikel 96 Pensioenwet.

1.8. Maatschappelijk verantwoord ondernemen

BPL Pensioen wil een toekomstbestendig pensioenfonds zijn. BPL Pensioen richt zich hierbij op maatschappelijk verantwoord ondernemen en duurzaamheidsvraagstukken waarmee het fonds haar verantwoordelijkheid neemt op het gebied van milieu, sociale rechtvaardigheid en goed bestuur.

BPL Pensioen heeft de overtuiging dat duurzaamheid op de lange termijn leidt tot een beter rendement- en risicoprofiel. Daarnaast is het fonds ervan overtuigd dat maatschappelijk verantwoord beleggen een bijdrage levert aan een betere wereld voor de deelnemer. BPL Pensioen heeft de ambitie om als voorloper en aanjager te acteren binnen de pensioensector op het gebied van duurzaamheid. Om hier zo goed mogelijk invulling aan te geven, heeft BPL Pensioen Linda Slagter in 2024 aangesteld als portefeuillehouder maatschappelijk verantwoord ondernemen. In deze rol is zij betrokken bij ontwikkelingen op het vlak van ESG. Bijvoorbeeld de vormgeving van het diversiteitsbeleid van BPL Pensioen. Maar ook aan de inbedding van maatschappelijk verantwoord ondernemen bij uitbestedingspartijen. Dat in samenwerking met de portefeuillehouder uitbestedingen. En onderwerpen op de bestuurstafel die gaan over maatschappelijk verantwoord beleggen.

Hoofdstuk 2

Financiële Zaken

Hoofdstuk 2: Financiële Zaken

2.1. Actuariële zaken

BPL Pensioen zet zich in om de deelnemers een goed pensioen te bieden. In januari 2025 zijn de pensioenen verhoogd, net als in januari 2024. De dekkingsgraad was daar hoog genoeg voor.

BPL Pensioen besloot de pensioenen per 1 januari 2025 met 2,5% te verhogen. De verhoging is mogelijk omdat het fonds met ingang van 2024 het transitie-ftk hanteert. Zolang het transitie-ftk wordt gehanteerd, zijn de wettelijke regels over verhogingen ruimer.

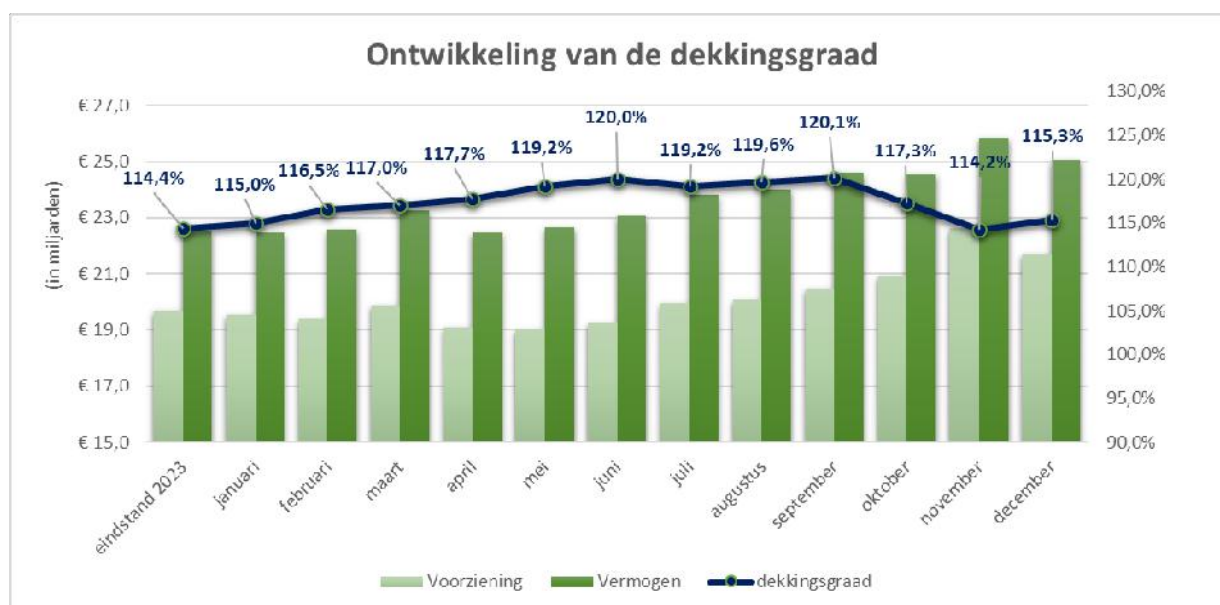
Er zijn meerdere aspecten die aan bod komen bij een besluit om de pensioenen te verhogen. De belangrijkste drie elementen waar naar wordt gekeken, zijn:

- de prijsstijging;
- de impact van de verhoging op de verschillende generaties;
- de impact op de dekkingsgraad met het oog op het invaren in het nieuwe pensioenstelsel.

Op basis van het beleid dat in de ABTN is vastgelegd, heeft BPL Pensioen de inflatie over 2024 vastgesteld op 2,5%. Door de pensioenen in januari 2025 met 2,5% te verhogen, volgt BPL Pensioen de stijging van de prijzen zoals door het CBS gepubliceerd. De pensioenen van alle (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden worden met hetzelfde percentage verhoogd. De toeslag is na besluitvorming hierover in november 2024 in de cijfers verwerkt.

De actuele dekkingsgraad is in 2024 gestegen

Omdat BPL Pensioen het transitie-ftk hanteert, wordt het besluit om de pensioenen te verhogen gebaseerd op de actuele dekkingsgraad, in plaats van de beleidsdekkingsgraad.

De rente is eind 2024 lager dan eind 2023. Het beleggingsresultaat inclusief rentehedge was in 2024 positief (9,72%). Door dit positieve rendement steeg het vermogen harder dan de benodigde voorziening. De actuele dekkingsgraad steeg gedurende het jaar 2024 hierdoor van 114,4% naar 115,3%. De daling van de actuele dekkingsgraad in specifiek november wordt verklaard door de verhoging van de pensioenen per januari 2025. In november 2024 is dit besluit genomen en direct verwerkt in de dekkingsgraad.

Premiedekningsgraad was in 2024 lager dan de actuele dekkingsgraad

Wanneer de premiedekningsgraad lager is dan de actuele dekkingsgraad, heeft dit een negatieve impact op de dekkingsgraadontwikkeling. De premiedekningsgraad 2024 bedroeg 101,5% en was lager dan de actuele dekkingsgraad aan het begin van 2024. Dit leidde in 2024 tot een daling van de dekkingsgraad.

Het verwachte pensioenresultaat is in 2024 niet vastgesteld

In 2023 is de laatste haalbaarheidstoets uitgevoerd. Het verwachte pensioenresultaat lag in 2023 op 91% en daarmee boven de vastgestelde ondergrens van 90%. De resultaten van de haalbaarheidstoets worden gebruikt om te bepalen of BPL Pensioen binnen de vastgestelde risicohouding blijft.

In 2024 heeft de wetgever een uitzondering gegeven voor fondsen die het transitie-ftk hanteren. Daarom heeft BPL Pensioen in 2024 de haalbaarheidstoets niet uitgevoerd. De financiële structuur en risico's zijn, door het toepassen van het transitie-ftk, gericht op het behalen van de benodigde dekkingsgraad op het moment van overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. Dat is op 1 januari 2027.

Financiële opzet van BPL Pensioen

De financiële opzet van BPL Pensioen is gericht op de ambitie om de pensioenen op termijn met de stijging van de consumentenprijsindex (CPI-afgeleid, van september tot september) te verhogen en de nominale aanspraken zoveel mogelijk te beschermen. De overige uitgangspunten voor de huidige financiële opzet zijn:

- om de ambitie te realiseren, neemt het fonds beleggingsrisico's. Op lange termijn leidt dit naar verwachting tot een voldoende hoog rendement. De premie wordt mede gebaseerd op het verwachte rendement op de beleggingen. Ieder jaar toetst het bestuur of de parameters waarop BPL Pensioen de premie baseert nog in lijn zijn met de veronderstellingen van de Asset Liability Management (ALM)-studie;
- een hoog opbouwpercentage heeft de voorkeur, in plaats van een hoge verhoging. Een laag opbouwpercentage kan om fiscale redenen in de toekomst niet meer gecompenseerd worden. Maar een niet of niet volledig toegekende toeslag kan, als het meezit, wel met een extra toeslag in de toekomst gecorrigeerd worden;
- de combinatie van een hoog opbouwpercentage en (mogelijke) lage toeslag zorgt voor het overgrote deel van de actieve deelnemers voor een beter pensioenvooruitzicht. De negatieve invloed van een lage toeslag (of verlaging) voor de gewezen deelnemers blijft binnen de perken;
- de manier waarop de gedempte kostendeckende premie is vastgesteld, voldoet aan de eisen van geldende wet- en regelgeving.

2.2. Financiële positie en overbruggingsplan

De actuele dekkingsgraad is in 2024 met 0,9% gestegen ten opzichte van ultimo 2023, van 114,4% naar 115,3%. De tabel laat zien welke factoren bijdroegen aan de ontwikkeling van deze dekkingsgraad. Drie factoren vallen op. Allereerst is het grootste effect op de dekkingsgraad het behaalde beleggingsrendement. Het behaalde beleggingsrendement had een positief effect. Daarnaast is de rente gedaald, waardoor de voorziening steeg en dat had een negatief effect op de dekkingsgraad. DNB publiceert iedere maand deze

verplicht voorgeschreven rente. Tot slot is door de verhoging van de pensioenen in januari 2025 met 2,5% de dekkingsgraad gedaald met 2,9%.

Eind 2024 was de reële dekkingsgraad 86,8%. Bij een reële dekkingsgraad van 100% heeft het fonds voldoende geld in kas om aan zijn verplichtingen, inclusief verwachte toekomstige verhogingen, te voldoen.

Verloop van de actuele dekkingsgraad

	2024	2023
Dekkingsgraad primo	114,4%	116,0%
Beleggingsopbrengsten	6,7%	5,9%
Effect rente op voorziening	-3,0%	-3,3%
Premie	-0,4%	0,0%
Verhoging pensioenen	-2,9%	-4,9%
Overige effecten	0,5%	0,7%
Dekkingsgraad ultimo	115,3%	114,4%

De invloed van de beleggingen was positief

Het beleggingsrendement inclusief het resultaat van de afdekking van de rente en valuta bedroeg 9,72%. Het vermogen van BPL Pensioen is toegenomen doordat het beleggingsrendement positief is.

De invloed van de rente op de dekkingsgraad was negatief

Een dalende rente leidt tot een hogere voorziening voor de pensioenverplichtingen. Als het resultaat op de beleggingen dit niet in voldoende mate compenseert, leidt een dalende rente tot een lagere dekkingsgraad. Het renterisico van een dalende rente dekt BPL Pensioen af door de rentegevoeligheid van de beleggingen meer in lijn te brengen met de rentegevoeligheid van de pensioenverplichtingen. Per 31 december 2024 is 69% van het renterisico op basis van de marktrente afgedekt.

De invloed van de pensioenpremie

In 2024 bedraagt de pensioenpremie 26,4% van de pensioengrondslag. De hoogte van de premie is voldoende om de opbouw van de pensioenen volledig te financieren. De premie voldoet daarmee aan alle eisen van wet- en regelgeving. De premiedekkingsgraad bedroeg in 2024 101,5% en dat is lager dan de actuele dekkingsgraad in 2024. Het premiebeleid had in 2024 dus een beperkt negatief effect op de dekkingsgraad.

De invloed van de verhogingen

Dit is het effect van de verhoging van de pensioenaanspraken met 2,5% per januari 2025. Deze toeslag is na besluitvorming hierover in november 2024 in de cijfers verwerkt. Hierdoor is de voorziening verhoogd en de dekkingsgraad met 2,9% gedaald.

Overbruggingsplan

Omdat BPL Pensioen het transitie-ftk hanteert, is een overbruggingsplan opgesteld. Het overbruggingsplan lijkt op het herstelplan zoals dat werd gehanteerd tot 2024. Verschil is de duur die in het plan wordt opgenomen. In het overbruggingsplan is dit tot het overgangsmoment naar het nieuwe pensioenstelsel. Dit is 1 januari 2027. In het herstelplan is de duur tien jaar.

Uit het overbruggingsplan 2024 blijkt dat op 1 januari 2027 de minimaal benodigde dekkingsgraad van 102,25% wordt gehaald. Hierdoor is op de gehanteerde en wettelijke voorgeschreven berekeningswijze aangetoond dat er geen verlagingen nodig zijn.

2.3. Pensioenregeling en premiebeleid

De verplicht gestelde basisregeling

In 2023 hebben de sociale partners de premie en het opbouwpercentage vastgesteld voor 2024, 2025 en 2026. De premie blijft 26,4% en het opbouwpercentage is verhoogd naar 1,788%. De pensioenrichtleeftijd blijft 68. De premie en het opbouwpercentage wijzigen in deze jaren niet, tenzij uit de toets blijkt dat de premie niet kostendekkend is. De stijging van het opbouwpercentage in 2024 was mogelijk doordat in 2023 gebruik is gemaakt van de éénmalige mogelijkheid om de rente in de gedempte kostendekkende premie tussentijds opnieuw vast te zetten. In oktober 2024 stelde het bestuur vast dat de pensioenpremie ook voor 2025 kostendekkend is.

Totaaloverzicht

Bedragen x € 1.000	2024	2023
Kostendekkende premie		
Actuarieel nodig voor onvoorwaardelijke onderdelen pensioenopbouw	793.225	604.452
Opslag voor instandhouding van het Vereist Eigen Vermogen	153.092	124.517
Opslag voor uitvoeringskosten	18.402	15.064
Totaal kostendekkende premie	964.719	744.033
Gedempte premie		
Actuarieel nodig voor (on)voorwaardelijke onderdelen pensioenopbouw	407.055	403.927
Opslag voor instandhouding van het Vereist Eigen Vermogen	78.562	83.209
Opslag voor uitvoeringskosten	18.402	15.064
Premie voorwaardelijke onderdelen	240.978	199.534
Totaal gedempte premie	744.997	701.734
Feitelijke premie		
Bijdrage werknemers	228.652	202.043
Bijdrage werkgevers	597.122	527.633
Totaal feitelijke premie	825.774	729.676

De vrijwillige DB-excedentregeling

De DB-excedentregeling heeft een premie die afhankelijk is van leeftijd en geslacht. Deze premie is op vrijwel dezelfde grondslagen vastgesteld als de technische voorziening. Hier past BPL Pensioen de premiedekkingsgraad van de basisregeling op toe. Het fonds hanteert dezelfde premiedekkingsgraad omdat de pensioenopbouw van deze regeling dezelfde kans heeft op verhogen en verlagen als de basisregeling. In 2024 maakten 254 werkgevers hiervan gebruik. Zij hebben 19.524 werknemers in dienst. In 2024 ontving BPL Pensioen € 14,7 miljoen aan premie voor deze regeling. Dit bedrag is in bovenstaand overzicht verwerkt.

De vrijwillige DC-excedentregeling

Sinds 1 januari 2017 konden werkgevers ook een DC-excedentregeling voor hun werknemers afsluiten. Deze kent een leeftijdsafhankelijke premie. In 2024 maakten 27 werkgevers hiervan gebruik, voor in totaal 473 werknemers. In 2024 is voor deze regeling € 0,8 miljoen aan premie ontvangen. Sinds medio 2024 sluit BPL Pensioen geen nieuwe ondernemingen meer aan op de DC-excedentregeling. De regeling sluit op het moment dat BPL Pensioen in transitie gaat en wordt daarna niet meer aangeboden.

Toeslagbeleid

Het beleid van BPL Pensioen om de pensioenen te verhogen, is gewijzigd ten opzichte van vorig jaar vanwege het hanteren van het transitie-ftk. Leidraad voor het toeslagbeleid is dat er voldoende kans is op een invaardekkingsgraad waarmee BPL Pensioen evenwichtig over kan gaan naar het nieuwe pensioenstelsel. Dat is vertaald in een toeslagbeleid waarbij een toeslag mogelijk is als:

- de actuele dekkingsgraad hoger dan 110% is;
- de helft van het aanwezige vermogen boven de 110% beschikbaar is voor een toeslag;
- de feitelijke toeslag gemaximeerd is op de prijsinflatie voor huishoudens afgeleid van september tot september.

Wanneer de volledige toeslag op enig moment verleend is, dan is daarnaast inhaaltoeslag en herstel van verlagingen mogelijk met 20% van het deel van de beleidsdekkingsgraad dat boven de TBI-grens ("Toekomst Bestendig Indexeren") ligt.

	2025	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016
Verhogingen	2,50%	4,20%	8,00%	2,60%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Prijsinflatie	2,50%	5,30%	9,80%	2,60%	1,00%	1,60%	1,50%	1,50%	0,00%	0,30%

Sinds 2017 houdt BPL Pensioen bij de vaststelling van de inhaaltoeslag rekening met de niet toegekende verhogingen over een periode van tien jaar in het verleden. De eerste niet toegekende verhogingen (binnen de termijn van tien jaar) haalt het pensioenfonds eerst in.

Samenvatting financiële positie

Bedragen x € 1.000	Pensioenvermogen	Technische voorzieningen	Dekkingsgraad
	€	€	
Stand per 1 januari	22.543.315	19.705.303	114,4%
Beleggingsresultaten	2.146.249	676.226	6,7%
Premiebijdragen	783.436	760.592	-0,5%
Uitkeringen	-459.071	-456.501	0,3%
Wijziging marktrente		535.677	-3,0%
Toeslagverlening		518.441	-2,9%
Overige	18.645	-27.845	0,3%
Stand per 31 december 2024	25.032.574	21.711.893	115,3%

De ontwikkeling van de dekkingsgraad op basis van jaarrekening

	2024	2023	2022	2021	2020
Dekkingsgraad eind december	115,3%	114,4%	116,0%	105,6%	92,4%
Afgeleide gemiddelde rente eind van het jaar	2,07%	2,26%	2,45%	0,61%	0,28%

Actuariële analyse

Bedragen (x € 1.000)	2024	2023	2022	2021
Premieresultaat				
Premiebijdrage	826.584	736.970	680.012	641.770
Pensioenopbouw	-760.592	-614.490	-919.729	-944.027
Mutatie technische voorziening voor pensioenuitvoeringskosten	-6.952	12.682	8.500	8.011
Pensioenuitvoeringskosten	-32.067	-27.718	-24.281	-23.125
	26.973	107.444	-255.498	-317.371
Interestresultaat				
Beleggingsresultaten	2.146.249	1.757.881	-4.312.548	1.654.576
Rentetoevoeging technische voorziening	-676.226	-576.589	115.470	131.798
Wijziging marktrente	-535.677	-516.873	7.922.458	1.695.678
	934.346	664.419	3.725.380	3.482.052
Overige resultaten				
Resultaat op waardeoverdrachten	-2.843	14.064	-567	-347
Resultaat op kanssystemen (overige wijzigingen)	25.812	26.265	29.558	20.380
Resultaat op uitkeringen	-2.567	-3.685	-1.356	-660
Verhoging pensioenen	-518.441	-779.691	-1.891.250	-
Wijziging overige actuariële uitgangspunten	17.373	-27.165	-84.590	753
Overige baten	2.127	2.151	742	2.472
Overige lasten	-111	-1.068	-776	-505
	-478.650	-771.129	-1.836.678	22.093
Totaal saldo van baten en lasten	482.669	734	1.521.643	3.186.774

Vermogenspositie is niet voldoende volgens de certificerend actuaris

Ieder jaar stelt de certificerend actuaris een rapport op dat een oordeel geeft over de financiële positie van BPL Pensioen. De certificerend actuaris beoordeelt vooral of het pensioenfonds voldoet aan de bepalende vereisten in de Pensioenwet (PW). Het oordeel van de certificerend actuaris in 2024:

- het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum hoger dan het wettelijk minimaal Vereist Eigen Vermogen (MVEV), maar lager dan Vereist Eigen Vermogen (VEV). Daarmee wordt er niet voldaan aan artikel 132 van de PW;
- er wordt voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de PW;
- de technische voorzieningen zijn toereikend vastgesteld.

2.4. Uitvoeringskosten

BPL Pensioen heeft inzicht in de kosten, bewaakt die en rapporteert jaarlijks over het verloop daarvan. De pensioenregeling voert BPL Pensioen uit tegen acceptabele kosten. In deze paragraaf wordt per kostensoort uitleg gegeven over de geleverde diensten. Allereerst wordt de ontwikkeling van de kosten pensioenbeheer onder 2.4.1. besproken en daarna de kosten vermogensbeheer onder 2.4.2..

2.4.1. Kosten pensioenbeheer

Hieronder wordt per onderdeel de ontwikkeling van de kosten pensioenbeheer inzichtelijk gemaakt.

Beloningsbeleid

De bestuurders krijgen een beloning voor de werkzaamheden die zij verrichten. De uitgangspunten en de hoogte van de beloning zijn vastgelegd in het beloningsbeleid. Hierin staan ook de vergoedingen van de raad van toezicht en het verantwoordingsorgaan. De bestuurders en leden van de raad van toezicht ontvangen een vaste vergoeding per jaar. Aspirant bestuursleden en leden van het verantwoordingsorgaan ontvangen een vergoeding per vergadering.

Jaarvergoeding

Bedragen in €		
Functie	Vergoeding 2024	Vergoeding 2023
Voorzitter bestuur	93.490	87.456
Bestuurder	58.116	54.365
Voorzitter raad van toezicht	29.062	27.186
Lid raad van toezicht	18.958	17.734
Commissievoorzitter	17.643	16.504
Commissielid	11.761	11.002
Dagelijks bestuur	5.881	5.501

Kosten pensioenbeheer

Bedragen x € 1.000	2024	2023
Bestuurskosten	1.144	1.124
Kosten VO en Rvt	377	354
Administratiekostenvergoeding	16.082	15.347
Honoraria externe accountant	207	216
Controle- en advieskosten (exclusief honoraria externe accountant)	1.010	1.054
Heffingen AFM, DNB en overige bijdragen	1.504	1.440
Communicatiekosten en overige kosten	1.579	1.508
Bestuursondersteuning exclusief kosten Wtp	6.671	4.878
Kosten Wtp	3.493	1.797
Totaal	32.067	27.718

In dit overzicht is te zien dat de kosten in 2024 ten opzichte van 2023 zijn toegenomen met € 4,3 miljoen. Hieronder wordt de ontwikkeling van de kosten voor het pensioenbeheer nader toegelicht.

Bestuurskosten

De bestuurskosten zijn in 2024 met 1,8% gestegen ten opzichte van 2023 (van € 1.124 duizend naar € 1.144 duizend). De vergoeding voor de bestuurders is verhoogd met 6,9% conform de jaarlijkse prijsindex voor de zakelijke dienstverlening. De stijging van de bestuurskosten is daarentegen wel lager dan de prijsindex. Dit is met name het gevolg van hogere kosten in 2023 door het vertrek van een van de voorzitters in 2023 met als gevolg een kwartaal dubbele vergoeding en een nabetaling in 2023 over 2022. De bestuurders krijgen sinds 2023 een vergoeding voor de gemaakte reiskosten.

Kosten verantwoordingsorgaan en raad van toezicht

De kosten voor het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht zijn in 2024 met 6,5% gestegen (van € 354 duizend naar € 377 duizend). Dit is met name het gevolg van de jaarlijkse indexatie.

Administratiekostenvergoeding

De administratiekostenvergoeding is met 4,8% gestegen in 2024 ten opzichte van 2023 (van € 15.347 duizend naar € 16.082 duizend). Dit is met name het gevolg van de jaarlijkse indexatie.

Honoraria externe accountant

De accountantskosten zijn met 4,2% gedaald ten opzichte van 2023 (van € 216 duizend naar € 207 duizend). Deze daling komt met name doordat in 2023 aanvullende kosten zijn gemaakt voor controle op de duurzaamheidsinformatie in het jaarverslag 2022.

Controle- en advieskosten

De controle- en advieskosten, exclusief honoraria voor de externe accountant, zijn 4,2% gedaald ten opzichte van 2023 (van € 1.054 duizend naar € 1.038 duizend).

Heffingen AFM, DNB en overige bijdragen

De kosten van contributies en bijdragen zijn in 2024 met 4,4% gestegen (van € 1.440 duizend naar € 1.504 duizend). De heffingen voor toezichtkosten van DNB waren in 2024 € 87 duizend hoger dan in 2023. De heffingen voor toezichtkosten aan DNB en AFM zijn verplicht. Het fonds heeft hier geen invloed op. Daarnaast is er een stijging in verband met de aansluiting per 1 januari 2024 van BPL Pensioen bij de Geschillen Instantie Pensioenfondsen (GIP). De bijdrage implementatiekosten bedroeg € 24 duizend en de bijdrage operationele kosten bedroeg € 43 duizend.

De heffingen voor toezichtkosten van AFM waren in 2024 € 62 duizend lager, omdat in 2023 de AFM-bijdragen over zowel 2022 als 2023 waren verantwoord (€ 215 duizend). De kosten voor AFM bedroegen in 2024 € 153 duizend. De kosten voor DigiD & MijnOverheid waren € 27 duizend lager.

Communicatiekosten en overige kosten

De communicatiekosten en overige kosten zijn in 2024 met 4,7% gestegen ten opzichte van 2023 (van € 1.508 duizend naar € 1.579 duizend). Dit wordt met name verklaard door indexatie van de tarieven.

Bestuursondersteuning exclusief kosten Wtp

De kosten voor bestuursondersteuning exclusief kosten Wtp zijn in 2024 met 36,8% gestegen ten opzichte van 2023 (van € 4.878 duizend naar € 6.671 duizend). Dit komt vooral door de toename van het personeelsbestand bij het bestuursbureau. Maar ook door onder andere de uitbreiding van de dienstverlening en een toename van het aantal vergaderingen. Bovendien is BPL Pensioen btw gaan betalen over de diensten van Actor en zijn er meerdere diensten die eerder extern uitbesteed werden onderdeel geworden van de dienstverlening van Actor. Deze groei is noodzakelijk gezien de ontwikkelingen in de pensioensector.

Kosten Wtp

De kosten voor de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel bedroegen in 2024 € 3.493 duizend (2023: € 1.797 duizend). Deze kosten bestaan uit:

- de kosten die TKP Pensioen in het kader van Wtp in rekening heeft gebracht (€ 1.904 duizend, 2023: € 1.504 duizend). Daarvan betreft € 1.186 duizend additionele kosten vanwege grotere complexiteit van Wtp dan was voorzien. Het inrichten van de collectieve uitkeringsfase, via een amendement toegevoegd aan de wet in het najaar van 2023, is een voorbeeld van toegenomen complexiteit. Ook het project datakwaliteit, uit te voeren voorafgaand aan de transitie, bracht hoge kosten met zich mee;
- extra kosten die in rekening zijn gebracht voor bestuursondersteuning door Actor (€ 449 duizend, 2023: € 294 duizend);
- advieskosten (€ 1.140 duizend, 2023: € 995 duizend).

Aan vermogensbeheer toegerekende pensioenuitvoeringskosten

Niet direct-toewijsbare pensioenuitvoeringskosten worden voor 50% toegerekend aan vermogensbeheer. Dit betreft de volgende kostensoorten:

- bestuurskosten;
- kosten VO en Rvt;
- honoraria externe accountant;
- controle- en advieskosten;
- contributies en bijdragen;
- bestuursondersteuning.

In totaal deelt BPL Pensioen in 2024 van de € 32,1 miljoen aan kosten, € 6,4 miljoen toe aan vermogensbeheer. Daardoor zijn de kosten voor pensioenbeheer uiteindelijk € 25,6 miljoen. In 2023 deelde het fonds van de € 27,7 miljoen aan kosten, € 5,7 miljoen toe aan vermogensbeheer. In 2023 bedroegen de kosten voor pensioenbeheer € 22,0 miljoen.

Ontwikkeling deelnemersbestand 2024

Uit analyse van de ontwikkeling van het deelnemersbestand blijken de volgende aantallen deelnemers:

	2024	2023	verschil
Actieve deelnemers	133.388	120.984	12.404
Gepensioneerden	80.495	77.732	2.763
Totaal actieve deelnemers en gepensioneerden	213.883	198.716	15.167
Gewezen deelnemers	454.278	443.722	10.556
Totaal inclusief gewezen deelnemers	668.161	642.438	25.723

Voor de berekening van de kosten per deelnemer is het aantal actieve deelnemers en gepensioneerden relevant. BPL Pensioen volgt de berekening zoals de Pensioenfederatie die heeft uitgewerkt. Daarin zijn de kosten niet over gewezen deelnemers omgeslagen.

Bedragen in €	2024	2023	2022
Pensioenuitvoeringskosten (jaarrekening)	32.067.000	27.718.000	24.281.000
Pensioenuitvoeringskosten die zijn toegewezen aan vermogensbeheerkosten	- 6.449.000	-5.703.322	-1.691.792
Totaal pensioenuitvoeringskosten t.b.v. de berekening kosten per deelnemer (A)	25.618.000	22.014.678	22.589.208
Aantal actieven en gepensioneerden (B)	213.883	198.716	198.784
Kosten per deelnemer (A)/(B)	120	111	114

De kosten per deelnemer zijn niet alleen afhankelijk van de pensioenbeheerkosten, maar ook van de ontwikkeling van het deelnemersbestand. Hieronder is de ontwikkeling van de kosten per deelnemer weergegeven, uitgesplitst naar de oorzaak.

Kosten per deelnemer 2023	Verschil door ontwikkeling pensioenbeheerkosten	Verschil door ontwikkeling aantal deelnemers	Kosten per deelnemer 2024
€ 111	€ 18	€ -9	€ 120

Oordeel bestuur

De totale kosten die BPL Pensioen maakt voor de uitvoering van het pensioenbeheer, een bedrag van ongeveer € 25,6 miljoen, zijn besteed aan de uitvoering van de pensioenregeling en de overige werkzaamheden die daartoe worden uitgevoerd.

Het bestuur vindt de kosten voor het pensioenbeheer in 2024 passend bij de kenmerken en organisatie van BPL Pensioen. Het bestuur is kostenbewust en waar mogelijk worden besparingen gerealiseerd of uitgaven beperkt. Het bestuur constateert al langere tijd een stijging van de kosten van governance en toezicht. Ook de advieskosten nemen toe door zwaardere eisen die gesteld worden aan risicomanagement, IT-beleid, datakwaliteit en informatiebeveiliging. Het bestuur verwacht dat de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel de komende jaren nog extra kosten met zich mee zal brengen.

De kosten per deelnemer op basis van het aantal actieven en gepensioneerden zijn van € 111 in 2023 naar € 120 in 2024 gestegen. De ontwikkeling van de pensioenuitvoeringskosten heeft een effect van € 18 op de kosten per deelnemer. Hiervan wordt € 9 veroorzaakt door de kosten die gemaakt worden voor de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. De stijging van het aantal actieven en gepensioneerden verlaagt de kosten per deelnemer vervolgens met € 9. Per saldo een stijging van de kosten per deelnemer met € 9.

Voor 2025 verwacht het bestuur een verdere stijging van het totale kostenniveau.

2.4.2. Kosten vermogensbeheer

Hieronder wordt per onderdeel de ontwikkeling van de kosten vermogensbeheer inzichtelijk gemaakt.

Totaal kosten vermogensbeheer in- en exclusief transactiekosten

Bedragen x € 1.000	2024	2023
Gemiddeld belegd vermogen	23.432.898	20.674.652
Totale kosten vermogensbeheer excl. transactiekosten	55.238	50.309
Totale kosten vermogensbeheer incl. transactiekosten	77.861	72.956
Transactiekosten	22.623	22.647
In procenten		
Kosten vermogensbeheer % (excl. transactiekosten)	0,24%	0,24%
Kosten vermogensbeheer % (incl. transactiekosten)	0,33%	0,35%
Transactiekosten %	0,10%	0,11%

Het gemiddeld belegd vermogen is bepaald op basis van de definitie die de Pensioenfederatie aanbeveelt. In deze definitie is het gemiddeld belegd vermogen gebaseerd op de stand aan het einde van iedere maand (maand-ultimo's) gedurende het jaar.

De totale kosten voor vermogensbeheer in de tabel zijn gelijk aan de kosten die BPL Pensioen aan DNB rapporteert (jaarstaat J402). Bij het transparant maken van de kosten voor vermogensbeheer zijn de aanbevelingen en definities van de Pensioenfederatie in acht genomen. Dat wil zeggen dat de cijfers zijn gebaseerd op aantoonbare kosten. Of de cijfers zijn een resultaat van schattingen die wat methode betreft minimaal voldoen aan de vereisten van de Pensioenfederatie.

Kosten vermogensbeheer per beleggingscategorie

De kosten vermogensbeheer zijn te onderscheiden naar:

- beheerkosten;
- performance gerelateerde kosten;
- transactiekosten.

Bedragen x € 1.000	Beheerkosten	Performance gerelateerde kosten	Transactie-kosten	Totaal
Vastgoed	18.036	-	274	18.310
Aandelen	9.737	-	14.837	24.574
Vastrentende waarden	15.108	-	5.707	20.815
Private equity	293	6	-	299
Infrastructuur	31	-	-	31
Overige beleggingen	251	-	-	251

Bedragen x € 1.000	Beheerkosten	Performance gerelateerde kosten	Transactie-kosten	Totaal
Derivaten	1.418	-	1.805	3.223
Kosten fiduciair beheer	2.119	-	-	2.119
Kosten bewaarloon	1.790	-	-	1.790
Kosten bestuursbureau	6.449	-	-	6.449
Totaal	55.232	6	22.623	77.861

De transactiekosten zijn de kosten die BPL Pensioen maakt om effectentransacties tot stand te brengen en uit te voeren. Deze kosten zijn veelal op basis van een schatting tot stand gekomen. Dit komt bijvoorbeeld doordat er bij transacties in de categorie vastrentende waarden geen aparte kosten worden berekend. De transactiekosten zijn dan onderdeel van de nettoprijs. De volgende paragrafen gaan dieper in op de kosten die in 2024 gemaakt zijn. Die worden vergeleken met de kosten in 2023.

Aansluiting kosten vermogensbeheer met de jaarrekening

In de jaarrekening zijn kosten voor vermogensbeheer opgenomen van € 34,6 miljoen. In onderstaand overzicht sluiten de kosten voor vermogensbeheer aan op de kosten die zijn opgenomen in de jaarrekening.

Bedragen x € 1.000	Directe kosten vermogensbeheer	Indirecte kosten vermogensbeheer	Transactie- kosten	
	Jaarrekening	Overige indirecte beheerkosten	Algemene indirecte kosten	Transactie- kosten
Vastgoedbeleggingen	14.006	4.030		274
Aandelen	7.828	1.910		14.837
Vastrentende waarden	5.395	9.713		5.707
Overige beleggingen	2.075	-1.495		-
Derivaten	2.917	-1.499		1.805
Overige kosten van vermogensbeheer (niet toe te rekenen aan asset categorie) inclusief kosten fiduciair beheer	2.407		-288	
Bewaarloon	-		1.790	
Toerekening pensioen uitvoeringskosten vanuit pensioenbeheer	-		6.449	
Totaal	34.628	12.659	7.951	22.623

Totaal kosten vermogensbeheer

Bedragen x € 1.000	
Totaal directe kosten vermogensbeheer (jaarrekening)	34.628
Totaal indirecte kosten vermogensbeheer	20.610
Totaal transactiekosten	22.623
Totaal	77.861

De post indirecte kosten vermogensbeheer bestaat met name uit vermogensbeheerkosten in beleggingsfondsen, die ten laste komen van het rendement van het beleggingsfonds. De transactiekosten zijn verwerkt in het beleggingsresultaat.

Beheerkosten van het fonds

De totale kosten van het vermogensbeheer zijn € 77,9 miljoen (2023: € 73,0 miljoen). Deze kosten bestaan uit drie onderdelen: de directe kosten vermogensbeheer, de indirecte kosten vermogensbeheer en de transactiekosten:

- **de directe kosten vermogensbeheer:** deze kosten zijn gelijk aan de kosten van de jaarrekening en zijn in 2024 €34,6 miljoen (2023: € 29,4 miljoen);
- **de indirecte kosten vermogensbeheer:** deze zijn in 2024 € 20,6 miljoen (2023: € 20,8 miljoen) en bestaan uit:
 - **overige indirecte beheerskosten:** kosten die lopen via de beleggingsrekening van de fiduciair beheerder;
 - **algemene indirecte kosten:** kosten voor o.a. bewaarloon en kosten pensioenbeheer.
- **de transactiekosten:** dit zijn (impliciete en expliciete) kosten gemaakt voor het uitvoeren van de transacties in de beleggingsportefeuille. Deze zijn verwerkt in de gerapporteerde beleggingsrendementen. Deze kosten zijn in 2024 € 22,6 miljoen (2023: € 22,6 miljoen).

Benchmark kosten vermogensbeheer

Ieder jaar onderzoekt BPL Pensioen de kosten die ze voor vermogensbeheer maakt en vergelijkt deze met de kosten van een aantal vergelijkbare pensioenfondsen. Die groep vormt de peer group. CEM Benchmarking voert dit onderzoek uit. De uitkomsten van dit onderzoek zijn ieder jaar in september beschikbaar. Als gevolg hiervan wordt de kostenvergelijking over 2023 in dit jaarverslag vermeld en de kostenvergelijking over 2024 in het jaarverslag van 2025. De kosten voor vermogensbeheer waren in 2023 relatief laag: 24,3 basispunten ten opzichte van 28,5 basispunten van de peer group. Dat is 15% lager, terwijl BPL Pensioen een beter rendement behaalde dan de pensioenfondsen uit de peer group.

Kosten in relatie tot de bijbehorende benchmark kosten

Het pensioenfonds moet voldoen aan de vereisten van de Shareholders' rights directive (Aandeelhoudersrichtlijn). Deze wet is gericht op het bevorderen van langetermijnbetrokkenheid van aandeelhouders. Om te voldoen aan de Aandeelhoudersrichtlijn hanteert BPL Pensioen een betrokkenheidsbeleid en sluiten de beleggingen in aandelen aan bij de langetermijndoelstelling van het fonds. Om die reden bewaakt het fonds ieder jaar de prestatie van de aandelenportefeuille. Daarbij kijkt ze specifiek naar de omloopsnelheid van de aandelenportefeuilles en naar de daaraan verbonden beheer- en transactiekosten. In 2024 lagen de omloopsnelheid en de daarbij behorende transactiekosten van de aandelenportefeuilles in lijn met de langetermijndoelstelling van het fonds.

Aansluiting met de jaarrekening

In de aanbevelingen voor uitvoeringskosten van de Pensioenfederatie zijn de directe en indirecte kosten opgenomen. De aanbevelingen maken expliciet onderscheid tussen vermogensbeheerkosten en transactiekosten. In de jaarrekening zijn alleen de kosten opgenomen die direct bij BPL Pensioen in rekening zijn gebracht. De voor een deel geschatte, direct toe te rekenen beleggingskosten binnen de beleggingsfondsen en transactiekosten, maken in de jaarrekening onderdeel uit van de waardeveranderingen van de beleggingen. In de opstelling van de vermogensbeheerskosten in dit hoofdstuk zijn ook de kosten van advisering voor vermogensbeheer opgenomen.

Er zijn meerdere factoren die van invloed zijn op de hoogte van de kosten van vermogensbeheer:

- **beleggingsmix:** het type belegging is in belangrijke mate bepalend voor de omvang van de beheerkosten. De belangrijkste drivers tussen verschillende type beleggingen zijn afwegingen tussen zakelijke en vastrentende waarden. Tussen liquide en illiquide beleggingen, tussen traditionele en alternatieve beleggingen en tussen beleggingen in ontwikkelde en opkomende markten. Bepaalde categorieën zijn weliswaar duurder, maar worden toch geselecteerd omdat ze naar verwachting bijdragen aan een betere verhouding tussen rendement en risico van de totale beleggingsportefeuille;
- **schaalgrootte:** wanneer BPL Pensioen of haar fiduciaire beheerder schaalvoordelen kunnen behalen, vallen de kosten doorgaans lager uit;
- **actief en passief beleggen:** bij actief beheer krijgt de manager de doelstelling mee om de relevante benchmark te verslaan. Dat betekent een hoger verwacht rendement. Hier staan hogere kosten tegenover, omdat er veel tijd en energie nodig is voor onder andere het beleggingsproces, research en analyse;
- **overige factoren:** het beheer door een enkele manager of juist meerdere managers heeft impact op de kosten. Daarnaast kan de keuze tussen een discretionaire oplossing en/of een beleggingsfonds invloed hebben op de hoogte van de kosten.

Toelichting op de beheerkosten

Hieronder wordt de hoogte van de kosten per categorie inzichtelijk gemaakt:

Vastgoed

De beheerkosten voor vastgoed bedroegen in 2024 € 18,0 miljoen incl. btw (2023: € 16,5 miljoen incl. btw).

Aandelen

De beheerkosten voor aandelen bedroegen in 2024 € 9,7 miljoen (2023: € 8,7 miljoen). In 2024 waren de beheerkosten hoger omdat het gemiddeld belegd vermogen ook hoger was.

Vastrentende waarden

De beheerkosten voor vastrentende waarden bedroegen in 2024 € 15,1 miljoen (2023: € 14,4 miljoen). Dit is een stijging van € 0,7 miljoen ten opzichte van 2023. De beheerkosten zijn vooral gestegen doordat het belegde vermogen in vastrentende waarden toenam.

Alternatieve beleggingen, inclusief performance gerelateerde kosten

De beheerkosten voor alternatieve beleggingen bedroegen in 2024 € 293 duizend (2023: € 840 duizend). Daarnaast bedroegen de aan de performance gerelateerde kosten een kleine € 6 duizend. In totaal bedroegen de kosten € 299 duizend in 2024 (2023: € 362 duizend). De alternatieve beleggingsportefeuille is in aanbouw.

Derivaten

De beheerkosten voor derivaten bedroegen in 2024 € 1,4 miljoen (2023 € 1,3 miljoen). Daarmee zijn de beheerkosten in 2024 nagenoeg gelijk aan de beheerkosten in 2023. De kleine verhoging komt grotendeels voort uit herclassificatie van kosten die vorig jaar als kosten fiduciair beheer werden meegenomen.

Kosten fiduciair

De kosten fiduciair beheer zijn opgebouwd uit de fiduciaire vergoeding minus de korting op de high yield-belegging. De kosten voor het fiduciair beheer bedroegen in 2024 € 2,1 miljoen. Dit is meer dan de fiduciaire kosten in 2023 van € 1,8 miljoen. De stijging komt deels door de additionele vergoeding van € 420 duizend die BPL Pensioen betaalt ter voorbereiding op Wtp

Kosten bewaarloon

De bewaarloonkosten bedroegen in 2024 € 1,8 miljoen. Dit is een stijging ten opzichte van de bewaarloonkosten in 2023 van € 1,3 miljoen.

Aan vermogensbeheer toegerekende pensioenuitvoeringskosten

De aan vermogensbeheer toegerekende niet direct toewijsbare pensioenuitvoeringskosten bedragen in 2024 € 6,4 miljoen. Dit is een stijging ten opzichte van 2023 (€ 5,7 miljoen).

Overige vermogensbeheerkosten

De overige vermogensbeheer kosten zijn in 2024 nihil. In 2023 waren deze kosten ook nihil.

Toelichting op de transactiekosten

Transactiekosten zijn de kosten die BPL Pensioen aan de beurs of aan een broker moet betalen om een transactie tot stand te brengen en uit te voeren. Deze kosten zijn niet altijd direct helder en zichtbaar. Dit komt doordat ze onderdeel kunnen zijn van een prijs waarin de transactiekosten al zijn meegenomen. De transactiekosten zijn dan onderdeel van de zogenaamde nettoprijs. Vermogensbeheerders zijn vanuit toezichtwetgeving verplicht om op een bepaalde manier de transactiekosten te berekenen. Deze impliciete kosten zijn afhankelijk van de marktbewegingen op het moment van aankoop hoger of lager. De deels geschatte transactiekosten in 2024 bedroegen € 22,6 miljoen. Dit is gelijk aan de transactiekosten in 2023. Uitgedrukt als percentage van het totaal gemiddeld vermogen komt dit neer op 0,10% in 2024 tegen 0,11% in 2023.

Vastgoed

De transactiekosten voor vastgoed bedroegen in 2024 € 274 duizend tegen € 307 duizend in 2023. Deze betreffen de kosten van het Residential fonds die ten laste van BPL Pensioen zijn gebracht.

Aandelen

De transactiekosten voor aandelen waren in 2024 € 14,8 miljoen tegen € 13,2 miljoen in 2023. Niet al deze transactiekosten zijn echte kosten die BPL Pensioen moet betalen. Een groot deel van deze transactiekosten zijn theoretische, zogenaamde impliciete transactiekosten, voortkomend uit een verplichte berekeningswijze.

Vastrentende waarden

De transactiekosten voor vastrentende waarden waren in 2024 € 5,7 miljoen tegen € 6,3 miljoen in 2023.

Overige transactiekosten

De transactiekosten van alternatieve beleggingen (private equity en infrastructuur) waren in 2024 nihil, waar deze in 2023 minder dan € 1 duizend bedroegen.

Hoofdstuk 3

Pensioenbeheer en communicatie

Hoofdstuk 3:

Pensioenbeheer en communicatie

Het is de taak van BPL Pensioen om te zorgen voor een goed pensioen voor de deelnemers. Daarom staat het belang van de deelnemers bij alles wat het fonds doet voorop. 'Deelnemers' zijn in dit geval alle personen die pensioen opbouwen, dat in het verleden hebben gedaan en iedereen die al pensioen van BPL Pensioen krijgt. Daarnaast zijn ook de werkgevers waar het fonds mee samenwerkt belangrijk. BPL Pensioen helpt hen om pensioen als een aantrekkelijke arbeidsvoorwaarde onder de aandacht van hun medewerkers te brengen.

3.1. Pensioenbeheer

Samenwerking met TKP Pensioen

TKP Pensioen is de pensioenuitvoeringspartner van BPL Pensioen. Samen zetten de twee partijen zich dagelijks in voor de deelnemers en werkgevers. In 2024 is de samenwerking verbeterd door op veel onderwerpen de dialoog op te zoeken. Daarbij ging veel aandacht uit naar de voorbereiding op de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel.

TKP Pensioen bereidt zich voor op de implementatie van de Wtp. Onder andere door implementatie van een nieuw IT-landschap en pensioenadministratiesysteem (Plexus van Keylane). TKP Pensioen werkt met een producten- en dienstencatalogus (PDC). Samen met TKP Pensioen werd in kaart gebracht welke producten en diensten BPL Pensioen vanaf 2027, na de transitie naar de nieuwe pensioenregeling, afneemt.

Ook overlegde BPL Pensioen met andere pensioenfondsen die hun administratie hebben uitbesteed aan TKP Pensioen, om ervaringen en kennis uit te wisselen. Het is goed om te weten waar andere pensioenfondsen tegenaan lopen in de pensioenuitvoering. Door ervaringen en kennis uit te wisselen, helpen de fondsen elkaar en bundelen ze hun krachten als het nodig is. TKP Pensioen faciliteert deze samenwerking en heeft een Klantenforum ingericht. In dit forum worden de fondsen geïnformeerd over de voortgang van de voorbereidingen op de transitie en daarnaast biedt het de mogelijkheid om met andere klanten contact te hebben. Bijvoorbeeld over prioritering van zaken die anders of beter kunnen. In het Klantenforum zijn alle bij TKP Pensioen aangesloten klanten vertegenwoordigd.

Daarnaast heeft TKP Pensioen een raad van advies waar BPL Pensioen ook een rol in vervult. Deze raad adviseert de directie van TKP Pensioen over strategische dossiers. Specifiek voor de transitie naar de Wtp organiseert TKP Pensioen dialoogsessies, waarin hun klanten met elkaar en de pensioenuitvoeringspartner van gedachten wisselen over zaken rondom de nieuwe pensioenregeling.

Verbetering dienstverlening

Het draait om de deelnemer. Vanuit dat uitgangspunt neemt BPL Pensioen ontvangen feedback mee bij de verbetering van haar dienstverlening. Het Gouden Oor beschrijft de standaard waaraan een organisatie die zichzelf 'een lerende organisatie' noemt, moet voldoen. Om hier verder invulling aan te geven, is besloten om de dienstverlening te laten toetsen aan de normen van het Gouden Oor. Dit is een certificering die aangeeft hoe de interactie met deelnemers is. Het behalen van een Gouden Oor certificering is geen doel op zich, maar een middel om het omgaan met klantsignalen in de gehele organisatie (zowel uitvoering als bestuur) te borgen. BPL Pensioen heeft de afgelopen jaren veel voorbereidingen getroffen en streeft ernaar de certificeringsaudit medio 2025 aan te vragen.

In 2022 is op basis van een nulmeting van Stichting Gouden Oor in kaart gebracht hoe BPL Pensioen de dienstverlening kan verbeteren. Ook de 0-meting (zelfevaluatie) van de Gedragslijn goed omgaan met klachten hielp daarbij. In november 2023 vond een vervolgmeting (de 1-meting) van de Gedragslijn plaats. De score bij de 1-meting was ten opzichte van de 0-meting aanzienlijk verbeterd. Van een bijna voldoende (49%) naar een ruim voldoende (80%). Die verbetering is te danken aan:

- het opstellen van een intern klachtenbeleid waarin we doelen en concrete acties benoemd hebben;
- het registreren van telefonische klachten en klantsignalen;
- het aanscherpen van de definitie van een klacht;
- het opstarten van een continu-onderzoek; en
- het aanstellen van casemanagers.

Bij de 2-meting in 2024 scoorde BPL Pensioen 88%. Uit deze meting kwam naar voren dat het fonds de feedbackloop beter in zou kunnen zetten om de signalen van klanten te gebruiken voor de verbetering van de dienstverlening. Dit is eind 2024 ingericht en met de aanstelling van een feedbackmanager is dit verankerd in de organisatie.

Vrijwillige aansluitingen

In 2024 sloten 26 nieuwe bedrijven zich vrijwillig aan bij BPL Pensioen, met in totaal 92 deelnemers. De aangesloten bedrijven hebben allemaal in meer of minder mate een link met de sector of met het duurzame beleggingsbeleid van BPL Pensioen. Het totaal aantal vrijwillig aangesloten bedrijven bij BPL Pensioen komt daarmee per eind 2024 in totaal uit op 489 bedrijven, waarvan 417 met personeel. In mei 2024 zijn de vrijwillig aangesloten werkgevers geïnformeerd over het transitieplan. Toen werd aangegeven dat zij later in het jaar de vraag zouden krijgen of zij ook na de overstap naar de nieuwe pensioenregeling aangesloten willen blijven. Dat gebeurde in oktober 2024. Alle vrijwillig aangesloten werkgevers gaven aan aangesloten te willen blijven.

Ter voorbereiding op eventuele opzeggingen van vrijwillig aangesloten werkgevers is onderzocht of in de komende jaren tot de transitie naar de nieuwe pensioenregeling nog uitgaande collectieve waardeoverdrachten kunnen worden uitgevoerd. Het bestuur stelde hiervoor uitgangspunten vast. BPL Pensioen kreeg geen verzoeken tot uitgaande collectieve waardeoverdrachten. Dat betekent dat alle opgebouwde pensioenaanspraken van de vrijwillig aangesloten werkgevers meegaan naar het nieuwe pensioenstelsel.

Uniforme Pensioenaangifte

In 2021 ging BPL Pensioen voor de gegevensaanlevering door werkgevers over op de Uniforme Pensioenaangifte (UPA). De UPA is een standaardwerkwijze voor het volautomatisch uitwisselen van salarisgegevens tussen werkgevers en pensioenfondsen.

In 2024 heeft BPL Pensioen gerealiseerd dat de verlofaanlevering via UPA beter verloopt. De productpakketten zijn aangepast waardoor UPA en verlof goed aansluiten op de ontvangen loongegevens vanuit salarispakketten. Dat alles was in de nota van juli 2024 voor werkgevers zichtbaar. Werkgevers ontvingen de juli-nota, inclusief een informatieflyer, in september 2024. De ongeveer twintig werkgevers die zich al eerder bij TKP meldden omdat ze problemen ondervonden met de verlofregistratie in de UPA, werden persoonlijk benaderd door de frontoffice of een pensioenconsulent.

Loonaangifteketen

Er is onderzocht of aansluiting op de loonaangifteketen mogelijk is. Dat heeft een aantal voordelen voor werkgevers. Zij hoeven dan geen gegevens meer aan te leveren aan BPL Pensioen, omdat de benodigde gegevens uit extra datavelden in de loonaangifteketen gehaald kunnen worden. Helaas is het onderzoek naar uitbereiding van de benodigde extra gegevens door het Ketenbureau begin 2025 stopgezet. BPL Pensioen gaat wel verder onderzoeken wat de impact hiervan is bij een mogelijke aansluiting met alleen de bestaande gegevensset.

Kwartaal- en maandrapportages

BPL Pensioen bespreekt onder andere de door TKP Pensioen opgeleverde rapportages over niet-financiële risico's, financiën, de realisatie van de afspraken uit de dienstverleningsovereenkomst, klachten, handavingswerkzaamheden, looncontroles (via BDO) en incidenten. Deze rapportages geven een beeld van de pensioenuitvoering door TKP Pensioen.

Keuzebegeleiding

Met de inwerkingtreding van de Wtp is er een wettelijke plicht voor pensioenfondsen om keuzebegeleiding adequaat vorm te geven. Voor BPL Pensioen was keuzebegeleiding echter al lang voor deze wettelijke verplichting een belangrijk onderwerp in haar beleid. Zo zijn er al jaren pensioenconsulenten in dienst die deelnemers begeleiden bij de te maken keuzes, biedt het fonds al jaren een online pensioenplanner aan en wordt er bij de ontwikkeling van nieuwe communicatiemiddelen rekening gehouden met de diversiteit van de populatie. Hierbij is het belangrijk dat de begeleiding aansluit bij de behoefte van de doelgroep.

In 2024 stelde BPL Pensioen in lijn met de wet een Beleid op keuzebegeleiding op. In dat beleid staat beschreven welke vormen van keuzebegeleiding worden aangeboden en waarom. Ook zijn doelstellingen opgenomen en zijn de visie en de ambitie op keuzebegeleiding beschreven.

Datakwaliteit

De gegevens van de werkgevers en deelnemers worden vastgelegd in het pensioenadministratiesysteem. Een hoge kwaliteit van de data is enorm belangrijk, want de data is bepalend voor wie welk (toekomstig) pensioen ontvangt. Voor de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel is het extra belangrijk dat de data actueel, juist en volledig is. Het onderzoek naar datakwaliteit en het oplossen of verklaren van dataconstateringen is een verplichting in aanloop naar de Wtp. BPL Pensioen volgt daarin het Kader Datakwaliteit van de Pensioenfederatie. Het fonds doorloopt dat kader om aan te tonen dat de datakwaliteit voor, tijdens en na transitie geborgd is.

In 2023 is gestart met de voorbereiding op het onderzoek naar de datakwaliteit van de pensioenadministratie. BPL Pensioen stelde een datakwaliteitsbeleid op en actualiseerde haar herzieningsbeleid. Het herzieningsbeleid bevat de regels die van toepassing zijn als onjuiste data effect hebben op de pensioenen van deelnemers. In 2024 werd het onderzoek naar de datakwaliteit uitgevoerd. Aan het eind van het eerste kwartaal van 2025 heeft het bestuur vastgesteld dat de datakwaliteit van de pensioenadministratie voldoende is voor de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. Uit het onderzoek naar de datakwaliteit bleek dat het beheersingsraamwerk werkt: er bestaat geen twijfel over 99,5% van de onderzochte data. De resterende 0,5% van de data is onderzocht. 2025 staat in het teken van het oplossen of verklaren van alle dataconstateringen, de zogeheten *get clean*-fase. Dat wil zeggen dat alle dataconstateringen worden opgelost of verklaard. Randvoorwaarde voor de vaststelling van de kwaliteit is dat de *get clean*-fase volgens doelstelling is afgerond voor de overgang naar het nieuwe stelsel. Voor het oplossen of verklaren van werkgeversconstateringen is BPL Pensioen afhankelijk van de input van werkgevers. Als het niet volledig zeker is dat de data juist zijn, worden de werkgevers gevraagd om te controleren of de aangeleverde gegevens van hun werknemers juist zijn. Wanneer dit tot correcties leidt, wordt dit doorgevoerd en wordt het herzieningsbeleid toegepast als daar aanleiding toe is. Dit om zeker te weten dat de deelnemers van het fonds het pensioen krijgen waar zij recht op hebben.

Niet-opgevraagde pensioenen

Ook in 2024 kreeg de actie 'niet-opgevraagd pensioen' een vervolg. Een onderdeel hiervan is een verrassingsbezoek aan het adres van deelnemers met een zogenaamd niet-opgevraagd-pensioen. Het doel van deze actie is het achterhalen waarom men het pensioen niet opvraagt. Deze bezoeken leverden positieve reacties op. Daar waar de evaluatie nieuwe inzichten bracht, wordt dit in 2025 verwerkt.

IT-risico's, cyberaanvallen en waakzaamheid

De dreiging van cyberaanvallen is de laatste jaren sterk toegenomen. BPL Pensioen controleert en bewaakt of zij daardoor ook geraakt kan worden. Met name bij de (onder)uitbestedingen. In dit kader is een crisisoefening met TKP Pensioen gedaan om te beoordelen of de crisisplannen goed werken.

In 2024 vond er één incident op dit gebied plaats. Op zaterdag 18 mei 2024 werd BPL Pensioen door TKP Pensioen op de hoogte gebracht van een ransomwareaanval bij AddComm, een uitbestedingspartij van Vesting Finance (de incassopartner van TKP Pensioen) en daarmee een onderuitbestedingspartij van BPL Pensioen. Bij deze aanval zijn echter geen gegevens buitgemaakt van BPL Pensioen of haar deelnemers.

Onderuitbesteding

In 2024 keurde BPL Pensioen een aantal nieuwe en gewijzigde uitbestedingen van TKP Pensioen goed. Dit betreffen onderuitbestedingen van BPL Pensioen. De uitbestedingen dragen bij aan beheersing van IT-risico's bij TKP Pensioen.

Vesting Finance is de incassopartner van TKP Pensioen en daarmee een onderuitbestedingspartner van BPL Pensioen. In februari 2024 bracht BPL Pensioen een bezoek aan Vesting Finance, omdat de externe accountant van Vesting Finance over 2022 een afkeurend oordeel gaf bij de ISAE 3402 type II rapportage. Tijdens dit bezoek is uitgebreid stilgestaan bij de assurance over 2022 en 2023 en is gesproken over de noodzakelijke verbetering van de beheersmaatregelen. Over 2023 is een oordeel met beperking afgegeven. Dat zit met name in de eerste maanden van 2023, toen nog niet alle beheersmaatregelen werkten. BPL Pensioen stelde vast dat er naast de vervolgstappen die tijdens het bezoek in februari 2024 zijn geïdentificeerd, geen aanvullende beheersing noodzakelijk is. De impact van de niet behaalde beheersdoelstellingen door Vesting Finance is laag en er zijn geen aanvullende risico's voor de financiële verslaglegging naar voren gekomen. Omdat Vesting Finance een directe uitbesteding van TKP Pensioen is en een onderuitbesteding van BPL Pensioen, loopt de regievoering en monitoring via TKP Pensioen.

Wijzigingen pensioenreglement

In 2024 heeft het bestuur besloten tot onderstaande wijzigingen in het pensioenreglement:

Per 1 juli 2024:

- **De toepassing van het transitie-ftk is opgenomen in het pensioenreglement**
Het bestuur heeft in 2024 besloten om het transitie-ftk toe te passen. Deze toepassing van het transitie-ftk is verwerkt in het pensioenreglement. Daarnaast is de nadere toelichting van het beleid opgenomen dat het bestuur kan afwijken van de gepubliceerde CPI afgeleid september-september als het CBS de systematiek bij het vaststellen van het prijsindexcijfer wijzigt of er aanleiding is om te veronderstellen dat de gepubliceerde CPI afgeleid september-september geen juiste weergave is van de werkelijke inflatie.
- **Opname in een zorginstelling leidt niet tot verlies partnerpensioen**
Samenwoners zonder notariële samenlevingsovereenkomst kunnen in aanmerking komen voor partnerpensioen als zij drie jaar op hetzelfde adres staan ingeschreven. In het pensioenreglement is nu geregeld dat dit recht op partnerpensioen blijft bestaan als partners niet meer op hetzelfde adres staan ingeschreven vanwege verhuizing naar een zorginstelling.

Per 1 januari 2025:

- **Wijziging naar aanleiding van ontwikkelingen rondom schijnzelfstandigheid**
Er zijn twee ontwikkelingen waardoor arbeidsrelaties van zelfstandigen in bepaalde gevallen sneller aangemerkt kunnen worden als dienstverband. Vanaf 1 januari 2025 is de Belastingdienst (weer) gaan handhaven op schijnzelfstandigheid. Daarnaast is het wetsvoorstel 'Wet verduidelijking beoordeling arbeidsrelaties en rechtsvermoeden' (Wet VBAR) in de maak. Het pensioenreglement is aangepast met als doel het risico dat het fonds automatisch pensioenaanspraken moet toekennen aan schijnzelfstandigen te beperken.

3.2. Communicatie

Communicatiebeleid

In de herijkte communicatiestrategie (onderdeel van het communicatiebeleidsplan 2024-2026) staan drie strategische communicatielijnen. Dit zijn:

1. we kennen onze (potentiële) doelgroep;
2. we versterken onze identiteit en merk;
3. we informeren proactief.

In het communicatiejaarplan 2024 lag de focus op communicatielijlijn 1: het 'dichterbij' komen bij klanten. Onder klanten worden (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden en werkgevers verstaan. Er werd gesproken met klanten tijdens onder andere onderzoeken, bijeenkomsten, webinars en (online) sessies met de pensioenconsulent. Ook werd hun onlinegedrag gemonitord, klantsignalen werden gebundeld en geanalyseerd en de Praat-mee-app werd ingezet.

Het doel van dichterbij komen, is het steeds meer bekend raken met de behoeften van de doelgroep. Wat verwacht ze van de dienstverlening? Worden klachten naar tevredenheid afgehandeld? Hoe kijken ze aan tegen de nieuwe regels voor pensioen? En welke begeleiding bij keuzes verwachten ze? De antwoorden hebben geholpen bij het gericht inzetten van communicatie en het invullen van de behoeften.

Door 'dichtbij te zijn' bij de doelgroep leert BPL Pensioen de deelnemer steeds beter kennen. Daarom blijft het fonds ook komend jaar de dialoog aangaan. BPL Pensioen luistert, reageert en is proactief. Zo voelen de deelnemers zich serieus genomen, gezien, gehoord en geholpen.

Proactieve, relevante informatie

Zorgen voor een goed pensioen betekent ook het eerlijke en volledige verhaal vertellen. In begrijpelijke en toegankelijke taal. BPL Pensioen weet wanneer het voor (gewezen) deelnemers belangrijk is om in actie te komen. Daarom wordt de communicatie gestart precies op de momenten dat het relevant is met een gerichte, concrete boodschap.

Voorbeelden van proactieve communicatie zijn de zeven deelnemersbijeenkomsten die verspreid door het land plaatsvonden en het webinar 'AOW in zicht'. Daarnaast de informatie over de verhoging van de pensioenen en andere wijzigingen in de regeling aan werkgevers, administratiekantoren, actieven, (gewezen) deelnemers (voorkeur digitaal of post) en gepensioneerden.

Vanuit het doel relevant te zijn met de communicatie, probeert BPL Pensioen steeds meer aan te passen op de betreffende doelgroep (segmenteren). Een voorbeeld daarvan is de mailing die verstuurd werd naar actieven van 55 jaar en ouder, en hun werkgevers. Het doel van de mailing was het activeren tot het inplannen van een persoonlijk videogesprek of gesprek op locatie. De werkgevers ontvingen een checklist en gesprekstips, zodat zij het gesprek met hun werknemer kunnen voorbereiden aangaande 'met pensioen gaan'.

Een ander mooi voorbeeld van gesegmenteerde communicatie is het Instagram-account dat medio 2024 voor jongere deelnemers werd gelanceerd. Veel jongeren weten niet dat pensioen meer is dan een 'inkomen voor later' en zien in veel gevallen de toegevoegde waarde van een collectieve pensioenregeling niet of nauwelijks ('ik kan zelf ook sparen'). Met dit Instagram-account wil BPL Pensioen jongeren laten zien er voor hen te zijn en dat zij BPL Pensioen op een laagdrempelige manier kunnen bereiken door via Instagram te communiceren. BPL Pensioen is een betrouwbare partij die zorgt voor een inkomen voor later en die graag het geluid van jongeren hoort, omdat pensioen niet alleen iets voor later is.

Verschillende communicatiekanalen

De kernwaarde 'toegankelijk' betekent onder andere dat contact laagdrempelig is. Zo biedt BPL Pensioen verschillende online en offline communicatiemiddelen aan voor persoonlijk contact en online selfservice.

Videogesprekken en gesprekken op locatie

Ten opzichte van 2023 is het aantal gevoerde videogesprekken bijna gelijk gebleven (van 710 in 2023 naar 705 in 2024). De waardering van deze onlinegesprekken is nog steeds erg hoog, gemiddeld een 9,2. Een lichte stijging van 0,1 ten opzichte van 2023.

Het aantal gevoerde gesprekken tijdens spreekuren op locatie nam ook toe. Vanwege die toename is besloten in 2024 meer spreekuren in te plannen. De toename is grotendeels te verklaren door gerichte aanschrijfacties. Actieven van 55 jaar en ouder ontvingen een e-mail met de uitnodiging om een persoonlijk gesprek (fysiek of online) met BPL Pensioen in te plannen. Tijdens de deelnemersbijeenkomsten werden zij gevraagd of ze behoefte hadden aan een persoonlijk vervolgesprek.

Aantal spreekuren op locatie en videospreekuren

	Q4 2024	Q3 2024	Q2 2024	Q1 2024	Q4 2023	Q3 2023	Q2 2023	Q1 2023
Spreekuurdagen	19	14	17	15	23	14	14	14
Gevoerde spreekuren	132	89	115	76	156	103	95	76
Gevoerde videospreekuren	215	189	152	149	154	198	167	191
Totaal aantal gevoerde gesprekken	347	278	267	225	310	301	262	267

Webinars en bijeenkomsten in het land

BPL Pensioen hield twee webinars in 2024. In mei 2024 het webinar met de titel 'AOW in zicht' (2.878 kijkers). Daarin werden actieven en gewezen deelnemers van 55 jaar of ouder voorgelicht over het met pensioen gaan en werden zij geholpen met het maken van de juiste keuzes. In oktober volgde een webinar voor werkgevers met de titel 'Nieuwe regels voor pensioen: wat is belangrijk voor u?' (386 kijkers). Daarin kregen werkgevers een toelichting op de nieuwe regels. Het doel van dit webinar was om de werkgevers te ontzorgen en ze in staat te stellen om de vragen van hun werknemers te beantwoorden. Werkgevers beoordeelden het webinar over de nieuwe regels met gemiddeld een 7,2. Het webinar 'AOW in zicht' werd met gemiddeld een 8,1 beoordeeld.

Deelnemersbijeenkomsten

Op deelnemersbijeenkomsten krijgen deelnemers goede voorlichting,, kunnen ze vragen stellen en krijgen ze handvatten om passende keuzes te maken over hun pensioen. In 2024 organiseerde BPL Pensioen zeven van dergelijke bijeenkomsten verspreid door het hele land. Actieven en gewezen deelnemers in de leeftijd 40 tot 68 jaar oud, die in de buurt van de locatie wonen, ontvingen een uitnodiging. Ook werkgevers van de betreffende werknemers kregen een uitnodiging. In totaal meldden 853 mensen zich aan. De bijeenkomsten werden in 2024 gemiddeld met een 8,0 beoordeeld.

Continu verbeteren en vernieuwen

BPL Pensioen verbetert bestaande middelen en experimenteert met nieuwe middelen om zo te blijven aansluiten bij de informatiebehoeften en verwachtingen van (gewezen) deelnemers. Elke week plaatst BPL Pensioen minimaal één post op LinkedIn. In de tweede helft van 2024 plaatste het fonds 32 posts. LinkedIn vergroot de zichtbaarheid onder met name werkgevers. Het is een extra kanaal om werkgevers te kunnen bereiken en informatie extra onder de aandacht te kunnen brengen. Bijvoorbeeld nieuwsberichten die anders wellicht over het hoofd worden gezien. Aan het eind van het vierde kwartaal van 2024 is het aantal volgers, ten opzichte van eind 2023 (424 volgers) met 182 (+42,9%) volgers toegenomen tot in totaal 606 volgers. Dit past bij de doelstelling het aantal volgers te blijven vergroten. Met Instagram bereikt BPL Pensioen een doelgroep die via andere kanalen lastiger te bereiken is: jongeren. Hiermee wordt de naamsbekendheid vergroot. Op 5 juni 2024 lanceerde BPL Pensioen haar eigen Instagrampagina. Eind 2024 zijn er 285 volgers. Er werden in totaal 39 berichten geplaatst.

Digitale communicatie geen doel op zich

Digitale communicatie is geen doel op zich. In alle communicatie-uitingen worden de deelnemers erop gewezen dat ze zélf kunnen kiezen of ze informatie per post of digitaal willen ontvangen. BPL Pensioen vindt het belangrijk dat ze een voorkeur doorgeven. Vanuit kostenperspectief is het uiteraard interessant om zoveel mogelijk e-mailadressen te hebben. Daarom worden de voordelen van digitale post benadrukt. Met name onder de jongere deelnemers.

De voorkeuren voor post in de brievenbus zijn (afgerond): 13% onder actieven, 7% onder gewezen deelnemers en 54% onder gepensioneerden. De voorkeur voor post via de mail is: 24% onder actieven, 9% onder gewezen deelnemers en 28% onder gepensioneerden. Als er geen postvoorkeur bekend is, krijgen deelnemers een notificatiebrief naar informatie die online klaarstaat. We hebben mailadressen van: 50% van de actieven, 18% van de gewezen deelnemers en 56% van de gepensioneerden. BPL Pensioen blijft kritisch op de verschillende communicatiekanalen die het aanbiedt. Het fonds beoordeelt of er behoefte is aan nieuwe kanalen en of er afscheid genomen moet worden van bestaande kanalen.

Onderzoek naar informatiebehoefte

BPL Pensioen toetst en borgt op verschillende manieren dat de communicatie begrijpelijk is en dat deze aansluit bij de informatiebehoefte van de deelnemers. Bijvoorbeeld door middel van A/B-testen, analyse van websitedata, met polls op de website en op LinkedIn, én het nabellen na campagnes. Voor het toetsen van de begrijpelijkheid van de communicatie wordt gebruik gemaakt van de online tool Klinkende taal, leest een lezerspanel mee en wordt rekening gehouden met de adviezen van Onze taal op groen. Daarnaast wordt rekening gehouden met de groeiende groep laaggeletterden. In 2024 is voortgeborduurd op de leerpunten uit het laaggeletterdenonderzoek dat BPL Pensioen heeft uitgevoerd. Door segmentatie wordt voorzien in de verschillende behoeftes en wensen.

Verder is onderzoek gedaan naar het aanbieden van informatie in andere talen. Daarvoor is onder andere een uitvraag onder werkgevers gedaan. Engels en Pools kwamen daarbij naar voren. Een overgrote meerderheid (64%) gaf echter aan dat Nederlands voldoende is en/of dat ze zelf iets regelen met bestaande vertaalmogelijkheden en daar dus geen actie van BPL Pensioen verwachten.

Vertrouwen in BPL Pensioen

BPL Pensioen heeft de ambitie dat als klanten zelf zouden mogen kiezen voor een pensioenfonds, ze voor BPL Pensioen zouden kiezen. De communicatie moet daaraan bijdragen. In dit kader is in september 2024 een onderzoek uitgevoerd onder werkgevers met als voornaamste doel om te achterhalen in hoeverre zij vertrouwen hebben in BPL Pensioen.

De belangrijkste resultaten van het onderzoek:

- vertrouwen in pensioenfonds: 7,2 (vorige meting: 7,0);
- rapportcijfer algemeen: 7,0 (vorige meting 6,9, benchmark 6,6);
- rapportcijfer communicatie totaal: 6,9 (vorige meting 6,7, benchmark: 6,5);
- 88% zou voor BPL Pensioen kiezen bij vrije keuze (vorige meting 94%).

3.3. Klachten, geschillen en onregelmatigheden

Klachtenbeleid

Het klachtenreglement en de klachtenprocedure zijn in lijn gebracht met de nieuwe wetgeving en de gedragslijn. Het bestuur heeft ook een intern klachtenbeleid vastgesteld. Hierin staat beschreven wat de succesfactoren zijn van goed klachtenmanagement en hoe het bestuur daarop stuurt.

Gedragslijn Goed omgaan met klachten

Luisteren naar deelnemers/werkgevers en daar naar handelen, biedt kansen om de dienstverlening structureel te verbeteren. BPL Pensioen werkt hiervoor toe naar een Gouden Oor-certificering (zie hiervoor ook hoofdstuk 3.1, Verbetering dienstverlening). Naast deze officiële certificering is op initiatief van de pensioensector de gedragslijn Goed omgaan met klachten opgesteld. Dit is een vorm van zelfregulering waarmee leden van de Pensioenfederatie vastleggen wat het basisniveau is van hoe pensioenfondssector willen omgaan met klachten. Hiervoor wordt de wettelijke bredere definitie van een klacht gehanteerd: elke uiting van ontevredenheid van een persoon gericht aan de pensioenuitvoerder. Dat betekent dat uitingen van ongenoegen die telefonisch, per brief/mail, op sociale media, via de chat en tijdens een persoonlijk gesprek worden beschouwd als een klacht.

BPL Pensioen ziet ieder klantsignaal en ieder contact met een persoon waaruit blijkt dat niet is voldaan óf juist wel is voldaan aan de verwachtingen als een kans. Dit vraagt om een werkwijze waarbij ieder signaal wordt vastgelegd en opgenomen in de zogenoemde feedbackloop, en wordt onderzocht op mogelijke verbeteringen. Zodat de dienstverlening steeds beter aansluit op de verwachtingen van deelnemers en werkgevers. Dat heeft als vanzelfsprekend gevolg dat het aantal klachten toeneemt. Met deze gedragslijn sluit BPL Pensioen aan bij de verwachtingen van de deelnemers en werkgevers. Bovendien is het fonds zo goed in staat om, in aanloop naar de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel, verwachtingen en vragen van deelnemers goed vast te leggen en om te zetten in verbeteringen in de dienstverlening. De geactualiseerde versie van de gedragslijn sluit namelijk aan bij de Wtp.

Geschillen Instantie Pensioenen (GIP)

Per 1 januari 2024 is BPL Pensioen aangesloten bij de Geschillen Instantie Pensioenfondsen (GIP). Om die reden heeft het bestuur besloten de commissie van beroep op te heffen per 1 januari 2024. GIP is door de overheid aangewezen als officiële geschilleninstantie voor pensioenfondsen. Dit is zo vastgelegd in de Wtp. Alle pensioenfondsen in Nederland zijn bij GIP aangesloten. GIP werkt onpartijdig en onafhankelijk. De Ombudsman Pensioenen is onderdeel van GIP.

Overzicht klachten

In onderstaand schema staan de aantallen klachten, geëscaleerde klachten en geschillen over 2024 toebedeeld aan een aantal vaste rubrieken zoals beschreven in de gedragslijn. De wettelijke definitie van een klacht zoals opgenomen in de Wtp: "Elke uiting van ontevredenheid van een persoon, gericht aan de pensioenuitvoerder, wordt beschouwd als een klacht." Een geëscaleerde klacht is een klacht die niet in één keer, naar tevredenheid van de klant, is opgelost.

Deze uitgebreidere definitie -want ook een deelnemer die in een telefoongesprek aangeeft ontevreden te zijn, valt hieronder- heeft behoorlijk veel impact op de wijze waarop pensioenuitvoerder TKP klachten registreert en rapporteert. Vanaf medio 2024 worden alle klantsignalen direct geregistreerd, ongeacht of deze schriftelijk of mondeling zijn geuit. Voor de eerste helft van 2024 geldt dat de pensioenuitvoerder met terugwerkende kracht veel klantsignalen alsnog heeft kunnen registreren.

Onderwerp (conform rubriek gedragslijn)	Aantal klachten	Waarvan geëscaleerde klachten	Waarvan geschillen
Service en klantgerichtheid	6	2	0
Behandelingsduur	16	0	0
Informatieverstrekking	59	4	0
Deelnemersportaal	49	5	0
Keuzebegeleiding	47	0	0
Pensioenberekening en -betaling	1.124	20	0
Registratie werknemersgegevens/ datakwaliteit	125	0	0
Toepassing wet- en regelgeving: algemeen	253	5	0
Toepassing wet- en regelgeving: invaren, transitie	3	0	0
Financiële situatie	4	1	0
Duurzaamheid	0	0	0
Overig	0	0	0
Totaal	1.686	37	0

TKP Pensioen heeft in haar administratie een nieuwe wijze van vastlegging van klachten ingevoerd, met een periodieke meting van de klanttevredenheid over de afhandeling van klachten. Deze is in de loop van 2024 operationeel geworden. Ook kijkt BPL Pensioen stelselmatig naar mogelijke verbeteringen die zij kan doorvoeren op basis van de ontvangen klantsignalen (feedbackloop).

3.4. Voorbereiding op overstap naar nieuwe pensioenregeling

Door de Wtp is BPL Pensioen genoodzaakt om de pensioenadministratie en -communicatie aan te passen. Dit heeft grote gevolgen voor de uitvoering door TKP Pensioen. In 2025 gaan naar verwachting de eerste opdrachtgevers van TKP Pensioen over naar het nieuwe pensioenstelsel. Op dat moment moet TKP Pensioen dus klaar zijn. Zowel voor de uitvoering van de pensioenadministratie als voor de communicatie over de nieuwe pensioenregelingen volgens de Wtp. Dit is een zeer omvangrijk veranderprogramma.

Pensioenbeheer

Vanuit pensioenbeheer wordt er onder andere gewerkt aan een nieuw pensioenadministratiesysteem (Plexus van Keylane) en diverse koppelingen met andere partijen en instanties. Om deze reden overlegt BPL Pensioen veel met TKP Pensioen over de benodigde aanpassingen en over de risico's en kosten die hierbij horen. De transitie van BPL Pensioen naar de Wtp is gepland op 1 januari 2027. Daarom is in maart 2024 al gestart met de aanstelling van een pre-transitiemanager bij TKP Pensioen voor het in goede banen leiden van de overgang. Daarnaast trekt BPL Pensioen op met de andere pensioenfondsen die hun pensioenadministratie door TKP Pensioen laten uitvoeren. Dit helpt verstandige keuzes te maken over de wijze waarop de pensioenregeling wordt uitgevoerd. Als onderdeel van de transitie is in 2024 onderzoek gedaan naar de loonaangifteketen. Dat onderzoek loopt door in 2025. Belangrijkste vraag is of BPL Pensioen kan aansluiten op de loonaangifteketen. Dat is nog niet eenvoudig omdat er veel afhankelijkheden zijn.

Communicatie

Uit het jaarlijkse communicatie-onderzoek en de georganiseerde webinars blijkt dat er een grote behoefte is aan informatie over de nieuwe regels voor pensioen. Ook voordat duidelijk is wat het nieuwe stelsel voor gevolgen heeft op de persoonlijke situatie. Om die reden hield BPL Pensioen, direct na publicatie van het transitieplan, in het tweede kwartaal van 2024 een webinar voor werkgevers. Voor (ex-)werknemers en pensioengerechtigden werden een webinar en deelnemersbijeenkomsten georganiseerd. Daarnaast houdt BPL Pensioen een speciale themapagina up-to-date en plaatst het fonds artikelen in haar eigen magazine Mijn BPL Pensioen én het VanColland-magazine (voor werkgevers). Deze communicatiemiddelen worden in aanloop naar de overstap naar de nieuwe pensioenregeling blijvend ingezet

Daarnaast heeft BPL Pensioen ter voorbereiding op het op te stellen Wtp-communicatieplan online een onderzoek uitgevoerd onder (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden. Dat gaf inzicht in de kennis en de behoeftes die ontstaan als gevolg van de nieuwe pensioenregels. De belangrijkste resultaten:

- 637 actieven, 674 gepensioneerden en 640 gewezen deelnemers vulden de vragenlijst volledig in. Het onderzoek scoort daarmee een betrouwbaarheid van 95%;
- 67,5% van de actieven, 84,2% van de pensioengerechtigden en 68,7% van de gewezen deelnemers weet dat er nieuwe regels voor pensioen in Nederland komen;
- 78% van de actieven, 91,3% van de pensioengerechtigden en 72,2% van de gewezen deelnemers weet dat er een levenslang pensioen blijft;
- 17% van de actieven, 28,4% van de pensioengerechtigden en 21,4% van de gewezen deelnemers weet dat er straks regels zijn die zorgen dat het pensioen van gepensioneerden straks niet te veel varieert;
- de meeste mensen die al eens informatie hebben opgezocht over de nieuwe regels, geven daarbij aan dat op de website van BPL Pensioen te hebben gedaan;
- 54,8% van de gepensioneerden verwacht dat na de overstap ongeveer alles hetzelfde blijft. 11,7% denkt dat hij/zij erop achteruitgaat. Voor actieven is dat respectievelijk 43,1% en 22,6%. Voor gewezen deelnemers is het percentage ongeveer gelijk aan de actieven;
- op de vraag 'hoeveel vertrouwen heeft u erin dat BPL Pensioen uw huidige pensioen zorgvuldig omzet naar de nieuwe regels voor pensioen?', gaven actieven een 7,2, pensioengerechtigden een 7,6 en gewezen deelnemers een 7,2.

Bij het opstellen van het wettelijke verplichte communicatieplan en bij de ontwikkeling van nieuwe communicatiemiddelen houdt BPL Pensioen rekening met de uitkomsten van dit onderzoek.

van de Beeten®
Grondig met daadkracht

Hoofdstuk 4 Vermogensbeheer

Hoofdstuk 4: Vermogensbeheer

4.1. Marktentwikkelingen 2024

Centrale banken zetten eerste stappen om beleid te verruimen

De inflatie lijkt grotendeels onder controle. De jaar-op-jaar-inflatie in de Verenigde Staten en de eurozone ligt in de buurt van de doelstellingen van de centrale banken. De ECB heeft als doelstelling een inflatie van 2% op de middellange termijn. Nederland was wat betreft inflatie een uitzondering op de eurozone. Daar kwam de inflatie in 2024 namelijk uit op 3,2%. Toch was de inflatiedaling over de hele eurozone reden voor centrale banken om het monetaire beleid te versoepelen. Zowel de Fed als de ECB verlaagden de beleidsrentes. De Amerikaanse beleidsrente werd met 100 basispunten verlaagd naar de bandbreedte van 4,25% tot 4,5%. In de eurozone verlaagde de ECB de depositorente in vier stappen van 4% naar 3%.

Amerikaanse economie wist in 2024 positief te verrassen

Ondanks de opgelopen kapitaalmarktrentes zorgden de aanhoudende groei in de technologiesector, de hoge overheidsuitgaven en de Amerikaanse consument ervoor dat de economische groei op peil bleef. Dit stond in scherp contrast met de eurozone en China. In de eurozone stond de economische groei onder druk. Vooral de maakindustrie had het moeilijk. Door toenemende concurrentie uit China had onder andere de belangrijke Duitse auto-industrie het lastig. Ook China bleef economisch kwakkelen. De Chinese autoriteiten kondigden wel stimulerende maatregelen aan om de economie uit de slop te trekken. De schatting voor de wereldwijde economische groei over 2024 komt uit op 3,2%.

2024 gaat de boeken in als een goed beleggingsjaar

In 2024 heeft de rechter bepaald dat het huuraanpassingsbeleid, zoals geformuleerd in de standaard huurcontracten die institutionele beleggers hanteren, niet in strijd is met de Europese richtlijn "oneerlijke bedingen". Het risico dat huurverhogingen die in het verleden zijn doorgevoerd zouden moeten worden terugbetaald is daarmee van tafel. Dit is voor de vastgoedportefeuille van BPL Pensioen een gunstige ontwikkeling. Daarnaast creëerde de robuuste Amerikaanse economie, de monetaire versoepeling en de AI-ontwikkelingen een positieve omgeving voor risicovolle beleggingen. Ook de verkiezingswinst van Trump pakte vorig jaar op de korte termijn positief uit voor de aandelenmarkten. Het beeld op de obligatiemarkten was gemengd. Echter, de meeste beleggingscategorieën noteerden een positief totaalrendement.

4.2. Portefeuillewaarde

In dit overzicht staan de waarden van de portefeuille en de verdeling van het vermogen van BPL Pensioen over de verschillende beleggingscategorieën eind 2024 en eind 2023.

Bedragen x € 1.000.000	2024			2023		
	Bedrag	%	Norm- portefeuille	Bedrag	%	Norm- portefeuille
Aandelen	9.740	38,45	36,00%	8.133	37,18	36,00%
Vastrentende waarden	10.345	40,84	41,00%	9.192	42,02	42,50%
Alternatieve beleggingen	262	1,03	1,50%	205	0,94	1,00%
Vastgoed	3.186	12,58	14,50%	2.933	13,41	15,00%

Bedragen x € 1.000.000	2024			2023		
Liquide middelen	1.798	7,10	7,00%	1.411	6,45	5,50%
Totaal	25.331	100,00	100,00%	21.872	100,00%	100,00%
Waarde rente- en valuta-afdekking	-499			505		
Totaal inclusief rente en valutahedge	24.832			22.378		

4.3. Rendementen

In dit overzicht staat een uitsplitsing van het rendement per categorie waarin het pensioenfonds belegt.

	2024		2023	
	Portefeuille	Benchmark	Portefeuille	Benchmark
Aandelen	20,53%	18,83%	13,76%	12,60%
Vastrentende waarden	2,59%	2,25%	7,58%	7,94%
Alternatieve beleggingen	5,24%	5,28%	-2,71%	3,43%
Vastgoed	10,21%	12,38%	-4,86%	-5,54%
Liquide middelen	3,74%	3,65%	3,26%	3,22%
Totaal	10,17%	9,72%	7,65%	7,51%
Inclusief rente- en valutahedge	9,72%		8,67%	

Het fonds heeft een positief rendement behaald van 9,7%, inclusief rente- en valutahedge. Alle beleggingscategorieën droegen bij aan het positieve rendement. De outperformance van 0,45% was voornamelijk het gevolg van de resultaten van de vermogensbeheerders bij aandelen. Bij aandelen droegen zowel 'aandelen wereldwijd' als 'aandelen in de opkomende markten' positief bij. De outperformance van de opkomende marktenportefeuille was relatief het grootst.

Bij vastrentende waarden behaalden alle categorieën, behalve high yield, een positief absoluut rendement. Relatief ten opzichte van de benchmark lieten de categorieën credits, hypotheek en opkomende markten een outperformance zien. Er was een underperformance ten opzichte van de benchmark in de categorie high yield.

In de categorie alternatieve beleggingen waren er fors negatieve rendementen bij private equity en infrastructuur. Beide portefeuilles zijn al jaren in afbouw en bestaan nog uit enkele beleggingen die zijn afgewaardeerd in 2024. De vastgoedportefeuille behaalde een rendement van 10,21%, ten opzichte van 12,38% van de benchmark.

De swaprente daalde in 2024 waarbij de daling per looptijd verschilde. De twintigjaars swaprente daalde van 2,52% naar 2,36%. De daling van de swaprente had een negatieve impact op de dekkingsgraad omdat de waarde van de voorziening sterker in waarde steeg dan de waarde van de beleggingen die meetellen in de renteafdekking.

Afdekking valutarisico

De beleggingsportefeuille van het fonds bevat beleggingen die in buitenlandse valuta's genoteerd zijn. Hierdoor ontstaat een valutarisico. Het doel is het valutarisico, rekening houdend met de invloed op de hoogte van het vereist vermogen, zo optimaal mogelijk af te dekken. Belangrijke buitenlandse valuta's waarin BPL Pensioen belegt, zijn de Amerikaanse dollar, de Britse pond en de Japanse yen. Het risico van deze valuta's worden afgedekt in de categorie aandelen voor 50% naar de euro. In de categorie obligaties in opkomende markten in harde valuta dekt BPL Pensioen het valutarisico voor 100% af. Voor de beleggingscategorieën global high yield en infrastructuur wordt het valutarisico volledig afgedekt in de beleggingsfondsen waarin BPL Pensioen belegt. Voor de categorie obligaties in opkomende markten in lokale valuta wordt het valutarisico niet afgedekt. Dit geldt ook voor de categorie aandelen in opkomende landen. De kosten van het afdekken van valuta in opkomende markten zijn namelijk erg hoog.

Per saldo droeg de valuta-afdekking negatief bij aan het resultaat van de portefeuille over 2024. De valuta-afdekking beschermt namelijk tegen een daling van de afgedekte valuta's maar levert een negatief resultaat op als de vreemde valuta in waarde stijgt. Dit was voor de Amerikaanse dollar (+6,6%) en de Britse pond (+4,8%) het geval in 2024. De Japanse yen daalde met 4,4% in waarde waardoor dit een positief resultaat opleverde. De impact van de Japanse yen aan het totale resultaat is echter beperkt.

4.4. Rendementen per beleggingscategorie

Vastrentende waarden

De portefeuille van vastrentende waarden heeft in 2024 een positief rendement behaald van 2,59%. De portefeuille behaalde hiermee een outperformance van 0,34% ten opzichte van de benchmark.

Staatsobligaties, bedrijfsobligaties en hypotheeklen

Het doel van staatsobligaties, bedrijfsobligaties en hypotheeklen is om een veilige basis te bieden in de beleggingsportefeuille en bij te dragen aan de afdekking van het renterisico.

Staatsobligaties eindigen 2024 negatief door een stijgende rente

In 2024 daalde de inflatie in de eurozone richting de 2% en kwam daarmee in de buurt van de doelstelling van de ECB. De economische groei in de Eurozone viel tegen in 2024, vooral in Duitsland. Vanwege de lagere inflatie en de matige economische groei verlaagde de ECB de beleidsrente vier keer naar een niveau van 3%. Een dalende inflatie en een lage groei leiden normaal gesproken tot lagere rentes op de obligatiemarkten. Echter, een groot deel van het jaar bleef de rente stijgen of zijwaarts bewegen. Aan het eind van het jaar was de tienjaars rente in Duitsland ruim 0,30% hoger dan het begin van het jaar. De grote hoeveelheid nieuwe obligaties, samen met de beter dan verwachte groei in VS, hielden ook de Europese rentes hoog.

De portefeuille heeft over 2024 een outperformance behaald van 0,24% ten opzichte van de benchmark. Het absolute rendement van de portefeuille was -0,29%. De outperformance kwam voornamelijk door diverse duratieposities, het steiler worden van de yieldcurve en een overweging van staatsobligaties van Finland en Oostenrijk ten opzichte van de benchmark.

Bedrijfsobligaties (credits) hadden een positief jaar

Voor de creditmarkten was 2024 een positief jaar. Risico-opslagen van de verschillende segmenten daalden per saldo. Spreads van bedrijfsobligaties daalden per saldo maar liefst 40 basispunten. Het dieptepunt van spreads werd halverwege december bereikt. De flinke daling van spreads werd vooral gedreven door een verlaging van de beleidsrentes door de ECB en de Fed. Op de creditportefeuille is in 2024 een positief rendement behaald van 4,66%. Dit was 0,41% beter dan de benchmark.

Hypotheeken blijven een interessante belegging, ondanks de gestegen marktrente

2024 kende een sterke toename van de huizenprijzen als gevolg van lagere hypotheekrentes, hogere lonen en de aanblijvende krapte op de woningmarkt. De lage werkloosheid en stijgende huizenprijzen zorgen voor een laag kredietrisico. De gemiddelde loan-to-value is gedaald terwijl de achterstanden marginaal blijven. Hypotheekverstrekkers hebben sterk ingezet op verduurzaming in 2024 en deze beweging zetten ze ook naar de toekomst toe door.

2024 kende ook een ander renteklimaat dan de afgelopen twee jaar. Waar centrale banken in 2022 en 2023 de rente nog scherp verhoogden, verlaagde de ECB in drie stappen de beleidsrente met in totaal 100 basispunten in 2024. Dit had een drukkend effect op de hypotheekrentes en een positief effect op de waardering in 2024. De spreads zijn in 2024 gedaald naar het gemiddelde niveau van de afgelopen jaren. Dit was een correctie op het uitlopen van de marges aan het einde van 2023. Hypotheken blijven nog steeds een aantrekkelijk alternatief en een aanvulling op meer traditionele vastrentende beleggingen. In totaal zorgde het indirecte rendement, samen met de coupon, voor een gezonde performance van ruim 5%.

High yield sluit 2024 af met een positief resultaat

In 2024 behaalden wereldwijde high yield-obligaties een positief rendement in alle vier de kwartalen van het kalenderjaar. Het jaar werd afgesloten met een rendement van ruim 6%. Het derde kwartaal van 2024 was voor high yield-begrippen bijzonder. De Amerikaanse high yield-markt kende een uitzonderlijk sterke periode met een stijging van ruim 5,5%. Dit werd vooral gedreven door het monetaire beleid van de Fed. De risicovollere obligaties behaalden over het jaar gemeten aanzienlijk betere resultaten dan de meest veilige obligaties in het high yield-spectrum. Binnen het fonds slaagden de externe managers er niet in om de eigen regionale benchmarks te verslaan. Voor aftrek van kosten bleef het fonds circa -0,15% achter bij de wereldwijde benchmark.

Schuldpapier opkomende landen

Na een sterk 2023 verloor schuldpapier uit opkomende markten in 2024 enigszins aan positief momentum. Het jaar werd gekenmerkt door de sterke economische groei in de Verenigde Staten en de aanhoudende inflatie. Hoewel de risico-opslagen in opkomende markten verder verkraptten -dat weerspiegelt de veerkrachtige economische omstandigheden in deze landen- zorgden hogere Amerikaanse beleidsrentes en een sterke Amerikaanse dollar voor tegenwind. Dit resulteerde in hogere obligatierentes in opkomende markten en in zwakkere valuta ten opzichte van de Amerikaanse dollar. De kredietfundamenten van opkomende markten blijven over het algemeen solide.

Obligaties van opkomende landen genoteerd in harde valuta presteerden beter dan obligaties in lokale valuta. Landen als Zuid-Afrika en de Dominicaanse Republiek behaalden een positief rendement door lokale renteverlagingen. Daarentegen behaalden de staatsobligaties in de Filipijnen en Brazilië een negatief rendement. De euro daalde per saldo ten opzichte van de valuta van opkomende landen. Dat resulteerde in een negatief rendement op valuta. De portefeuille in harde valuta presteerde beter dan de benchmark door slim in te spelen op nieuwe uitgiften. De portefeuille in lokale valuta presteerde, gecorrigeerd voor lokale belastingen, ongeveer in lijn met de benchmark.

Aandelen

De aandelenmarkten hebben weer een sterk jaar achter de rug. De aandelenportefeuille heeft in 2024 een positief rendement behaald van 20,53%. De custom benchmark behaalde een positief rendement van 18,83%. De aandelenportefeuille presteerde hiermee 1,70% beter dan de benchmark.

Aandelen wereldwijd

Vooraf in het eerste en vierde kwartaal stegen de wereldwijde beurzen aanzienlijk dankzij dalende rentes en sterke bedrijfsresultaten. De grote technologiebedrijven zoals Nvidia, Apple, Meta, Microsoft en Alphabet speelden hierbij een belangrijke rol. Zij droegen bij aan de goede resultaten.

Dezelfde ontwikkeling is terug te zien in de indexstrategieën van Edhec en FTSE waarin BPL Pensioen belegt. Vanwege de voorkeur voor waarde, kwaliteit en de lage volatiliteit in de constructie van beide indices, bleven beide indices achter bij de MSCI-wereldindex (26,6%). Wel haalden ze een outperformance ten opzichte van de eigen custom-benchmark. Bij de samenstelling van de indexstrategieën is veel aandacht voor maatschappelijk verantwoord beleggen. Daaronder ook een programma gericht op het verlagen van de gefinancierde broeikasgasemissies. De indexstrategie van Edhec behaalde in 2024 een positief rendement van 18,27%. Dat is 0,54% beter dan de eigen custom-benchmark. De FTSE-indexstrategie behaalde een positief rendement van 22,96%. Dat is 0,43% beter dan de eigen custom-benchmark.

Small cap-aandelen

Het pensioenfonds zet ook in op small caps. Deze factorstrategie is ondergebracht bij de vermogensbeheerders AXA en UBS. Beide beheerders versloegen in termen van rendement hun benchmark, te weten de MSCI World Small Cap Index. Bij het mandaat onder beheer bij AXA werd over 2024 een outperformance van 6,64% gerealiseerd. Het absolute rendement was 22,02%. Binnen deze small cap-portefeuille belegt het fonds vooral in relatief laag gewaardeerde aandelen en streeft BPL Pensioen een beter CO₂-profiel dan de index na. Bij het mandaat onder beheer bij UBS repliceert de vermogensbeheerder de MSCI World Small Cap Index. Daarbij streeft UBS ook een beter CO₂-profiel dan de index na. UBS behaalde in 2024 een rendement van 15,49%, een kleine outperformance van 0,11%.

Aandelen opkomende markten presteerden minder dan ontwikkelde markten

Ook de aandelen uit opkomende markten behaalden in 2024 een positief resultaat. In deze regio's presteerden vooral de Zuid-Koreaanse en Taiwanese technologiebedrijven goed. Dat dankzij de groeiende belangstelling voor kunstmatige intelligentie. Ondanks de vele economische uitdagingen en mede dankzij stimuleringsmaatregelen van de overheid, herstelde de Chinese aandelenmarkt zich enigszins in 2024. BPL Pensioen heeft deze portefeuille ondergebracht bij vermogensbeheerder Robeco. Deze beheerder behaalde het afgelopen jaar een positief rendement van 20,67%. Dat is aanzienlijk beter dan de benchmark die een rendement van 15,63% boekte.

Alternatieve beleggingen

De portefeuille alternatieve beleggingen behaalde in 2024 een rendement van 5,24%. In 2024 bestond deze uit:

Private equity in afbouwfase

Het private equity-programma zit in een afbouwfase. Eind 2024 was het gewicht van deze categorie in de portefeuille nog maar 0,03%. Na het aflopen van de derde en laatste fondsverlenging zijn de mogelijkheden onderzocht om de portefeuille te verkopen aan andere beleggers. Dat leidde ertoe dat momenteel tien van de elf posities in het fonds zijn verkocht. Er is op dit moment nog één positie in het fonds over. Zodra daarvoor een koper is gevonden, kan BPL Pensioen het fonds afwikkelen.

Infrastructuur neemt af

De infrastructuurportefeuille is ook in afbouw. Deze bestaat nog uit een pool waarvan de waarde ook in 2024 substantieel daalde. Dit werd veroorzaakt door nieuwe afwaarderingen bij de laatste twee belangen. Het betreft een Engels waterbedrijf en een Engels communicatiebedrijf die beide uitdagende omstandigheden kennen. Voor beide investeringen wordt actief naar kopers gezocht. De fondsbeheerders konden geen verkoop realiseren in 2024. Ze voorspellen nu dat dit in 2025 plaatsvindt. Eind 2024 was het belegd vermogen in deze categorie nog maar 0,05% van de totale portefeuille.

Fagoed & ASR Farmland

BPL Pensioen besloot om Fagoed uit te faseren. Dit houdt in dat aflopende pachtcontracten niet worden verlengd en de beschikbare kasgelden worden uitgekeerd aan de participanten van het fonds.

Over 2024 werd een rendement behaald van -1,40%.

Landbouwgrond blijft een interessante en waardevaste belegging omdat grond schaars is in Nederland. Ook voor de boeren blijven de pachtcontracten van ASR interessant. De vraag van boeren naar de pachtcontracten was in 2024 hoog. BPL Pensioen heeft in het vierde kwartaal van 2024 een aanvullend commitment van € 90 miljoen afgegeven aan het fonds. Over 2024 werd een positief rendement behaald van 6,89%.

Vastgoed

Ontwikkelingen vastgoedportefeuille

Vastgoedbeleggingen bieden diversificatievoordelen in de totale beleggingsportefeuille. Ze hebben twee doelen. Naast een aantrekkelijk rendementsrisicoprofiel, hebben vastgoedbeleggingen maatschappelijke impact: ecologisch, sociaal en governance. Daarmee dragen deze beleggingen bij aan het beleid voor maatschappelijk verantwoord beleggen. Zo levert BPL Pensioen met vastgoedbeleggingen in nieuwbouwwoningen een bijdrage aan het verminderen van de woningnood in steden. Door woningen te verduurzamen, verbetert het wooncomfort van huurders en daalt de CO₂-uitstoot. BPL Pensioen heeft de beleggingsovertuiging dat duurzaam vastgoed op de lange termijn beter rendeert. Investeren in duurzaam vastgoed is de manier om op de lange termijn een stabiel financieel rendement te boeken in combinatie met de maatschappelijke impact.

De activiteit op de beleggingsmarkt voor huurwoningen was in 2024 relatief beperkt, maar deze liet wel tekenen van herstel zien. Met een voorlopig jaarcijfer van € 3,8 miljard was er in 2024 meer activiteit dan in het voorgaande jaar toen er slechts € 3 miljard aan beleggingstransacties werd geregistreerd. Duidelijkheid over de Wet Betaalbare Huur en stabilisatie van de kapitaalmarktrentes zorgden ervoor dat er weer meer interesse was in Nederlandse vastgoedbeleggingen.

De verbeterde marktomstandigheden zorgden ook voor een fors herstel van de waardering van de vastgoedportefeuille van BPL Pensioen. In totaal is er voor € 50 miljoen geïnvesteerd in vastgoedbeleggingen. De vastgoedportefeuille liet een waarde stijging van € 200 miljoen zien. En er is voor € 18 miljoen aan vastgoed verkocht. Hierdoor bedroeg de waarde van de vastgoedportefeuille per ultimo 2024 € 3.172 miljoen. Het percentage vastgoed in de totale beleggingsportefeuille eind 2024 bedroeg 12,6%. Dit is een onderweging ten opzichte van de normweging van 14,5%.

MVB-beleid in vastgoedportefeuille

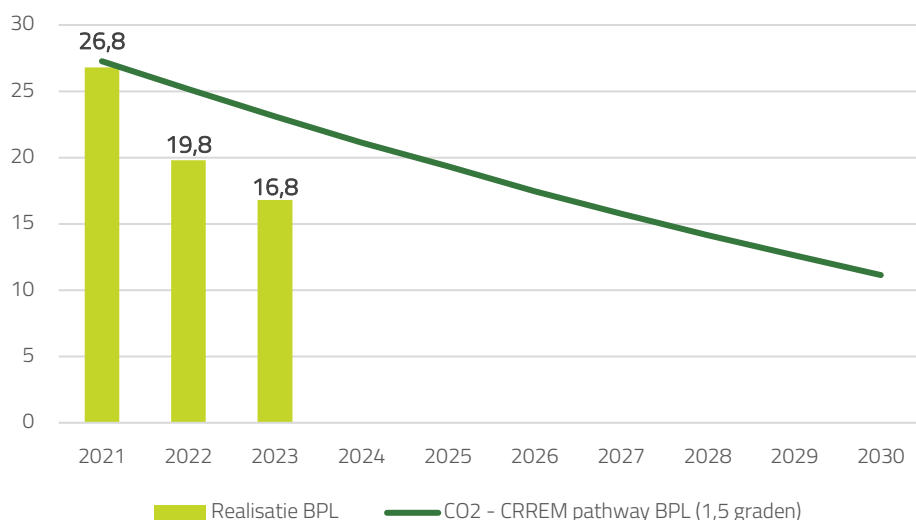
BPL Pensioen wil bijdragen aan de doelstellingen van het Klimaatakkoord uit 2019 en streven naar een CO₂-neutrale vastgoedportefeuille in 2050. Ook heeft BPL Pensioen in aansluiting op het Klimaatakkoord de ambitie om in 2030 de CO₂-emissie van onze woningportefeuille te halveren ten opzichte van 1990. Voor de vastgoedportefeuille zijn verbeterde CO₂-reductie-routekaarten opgesteld. Deze maken inzichtelijk op welke manier dit gerealiseerd kan worden. Het beleid voor de duurzaamheid van de vastgoedportefeuille wordt jaarlijks getoetst door deel te nemen aan de internationale duurzaamheidsbenchmark GRESB.

Realisatie verduurzaming vastgoedportefeuille

Het verduurzamen van de woningportefeuille is in 2024 verder doorgezet. In 2024 startten BPL Pensioen voor 189 woningen een verduurzamingstraject op. Voor 2025 zijn 245 woningen geselecteerd om te worden verduurzaamd. In 2024 is een hoge GRESB-score van 86 punten gehaald en een goede rating van 4 sterren. Op acht thema's is het maximaal aantal punten behaald. Op 'building certifications' na liggen alle scores boven het gemiddelde van GRESB.

Op basis van de gerealiseerde verduurzamingstrajecten, in combinatie met de aan- en verkoopstrategie, komt de CO₂-uitstoot van de portefeuille in 2023 uit op 16,8 kg/m² (een daling ten opzichte van de 19,8 kg/m² in 2022). Hiermee voldoet de portefeuille ook aan de gestelde CRREM-norm 1,5 graden waarvoor de portefeuille onder de 23,1 kg/m² moet presteren. Dit is een daling van 62 procent ten opzichte van 1990.

Grafiek: Ontwikkeling van de CO₂-emissies van de vastgoedportefeuille (in tCO₂/m²) afgezet tegen CRREM-norm 1,5 graden die vastgesteld is voor de vastgoedportefeuille.

Het afgelopen jaar is er aanvullend namens BPL Pensioen een proef uitgevoerd met het verbouwen van het gewas hennep (zonder de werkzame stof THC) als basis voor biobased-isolatiemateriaal dat toegepast kan worden in de bouw.

Rendement vastgoedportefeuille 2024

Het totale financiële rendement op de vastgoedportefeuille over 2024 bedroeg 10,21%. Dit rendement is opgebouwd uit direct rendement op vastgoed van 2,8% en een indirect rendement op vastgoed van 7,1%. Hiermee was het rendement lager dan dat van de benchmark: 12,38%.

4.5. Aanpassingen beleggingsbeleid

Studie naar de portefeuilleconstructie

Gebaseerd op een ALM-studie heeft BPL Pensioen een strategische portefeuille vastgesteld. Deze sluit goed aan bij de ambitie en risicohouding van het fonds. Ieder jaar voert BPL Pensioen een studie uit naar de portefeuilleconstructie waarbij de normportefeuille wordt vastgesteld. De doelstelling van de studie is om een robuuste portefeuille samen te stellen, die het ook in meer extreme marktomstandigheden relatief goed doet. Daarom rekende BPL Pensioen in de update van de portefeuilleconstructie met één basisscenario, twee alternatieve scenario's en vier schokscenario's. De verschillende scenario's hebben een horizon van vijf jaar. Vanwege de naderende invoering van het nieuwe pensioenstelsel is besloten om geen ingrijpende wijzigingen door te voeren in de portefeuille.

Afdekking renterisico

In 2024 bleef het renteafdeckingspercentage van BPL Pensioen stabiel op 69%. Volgens de strategische rentestafel vindt een verhoging naar 72% pas plaats bij een rente van 3,5%. Omdat de marktrente in 2024 niet verder steeg, bleef verdere aanpassing van het afdeckingspercentage uit. Tot aan de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel zal BPL Pensioen, ter beperking van het renterisico, de renteafdekking niet verlagen.

Hypotheeken

De normallocatie 2024 voor hypotheeken bedraagt 6,0%. Ieder jaar toetst BPL Pensioen of het fonds extra toezegging moet doen om ervoor te zorgen dat deze 6,0% gehaald wordt. In 2024 was dat niet nodig. Het eerder afgegeven commitment, dat deels nog moet worden belegd, is voldoende.

Landbouwgronden

BPL Pensioen heeft een totale participatie van € 300 miljoen toegezegd voor investeringen in Nederlandse landbouwgronden, te spreiden in de tijd. Voor 2024 zijn nieuwe commitments ter waarde van € 90 miljoen vastgesteld om de participatie verder uit te breiden.

Impactbeleggen

In 2024 onderzocht BPL Pensioen het toevoegen van impactbeleggingen. Dit traject is nog niet volledig uitgewerkt. In 2025 selecteert het fonds een beheerder voor de impactportefeuille en vinden naar verwachting ook de eerste investeringen plaats.

Liquiditeitsbeleid

Van het onderpandrisico gaat een belangrijke invloed uit op het liquiditeitsrisico. Bij een sterke stijging van de rente moet BPL Pensioen veel onderpand storten. Het fonds heeft de afgelopen jaren maatregelen genomen waardoor ze beter in staat is het onderpandrisico te beheersen. Dit maakt het mogelijk om over te stappen van een 'zeer prudente' naar een 'prudente risicohouding'. Hierdoor hoeft BPL Pensioen minder cash aan te houden. Deze genomen maatregelen omvatten onder meer het kunnen gebruiken van repo's en futures en een dagelijkse monitoring van het onderpandrisico.

4.6. Verantwoord beleggen

Op haar website legt BPL Pensioen elk halfjaar verantwoording af over de prestaties op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen en over het stembeleid. De prestaties van de beleidsinstrumenten 'engagement' en 'stemmen op aandeelhoudersvergaderingen' worden hieronder op hoofdlijnen toegelicht.

Engagement

Engagement is de dialoog aangaan met ondernemingen. Het is het centrale middel van het maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid van BPL Pensioen. Door de dialoog aan te gaan, wil het fonds het duurzame gedrag van ondernemingen verbeteren en streeft het fonds tegelijkertijd waardecreatie voor de lange termijn na. Het engagementprogramma is op te splitsen in een:

- op basis van normen gedreven engagementprogramma;
- programma gericht op de thema's uit het speerpuntenbeleid;
- programma gericht op samenwerking (collectieve engagements).

Normen gedreven engagementprogramma

In het normen gedreven engagementprogramma worden de potentiële ongunstige effecten van de beleggingen op mens en milieu besproken. Dat gebeurt met de ondernemingen waarin het fonds belegt. De beleggingen in de portefeuille wordt door ISS ESG getoetst op de naleving van de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen op de VN Global Compact principes en op de Guiding Principles on Business and Human Rights.

Doel van het engagementprogramma is te bewerkstelligen dat ondernemingen maatregelen nemen om verdere betrokkenheid bij de duurzaamheidsrisico's te voorkomen, of hun betrokkenheid bij het schenden van normen te beëindigen.

Onderstaande tabel toont de karakteristieken van het normen gedreven engagementprogramma. In 2024 werden er 155 dialogen gevoerd verdeeld over de aandachtsgebieden mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en corruptie. Dit is een toename ten opzichte van 2023 (140 dialogen). De procentuele verdeling over de aandachtsgebieden bleef nagenoeg gelijk.

Tabel: Aantal dialogen absoluut (en procentueel) per aandachtsgebied in 2023 en 2024

Aandachtsgebied	2024		2023	
Mensenrechten	41	26%	36	26%
Milieu	47	30%	41	29%
Arbeidsnormen	56	36%	51	36%
Corruptie	11	7%	12	9%

De ondernemingen komen uit verschillende regio's en markten. De focus van het programma ligt op de ontwikkelde markten.

Thema's van engagementprogramma

Het thematische engagementprogramma bestaat uit acht thema's die zich in verschillende fases bevinden. Deze thema's zijn grotendeels afgestemd op de speerpunten klimaat en water of relevante aandachtsgebieden zoals biodiversiteit. Binnen deze thema's zijn 61 ondernemingen opgenomen. De fiduciair manager van BPL Pensioen voert de dialogen met deze ondernemingen uit.

Onderstaande tabel toont de karakteristieken van het thematisch gedreven engagementprogramma. In 2024 werden er 62 dialogen gevoerd ten opzichte van 47 dialogen in 2023². De stijging is met name toe te wijzen aan het uitbreiden van het aantal bedrijven binnen het 'Reductie CO₂ uitstoot' thema.

² In het jaarverslag 2023 zijn voor 2023 per abuis het aantal dialogen (35) over 2022 opgenomen. Het correcte aantal is 47.

Tabel: Aantal dialogen absoluut (en procentueel) per aandachtsgebied in 2023 en 2024

Aandachtsgebied	2024		2023	
Klimaatadaptatie en water	4	6%	4	9%
Arbeidsomstandigheden in de voedingsmiddelenketen	4	6%	4	9%
Reductie CO2-uitstoot	15	25%	6	13%
Klimaat en transport	6	10%	6	13%
Afbouw plastic in verpakking van consumentengoederen	9	15%	9	19%
Mensenrechten & Governance	8	13%	8	17%
Goede voeding	8	13%	5	11%
Nature action (biodiversiteit)	8	13%	5	11%

De thema's zijn met name gericht op het speerpuntbeleid Klimaat. Het doel van deze thema's is om ondernemingen een gedegen klimaatstrategie te laten ontwikkelen en uitvoeren. De maatregelen die daarvoor nodig zijn, moeten onderdeel uitmaken van de lange termijnstrategie van deze ondernemingen. En ze moeten voortkomen uit een klimaatvisie. De ondernemingen moeten ook helder uitleggen hoe zij klimaat gerelateerde risico's en kansen meten en beheersen.

BPL Pensioen stelt meetbare, eenvoudige en eenduidige doelen. Waar mogelijk moeten deze afgestemd zijn op de doelstelling van het akkoord van Parijs. Inzicht in de voortgang en de achtergronden daarvan geeft BPL Pensioen in de halfjaarlijkse MVB-rapportage.

Thema's gericht op samenwerking (collectieve engagements)

Voor enkele thema's sluit BPL Pensioen aan bij dialogen uitgevoerd door een grote groep institutionele beleggers. BPL Pensioen is dan supporting investor. Thema's die BPL Pensioen steunt, hebben betrekking op:

- het beheersen en verkleinen van methaanuitstoot en -risico's. Het betreft hier de uitstoot van methaan door olie- en gasbedrijven en elektriciteitsbedrijven;
- het Investor Decarbonisation Initiative. Dit initiatief heeft tot doel klimaatacties bij bedrijven te versnellen. We baseren ons op wetenschappelijk onderbouwde emissiedoelstellingen en op doelstellingen gericht op hernieuwbare elektriciteit, energieproductiviteit en elektrische mobiliteit;
- de Climate Action 100+. Dit is een investeerdersinitiatief om bedrijven die verantwoordelijk zijn voor de hoogste broeikasgasemissies aan te sporen om:
 - hun broeikasgasemissies te verlagen;
 - transparanter te zijn over hun klimaatbeleid en -doelstellingen;
 - hun governance op het gebied van klimaatverandering te verbeteren.

Stemmen op aandeelhoudersvergaderingen

Het stemmen op aandeelhoudersvergaderingen is een belangrijk onderdeel van het maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid. BPL Pensioen heeft een eigen stembeleid. In het stembeleid wordt onder meer nadrukkelijk aandacht besteed aan een beheerst beloningsbeleid en aan aandeelhoudersresoluties die gaan over duurzaamheid. Achmea IM stemt voor de aandeelhoudersvergadering van bedrijven in ontwikkelde markten en voor bedrijven met een kleine marktkapitalisatie. Vermogensbeheerder Robeco stemt voor bedrijven in opkomende markten.

In de regel steunt BPL Pensioen ESG-gerelateerde aandeelhoudersvoorstellen, tenzij deze te voorschrijvend of buitenproportioneel belastend zijn voor de onderneming. Op aandeelhoudersresoluties over ecologische, sociale en governance kwesties is in meer dan de helft van de gevallen tegen het management gestemd. Uiteraard is tegen het management stemmen geen doel op zich. Het gaat om zo goed mogelijk verantwoord te beleggen. Er is relatief vaak tegen het management gestemd. Hierbij ging het vooral om:

- de benoeming van bestuurders van ondernemingen die niet onafhankelijk waren als dit wel geëist of gewenst was;
- beloningsstructuren die excessief, onvoldoende toegelicht of niet transparant genoeg waren.

In 2024 stemde BPL Pensioen op 5.380 aandeelhoudersvergaderingen. Hiermee is in 2024 op ruim 99% van de aandeelhoudersvergaderingen gestemd en dit is in lijn met 2023. Er is wel een daling zichtbaar in zowel aantallen vergaderingen als agendapunten waarop gestemd is ten opzichte van 2023. Dit wordt met name veroorzaakt door de portefeuillesamenstelling. In 2023 was BPL Pensioen in meer bedrijven belegd. Aanvullend waren er specifiek voor 2023 over het algemeen meer agendapunten (managementvoorstellen). Dit als uitloop van de coronapandemie en waardoor ondernemingen meer punten op de agenda moesten zetten met betrekking tot het houden van een virtuele vergadering.

Tabel: Stemkarakteristieken voor de 2023 en 2024

	2024	2023 ³
Aantal aandeelhoudersvergaderingen	5.380	5.950
Aantal agendapunten	60.696	67.617
Percentage tegen management	21%	22%

Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR)

Omdat BPL Pensioen rekening houdt met duurzaamheidsaspecten in haar beleggingsbeleid, betekent dit dat het fonds onder artikel 8 van de SFDR valt. Over 2024 promootte ruim 78% van de beleggingsportefeuille de volgende E/S kenmerken (E/S kenmerken zijn opgenomen in precontractuele en periodieke informatie):

- ESG-integratie;
- reductie van gefinancierde emissies;
- uitsluitingsbeleid;
- energielabels in vastgoedportefeuille;
- huurderstevredenheid voor vastgoedportefeuille;

De indicatoren waarmee dit wordt gemeten zijn in 2024 verbeterd. Een volledige toelichting is opgenomen in de verplichte rapportage. De verplichte rapportage treft u aan als bijlage bij dit jaarverslag.

³ De cijfers uit het jaarverslag over 2023 bevatte alleen de stemcijfers afkomstig van het BPL Pensioen specifieke stembeleid. Deze cijfers waren representatief voor de ontwikkelde markten aandelenportefeuille. In dit jaarverslag zijn deze cijfers aangepast zodat de stemcijfers een volledig beeld geven bij het stembeleid dat uitgevoerd is voor de gehele aandelenportefeuille.

Klimaatrapport

In het klimaatplan staan de klimaatdoelen van BPL Pensioen en wat het fonds doet om die doelen te bereiken. Hoofddoel is een klimaatneutrale (net zero) portefeuille in 2050. De portefeuille is afgestemd op het EU-doel van maximaal 1,5 graden opwarming van de aarde. Om dit hoofddoel te bereiken, heeft BPL Pensioen een aantal subdoelen, namelijk:

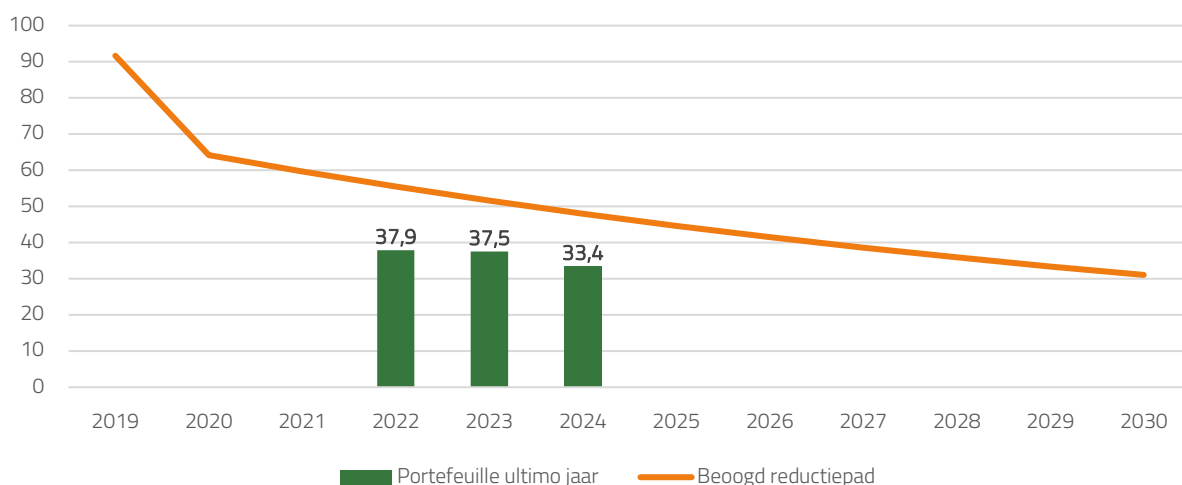
- verlaging van broeikasgasemissies in de aandelen- en bedrijfsobligatieportefeuille met 50% in 2030 ten opzichte van 2019;
- halvering van de broeikasgasemissies in de woningportefeuille in 2030 ten opzichte van 1990;
- het steunen van de energietransitie door de energiebedrijven aan te sporen die transitie te verwezenlijken. Beleggingen in bedrijven die geen bijdrage leveren aan de transitie worden vervroegd afgebouwd.

Om deze subdoelen te halen, stelde BPL Pensioen concrete acties op. Deze liggen vast in het klimaatplan. Op basis van actie- en reductieplannen werkt het fonds de komende jaren toe naar de realisatie van haar subdoelen in 2030. BPL Pensioen publiceerde in 2024 haar eerste klimaatrapport. Op deze manier rapporteert het fonds ieder jaar over de voortgang. Zo blijft zij transparant over haar prestaties.

BPL Pensioen heeft de afgelopen jaren al veel aandacht aan klimaatverandering besteed. Als de huidige portefeuille wordt afgezet tegen de vereiste maatstaf en reductiepaden van de EU-klimaatbenchmarks, dan presteert de aandelen- en bedrijfsobligatieportefeuille momenteel al ruim lager dan nodig is voor een reductiepad dat afgestemd is op de vereisten van de EU Climate Transition Benchmark.

De gefinancierde emissies van de aandelen- en bedrijfsobligatieportefeuilles zijn in 2024 33,4 tCO₂/mio euro belegd vermogen. Een daling ten opzichte van de emissies voor 2023 (37,5 tCO₂/mio euro belegd vermogen). Onze portefeuille voldoet daarmee aan de doelstelling om minder emissies te financieren dan nodig is volgens een op de EU Climate Transition Benchmark afgestemd reductiepad. Hoewel de relatieve emissies (per miljoen euro belegd vermogen) gedaald zijn, zijn de absolute emissies gefinancierd met de aandelen- en bedrijfsobligatieportefeuilles in 2024 (382.169 tCO₂) gestegen ten opzichte van 2023 (357.503 tCO₂). Dit wordt veroorzaakt door het toegenomen belegd vermogen. Omdat de absolute emissies sterk afhankelijk zijn van het belegd vermogen wordt hier niet op gestuurd.

Grafiek: Procentuele ontwikkeling van de gefinancierde broeikasgasemissies van de aandelen- en bedrijfsobligatieportefeuille (in tCO₂ per miljoen euro belegd vermogen) afgezet tegen een op het klimaatakkoord afgestemd reductiepad.

Aanvullend presteren de portefeuilles van BPL Pensioen ook beter dan de marktbenchmark die meer op de toekomstige situatie gericht zijn. Daarmee is onder meer te beoordelen in welke mate de ondernemingen waarin het fonds belegt betrouwbare transitieplannen hebben, afgestemd op de Parijsdoelstellingen.

4.7. Z-score

De Z-score maakt deel uit van de performancetoets. Deze geeft het verschil tussen het werkelijk behaalde rendement en het rendement van de normportefeuille weer. Daarmee is het een indicator voor de mate van out- of underperformance van de beleggingen. Het rendement geeft na correctie voor beleggingskosten en beleggingsrisico een positieve Z-score over 2024 van 0,28.

Performancetoets

Volgens de vrijstellingsregeling wordt de performancetoets in 2024 toegepast over de periode januari 2020 tot en met december 2024. Komt over deze periode de uitkomst van de performancetoets lager uit dan de waarde 0? Dan heeft een werkgever de mogelijkheid een verzoek tot vrijstelling van verplichte deelname aan BPL Pensioen in te dienen. De performancetoets bedraagt 1,97. Hiermee voldoet de score ruimschoots aan de minimumgrens.

Het nieuwe pensioenstelsel heeft gevolgen voor de beleggingen

De nieuwe regels voor pensioenen hebben gevolgen voor de beleggingen. BPL Pensioen onderzoekt of de beleggingen straks nog passend zijn. In 2024 is bijvoorbeeld gekeken naar de beleggingsrisico's in relatie tot de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel en de formulering van het strategisch beleggingsbeleid voor zowel de opbouw- als de uitkeringsfase.

Hoofdstuk 5

Risicobeheer

Hoofdstuk 5: Risicobeheer

BPL Pensioen beschouwt goed risicomanagement als een randvoorwaarde voor de realisatie van haar strategische doelen en het bereiken van een goed pensioen voor haar deelnemers. Het risicomanagement richt zich op de beheersing van alle risico's die het fonds loopt: van strategische risico's tot financiële en niet-financiële risico's. Om het risicomanagement goed te laten functioneren, zorgt BPL Pensioen voor een aantal waarborgen. Het bestuur en de commissies zijn verantwoordelijk voor de juiste inschatting van de risico's. Zij nemen de beheersmaatregelen om deze risico's te beperken. Het bestuursbureau biedt ondersteuning.

5.1. Governance gebaseerd op three lines-model

De interne fondsstructuur van BPL Pensioen is gebaseerd op het three lines-model, zie ook hoofdstuk 1.

De eerste lijn

De eerste lijn bestaat uit het bestuur en bestuurlijke commissies. Het bestuursbureau biedt ondersteuning. De eerste lijn is verantwoordelijk voor het beleid, de beleidsvoorbereiding en de besluitvorming. Daarbij hoort ook de primaire verantwoordelijkheid voor de beheersing van de risico's. De eerste lijn krijgt hierbij ondersteuning van een eerstelijnsrisicomanager.

De tweede lijn

De tweede lijn bestaat uit de risicobeheerfunctie, de sleutelfunctiehouder actuariael, de compliance officer en de functionaris gegevensbescherming en, tot april 2024, de RC. De tweede lijn is verantwoordelijk voor:

- de beoordeling van het doorlopen proces;
- de beoordeling van de risico's en beheersmaatregelen;
- de beoordeling van de volledigheid van het voorstel en de wijze waarop de evenwichtige belangenafweging in het bestuur heeft plaats gevonden. Bij belangrijke besluitvorming of beleidswijzigingen wordt onder verantwoordelijkheid van de sleutelfunctiehouder risicobeheer een risico-opinie opgesteld;
- opstelling van het risicojaarplan;
- de beoordeling van de handelswijze van de eerste lijn rond het incidentenregister;
- toezien op de beoordeling van onder andere de risicorapportages die de uitvoerders van de eerste lijn opstellen;
- periodiek overleg voeren met de tweedelijnsrisicomanagers van alle uitvoerders. Doel van dit overleg is hen te bevragen over hun opzet en inrichting van het risicobeheer en over de werking van de ingestelde beheersmaatregelen.

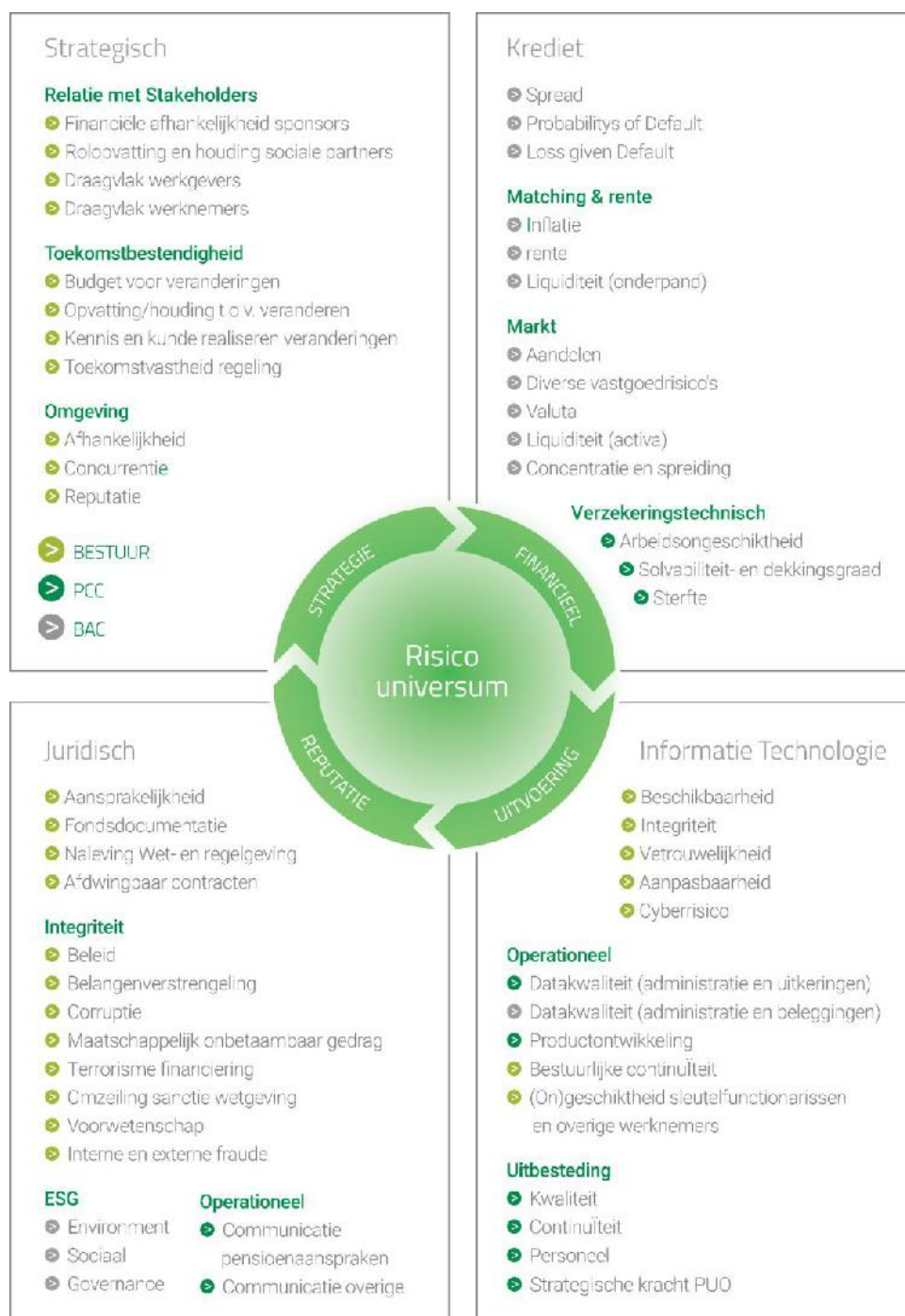
Het tweedelijnsrisicomanagement is onafhankelijk van de operationele eerstelijnsactiviteiten.

De derde lijn

De derde lijn bestaat uit de sleutelfunctie interne audit. Deze derde lijn geeft aanvullende zekerheid over de effectiviteit van besturing, het risicobeheer en de interne beheersing door het uitvoeren van gerichte onderzoeken.

Beheer van de risico's in handen van bestuur en commissies

BPL Pensioen heeft een dagelijks bestuur (DB) en twee bestuurscommissies. Voor meer informatie over de wijze van besturen van het fonds verwijzen we naar hoofdstuk 1.

Ontwikkelingen in de governancestructuur

In maart 2024 heeft het bestuur van BPL Pensioen besloten om de governance rondom risicobeheersing aan te passen. Daarbij is de wens uitgesproken om het risicobeheer in de eerste lijn te versterken. Om dit te kunnen realiseren, werd een dedicated eerstelijnsrisicomanager aangesteld die de eerste lijn ondersteunt bij de beheersing van de risico's die het fonds loopt. Door middel van kennissessies worden medewerkers van het

bestuursbureau meegenomen in relevante risico's en het proces van risicobeheer. De voor BPL Pensioen relevante risico's zijn opgenomen in de risicotaxonomie (zie afbeelding hierboven). De tweede lijn blijft in deze governancestructuur verantwoordelijk voor het onafhankelijk toezicht op de eerste lijn.

De versterking van het risicobeheer in de eerste lijn is tevens gerealiseerd door de aanstelling van drie portefeuillehouders binnen het bestuur met aandachtsgebieden uitbesteding, informatiebeveiliging en maatschappelijk verantwoord ondernemen. De portefeuillehouders zien toe op een correcte toepassing van het beleidskader binnen de portefeuille in de eerste lijn en bij bestuursvergaderingen. Daarnaast zijn ze er verantwoordelijk voor om relevante ontwikkelingen in hun portefeuille onder de aandacht te brengen van het bestuur.

Met deze aanpassingen in de governance moet in het tweede kwartaal van 2025 het eerstelijns risicomanagement dusdanig versterkt zijn dat de eerste lijn beter in staat is om zelfstandig en tijdig risico's te herkennen, te beoordelen, beheersmaatregelen te formuleren en waar nodig bij te sturen.

5.2. Incidenten bij partners

BPL Pensioen heeft haar kerntaken uitbesteed aan uitbestedingspartners. Deze uitbestedingen worden periodiek beoordeeld door zowel de eerste als de tweede lijn. Over de uitkomsten van deze beoordeling wordt aan het bestuur van BPL Pensioen gerapporteerd. Het bestuur heeft tevens jaarlijks strategisch overleg met de uitbestedingspartners. De dienstverlening van de belangrijkste uitbestedingspartners van BPL Pensioen, zoals TKP Pensioen, Achmea Investment Management (Achmea IM), Achmea Real Estate (ARE) en Actor verliep in 2024 goed. De gemelde incidenten waren bij alle partners beperkt in aantal en impact. In onderstaande tabel staat het aantal incidenten onderverdeeld naar uitvoerder:

Type incidenten	TKP Pensioen	Achmea IM	ARE	Actor
Operationeel	20	6	0	1
Integriteit	2	0	0	0

In 2024 waren er twee integriteitsincidenten (zie ook paragraaf 1.7). Het eerste incident betrof een overschrijding van de wettelijke termijnen van waardeoverdrachten. De wettelijke termijnen zijn niet in alle gevallen gehaald doordat de verzoeken lange tijd niet in behandeling genomen konden worden. Dit is een wettelijk voorgeschreven werkwijze bij een te lage dekkinggraad. Gevolg is dat het aantal te verwerken verzoeken flink opliep. De achterstand is uiteindelijk weggewerkt met een kleine vertraging in de doorlooptijd en zonder gevolgen voor de betrokken deelnemers. Omdat het om wettelijke termijnen gaat, is het incident gemeld aan de toezichthouder.

Het tweede integriteitsincident heeft betrekking op een ransomware-aanval bij een uitbestedingspartner van TKP en daarmee een onderuitbestedingspartner van BPL Pensioen (zie eveneens paragraaf 3.1). Naar aanleiding van deze ransomware-aanval had TKP haar Crisis Management Team (CMT) geactiveerd en ook binnen BPL Pensioen werd het CMT geïnformeerd. Er is melding gedaan bij de Autoriteit Persoonsgegevens, hoewel niet direct duidelijk was of er persoonsgegevens van deelnemers van BPL Pensioen bij betrokken waren. De getroffen onderneming heeft maatregelen getroffen om de cyberveiligheid te vergroten. Eind 2024 is het incident definitief afgerond zonder verdere consequenties voor BPL Pensioen.

5.3. Kwalitatieve en kwantitatieve risico-overwegingen bij financiële risico's

Kwalitatieve risicohouding

Met risico's worden hier de omstandigheden bedoeld die de strategie, de organisatie, het beheerd vermogen en de opgebouwde pensioenen kunnen bedreigen. Door deze risico's te beheersen, kan BPL Pensioen de belangen van de deelnemers zo goed mogelijk beschermen. Daarbij accepteert het fonds dat het soms nodig is om bewust risico's te nemen om de doelen voor de lange termijn te kunnen halen.

In het najaar van 2023 is een Risicopreferentieonderzoek onder de deelnemers gehouden. Dit onderzoek is gebruikt voor het beleggingsbeleid dat gevoerd wordt na de Wtp-transitie. De huidige risicohouding die geldt tot de transitie is vastgesteld in 2021. Belangrijk onderdeel hiervan is de kwalitatieve risicohouding. Deze risicohouding is nog gericht op de huidige (ftk-)wet- en regelgeving. Kern van de risicohouding van BPL Pensioen is de ambitie om de nominale aanspraken waardevast te houden. Inflatie holt de waarde van de nominale uitkeringen uit en gezien het langetermijnkarakter van pensioenen is het belangrijk dat de koopkracht van de pensioenen behouden blijft. Om koopkracht te behouden, vindt het fonds dat bepaalde beleggingsrisico's acceptabel zijn. Het accepteren van deze risico's leidt wel tot de mogelijkheid dat de nominale aanspraken niet volledig nakomen kunnen worden.

De mate waarin BPL Pensioen risico's accepteert, hangt van de volgende kwalitatieve overwegingen af:

- het opbouwpercentage moet zo stabiel mogelijk zijn. Daardoor kan het fonds ook de kwantitatieve risicohouding voor de lange termijn (=de uitkomst uit de haalbaarheidstoets) op een samenhangende manier beoordelen;
- binnen redelijke grenzen is de hoogte van het opbouwpercentage belangrijker dan het verhogen van de pensioenen;
- er moet een goede balans zijn tussen de te nemen risico's en het verwachte beleggingsrendement. Alleen dan kan het fonds op langere termijn invulling geven aan de pensioenambitie. Die pensioenambitie brengt met zich mee dat het fonds risico's neemt om een beleggingsrendement te realiseren dat hoger is dan de risicovrije marktrente. Daarbij wordt rekening gehouden met de lange looptijd van de verplichtingen. Op basis van een ALM-studie wordt de verdeling tussen de beleggingscategorieën bepaald;
- bij slechte economische omstandigheden is het uit te leggen dat er geen toeslag wordt verleend. BPL Pensioen wil pensioenverlagingen voorkomen en zet dit alleen in als het echt niet anders kan.

Kwantitatieve risicohouding

De kwantitatieve risicohouding voor de korte termijn komt tot uitdrukking in de bandbreedte voor de vereiste dekkingsgraad. De vereiste dekkingsgraad weerspiegelt de risico's die het fonds loopt op grond van de strategische beleggingsportefeuille. De bandbreedte voor de vereiste dekkingsgraad op basis van de feitelijke beleggingsportefeuille bedraagt min en plus 3% ten opzichte van de vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische beleggingsportefeuille. Eind 2024 was de vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische beleggingsportefeuille 119,2%. De vereiste dekkingsgraad op basis van de feitelijke dekkingsgraad bedroeg per die datum 120,1%, waarmee deze binnen de geformuleerde bandbreedte viel.

De kwantitatieve risicohouding voor de lange termijn wordt gebaseerd op het haalbaarheidsonderzoek. Aan de hand van dit jaarlijkse onderzoek wordt het verwachte pensioenresultaat bepaald. In 2021 is in overleg met de sociale partners en het verantwoordingsorgaan het acceptabele pensioenresultaat verlaagd van 95% naar 90%.

Dat wil zeggen dat op lange termijn 10% koopkrachtverlies acceptabel is. Daarnaast wordt een maximale afwijking van 50% bij een slechtweerscenario geaccepteerd. Aangezien BPL Pensioen voornemens is om volledig in te varen, verviel dit jaar de verplichting om een haalbaarheidstoets uit te voeren.

5.4. Eigen risicobeoordeling in het licht van de strategische pijlers

In 2023 is een eigen risicobeoordeling (ERB) uitgevoerd waarbij de focus lag op het waarborgen van een verantwoorde transitie naar het nieuwe pensioenstelsel. Uit deze ERB kwam naar voren dat het bestuur voldoende beheersmaatregelen heeft geformuleerd en in control is om een verantwoorde transitie naar het nieuwe pensioenstelsel te waarborgen. Verbeterpunten en verbeteracties naar aanleiding van deze ERB zijn in 2024 opgepakt en zoveel mogelijk afgerond.

In 2024 heeft BPL Pensioen besloten om de ERB uit 2023 te actualiseren en uit te breiden met een controle op de haalbaarheid van haar strategie na de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel. Eind 2024 is een eerste aanzet tot het actualiseren van de ERB gedaan. Deze zal in 2025 door het bestuur worden afgerond en zal onderdeel zijn van het implementatieplan.

Het bestuur overweegt om in het jaar voor de transitie naar Wtp het dekkingsgraadrisico te beperken om zo te voorkomen dat door een te lage dekkingsgraad met een relatief hoge dekkingsgraad de transitiedoelstellingen niet kunnen worden verwezenlijkt. In 2023 is in dit kader het dekkingsgraadrisico beperkt door de afdekking van het renterisico minder te verlagen dan op grond van het beleid en de opgetreden renteontwikkeling het geval zou zijn geweest. In 2024 zijn allerlei scenario's door het bestuur beoordeeld en heeft het bestuur voorbereidingen getroffen om de dekkingsgraad verder te kunnen beschermen. Zo kan het bestuur vanaf 2024 eventueel futures inzetten om via derivaten exposure op de aandelenmarkt te houden en zijn maatregelen genomen om het liquiditeitsrisico te kunnen mitigeren. In 2025 bekijkt BPL Pensioen of de dekkingsgraad daadwerkelijk moet worden beschermd. Daarbij zal uiteraard ook naar de (indirecte) kosten van de bescherming worden gekeken. Om zo te waarborgen dat de dekkingsgraad tijdens de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel voldoende hoog is om de ambitie te realiseren.

De dekkinggraad van eind 2024 kan zich bij verschillende scenario's als volgt ontwikkelen:

Schoktabel rente/zakelijke waarden							
	Zakelijke waarden						
	-50%	-30%	-10%	0%	10%	30%	50%
+ 150bp	88	104	121	129	137	153	170
+ 100bp	87	102	117	124	132	147	162
+ 50bp	86	100	113	120	127	140	154
0 bp	85	97	109	115	121	134	146
- 50bp	83	94	105	111	116	127	138
- 100bp	81	91	101	106	111	121	131
- 150bp	79	88	97	101	106	114	123

* bp staat voor basispunten. 1 basispunt is gelijk aan 0,01%, dus 150 bps staat voor 1,5%.

De ontwikkeling van de rente en de ontwikkeling van de zakelijke waarden beïnvloeden vooral de dekkinggraad. Dat is in bovenstaande figuur goed zichtbaar. Er is rekening gehouden met het huidige renteafdeckingsbeleid van BPL Pensioen. Indien besloten wordt om de dekkinggraad verder te beschermen, zullen de lage dekkinggraden links in de tabel minder lage uitschieters zijn. Dit zal ten koste gaan van de hoge dekkinggraden rechts in de tabel.

5.5. Uitkomsten Risk Self Assessments (RSA's)

Elk jaar evalueert BPL Pensioen aan de hand van RSA de geïnventariseerde risico's ten opzichte van de risicobereidheid. In 2024 lag de focus vooral op de risico's van de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel. Daarbij waren de volgende risicocategorieën: operationeel, IT, uitbesteding, financieel en juridisch. Vervolgens is geïnventariseerd hoe deze risico's zich verhouden tot de risicobereidheid van BPL Pensioen. Ook op het gebied van integriteit (o.a. fraude en compliance), ESG en cyber zijn de risico's in kaart gebracht. Op basis van deze analyse werden geen risico's geïdentificeerd die buiten de risicobereidheid liggen.

De cyber risico's maken onderdeel uit van de jaarlijkse IT-risicoanalyse. Deze uitkomsten worden toegespitst op de bedrijfsfuncties: bestuursondersteuning, pensioenbeheer en vermogensbeheer. De uitkomsten hiervan worden besproken in respectievelijk het DB en de twee commissies PCC en BAC. Afhankelijk van de uitkomst van de IT-risicoanalyse wordt een IT-verbeterplan opgesteld. De risico's die in 2024 buiten de risicobereidheid vielen, hebben vooral betrekking op datakwaliteit en de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel en worden in dat kader projectmatig opgepakt.

Voor het ESG-risico zijn achttien risico's geïdentificeerd over vier categorieën: Omgeving (Environment), Sociaal (Social), Governance en Klimaatrisico's. Deze achttien risico's liggen binnen de risicobereidheid en er zijn geen additionele beheersmaatregelen gedefinieerd. In de eerste helft van 2025 worden de RSA's geactualiseerd.

5.6. Risicomanagementcyclus vijf stadia

Bij het managen van alle risico's die BPL Pensioen voor de realisatie van de bedrijfsvoering en strategische doelen loopt, onderkent zij zes cyclisch te doorlopen stadia:

Stadium 1: Onderkennen van de risico's

BPL Pensioen onderscheidt in haar risicotaxonomie twaalf hoofdrisicocategorieën. Die zijn gekoppeld aan de strategische pijlers van het pensioenfonds. Deze hoofdcategorieën zijn verdeeld in subrisicocategorieën. Zo onderkent het fonds in totaal 65 risico's. In onderstaande tabel staan de twaalf hoofdrisicocategorieën en de bijbehorende risicobereidheid:

Risicocategorie	Kans	Impact
Strategische risico's	2	2
Omgeving	2	2
Juridisch	2	2
Integriteit	1	2
Operationeel	2	2
Verzekeringstechnisch risico	3	4
Kredietrisico	2	3
Matching / rente	2	3
Marktrisico	2	3
Uitbestedingsrisico's	2	2
ESG-risico's	3	2
IT	2	2

De risicobereidheid wordt uitgedrukt in de maximale kans dat het risico plaatsvindt en de maximale impact die het risico mag hebben. Naast bovenstaande categorieën onderkent BPL Pensioen het balansrisico. Dit risico hangt nauw samen met het aandelenrisico, renterisico en dergelijke. Deze risico's worden onder andere aan de hand van een driejaarlijkse ALM-studie beheerst.

Stadium 2: Meten van de risico's

Voor alle relevante risico's worden, voor zover mogelijk, Key Risk Indicators (KRI's) met bijbehorende limieten vastgesteld. KRI's zijn meetinstrumenten die de ontwikkeling van het risico laten zien. Daarmee kan vervolgens bepaald worden of de risicobereidheid wordt overschreden. De KRI's die de uitvoerders hanteren, worden in overleg met het bestuur vastgesteld. De KRI's worden vastgelegd in de risicorapportages van het bestuursbureau. De scores op de KRI's bespreken en beoordelen de diverse commissies.

Stadium 3: Bewaken van de risico's

Bewaking van risico's die buiten de bereidheidsgrenzen vallen, gebeurt aan de hand van rapportages op de KRI's van uitvoerders. Dit toont aan of er eventueel extra beheersmaatregelen moeten worden genomen.

Stadium 4: Beheersen van de risico's

Bij de vaststelling van beheersmaatregelen wordt gekeken naar:

- de reeds bestaande maatregelen;
- het effect van de mogelijke maatregelen op zowel de kans dat het risico zich voordoet als ook de impact dat het risico dan heeft. Daarbij wordt ook gekeken naar eventuele gevolgen voor andere risico's;
- de kosten en baten van de invoering van de maatregelen;
- het resulterende risico na de maatregelen en of het risico binnen het gewenste tolerantieniveau valt.

Stadium 5: Opstellen risicodashboard

Elk kwartaal brengen de uitbestedingspartijen BPL Pensioen op de hoogte van de ontwikkeling van de verschillende financiële en niet-financiële risico's. Per kwartaal wordt op basis van deze input een risicodashboard opgesteld waarin de risicobeheersing op integrale wijze wordt weergegeven. De eerste lijn is verantwoordelijk voor het opstellen van dit risicodashboard.

Stadium 6: Evalueren van het risicobeheerssysteem

In dit stadium wordt de werking van het risicobeheerssysteem geëvalueerd en worden er – indien nodig – wijzingen doorgevoerd. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de volwassenheidsmatrix van het integrale risicomanagement. Op deze wijze optimaliseert BPL Pensioen het risicobewustzijn en de beheersing van de risico's.

Risicomanagementproces risicobereidheid

In aanvulling op de zes stadia van de risicomanagementcyclus, kent BPL Pensioen ook risicomanagementprocessen. De belangrijkste processen zijn:

- op basis van de strategische doelstellingen formuleren van de risicobereidheid van elk subrisico;
- het definiëren van KRI's;
- het vastleggen van de risicobereidheid in een heatmap. Die geeft de kans op en de impact van het risico weer. De risicobereidheid is precies dat deel van de heatmap waarin het fonds zich voor dat risico maximaal wil bevinden;
- het jaarlijks toetsen van de risicobereidheid voor elk subrisico via de Risk Self Assessments (RSA's). RSA's hebben twee doelen. Enerzijds om inzichtelijk te hebben welke beheersmaatregelen er zijn en of deze voldoende effectief zijn. Anderzijds om vast te stellen of een risico zich nog binnen de grenzen van de risicobereidheid bevindt;
- vergelijken van het netto risico met de risicobereidheid.

5.7. Instrumenten van het risicomanagement

Het risicomanagement krijgt concreet handen en voeten met behulp van vijf instrumenten:

1. Risicojaarplan

Het risicojaarplan geeft de geplande activiteiten van het risicomanagement voor het komende jaar weer. De activiteiten zijn erop gericht om de kwaliteit van het integraal risicomanagement te bewaken en te verbeteren. De algehele supervisie op de voortgang van het risicojaarplan is toebedeeld aan de tweedelijnsrisicomanager.

2. Risk Self Assessments

Voor alle risico's (her)formuleren de commissies ieder jaar de scenario's die zich kunnen voordoen. Daarmee is de kans op en de impact van dit risico op BPL Pensioen te bepalen. Daarbij wordt onderscheid gemaakt in bruto

risico (geen rekening houdend met de beheersmaatregelen) en netto risico (wel rekening houdend met de beheersmaatregelen). Vervolgens wordt duidelijk of het netto risico binnen de risicobereidheid valt of dat er aanvullende beheersmaatregelen moeten worden doorgevoerd.

3. Risicoparagraaf

Ieder beleidsadvies dat het bestuur voorgelegd krijgt, is door de opsteller van dat advies voorzien van een risicoparagraaf. Daarin staan de risico's beschreven die samenhangen met het gevraagde besluit. Evenals de impact van het advies op de risico's. Ook vermeldt de opsteller van het advies eventueel aanvullende beheersmaatregelen.

4. Risico-opinie

Naast de risicoparagraaf, kan een advies aan het bestuur ook voorzien zijn van een onafhankelijke beoordeling (risico-opinie) door de sleutelfunctiehouder risicobeheer. De risico-opinie bevat:

- een beoordeling of in de besluitvorming met alle risico's (afdoende) rekening is gehouden; en
- een beoordeling of het advies voldoet aan het beleid en of het juiste proces is gevolgd.

De sleutelfunctiehouder risicobeheer kan op verzoek van het bestuur besluiten om een risico-opinie af te geven, maar hij of zij kan dit ook ongevraagd doen. De risicoparagraaf en risico-opinie ondersteunen samen een risicogestuurde besluitvorming en een goede evaluatie van genomen besluiten.

5. Risicodashboard

De eerste lijn verzorgt op kwartaalbasis een rapportage waarmee, mede op basis van de beoordeling van de KRI's, inzicht is in het verloop van alle geïdentificeerde risico's. KRI's die duiden op een overschrijding van de vastgestelde limieten vergen van het bestuur aanvullende maatregelen. De tweede lijn beoordeelt deze rapportages inhoudelijk en stelt de eerste lijn kritische vragen over de inhoud.

5.8. Voorbereiding op overstap naar nieuwe pensioenstelsel

De sleutelfunctiehouder risicobeheer en de tweedelijnsrisicomanager (de risicobeheerfunctie) zijn nauw betrokken bij de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. In 2024 hebben zij vooral de beleidsvorming rond het nieuwe stelsel onder de loep genomen. Zo heeft de sleutelfunctiehouder risicobeheer bij alle relevante beleidsonderdelen een opinie gegeven. Dat leidde op sommige aspecten tot aanscherping van de beleidsvoorstellen. Daarnaast participeert de tweedelijnsrisicomanager in de vergaderingen van de stuurgroep Wtp. Dit biedt de mogelijkheid om vroegtijdig vragen te stellen en opmerkingen te plaatsen. De sleutelfunctiehouder risicobeheer en de tweedelijnsrisicomanager hebben periodiek overleg met de sleutelfunctiehouder actuarieel en sleutelfunctiehouder interne audit om de ontwikkelingen in samenhang te kunnen beoordelen.

Hoofdstuk 6 **Vaststelling bestuursverslag**

Hoofdstuk 6: Vaststelling bestuursverslag

Vaststelling bestuursverslag door het bestuur van Stichting BPL Pensioen in de vergadering van 22 mei 2025.

Woerden, 22 mei 2025

H.G.E. Douma
Voorzitter namens werkgevers

G.P.C.M. Riemen
Voorzitter namens werknemers

W.P.C. van den Nieuwenhof
Bestuurslid

H.W.T. de Vaan
Bestuurslid

M.E. Sluis
Bestuurslid

R.A.M. Slagter
Bestuurslid

E.J.J. Vlastuin
Bestuurslid

S.M. van Meer
Bestuurslid

L.L. Gastelaars
Bestuurslid

H.M. Rosenberg
Bestuurslid

F. van Riel-Bor
Bestuurslid

Hoofdstuk 7

Verslag Raad van toezicht

Hoofdstuk 7:

Verslag Raad van toezicht 2024

7.1 Inleiding

De Raad van toezicht (de "Raad") geeft met dit verslag inzicht in zijn werkzaamheden, observaties en aanbevelingen over 2024. De Raad legt met dit verslag tevens verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan over de uitvoering van zijn taken en de uitoefening van zijn bevoegdheden. De indeling van dit verslag is als volgt:

- Plan van Aanpak en specifieke toezichtthema's
- Samenstelling Raad, inclusief diversiteit
- Functioneren Raad en toezichtvisie
- Uitoefening en goedkeuringsrechten
- Observaties en aanbevelingen

Waar relevant kan onder "deelnemers" in dit verslag ook worden verstaan de gewezen deelnemers, de gepensioneerden en hun nabestaanden bij BPL Pensioen. Met het begrip "belanghebbenden" kunnen waar relevant ook de aangesloten werkgevers worden bedoeld.

Taken van de Raad:

De Raad heeft de wettelijke taak om toezicht te houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken binnen het pensioenfonds. De Raad geeft een algemeen oordeel over het functioneren van het bestuur en ziet toe op een adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging. Ook staat de Raad het bestuur met raad terzijde en heeft de Raad op grond van de wet en statuten goedkeuringsrechten ten aanzien van specifieke (voorgenomen) bestuursbesluiten.

In de toezichtvisie van de Raad staat waarom de Raad is ingesteld, op welke wijze er concreet toezicht wordt gehouden en waar de accenten worden gelegd. Een helder geformuleerde toezichtvisie maakt duidelijk hoe het toezicht zich verhoudt tot de fondsorganen en belanghebbenden. De visie is in die zin een legitimatie en leidraad voor het handelen van de Raad. De instelling van de Raad, zijn taken, bevoegdheden en rechten zijn vastgelegd in de statuten van BPL Pensioen. Een nadere invulling hiervan is vastgelegd in het reglement van de Raad. Bij de uitoefening van zijn taken neemt de Raad de Code Pensioenfonds in acht, welke laatstelijk is aangepast met ingang van 2024.

Besprekingen Raad:

In 2024 heeft de Raad in totaal 17 keer vergaderd, waarvan:

- 5 keer met de Raad;
- 2 keer met het voltallige bestuur;
- 4 keer met de bestuursvoorzitters;
- 2 keer met het voltallige verantwoordingsorgaan;
- 2 keer met de Raad van toezicht Commissie van het verantwoordingsorgaan;
- 2 themasessies met het bestuur en het verantwoordingsorgaan;

Daarnaast hebben gesprekken plaatsgevonden met de sleutelfunctionarishouders , de accountant en de waarmedend actuaris. In aanvulling daarop hebben de afzonderlijke leden van de Raad deelgenomen aan een commissievergadering die aansluit bij het aandachtsgebied van het betreffende lid en is er een afvaardiging van de Raad aanwezig geweest bij een deelnemersbijeenkomst van BPL Pensioen.

7.2 Plan van aanpak en specifieke toezichtthema's 2024

De Raad stelt jaarlijks een plan van aanpak vast en bespreekt dit met het verantwoordingsorgaan en het bestuur. In dit plan staat ook voor welke thema's het intern toezicht dat jaar extra aandacht heeft. De Raad stemt over deze thema's en de invulling ervan door het bestuur af met de fondsorganen, gedurende het jaar.

De Raad heeft in 2024, naast de algemene wettelijke taken, extra aandacht gehad voor specifieke thema's met strategisch belang voor BPL Pensioen. Hierbij is onderscheid gemaakt naar ontwikkelingen buiten het fonds en ontwikkelingen die de kwaliteit van de organisatie van het fonds beïnvloeden. Op de specifieke thema's wordt verder ingegaan in hoofdstuk 5 van dit verslag. Ten slotte is aandacht geweest voor actualiteiten die zich gedurende het jaar voordoen en mogelijk impact hebben op het fonds.

Voor verschillende toezichtthema's heeft de Raad in het Plan van Aanpak 2024 aanbevelingen opgenomen. Gedurende het jaar heeft de Raad de opvolging van deze aanbevelingen gemonitord. Deze monitoring is een onderwerp van bespreking tijdens de periodieke besprekingen met het dagelijks bestuur en het voltallige bestuur. Het bestuur heeft door deze werkwijze al opvolging kunnen geven aan aanbevelingen van de Raad gedurende het jaar.

In dit verslag beschrijft hoofdstuk 3 de samenstelling van de Raad. Hoofdstuk 4 betreft de door de Raad uitgeoefende goedkeuringsrechten en in hoofdstuk 5 staan de bevindingen en aanbevelingen van de Raad over de specifieke toezichtthema's.

7.3 Samenstelling Raad

In 2024 hadden de volgende leden plaats in de Raad: mevrouw Monique van der Poel (voorzitter), mevrouw Trudy van der Kloet (lid) en de heer Rients Schuddebeurs (lid). Per 1 september 2024 is mevrouw Van der Kloet afgetreden en is mevrouw Marie-Laurence van der Steen-Jacquet als lid van de Raad benoemd. De Leden van de Raad zijn voor de duur van vier jaar benoemd en kunnen één keer worden herbenoemd. Door middel van het aan- en aftreedschema is de continuïteit binnen de Raad geborgd.

De samenstelling van de Raad is conform de statuten en reglementen en het diversiteitsbeleid van BPL Pensioen en in lijn met de eisen die de Raad, de toezichthouder en Code Pensioenfondsen hieraan stellen. Ten aanzien van de verschillende benodigde expertises, aandachtsgebieden, persoonlijkheden, regionale spreiding en achtergronden acht de raad de samenstelling divers en complementair.

In onderstaande tabel is een overzicht van het aandachtsgebied voor elk lid van de Raad opgenomen. De aandachtsgebieden Strategie en Governance betreffen gezamenlijke aandachtsgebieden.

Raad van toezicht	Aandachtsgebied
M.J.C.M. van der Poel (voorzitter)	Pensioenbeheer, communicatie en compliance
G.H. van der Kloet (tot 01-09-2024 lid)	Risicomanagement
M-L. van der Steen-Jacquet (m.i.v. 01-09-2024 lid)	
R.C. Schuddebeurs (lid)	Governance, vermogensbeheer
Collectief	Toekomstvisie en uitvoering strategie

Tabel 1 – Portefeuilleverdeling raad van toezicht BPL Pensioen

In het verslag van de Raad over 2024 zijn vanuit de verschillende aandachtsgebieden observaties weergegeven.

7.4 Functioneren Raad en toezichtvisie

De Raad heeft in het najaar van 2024 het eigen functioneren geëvalueerd. Dat doet de Raad ieder jaar. De evaluatie is dit jaar op passende wijze gebeurd, bij een kazemakerij. De evaluatie was overall positief. De diverse samenstelling van de Raad (zie par. 3) draagt hieraan bij. Er is sprake van een open cultuur binnen de Raad en de wil om van elkaar te leren.

De Raad heeft geconstateerd dat de in 2024 doorgevoerde aanpassing in de vergadercyclus heeft bijgedragen aan professionalisering van de governance en een verhoging van de eigen effectiviteit van de Raad. Ook heeft de inzet op een verhoogde kwaliteit van de (begeleidende) bestuurlijke stukken, geleid tot een toename van de effectiviteit van de Raad. De Raad zal scherper gaan bekijken of de belangen van (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden en werkgevers, expliciet genoeg worden benoemd in de eigen communicatie. Deze belangen staan steeds centraal voor de Raad bij de uitoefening van de taken.

De Raad heeft verder geconstateerd dat het de relaties met de andere fondsorganen over het geheel genomen goed en constructief vindt. Mede hierdoor kan de Raad zijn rol met plezier invullen. De Raad onderkent hierbij dat het belang onverminderd groot blijft om elkaar met regelmaat te spreken en goed te blijven begrijpen. De Raad heeft zijn inzichten gedeeld met het bestuur en het verantwoordingsorgaan. De werkafspraken zullen in 2025 zo nodig verder worden geconcretiseerd en opgevolgd. In 2025 zal de Raad weer een zelfevaluatie organiseren met externe begeleiding en hiervoor input vragen aan het bestuur en verantwoordingsorgaan.

Eind 2024 heeft de Raad een toezichtvisie ontwikkeld die aan zijn intern toezicht ten grondslag ligt en die de Raad als leidraad voor het eigen functioneren hanteert (zie nader par. 1). Dit visietraject is begonnen in 2023; alle zittende leden van de raad hebben inbreng geleverd voor de visie. Voor de operationalisering van de toezichtvisie is ook een normenkader opgesteld. Dit kader heeft als doel om duidelijkheid te verschaffen over de normen die de Raad hanteert bij het toetsen van het functioneren van het bestuur. De Raad zal het nadere gesprek over de visie voeren met het bestuur en het verantwoordingsorgaan in 2025 en vervolgens ieder jaar op organische wijze.

7.5 Uitoefening goedkeuringsrechten

In het verslagjaar heeft het bestuur goedkeuring verzocht aan de Raad over de volgende onderwerpen, welke is verleend:

- het besluit tot vaststelling van het beloningsbeleid 2024;
- het besluit tot vaststelling van het bestuursverslag en de jaarrekening 2023;
- het besluit tot vaststelling van het functieprofiel voor een bestuurder op een zetel namens pensioengerechtigden;
- het besluit tot vaststelling van het functieprofiel voor een algemeen bestuurder en lid van de BAC;
- het besluit tot vaststelling van het functieprofiel voor een algemeen bestuurder, werkgeversvoorzitter en lid van de BAC.

Daarnaast heeft de Raad in 2024 de volgende voorgenomen benoemingen getoetst aan de bijbehorende profielschetsen, welke toets steeds positief was:

- lid van het bestuur (zetel namens pensioengerechtigden);
- lid van het bestuur (jongerenprofiel);
- voorzitter van het bestuur (zetel namens werkgevers).

Ook heeft de Raad diverse aanbevelingen gedaan gedurende het verslagjaar aan het bestuur.

7.6 Observaties en aanbevelingen Raad van toezicht

In zijn algemeenheid is de Raad van mening dat het bestuur goede stappen voorwaarts heeft gezet in 2024, ter realisatie van de missie, visie en strategische doelstellingen. Het jaar 2024 stond in het teken van het realiseren van een beheerste en integere overgang naar het nieuwe pensioenstelsel voor de (gewezen) deelnemers en gepensioneerden. De koopkracht van pensioengerechtigden hield onverminderd de aandacht van het bestuur; dit leidde tot een verhoging van de pensioenen per einde jaar. Ook heeft het bestuur zich in 2024 sterk ingezet voor het aanscherpen van de governance binnen BPL Pensioen en in relatie tot de Colland Sectorraad (CSR), het verder verzakelijken en professionaliseren van de relatie met uitbestedingspartijen zoals Actor en TKP. Het verhogen van de bestuurlijke effectiviteit werd mede door deze maatregelen al zichtbaar in 2024, zo constateerde de Raad met genoegen.

Bij de besluitvorming zijn de (gewezen) deelnemers, gepensioneerden, en waar relevant de werkgevers, uitdrukkelijk centraal gesteld door het bestuur. Er is met regelmaat gecommuniceerd met de belanghebbenden van het fonds over onderwerpen die voor hen van belang zijn. De (goede) waardering van belanghebbenden over deze communicatie is ook op diverse momenten gemeten en geëvalueerd. Hieronder wordt nader ingegaan op de observaties en aanbevelingen van de Raad. Deze sluiten aan op de interne toezichtthema's zoals opgenomen in paragraaf 7.2.

Algemeen

De Raad hanteert als uitgangspunt dat het bestuur op een goede manier opvolging aan de aanbevelingen geeft. In het geval een aanbeveling niet of deels wordt opgevolgd, geeft het bestuur een goede onderbouwing.

Het bestuur houdt de Raad op reguliere basis op de hoogte over de voortgang van de opvolging van de aanbevelingen die door de Raad zijn gedaan. De Raad legt mondeling en schriftelijk verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan over de wijze waarop de Raad toeziet op de opvolging van aanbevelingen, door het jaar heen en via dit verslag. De dialoog met het verantwoordingsorgaan en het bestuur ervaart de Raad als constructief en prettig.

Wet toekomst pensioenen (Wtp)

Sociale partners hebben aan BPL Pensioen aangegeven de bestaande pensioenaanspraken en -rechten te willen invaren in de nieuwe pensioenregeling per 1 januari 2027. De Raad heeft geconstateerd dat het bestuur na enige vertraging, in 2024 goed op stoom kwam en de noodzakelijke stappen heeft ondernomen voor een zorgvuldig proces. Een en ander met het oog op het onderbouwd kunnen aanvaarden van de beoogde opdracht van sociale partners en een beheerste overstap naar het nieuwe pensioenstelsel, met inachtneming van de eigen verantwoordelijkheden.

Het fonds heeft in 2024 op een goede manier verder invulling gegeven aan de werkzaamheden in het kader van de uitwerking van het nieuwe pensioenstelsel en de transitie hiernaartoe. De Raad is gedurende het jaar regelmatig geïnformeerd over het verloop van het proces en is waar nodig ook op de inhoudelijke onderwerpen voorzien van informatie. Dit heeft ertoe geleid dat het bestuur in het verslagjaar reeds partiële beoordelingen bij DNB heeft aangevraagd met betrekking tot de risicohouding en het Wtp beleid van BPL Pensioen. In de voorbereiding van de besluitvorming over deze onderwerpen heeft de Raad toelichting ontvangen op de inhoud en het gevolgde proces. Over de risicohouding is ook meerdere keren overleg geweest. De Raad is in de gelegenheid gesteld om inzichten te delen met en vragen te stellen aan het bestuur. Hierbij hebben de Raad en bestuur ook zorggedragen voor schriftelijke vastlegging en een aantoonbaar proces. De Raad volgt de uitkomst van de partiële toetsing door DNB met interesse.

De Raad heeft geconstateerd dat de voorbereiding van het bestuur van BPL Pensioen op de toetsing van de opdrachtaanvaarding en de omzetting van het transitieplan van sociale partners naar een rechtsgeldig implementatieplan goede voortgang heeft laten zien in het verslagjaar. Er is sprake van een degelijk proces en een solide projectstructuur wat ook aantoonbaar tot uiting komt in het besluitvormingsproces. Het bestuur laat zich hierbij adviseren en begeleiden door externe adviseurs.

Governance

Uitgangspunt is dat het bestuur de kwaliteit van de organisatie van het fonds bewust bevordert om een beheerste en integere bedrijfsvoering te bewerkstelligen. Hierbij moet de governance van het fonds, inclusief het bestuursmodel, de samenstelling van het bestuur en de vormgeving van het bestuursbureau, een goede besturing waarborgen.

Bestuurlijke besluitvorming en evenwichtige belangenafweging;

Uitgangspunt is dat het bestuur zich bij de vervulling van zijn taak richt naar de belangen van de bij het pensioenfonds betrokken deelnemers en werkgevers en ervoor zorgt dat deze zich door hen op evenwichtige wijze vertegenwoordigd kunnen voelen. Daarbij voert het fonds een beleid dat gericht is op het duurzaam beheersen van te lopen financiële risico's.

Een kerntaak van de Raad is het toezien op de evenwichtigheid van de besluitvorming en de onderbouwing en vastlegging hiervan. Dit is ook zeer van belang in het kader van de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel en de inrichting van de nieuwe pensioenregeling. De Raad constateert dat het bestuur hier expliciet aandacht aan heeft besteed in 2024 en dat de vastlegging van bestuurlijke discussies en afwegingen in dit verband verder is verbeterd. De Raad blijft het belang benadrukken van goed inzicht hierin verschaffen aan alle fondsorganen in het gehele proces van besluitvorming en de communicatie erover aan de fondsorganen en belanghebbenden bij BPL Pensioen. Dat is te meer belangrijk in aanloop naar de overstap naar het nieuwe pensioenstelsel per 2027.

De Raad heeft vastgesteld dat het bestuur bij de onderbouwing van de besluitvorming over het toeslagbesluit (+ 2,5%) expliciet aandacht heeft besteed aan de evenwichtigheid, met het oog op de betrokken groepen belanghebbenden. Daarnaast is ook de strategie van het fonds bij de besluitvorming expliciet betrokken en is rekening gehouden met de impact op de gewenste invaardekkingsgraad met het oog op de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. Het belang van een begrijpelijke uitleg van de gemaakte belangenafweging aan belanghebbenden blijft onverminderd groot. Dit kan het draagvlak voor een collectief pensioenstelsel versterken, nu en in de toekomst.

In 2024 was de samenstelling van het bestuur goed op niveau. De uitslag van de verkiezing voor een bestuurder namens pensioengerechtigden heeft geleid tot een tweede termijn van mevrouw Vlastuin. De vervulling van een vacature in het laatste kwartaal voor een bestuurder namens werkgevers op het jongerenprofiel resulteerde in de benoeming van mevrouw Van Riel-Bor. Hiermee heeft de grote inzet van het bestuur op meer diversiteit, onder andere ten aanzien van leeftijd, zijn vruchten afgeworpen. Aan het eind van het jaar is een vacature ontstaan voor een bestuurder namens werkgevers.

Nadat in het voorgaande jaar een evaluatie van de bestuurlijke organisatie is uitgevoerd, heeft het bestuur aandacht besteed aan het verhogen van de kwaliteit, slagvaardigheid en effectiviteit van het bestuur. Met de aanstelling van een drietal portefeuillehouders binnen het bestuur wordt beoogd om de consistentie van beleid op verschillende onderdelen te bevorderen. Hierover is de Raad tijdig geïnformeerd. De uitkomsten van de evaluatie van de governance in relatie tot Colland (CSR) zijn voortvarend opgepakt en afgerond. Ook is in 2024 een dienstverleningsovereenkomst met het bestuursbureau Actor overeengekomen, waardoor deze relatie verder kan professionaliseren. Over de uitvoering hiervan wordt periodiek gerapporteerd. De Raad ziet deze ontwikkelingen als positief en volgt de nadere uitwerking en toekomstige evaluatie nauwgezet, in gesprek met het bestuur.

Implementatie strategisch plan;

In 2024 is de fondsstrategie nader uitgewerkt, welke is uitgewerkt in de meerjarenplannen en jaarplannen. De Raad ziet dit als een goede stap om te komen tot het realiseren van de strategische doelen van het fonds. Wel acht de Raad het wenselijk om in dit kader de planning-en-controlcyclus duidelijker vorm te geven. Dit bevordert een goede uitvoering van de strategie. De Raad monitort met interesse hoe de vormgeving van de planning- en controlcyclus verder invulling krijgt.

Governance in relatie tot de uitbestedingsketen;

Met de invoering van het nieuwe pensioenstelsel neemt het belang van een goede aansturing van de uitbestedingspartners van BPL Pensioen toe. De overstap naar het nieuwe pensioenstelsel brengt strategische en uitvoeringsrisico's met zich. Voor de beheersing van deze risico's zijn goede afspraken en een goede monitoring cruciaal. De Raad constateert dat het bestuur hierop acteert door onder meer interne audits uit te voeren, aan de hand van een audit jaarplan.

Voldoende tegenwicht ten opzichte van de uitbestedingsrelaties vindt de Raad ook van belang. De Raad heeft geconstateerd dat het bestuur dit aspect bij de evaluatie van de bestuurlijke organisatie beoordeelt en kijkt waar verbeteringen nodig zijn. Met de recente aanstelling van verschillende portefeuillehouders wordt beoogd om op bestuurlijk niveau de aandacht voor het betreffende beleidsterrein te vergroten en te waarborgen dat er sprake is van voldoende tegenwicht. De Raad monitort of de aanpassingen in de governance tot het gewenste resultaat zullen leiden.

Relatie tussen fondsorganen

Een goede afstemming en samenwerking tussen fondsorganen is een basisvoorwaarde voor de kwaliteit van de besluitvorming binnen het fonds. Dit geldt eens te meer bij de invulling van ieders rol bij de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. Het bestuur heeft in het verslagjaar geïnvesteerd in het in stand houden en bevorderen van de goede relatie met het verantwoordingsorgaan. De Raad heeft daarbij ook geconstateerd dat in het proces is vastgelegd dat het verantwoordingsorgaan tijdig wordt meegenomen in de achtergrond van besluitvorming en aan het verantwoordingsorgaan inzicht wordt verschaft in de bestuurlijke overwegingen die daaraan ten grondslag liggen. Als intern toezichthouder hechten we waarde aan een goede relatie met de organen binnen het fonds. Onze focus heeft in het verslagjaar sterker gelegen op de werking van de governance van het pensioenfonds. In de overlegvormen was dit regelmatig onderdeel van gesprek. We nemen waar dat mede door de inspanningen van de "Denktank Governance" er sprake is van een positieve ontwikkeling in de wijze waarop het pensioenfonds wordt bestuurd. Er is sprake van een hoge mate van professionaliteit en men is zich goed bewust van het belang van de relatie tussen de diverse fondsorganen en de personen die hier een rol in spelen.

Uit de rapportage van de sleutelfunctiehouders risicobeheer, actuarieel en interne audit, blijkt dat hun werkzaamheden in toenemende mate bijdragen aan de kwaliteit van de bestuurlijke besluitvorming en een beheerste en integere bedrijfsvoering. Dit wordt bevestigd door de gesprekken die de Raad met de sleutelfunctiehouders jaarlijks voert. De Raad zal dit ook in 2025 continueren.

Inzet van arbeid in het belang van de continuïteit van BPL Pensioen.

Vanwege de overgang naar een nieuw pensioenstelsel wordt vanaf 2023 veel extra inzet en capaciteit gevraagd van de partijen aan wie werkzaamheden voor het fonds zijn uitbesteed. De Raad heeft geconstateerd dat, ondanks de nodige personele uitdagingen, de reguliere werkzaamheden goede voortgang vinden. Het behoud van voldoende capaciteit voor de change en de overstap naar het nieuwe pensioenstelsel blijven met name bij het Actor en TKP een belangrijk aandachtspunt. De Raad constateert dat dit onderwerp in voldoende mate onderkend wordt en onderwerp is van het gesprek tussen het bestuur en de betreffende uitbestedingspartijen. De Raad blijft onverminderd monitoren op de haalbaarheid van de strategische doelstellingen van het fonds en een tijdige, beheerste overstap naar het nieuwe pensioenstelsel, met het belang van de (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden en werkgevers voorop.

Vermogensbeheer

Gezien de keuze van BPL Pensioen om te voldoen aan artikel 8 van de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) moet de ambitie op het gebied van ESG (Environmental, Social & Governance) aantoonbaar worden gerealiseerd. De Raad heeft, mede gebaseerd op auditbevindingen, geconstateerd dat het fonds aan de regelgeving heeft voldaan. De Raad is geïnformeerd over de beleggingsdoelstellingen voor het verslagjaar waarbij onder meer is ingezet op het verder construeren en uitbouwen van een kwalitatief goede en duurzame vastgoedportefeuille. Daarnaast wordt onverminderd ingezet op het realiseren van de ESG-doelstellingen waarvoor ook in het verslagjaar nieuwe initiatieven zijn ontwikkeld. De Raad blijft de realisatie van deze doelstellingen met monitoren, evenals de beoogde rendementen die moeten bijdragen aan een goed pensioen.

De geopolitiek die (zeer) veranderlijk is, noopte tot de nodige scherpste op de nieuwe scenario's die (kunnen) opdoemen op de korte termijn, tegen het licht van de lange termijn beleggingen. De Raad zal scherp monitoren welke bestuurlijke discussies (zullen) worden gevoerd in dit licht en welke onderbouwing het bestuur zal gebruiken om al dan niet bij te sturen in de beleggingsportefeuille.

Cyberdreiging en digitale weerbaarheid

De Raad heeft geconstateerd dat het bestuur, mede met het aanstellen van een portefeuillehouder informatiebeheer, aandacht heeft voor de beheersing van IT-risico's. De Raad is geïnformeerd over de voortgang van het Security Awareness programma voor het bevorderen van het bewustzijn rondom IT-risico's en de cybercrisissimulatie waaraan het bestuur deelnam. De Raad monitort met interesse de opvolging van de aandachtspunten die hieruit naar voren zijn gekomen.

In 2024 heeft het bestuur de voorbereidingen getroffen om te voldoen aan de eisen vanuit de Digital Operations Resilience Act (DORA). De Raad is over de voortgang geïnformeerd en heeft geconstateerd dat het bestuur goede voortgang heeft gerealiseerd op dit onderwerp, maar tegelijkertijd nog niet kan stilzitten. De Raad monitort hoe de periodieke verantwoording wordt vormgegeven ten aanzien van de invulling van de eisen die per 17 januari 2025 van kracht zijn voor BPL Pensioen.

Bij de voorbereiding op de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel levert de toename van de informatie-uitwisseling nieuwe risico's op. Ook is hierbij de kwaliteit van de data een belangrijk aandachtspunt. In samenwerking met TKP is hiervoor een traject opgestart. De Raad heeft geconstateerd dat gedurende het verslagjaar in het traject goede voortgang is gerealiseerd. Wel blijft er onverminderde aandacht nodig om het traject tijdig af te kunnen ronden.

Aanbevelingen

Naar aanleiding van de observaties heeft de Raad enkele aanbevelingen aan het bestuur:

- Blijf onverminderd aandacht behouden voor de zorgvuldige vastlegging van de bestuurlijke discussies waarin belangen evenwichtig tegen elkaar worden afgewogen, inclusief minderheidsstandpunten, de onderbouwing van de besluitvorming en de communicatieve vertaalslag naar belanghebbenden.
- Maak voor de monitoring van de realisatie van de strategische doelen, de planning- en controlcyclus meer zichtbaar, ook in de afstemming met de andere fondsorganen.
- Blijf sterk inzetten op een tijdige realisatie van de datakwaliteit, die mede benodigd is voor de overstap naar het nieuwe pensioenstelsel.

De aanbevelingen zijn met het bestuur besproken.

Hoofdstuk 8

Oordeel Verantwoordings- orgaan

Hoofdstuk 8: Oordeel

Verantwoordingsorgaan over 2024

8.1 Samenstelling van het Verantwoordingsorgaan in 2024

Het Verantwoordingsorgaan (VO) bestaat in totaal uit 21 leden. De zetels zijn verdeeld over de werknemers- pensioengerechtigden- en de werkgeversgeledingen.

Zetelverdeling werknemers en pensioengerechtigden

Van de 14 beschikbare zetels komen er 9 toe aan de werknemersorganisaties en 5 aan de organisaties die de belangen van de pensioengerechtigden behartigen.

Zetelverdeling werkgevers

Van de 7 beschikbare zetels worden er 4 zetels ingevuld door LTO, 2 zetels door Cumela en 1 zetel door de Koninklijke Vereniging Hoveniers en Groenvoorzieners.

Dit resulteert in de volgende zetelverdeling voor het VO:

Geleding	Zetelverdeling 2018-2024	Aantal zetels
Werknemersgeleding	CNV	2
	FNV	7
Pensioengerechtigdengeleding	CNV	2
	FNV	3
Werkgeversgeleding	Cumela	2
	VHG	1
	LTO	4

Personele wijzigingen

Per 1 januari 2024 was er een vacature vanuit de werknemersgeleding FNV en per 1 juli 2024 een vacature vanuit werkgeversgeleding LTO. Deze vacatures zijn inmiddels ingevuld.

8.2 Bijeenkomsten VO in 2024

Per 2024 was de heer Van Leeuwen vanuit de werkgeversgeleding fungerend voorzitter.

Het VO is in 2024 voor reguliere vergaderingen en kennissessies bij elkaar gekomen. De voorzitters VO hebben regelmatig met het Dagelijks Bestuur over de voortgang van de verschillende onderwerpen gesproken. In 2024 hebben er een aantal themasessies met het bestuur en de Raad van toezicht (Rvt) plaatsgevonden, zodat de kennisoverdracht tussen de gremia gelijk is. De kennissessies Wtp (Wet toekomst pensioen) zijn voor het VO in 2024 voortgezet met de externe adviseurs vanuit GPSS en Ortec, die het VO ondersteunen. De werkgroep Wtp VO heeft naar aanleiding van de kennissessies in samenwerking met de externe adviseur een

beoordelingskader Wtp opgesteld. Ter voorbereiding op het beoordelingskader heeft het VO de besluitvormingsdocumenten Evenwichtigheid Transitie en Evenwichtigheidskader ontvangen

Het VO heeft bij de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel de taak om een verzwaard advies uit te brengen richting het bestuur over het voorgenomen bestuursbesluit aangaande de interne collectieve waardeoverdracht naar de nieuwe pensioenregeling (invaren), inclusief de verdeling van het fondsvermogen. Het beoordelingskader benoemt de aspecten waaraan het VO bij hun advisering bijzondere aandacht zal besteden.

Ter voorbereiding op het jaarwerk 2024 heeft er met het VO een overleg met deskundigen plaatsgevonden. Dit waren de certificerend actuaris, de accountant, de accountmanager van de pensioenadministratie, de adviseur vermogensbeheer en de fonds actuaris. Ook heeft het VO de bevindingen van de Rvt tot zich genomen.

Zelfevaluatie VO

De Monitoringcommissie Code Pensioenfondsen (MCPF) heeft in 2023 onderzoek gedaan naar het functioneren van verantwoordingsorganen (VO's). Het VO vond dit een goed uitgangspunt om de zelfevaluatie op te baseren en heeft de zelfevaluatie op deze manier afgerond. De conclusie is dat de uitkomsten van de kennis- en kunde, de kennisvergaring en de tijdbesteding van VO BPL Pensioen vergelijkbaar zijn met de uitkomsten van MCPF.

8.3 Oordeel van het VO over het bestuur

Het oordeel van het VO over het bestuur wordt opgesteld aan de hand van het bestuursverslag, de jaarrekening en overige informatie. Onderdeel hiervan zijn de bevindingen van de Rvt over het door het bestuur uitgevoerde beleid en de beleidskeuzes voor de toekomst.

Het VO neemt daarnaast in haar beoordeling ook de in 2024 aangeboden adviestrajecten aan het VO mee. Verder geeft het VO een oordeel over het beleid van het bestuur. Het bestuur heeft verantwoording afgelegd aan het VO over het jaar 2024 in de vergadering van 16 mei 2025.

Adviesaanvragen aan het VO 2024

In onderstaand overzicht zijn alle wettelijke- en bovenwettelijke adviesbevoegdheden genoemd die het VO in de statuten is toegekend. In de tabel komt aan de orde of het adviesrecht is toegepast.

Besluitenlijst VO 2024

w of bw	Adviesrecht	Thema	Datum
w	ABTN	Het VO wordt gevraagd: Een advies te geven ten aanzien van de vaststelling van de Abtn 2024. Bij positief advies van het VO op 1 maart 2024 is dat ook de vaststellingsdatum van de Abtn 2024. Het VO geeft een positief advies met als kanttekening dat de tekstuele wijzigingen waar mogelijk worden aangepast.	1 maart 2024
w	Transitie FTK	Het VO wordt gevraagd om advies te geven over:	21 juni 2024

w of bw	Adviesrecht	Thema	Datum
		1. Het hanteren van het transitie-FTK per 1 januari 2024 2. Het nieuwe toeslagbeleid 3. Het nieuwe kortingsbeleid 4. Het overbruggingsplan (inclusief tabbladen) Het VO geeft over bovenstaande onderdelen van het Transitie FTK en het hanteren van het transitie FTK per 1 januari 2024 een positief advies.	
w	Wijziging Pensioenreglement 1 juli 2024	Aan het VO wordt gevraagd om een positief advies te geven over de aanpassing van de pensioenreglementen per 1 juli 2024. Het betreft de volgende wijzigingen: 1. neem de toepassing Transitie-FTK op in pensioen- en uitvoeringsreglement; 2. neem flexibiliserings- en afkoopfactoren per 1 juli 2024 op; 3. pas de voorwaarden voor recht op partnerpensioen aan; 4. bepaal dat opname in een zorginstelling niet leidt niet tot verlies partnerpensioen; 5. breng de voorwaarden voor afkoop in lijn met de Pensioenwet; 6. pas de definitie afkoopgrens aan; pas de aankoopmogelijkheid variabel pensioen Premie excedentregeling aan. Het VO geeft een positief over de aanpassing van de pensioenreglementen per 1 juli 2024.	21 juni 2024
w	Beloningsbeleid	Het VO wordt gevraagd een advies af te geven aan het bestuur met betrekking tot dit concept. Dit betreft de indeling van de functies in de vergoedingstructuur zodat die aansluit op de nieuwe governancestructuur. Het bestuur heeft dit beleid vastgesteld onder voorbehoud van een positief advies van het VO en goedkeuring door de RvT. Het VO geeft een positief advies over de wijziging in het beloningsbeleid.	21 juni 2024
w	Financieel crisisplan 2024	Aan het VO wordt een advies gevraagd over het financieel crisisplan 2024. Het VO geeft een positief advies over het financieel crisisplan 2024.	8 november 2024
w	Premie 2025	Aan het VO wordt een advies gevraagd over de hoogte en samenstelling van de premie 2025. Het VO geeft een positief advies over de hoogte en samenstelling van de premie 2025.	8 november 2024
w	Statuten 2025	Het VO wordt gevraagd positief advies te geven over de voorgestelde statutenwijzigingen om:	13 december 2024

w of bw	Adviesrecht	Thema	Datum
		- per 1 januari 2025 aan de normen uit de Code Pensioenfondsen te voldoen - Hoofdstuk II inhoudelijk en tekstueel te verbeteren. Het VO geeft een positief advies over de voorgestelde statutenwijzigingen.	
w	Pensioenreglementen 2025	Het VO wordt gevraagd een positief advies te geven over de aanpassingen in de pensioenreglementen. Het VO geeft een positief advies over de aangepaste pensioenreglementen.	13 december 2024
w	Modelovereenkomst excedent middelloonregeling en de modelovereenkomst vrijwillige aansluiting	Het VO wordt gevraagd positief advies te geven over de volgende aanpassingen: - aanscherpen begrip werknemer; - werkgevers stemmen in met het transitieplan, inclusief invaarbesluit; - werkgevers vergoeden de compensatielast aan het fonds; - het verwerven van pensioen stopt na beëindiging van de overeenkomst vanwege het niet betalen van premies; en - BPL Pensioen bepaalt of het wel/niet meewerkt aan waardeoverdracht. Het VO geeft een positief advies over de aanpassingen in de modelovereenkomst excedent middelloonregeling en de modelovereenkomst vrijwillige aansluiting.	13 december 2024
w	Vrijwillige aansluitingen in de agrarische en groene sector voor de periode Q4 2023 t/m Q3 2024.	Het VO wordt gevraagd een positief advies te geven over het aantal vrijwillige aansluitingen in de agrarische en groene sector voor de periode Q4 2023 t/m Q3 2024. Het VO geeft een positief advies over de vrijwillige aansluitingen in de agrarische en groene sector voor de periode Q4 2023 t/m Q3 2024.	13 december 2024

Governance

In de vergaderingen die het VO heeft met het bestuur, wordt het VO geïnformeerd over de ontwikkelingen die spelen binnen het fonds. Per januari 2024 is de Code Pensioenfondsen geactualiseerd. Dit heeft voor de verschillende gremia impact. Het bestuur heeft het VO over deze ontwikkelingen geïnformeerd. Met name de maximale zittingstermijn heeft grote gevolgen, hierdoor zijn verschillende documenten aangepast.

Naar aanleiding van het beëindigen van de deelname door een lid van de Rvt is er per 1 september 2024 een nieuw lid voorgedragen en benoemd.

Het VO is over de herhuisvesting van BPL Pensioen geïnformeerd door het bestuur.

Aanbevelingen

- Het VO doet de aanbeveling om de wijzigingen van de hernieuwde Code Pensioenfondsen te blijven monitoren.
- Het VO doet de aanbeveling aan het bestuur om het VO te blijven informeren en te betrekken bij (externe) ontwikkelingen en over de voortgang Wtp te blijven communiceren.
- Het VO doet de aanbeveling aan het bestuur om de betrokken organisaties tijdig over de governance ontwikkelingen te blijven informeren, zodat de continuïteit gewaarborgd is.

Jaarwerk 2024

De Commissie Jaarwerk heeft in 2025 een aantal vergaderingen belegd.

Deze commissie heeft een rol in de voorbereiding bij het schrijven van het oordeel van het VO over het jaar 2024.

Het VO heeft geconstateerd dat de overleggen in gezamenlijkheid met bestuur en de Rvt een open en transparante sfeer hebben. Hierdoor is er een goede samenwerking ontstaan welke in 2025 zal worden voortgezet.

Communicatiebeleid

De Communicatiecommissie is in het afgelopen jaar een aantal keer bij elkaar gekomen. Tijdens deze overleggen is onder andere het Communicatieplan 2024 en de communicatiejaarkalender 2024 besproken met de communicatieadviseur van het bestuursbureau van BPL Pensioen. Daarnaast zijn in de reguliere VO-vergaderingen verschillende communicatie-onderwerpen besproken.

Het VO wordt geïnformeerd en geeft advies over het communicatiebeleidsplan. Tijdens aparte kennissessies is het VO meegenomen door de communicatieadviseur en een adviseur van Ortec, over het tot stand komen van het technische communicatieplan Wtp. Dit plan wordt getoetst door de AFM tijdens de invaarmelding in 2025. De communicatiecommissie van het VO heeft het afgelopen jaar de meeste tijd besteed aan dit technisch communicatieplan. Daarnaast is de communicatiecommissie VO regelmatig geraadpleegd over verschillende communicatie-uitingen.

Leden van het VO hebben verschillende deelnemersbijeenkomsten en webinars bijgewoond. Deze communicatie-uitingen worden door het VO als zeer waardevol ervaren. Men is positief over de onderwerpen die tijdens de bijeenkomsten zijn besproken, waarbij de deelnemers de gelegenheid krijgen om vragen te stellen.

Aanbevelingen

- Het VO doet de aanbeveling aan het bestuur om de begrijpelijkheid van de communicatie te blijven toetsen en waar nodig te verbeteren. Het VO vindt het belangrijk dat de communicatie duidelijk en helder voor iedereen is, zodat de boodschap die gecommuniceerd wordt ook haar doel bereikt. Het blijft naar de toekomst toe belangrijker dan ooit, met hierbij extra aandacht voor de veranderingen binnen de Wtp.

- Het VO doet de aanbeveling aan het bestuur om aandacht te blijven besteden aan het taalniveau (bij voorkeur A2) om zo veel mogelijk (internationale) deelnemers te bereiken.
- Het VO doet een aanbeveling aan het bestuur om proactief via verschillende kanalen te blijven communiceren.
- Het VO beveelt het bestuur aan om de communicatie richting de vrijwillige aangesloten werkgevers in het kader van de Wtp goed te blijven monitoren.
- Het VO beveelt het bestuur aan om de communicatiecommissie van het VO actief te blijven betrekken bij de communicatie vanuit het fonds.
- Het VO benadrukt dat de extra deelnemersbijeenkomsten en webinars in verband met de Wtp voorzien in de informatiebehoefte.

Financieel & Beleggingsbeleid en realisatie beleggingsjaarplan 2024

Tijdens de beleggingscommissie VO worden vier keer per jaar de kwartaalrapportages Fiduciair met de adviseur van AIM besproken. Het beleggingsjaarplan vormt hierbij voor het VO de leidraad om de ontwikkelingen te monitoren. De belangrijkste ontwikkelingen van het afgelopen jaar op het gebied van financiën en het beleggingsbeleid zijn aan de orde geweest. De beleggingscommissie VO heeft tijdens de overleggen vragen gesteld en opmerkingen gemaakt die leiden tot de aanbevelingen, die later in dit stuk aan de orde komen.

Tijdens de overleggen met de beleggingscommissie VO en tijdens de VO-vergaderingen met het bestuur zijn diverse onderwerpen uitvoerig besproken.

- Het VO is regelmatig geïnformeerd over de ontwikkelingen rondom de dekkingsgraad.
- Het VO heeft kennisgenomen van de economische ontwikkelingen en wordt door het bestuur bij navraag geïnformeerd over de eventuele beleidsbeslissingen die hieruit zouden kunnen volgen.
- De ontwikkelingen rondom de beleggingsportefeuille zijn ook uitvoerig aan bod gekomen.
- Het VO heeft intensief stilgestaan bij de renteafdekking. Het VO heeft geconstateerd dat het strategisch beleid m.b.t. renteafdekkingen gevoerd is conform jaarplan.
- Het VO is uitgebreid geïnformeerd over de vastgoedmarkt en neemt kennis van het feit dat de streefportefeuille voor vastgoed in 2024 niet wordt gerealiseerd. De uitleg die het VO hierover van het bestuur heeft gekregen wordt gewaardeerd.

Het VO is positief over de wijze waarop het bestuur haar bij iedere vergadering heeft geïnformeerd over de ontwikkelingen binnen het beleggingsbeleid. Het VO waardeert tijdens de vergaderingen de mogelijkheid van een open en transparante dialoog tussen VO en bestuur. Het bestuur heeft het VO uitvoerig meegenomen over de uitsplitsing van de deelnemers- uitvoerings- en Wtp-kosten. Het VO is van mening dat het bestuur 'in control' is en de externe partijen, inclusief de daarbij behorende kwaliteit en kosten, nauwlettend monitort.

Aanbevelingen

- Het VO doet een aanbeveling aan het bestuur, indien er afwijkingen zijn op het beleggingsjaarplan dit te communiceren met het VO.
- Het VO is van mening dat de koers die het bestuur zet met het maatschappelijk verantwoord beleggen moet worden voortgezet.

- Het VO beveelt het bestuur aan om voortdurend kritisch te blijven op het uitgezette (strategisch) beleggingsbeleid en dit continu te evalueren, waarbij het VO de communicatie naar de deelnemers toe van belang acht.
- Het VO beveelt het bestuur aan om zorg te dragen voor de bestuurlijke continuïteit wat betreft beleggingsbeleid met het oog op de toekomstige bestuurssamenstelling.
- Het VO beveelt het bestuur aan om de kosten en baten van beleggingen goed te blijven monitoren met het oog op het nieuwe pensioenstelsel.
- Het VO beveelt het bestuur aan om de ontwikkelingen omtrent de renteafdekking goed te blijven monitoren met het oog op de Wtp.

Wtp (Wet toekomst pensioenen)

De transitie van het nieuwe pensioenstelsel staat voor BPL Pensioen gepland per 1 januari 2027. Het afgelopen jaar heeft het VO een intensief traject gevolgd om kennis over de Wtp tot zich te nemen, zodat men goed voorbereid is op het adviestraject "Invaren en verdelen fondsvermogen".

Het VO heeft bij de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel de taak om een verzwaard advies uit te brengen over het voorgenomen bestuursbesluit aangaande de interne collectieve waardeoverdracht naar de nieuwe pensioenregeling (invaren), inclusief de verdeling van het fondsvermogen.

Ter voorbereiding op het adviestraject heeft het VO onder begeleiding van GPSS een beoordelingskader opgesteld. Het beoordelingskader benoemt de aspecten waaraan het VO bij hun advisering bijzondere aandacht zal besteden.

Het VO kijkt bij hun beoordeling van de adviesaanvraag vanuit het perspectief van de verschillende belangengroepen, vooral naar de onderbouwing die het bestuur hanteert bij de evenwichtige belangenafweging rondom de keuzes die het bestuur voornemens is te maken bij invaren en het verdelen van het fondsvermogen op het moment van transitie en de bijbehorende transitie-effecten.

Wettelijke context adviesaanvraag Wtp

In de Pensioenwet is opgenomen dat het advies van het Verantwoordingsorgaan op een zodanig tijdstip wordt gevraagd dat het van wezenlijke invloed kan zijn op het besluit. Bij het vragen van advies, wordt vanuit het bestuur een overzicht verstrekt van de beweegredenen voor het besluit en van de gevolgen die het besluit naar verwachting zal hebben voor de deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden.

De uitkomsten van het in 2023 uitgevoerde Risico Preferentie Onderzoek (RPO) hangen nauw samen met de Wtp. Deze resultaten van het nieuwe RPO staan aan de basis van de inrichting van de nieuwe pensioenregeling. Niet alleen werkt dit door in de samenstelling van de beleggingsportefeuille, en daarmee dus ook in de verwachting van de rendementen, maar ook speelt dit een rol bij de inrichting van de lifecycles.

Aanbevelingen

- Het VO doet een aanbeveling aan het bestuur om de goede samenwerking met de verschillende gremia tijdens de transitie in het kader van de Wtp voort te zetten, zodat alle gremia gezamenlijk het proces van de transitie tot een goed einde brengen.
- Het VO doet een aanbeveling aan het bestuur om de besluitvorming rondom het evenwichtigheidskader voor alle belanghebbenden zorgvuldig af te wegen en te communiceren.

Oordeel

Om het VO in staat te stellen zijn taken naar behoren uit te voeren, zorgt het bestuur ervoor dat het VO tijdig wordt geïnformeerd en actief wordt betrokken in het besluitvormingstraject. Het VO erkent dat de keuzes die het bestuur moet maken, met het oog op evenwichtigheid voor alle betrokkenen, vaak complex van aard zijn.

De observatie van het VO is dat het bestuur zich gedegen laat adviseren en daarbij de belangen van alle groepen afweegt voor de toekomstige beleidskeuzes.

Op grond van de eigen bevindingen en de bevindingen van de accountant, de certificerend actuaire en de Rvt oordeelt het VO positief over het handelen van het bestuur van BPL Pensioen over het gevoerde beleid 2024.

Het VO heeft er vertrouwen in dat het bestuur van BPL Pensioen ook in de toekomst op een zorgvuldige en verantwoorde wijze zal blijven handelen, waarbij de belangen van alle belanghebbenden centraal staan.

16 mei 2025

Namens het VO

De heer J. van Leeuwen

Werkgeversvoorzitter

De heer R. Bekker

Werknemersvoorzitter

8.4 Reactie van het bestuur op het oordeel van het Verantwoordingsorgaan

Het bestuur dankt het Verantwoordingsorgaan (VO) voor haar constructieve bijdragen en verantwoording.

Het bestuur is verheugd dat het VO op grond van de eigen bevindingen en de bevindingen van de accountant, certificerend actuaire en de Raad van toezicht positief oordeelt over het handelen van het bestuur en over het gevoerde beleid in 2024. Het bestuur waardeert dat het VO het vertrouwen heeft dat het bestuur ook in de toekomst op een zorgvuldige en verantwoorde wijze zal blijven handelen, waarbij de belangen van alle belanghebbenden centraal staan. Dit geeft de erkenning dat het bestuur de missie, visie en strategie van het fonds vooropstelt en hiernaar handelt. In dit licht vindt het bestuur het dan ook zeer belangrijk dat het VO haar taken naar behoren kan uitvoeren en daardoor tijdig geïnformeerd en actief betrokken wordt. Het bestuur zet dit in de toekomst dan ook zeker voort.

Hieronder geeft het bestuur een reactie op de aanbevelingen van het VO.

Governance

Het bestuur onderschrijft de aanbevelingen van het VO op het gebied van governance. Het bestuur zet zich hier actief voor in. De naleving van de Code Pensioenfondsen is geïmplementeerd en wordt periodiek gemonitord. Het bestuur hecht er, net als het VO, veel waarde aan om elkaar open en transparant te informeren. In de gezamenlijke overleggen wordt hier invulling aan gegeven.

Daarnaast heeft het bestuur in de loop van 2024 en 2025 actie ondernomen om de betrokken organisaties tijdig over governance ontwikkelingen te informeren, zodat de continuïteit gewaarborgd is. Een gezamenlijke aanpak voor de borging van continuïteit, geschiktheid en diversiteit is in april 2025 met Sociale Partners besproken. Hierbij worden de aandachtsgebieden, zoals ook de continuïteit op het vlak van het beleggingsbeleid, aan de orde gesteld. De ontwikkelingen op het gebied van fondsgovernance komen periodiek terug op de agenda van dit overleg.

Communicatie

Begrijpelijkheid van communicatie is en blijft een belangrijk aandachtspunt van BPL Pensioen. De lessen uit het laaggeletterdenonderzoek houdt het bestuur in ogenschouw en bij de ontwikkeling van nieuwe teksten en uitingen wordt de begrijpelijkheid getoetst. Daar zijn verschillende middelen voor. Onder andere de zogenoemde B1-tool van TKP waarmee alle teksten getoetst worden. Maar ook panelonderzoeken vinden plaats. Vooralsnog blijven we B1 communiceren. Er is onderzocht of het gewenst is als BPL Pensioen de middelen in andere talen aanbiedt. Onder anderstaligen blijkt dat al veel gebruik wordt gemaakt van bestaande vertaalapps. Om die reden is besloten niet zelf middelen te vertalen. Wel wordt nog bekeken op welke manier deelnemers gewezen kunnen worden op bestaande vertaalapps. Het VO wordt bij grote uitingen geraadpleegd. Zo staan in 2025 opnieuw een aantal sessies met het VO in de agenda voor Wtp-communicatie.

Het bestuur zal bij het communiceren via de specifiek op de achterban gerichte media een proactief media beleid blijven voeren. Daar waar sprake is van communicatie via media die niet specifiek op de deelnemers en gepensioneerden van BPL Pensioen is gericht (landelijke dagbladen, tv en radio bijvoorbeeld) voert BPL Pensioen een reactief persbeleid. Dat betekent dat niet actief de media opgezocht wordt, maar dat BPL Pensioen wel meewerkt aan verzoeken van journalisten. Via sociale media (LinkedIn, Instagram e.d.) wordt actief geprobeerd om met name de jongere doelgroep te bereiken.

Het bestuur erkent dat de communicatie aan vrijwillig aangesloten ondernemingen in het kader van Wtp goed gemonitord moet worden. In het wettelijk verplichte communicatieplan zijn verschillende doelgroepen beschreven, waaronder vrijwillig aangesloten ondernemingen. In 2024 heeft het VO een actieve rol gespeeld bij het opstellen van het wettelijk verplichte communicatieplan. Afgesproken is dat minimaal één keer per kwartaal opnieuw een sessie met het VO over Wtp-communicatie plaatsvindt. Over ontwikkelingen bij koplopers, maar ook om samen te kijken naar concrete uitingen. Ook de deelnemersbijeenkomsten en webinars blijven we organiseren. Zeker met het oog op de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel. In 2026, in aanloop naar de overstap intensiveren we het aantal bijeenkomsten en webinars, zodat iedereen de kans krijgt op een passende manier informatie tot zich te nemen.

Financieel en beleggingsbeleid

Het bestuur is van mening dat afwijkingen op het beleggingsjaarplan aan het VO zullen worden gecommuniceerd. Het bestuur geeft aan dat het maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid zal worden voortgezet en waar mogelijk nog zal worden versterkt. Het bestuur is blij dat het VO zich kan vinden in de koers die het bestuur op dit vlak heeft ingezet. Daarnaast zijn de ontwikkelingen omtrent de renteafdekking een belangrijk onderwerp, zeker bij de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel.

Jaarlijks vindt in april en mei de evaluatie plaats van de fiduciair beheerder, de vastgoedbeheerder, beleggingscategorieën, alle vermogensbeheerders, de valuta- en renteafdekking en de kosten. Uit deze evaluaties komt naar voren dat alles conform verwachting is verlopen en er dit jaar geen redenen zijn het beleggingsbeleid aan te passen naar aanleiding van de evaluaties.

De kosten van beleggingen zullen goed gemonitord worden en door CEM worden vergeleken met die van andere Nederlandse pensioenfondsen. Naar verwachting zullen de beleggingskosten ook dit jaar weer onder het gemiddelde liggen van de vermogensbeheerkosten van Nederlandse pensioenfondsen. Hopelijk zal het rendement ook dit jaar weer boven het gemiddelde van Nederlandse pensioenfondsen uitkomen.

Wtp

Het bestuur dankt het VO voor haar werkzaamheden omtrent het Wtp traject. Het bestuur waardeert de goede samenwerking en realiseert zich dat het project veel tijd en flexibiliteit vraagt van alle gremia.

Ten aanzien van de aanbeveling van het VO over de communicatie rondom het evenwichtigheidskader, is het uitgangspunt dat dit begrijpelijk moet zijn. Dit uitgangspunt geldt voor alle communicatie. De transitie naar het nieuwe pensioenstelsel bestaat uit meerdere onderdelen, die allemaal impact hebben op het verschil tussen de huidige en de nieuwe situatie, en daarmee de totale evenwichtigheid. Hierdoor wordt communicatie al gauw complex. We communiceren zoveel mogelijk gelaagd, vanuit onze kernwaarde 'betrouwbaar'. Deelnemers mogen erop rekenen dat het bestuur bij de besluitvorming rekening houdt met ieders belang. In 'diepere laag' licht het fonds toe wat er waarom is besloten.

Het bestuur heeft de reactie op het oordeel van het VO op 16 mei 2025 met het VO besproken.

JAARREKENING BPL PENSIOEN

Hoofdstuk 1: Jaarrekening 2024

1.1 Balans per 31 december 2024

(na resultaatbestemming)

		31-12-2024	31-12-2023
Bedragen x € 1.000		€	€
ACTIVA			
Beleggingen voor risico pensioenfonds	(1)		
Vastgoedbeleggingen		3.415.107	3.102.120
Aandelen		9.679.787	8.069.714
Vastrentende waarden		10.450.816	9.356.959
Derivaten		921.372	1.108.766
Overige beleggingen		1.400.672	2.073.953
		25.867.754	23.711.512
Beleggingen voor risico deelnemers	(2)	3.932	2.814
Vorderingen en overlopende activa	(3)	761.643	672.298
Overige activa	(4)	124.703	97.103
TOTAAL ACTIVA		26.758.032	24.483.727
Stichtingskapitaal en reserves	(5)	3.320.681	2.838.012
Technische voorzieningen	(6)	21.707.961	19.702.489
Voorziening pensioenverplichtingen risico deelnemers	(7)	3.932	2.814
Derivaten	(8)	1.407.293	1.571.597
Overige schulden en overlopende passiva	(9)	318.165	368.815
TOTAAL PASSIVA		26.758.032	24.483.727

(-) De bij de posten vermelde nummers verwezen naar de toelichting op de balans vanaf pagina 113.

1.2 Staat van baten en lasten

Bedragen x € 1.000		2024	2023
		€	€
Baten			
Premiebijdragen voor risico pensioenfonds	(10)	825.774	736.032
Premiebijdragen risico deelnemers	(11)	810	938
Beleggingsresultaten risico pensioenfonds	(12)	2.145.967	1.757.645
Beleggingsresultaten risico deelnemers	(13)	282	236
Overige baten	(14)	2.127	2.155
Totaal baten		2.974.960	2.497.006
Lasten			
Pensioenuitkeringen	(15)	459.068	428.043
Pensioenuitvoeringskosten	(16)	32.067	27.718
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds	(17)		
Pensioenopbouw		780.519	597.597
Verhoging pensioenen		518.441	779.691
Rentetoevoeging		676.904	576.354
Onttrekking voor uitkeringen en uitvoeringskosten		-470.209	-420.961
Wijziging marktrente		535.677	597.418
Wijziging actuariële uitgangspunten		-17.373	-44.988
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten		8.387	-136.570
Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen		-26.874	-32.573
		2.005.472	1.915.968
Mutatie pensioenverplichtingen voor risico deelnemers	(18)	1.118	946
Saldo overdracht van rechten	(19)	-5.545	122.524
Overige lasten	(20)	111	1.073
Totaal lasten		2.492.291	2.496.272
Saldo van baten en lasten		482.669	734
Bestemming van het saldo van baten en lasten			
Algemene reserve		202.405	-64.783
Beleggingsreserve		262.705	54.769
Reserve tijdelijk partnerpensioen		17.559	10.748
		482.669	734

(-) De bij de posten vermelde nummers verwezen naar de toelichting op de staat van baten en lasten vanaf pagina 137.

1.3 Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode.

Bedragen x € 1.000	2024		2023	
	€	€	€	€
Kasstroom uit pensioenactiviteiten				
Ontvangsten				
Ontvangen premies	812.093		729.034	
Ontvangen in verband met overdracht van rechten	37.377		53.079	
Overig	668		1.886	
		850.139		783.999
Uitgaven				
Betaalde pensioenuitkeringen	-459.166		-428.587	
Betaald in verband met overdracht van rechten	-31.831		-175.604	
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-33.106		-26.876	
Overige uitgaven	0		0	
		-524.103		-631.066
Totale kasstroom uit pensioenactiviteiten		326.035		152.933
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten				
Ontvangsten				
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	405.466		440.637	
Verkopen en aflossingen van beleggingen	52.270.512		45.901.771	
		52.675.978		46.342.408
Uitgaven				
Aankopen beleggingen	-52.940.229		-46.488.557	
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-34.185		-23.272	
		-52.974.413		-46.511.828
Totale kasstroom uit beleggingsactiviteiten		-298.435		-169.421
Netto kasstroom		27.600		-16.488
Mutatie liquide middelen		27.600		-16.488
Samenstelling geldmiddelen				
Liquide middelen primo boekjaar (5)		97.103		113.591
Liquide middelen ultimo boekjaar (5)		124.703		97.103

(-) De bij de posten vermelde nummers verwezen naar de toelichting op de balans vanaf pagina 113.

1.4 Toelichting op de jaarrekening

1.4.1 Algemeen

Activiteiten

Stichting BPL Pensioen is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41149285 en statutair gevestigd te Woerden.

Het doel van het pensioenfonds is het verstrekken van pensioenuitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden. Nu en in de toekomst. Daarnaast verstrekt het pensioenfonds uitkeringen aan arbeidsongeschikte deelnemers. Dit wordt gedaan door op een goede manier de pensioenregelingen van de verplicht aangesloten werkgevers uit te voeren.

De statuten van het pensioenfonds zijn voor het laatst aangepast op 23 december 2024 en liggen ter inzage bij de Kamer van Koophandel

Overeenstemmingsverklaring

Het bestuur heeft op 22 mei 2025 de jaarrekening opgemaakt. De jaarrekening is in overeenstemming met:

- de wettelijke bepalingen, die zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek (BW);
- de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, in het bijzonder Richtlijn 610 Pensioenfonds.

Referenties

In de balans en de staat van baten en lasten zijn referenties opgenomen. Daarmee wordt verwezen naar de toelichting.

1.4.2 Algemene grondslagen

Alle bedragen in de jaarrekening zijn vermeld in euro's x 1.000, tenzij anders vermeld.

Continuïteitsveronderstelling

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de continuïteitsveronderstelling.

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Verantwoording van baten en lasten

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Het actief of de verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen als een transactie ertoe leidt dat:

- nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen; én
- alle of nagenoeg alle risico's die op een actief of een verplichting betrekking hebben aan een derde zijn overgedragen.

Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen, als niet meer aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van toekomstige economische voordelen en de betrouwbare waardebepaling daarvan te voldoen is.

Daarom worden transacties op de handelsdatum verwerkt en niet op de afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post 'nog af te wikkelen transacties'. Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans als:

- sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen; én
- de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen.

De rentebaten en -lasten, die met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangen, zijn eveneens gesaldeerd opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen actuele waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum. Alle valutakoersverschillen zijn verwerkt in de staat van baten en lasten.

De koersen van de belangrijkste valuta zijn:	31 december 2024	Gemiddeld 2024	31 december 2023	Gemiddeld 2023
GBP	0,83	0,85	0,87	0,88
JPY	162,74	159,24	155,73	148,28
USD	1,04	1,07	1,10	1,09

Schattingswijziging

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor

het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft, of in de periode van herziening en toekomstige perioden, indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden.

De volgende schattingswijzigingen hebben in 2024 plaatsgevonden:

- per 30 september 2024 is het pensioenfonds overgegaan op de Prognosetafel AG2024 (2023: Prognosetafel AG2022). Per eind 2024 resulteert dit in een afname van de technische voorziening met € 32,5 miljoen (0,2%-punt op de dekkinggraad);
- per 31 december 2024 is overgegaan op fonds specifieke ervaringssterfte, Mercer-model 2024 (2023: Mercer-model 2022). Dit heeft een verlagend effect op de technische voorziening van € 18,0 miljoen (0,1%-punt op de dekkinggraad);
- de opslag voor niet-ingegaan wezenpensioen wijzigt van 2,5% naar 2,0% van de contante waarde van het partnerpensioen behorend bij het niet-ingegaan ouderdomspensioen. Voor ingegaan wezenpensioen wordt zonder sterftekanalen gerekend. Het effect is een afname van de technische voorziening met € 12,6 miljoen (0,1%-punt op de dekkinggraad);
- voor geheel 2024 wordt uitgegaan van de oude partnerfrequenties (CBS 2019), zoals ook gehanteerd in de jaarrekening van 2023. De partnerfrequentie wijzigt per 31 december 2024 (CBS 2024). Na pensionering blijft de systematiek van bepaalde partner gelden. Dit verhoogt de technische voorziening met € 45,7 miljoen (-0,3%-punt op de dekkinggraad);

Dekkinggraad

De beleidsdekkinggraad is gebaseerd op het rekenkundig gemiddelde van de actuele dekkinggraden over de laatste twaalf maanden. Hierbij wordt steeds gebruik gemaakt van de meest actuele inschatting van deze dekkinggraden.

De (nominale) dekkinggraad wordt berekend door op balansdatum het pensioenvermogen te delen door de totale technische voorziening (inclusief de 'voorziening pensioenverplichtingen risico deelnemers').

Bij het bepalen van de reële dekkinggraad worden de pensioenverplichtingen herrekend door rekening te houden met de verwachte loon- en prijsinflatie.

1.4.3 Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Beleggingen: algemeen

De beleggingen zijn gewaardeerd tegen reële waarde. Overlopende activa en passiva, maar ook liquiditeiten vermogensbeheer worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Het verschil tussen reële waarde en nominale waarde is bij deze activa en passiva in het algemeen gering.

Participaties in beleggingspools en -instellingen die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen, zijn gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen voor die onderliggende beleggingen (look-through benadering). Bij gemengde beleggingsfondsen is aangesloten bij de hoofdcategorie, bepaald op basis van reële waarde. Vorderingen en schulden uit beleggingen die samenhangen met een specifieke beleggingscategorie, zijn onder beleggingsdebiteuren of -crediteuren opgenomen in de betreffende beleggingscategorie.

Financiële instrumenten worden gebruikt om beleggingsrisico's af te dekken en om het vastgelegde beleggingsbeleid te realiseren. De derivatenposities zijn opgenomen als een afzonderlijke beleggingscategorie. Derivaten die deel uitmaken van een beleggingsfonds, zijn opgenomen in de beleggingscategorie, waarin dit beleggingsfonds is gerubriceerd.

Reële waarde

De beleggingen zijn gewaardeerd tegen de reële waarde per balansdatum. Voor de meerderheid van de financiële instrumenten kunnen genoteerde marktprijzen worden gebruikt. Derivaten zijn gewaardeerd door gebruik te maken van netto contante waarde berekeningen. Bepaalde instrumenten, zoals participaties in beleggingsfondsen, zijn gewaardeerd door gebruik te maken van de intrinsieke waarde. Het is gebruikelijk en mogelijk om de reële waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen.

Voor financiële instrumenten, zoals beleggingsvorderingen en -schulden, geldt dat de boekwaarde de reële waarde benadert als gevolg van het korte termijn karakter van de vorderingen en schulden. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de reële waarde.

Vastgoedbeleggingen

Beleggingen in direct vastgoed zijn gewaardeerd tegen de reële waarde. De reële waarde is gebaseerd op taxatiewaarde. De taxaties zijn verricht door onafhankelijke deskundigen. Als daar aanleiding voor is, wordt bij de waardering rekening gehouden met de feitelijke verhuursituatie en/of renovatieactiviteiten. Resultaten door wijziging in reële waarde zijn in de staat van baten en lasten verantwoord.

Beursgenoteerde vastgoedfondsen zijn gewaardeerd tegen de reële waarde. Dat is de beurskoers per balansdatum. Niet- beursgenoteerde beleggingen in vastgoedfondsen zijn gewaardeerd op het aandeel in de reële waarde van de onderliggende beleggingen. Als de waarderingsgrondslagen van vastgoedfondsen afwijken, is de waardering zo mogelijk aangepast aan de eigen waarderingsgrondslagen.

Onroerend goed in ontwikkeling is gewaardeerd op basis van gedane uitgaven, inclusief bouwrente. Daarbij is getoetst of die uitgaven tot waardewijzigingen leiden. Na oplevering zijn (her)ontwikkelde objecten naar reële waarde gewaardeerd.

Aandelen

Aandelen, waaronder ook converteerbare obligaties, zijn gewaardeerd tegen reële waarde. Voor niet-beursgenoteerde participaties in aandelenfondsen is dit de intrinsieke waarde, die de reële waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

Vastrentende waarden

Vastrentende waarden zijn gewaardeerd tegen reële waarde, inclusief opgelopen rente. Van beursgenoteerde vastrentende waarden is dit de beurswaarde per balansdatum. Voor niet-beursgenoteerde participaties in vastrentende waardenfondsen is dit de intrinsieke waarde, die de reële waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

Derivaten

Derivaten zijn gewaardeerd tegen reële waarde. Dat is de relevante marktnotering of, als die er niet is, de waardebepaling met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingsmodellen (netto contante waarde). Derivaatcontracten met een negatieve waarde worden in de balans verantwoord onder de overige schulden en overlopende passiva..

Overige beleggingen

Overige beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde. De waardering hiervan vindt plaats tegen de intrinsieke waarde, die de reële waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

Beleggingen voor risico deelnemers

De grondslagen voor de waardering van de beleggingen voor risico deelnemers zijn gelijk aan die voor de beleggingen voor risico van het pensioenfonds.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking, worden vorderingen op geamortiseerde kostprijs gewaardeerd. Die is gelijk aan de nominale waarde als er geen sprake is van transactiekosten. Waardering is onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, als er sprake is van oninbaarheid.

Overige activa (liquide middelen)

Liquide middelen zijn tegen nominale waarde gewaardeerd. Onder de liquide middelen zijn die kas- en banktegoeden opgenomen die onmiddellijk opeisbaar zijn of die een looptijd korter dan twaalf maanden hebben. Daarnaast zijn hier die liquide middelen opgenomen die aangehouden worden voor beleggingsdoeleinden.

Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder de kortlopende schulden.

Stichtingskapitaal en reserves

Stichtingskapitaal en reserves zijn volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen in de balans opgenomen. Het bedrag daarvan is bepaald na aftrek van alle actiefposten en posten van het vreemd vermogen, inclusief de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds en overige technische voorzieningen.

De statutaire reserves en de overige wettelijke reserves die gevormd zijn volgens artikel 2:389 en artikel 2:390 BW, zijn volgens artikel 2:373 lid 1 BW afzonderlijk opgenomen in de balans.

Algemene reserve

De algemene reserve wordt gevoed door het resultaat dat ontstaat, nadat de beleggingsreserve en de reserve tijdelijk partnerpensioen op het juiste niveau zijn gebracht.

Beleggingsreserve

De beleggingsreserve is gelijk aan het Vereist Eigen Vermogen, verminderd met het Minimum Vereist Eigen Vermogen. Op deze wijze is de beleggingsreserve minimaal gelijk aan de reserves, die, volgens het ftk, voor beleggingsrisico's moeten worden aanhouden.

Reserve tijdelijk partnerpensioen

De reserve tijdelijk partnerpensioen is bestemd voor de ANW-hiaatuitkeringen en het tijdelijk partnerpensioen. Aan de reserve tijdelijk partnerpensioen is het verschil toegevoegd/ onttrokken tussen de:

- premie tijdelijk partnerpensioen (0,4% doorsneepremie) en toegerekende interest;
- toevoeging aan de voorziening;
- de toegerekende administratiekosten; en
- de verrichte uitkeringen.

Het vrijwillig aanvullend tijdelijk partnerpensioen maakt geen deel uit van deze reserve.

1.4.4 Technische voorzieningen

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds

De voorziening voor pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds wordt gewaardeerd op reële waarde (marktwarde). De actuele waarde is bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke toezeggingen tot toeslagen. De contante waarde is bepaald door gebruik te maken van de marktrente, volgens de actuele rentetermijnstructuur, die DNB publiceert.

Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks besluit het bestuur of er toeslagen op de opgebouwde pensioenaanspraken kunnen worden verleend. Alle per balansdatum bestaande besluiten tot toeslagverlening zijn in de berekening begrepen. Dit geldt ook voor besluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex- antecondities. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de berekening van de voorziening is rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit. Dit is op basis van de contante waarde van premies, waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten is uitgegaan van voor de toezichthouder acceptabele grondslagen. Daarbij is rekening gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

Bij de berekeningen is uitgegaan van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen:

- de technische voorziening is berekend als de contante waarde van de op de balansdatum opgebouwde pensioenen inclusief de eventueel op 1 januari daaropvolgend toe te kennen verhoging in verband met toeslagverlening;
- voor arbeidsongeschikte deelnemers is de technische voorziening voor het arbeidsongeschikte deel berekend als de contante waarde van de op de pensioenrekendatum in uitzicht gestelde pensioenen bij een tot de verwachte AOW-datum voortgezette pensioenopbouw;
- voor mannen en vrouwen is gebruik gemaakt van de door het Actuarieel Genootschap gepubliceerde AG prognosetafel 2024 (2023: AG prognosetafel 2022). Om rekening te houden met het gegeven dat de fonds populatie af kan wijken van de totale populatie waarop de prognosetafel is gebaseerd, is een leeftijdsafhankelijke correctiefactor op de sterftekansen toegepast. De correctiefactoren zijn gebaseerd op het Mercer-model 2024 (2023: Mercer-model 2022). De curve hanteert fonds specifieke correctiefactoren voor hoofdverzekerde mannen van 60 tot 95 jaar en medeverzekerde vrouwen van 70 tot 95 jaar. Voor hoofdverzekerde mannen tot leeftijd 60 zijn de correctiefactoren gebaseerd op inkomensklasse 'hoog-midden'. Voor medeverzekerde vrouwen tot 70 jaar zijn de correctiefactoren gebaseerd op inkomensklasse 'midden'. Voor hoofdverzekerde vrouwen en medeverzekerde mannen zijn de correctiefactoren gebaseerd op inkomensklasse 'hoog- midden'. Vanaf leeftijd 100 zijn de sterftekansen niet gecorrigeerd. De ingroei van inkomensafhankelijke naar fonds specifieke correctiefactoren vindt lineair plaats tussen leeftijd 55 en 65 voor hoofdverzekerde mannen en tussen leeftijd 65 en 75 voor medeverzekerde vrouwen. De ingroei naar ongecorrigeerde sterftekansen vindt voor zowel hoofdverzekerde mannen als medeverzekerde vrouwen lineair plaats tussen leeftijd 95 en leeftijd 100;
- de leeftijd op balansdatum is gelijk aan de reglementaire pensioenleeftijd verminderd met de toekomstige duur. De leeftijd en duur worden in maanden nauwkeurig vastgesteld;
- voor de vrouwelijke deelnemer wordt verondersteld dat zij een 2 jaar oudere partner heeft. Voor de mannelijke deelnemers wordt verondersteld dat hij een 3 jaar jongere partner heeft;
- de reservering voor partnerpensioen geschiedt op basis van onbepaalde partner. De partnerfrequenties zijn gebaseerd op CBS 2024 (2023: CBS 2019). Van 65 jaar tot de pensioenleeftijd geldt een gehuwdheidsfrequentie van 100%. Na pensioendatum wordt gereserveerd volgens het bepaalde partner systeem;
- voor uitgesteld wezenpensioen wordt een opslag gehanteerd van 2,0% (2023: 2,5%) van de technische voorziening van uitgesteld nabestaandenpensioen bij uitgesteld ouderdomspensioen;
- per eind 2024 is voor toekomstige excassokosten 3,0% van de netto technische voorziening opgenomen (2023: 3,0%);
- als rekenrente voor de technische voorziening is de rentetermijnstructuur gehanteerd per december zoals die door DNB is gepubliceerd;
- voor overlijdensuitkeringen wordt een voorziening aangehouden voor actieven, slapers en de gepensioneerden met een partner. Dit betreft een uitkering aan de nabestaande van twee maal het maandbedrag van het ouderdomspensioen of het arbeidsongeschiktheidspensioen; en
- bij de bepaling van de toekomstige pensioenopbouw voor arbeidsongeschikte deelnemers wordt rekening gehouden met een jaarlijkse verhoging van 2,4% (2023: 2,4%) van de pensioengrondslag en een jaarlijkse revalidatie van 1%.

Voorzieningen voor risico van deelnemers

De waardering van de voorzieningen voor risico van de deelnemers wordt bepaald door de waardering van de hieraan gerelateerde beleggingen.

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij de eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na de eerste verwerking worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs. Die is gelijk aan de nominale waarde als er geen sprake is van transactiekosten.

Kortlopende schulden hebben een looptijd korter dan één jaar.

1.4.5 Grondslagen voor bepaling van het resultaat

Algemeen

De in de staat van baten en lasten opgenomen posten, zijn in belangrijke mate gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen voor beleggingen en de voorziening pensioenverplichtingen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten zijn rechtstreeks verantwoord in het resultaat.

Premiebijdragen voor risico pensioenfonds

Onder premiebijdragen voor risico pensioenfonds wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte of nog te brengen bedragen voor de verzekerde pensioenen onder aftrek van kortingen. Premies worden toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. Eventuele opslagen op de premie zijn eveneens als premiebijdragen verantwoord.

Premiebijdragen risico deelnemers

Dit betreft ontvangen vrijwillige spaarbijdragen van deelnemers voor de beschikbare-premieregeling. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Beleggingsresultaten risico pensioenfonds

(In)directe beleggingsresultaten worden toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten wordt verstaan de gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen en valutaresultaten. In de jaarrekening wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, zijn als indirecte beleggingsopbrengsten in de staat van baten en

lasten opgenomen. Aankoopkosten zijn verwerkt in de reële waarde van de beleggingen. Verkoopkosten zijn verantwoord als onderdeel van de gerealiseerde waardeveranderingen.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten wordt in dit verband verstaan rentebaten en -lasten, dividenden, huuropbrengsten en soortgelijke opbrengsten.

Kosten vermogensbeheer

Onder kosten van vermogensbeheer vallen de externe en de daaraan toegerekende interne kosten, die in rekening zijn gebracht bij het pensioenfonds. Exploitatiekosten van onroerende zaken in exploitatie zijn in de kosten van vermogensbeheer opgenomen.

Verrekening van kosten

Met de directe en indirecte beleggingsopbrengsten, zijn de aan de opbrengsten gerelateerde transactiekosten, provisies, valutaverschillen e.d. verrekend.

Beleggingsresultaten risico deelnemers

De grondslagen voor bepaling van het resultaat van de beleggingsresultaten voor risico deelnemers, zijn gelijk aan de grondslagen voor bepaling van het resultaat van de beleggingsresultaten die voor risico van het pensioenfonds zijn.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan deelnemers uitgekeerde bedragen, inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn berekend op actuariële grondslagen en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds

Pensioenopbouw

Bij de pensioenopbouw zijn aanspraken en rechten over het boekjaar, gewaardeerd naar het niveau dat zij op balansdatum hebben.

Indexering en overige toeslagen

Het bestuur streeft er naar de opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten van de actieve deelnemers jaarlijks aan te passen aan de stijging van het CPI-afgeleid cijfer. De toeslagverlening heeft een voorwaardelijk karakter. Dit betekent dat geen recht op toeslagen bestaat en dat het niet zeker is of en in hoeverre in de toekomst toeslagverlening kan plaatsvinden.

Rentetoevoeging

De rente op de pensioenverplichtingen is met 3,44% (2023: 3,26%) aangepast, op basis van de éénjaarsrente van de DNB rentetermijnstructuur (RTS) aan het begin van 2024.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Vooraf wordt een actuariële berekening van de toekomstige pensioenuitvoeringskosten gemaakt, met name excassokosten en pensioenuitkeringen die in de voorziening pensioenverplichtingen zijn opgenomen. Deze post betreft de vrijval voor de financiering van de kosten en uitkeringen.

Wijziging markttrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door de toepassing van de actuele rentetermijnstructuur (RTS). Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder 'wijziging markttrente'.

Wijzigingen actuariële uitgangspunten (wijziging regeling)

De actuariële grondslagen en/of methoden worden jaarlijks beoordeeld en -mogelijk- herzien voor de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien van sterfte, langlevens, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen, zowel voor de gehele bevolking als voor de populatie van het pensioenfonds.

De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een inherent onzeker proces. Het bestuur maakt daarbij schattingen en beoordelingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt interne en externe actuariële deskundigheid, onder neem de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien van sterfte, langlevens en arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen. Het effect hiervan wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

Een resultaat op overdrachten kan ontstaan, doordat de vrijval van de voorziening plaatsvindt tegen fondstarieven, terwijl het over te dragen bedrag gebaseerd is op de wettelijke factoren voor waardeoverdrachten. De tarieven wijken af van de wettelijke tarieven.

Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen

De overige mutaties ontstaan door mutaties in de aanspraken door overlijden, arbeidsongeschiktheid en pensioneren.

Mutatie pensioenverplichtingen voor risico deelnemers

De mutatie pensioenverplichtingen voor risico deelnemers betreft de wijzigingen in de waarde van de technische voorziening voor risico deelnemers.

Saldo overdrachten van rechten

De post saldo overdrachten van rechten bevat het saldo van overgenomen dan wel overgedragen pensioenverplichtingen.

Overige baten en lasten

Overige baten en lasten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

1.4.6 Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is volgens de directe methode opgesteld. Alle ontvangsten en uitgaven zijn volgens die methode gepresenteerd. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen kasstromen uit pensioenactiviteiten en uit beleggingsactiviteiten.

De liquide middelen op de eerste en laatste dag van het boekjaar bestaan uit liquide middelen op de bankrekening van het pensioenfonds en uit beleggingsliquiditeiten.

Toelichting op de balans per 31 december 2024

1. Beleggingen voor risico pensioenfonds

	Vastgoed- beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
	€	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2024	3.102.120	8.069.714	9.356.959	-462.831	2.073.953	22.139.915
Aankopen	169.167	3.873.979	11.052.864	30.265.543	7.532.400	52.893.953
Verkopen	-81.435	-3.759.019	-9.984.740	-30.263.291	-8.256.915	-52.345.400
Herwaardering	225.255	1.495.113	25.733	-25.342	51.235	1.771.994
Stand per 31 december 2024	3.415.107	9.679.787	10.450.816	-485.921	1.400.673	24.460.462
Schuldpositie derivaten (credit)						1.407.293
Totaal						25.867.755

	Vastgoed- beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
	€	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2023	3.209.862	7.875.135	9.018.804	-506.145	511.244	20.108.900
Aankopen	224.985	2.970.552	5.727.356	28.242.480	9.348.600	46.513.973
Verkopen	-94.461	-3.623.958	-5.861.023	-28.433.244	-7.822.150	-45.834.836
Herwaardering	-238.266	847.985	471.822	234.078	36.259	1.351.878
Stand per 31 december 2023	3.102.120	8.069.714	9.356.959	-462.831	2.073.953	22.139.915
Schuldpositie derivaten (credit)						1.571.597
Totaal						23.711.512

Vastgoedbeleggingen	31-12-2024	31-12-2023
	€	€
Directe vastgoedbeleggingen	2.994.895	2.708.236
Indirecte vastgoedbeleggingen, zijnde participaties in beleggingsinstellingen die beleggen in vastgoed	363.596	281.998
Vastgoedbeleggingen in ontwikkeling	56.616	111.886
	3.415.107	3.102.120

Gedurende 2024 is 100,0% (2023: 100,0%) van het direct vastgoed getaxeerd door onafhankelijke beëdigde taxateurs. Deze taxaties vinden jaarlijks plaats.

Aandelen	31-12-2024	31-12-2023
	€	€
Beursgenoteerde aandelen	8.106.133	6.809.283
Private equity	6.546	9.620
Beursgenoteerde en niet beursgenoteerde beleggingsinstellingen die beleggen in aandelen	1.567.108	1.250.811
	9.679.787	8.069.714

Vastrentende waarden	31-12-2024	31-12-2023
	€	€
Staatsobligaties	6.119.780	5.490.817
Hypothecaire leningen	1.252.984	1.212.366
Leningen op schuldbekentenis	23.336	22.997
Bedrijfsobligaties (Credit funds)	1.371.886	1.249.144
Covered fondsen	426.000	401.347
Obligatiebeleggingen	983.881	892.320
Overige	272.949	87.968
	10.450.816	9.356.959

Derivaten	31-12-2024	31-12-2023
	€	€
Valutaderivaten	2.811	72.737
Rentederivaten	918.561	1.036.029
	921.372	1.108.766

Voor een nadere toelichting op de derivatenpositie wordt verwezen naar paragraaf 1.4.8 Risicobeheer vanaf pagina 125.

Overige beleggingen	31-12-2024	31-12-2023
	€	€
Infrastructuur	11.416	15.357
Beleggingsfondsen (Geldmarktfondsen)	694.930	1.042.687
Geldmarkt instrumenten	694.327	1.015.909
	1.400.673	2.073.953

Schattingen en oordelen

Zoals vermeld in de grondslagen zijn de beleggingen nagenoeg allemaal gewaardeerd tegen actuele waarde per balansdatum. Het is over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de actuele waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. Voor sommige andere financiële instrumenten, zoals beleggingsvorderingen en -schulden, geldt dat de boekwaarde de actuele waarde benadert als gevolg van het korte termijn karakter van de vorderingen en schulden. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de actuele waarde.

Voor de meerderheid van de financiële instrumenten, worden marktnoteringen gebruikt. Maar bepaalde financiële instrumenten, zoals derivaten, zijn gewaardeerd door Netto Contante Waarde-waarderingsmodellen en - technieken te gebruiken (NCW), inclusief verwijzing naar de huidige reële waarde van vergelijkbare instrumenten. Op basis van de boekwaarde kan het volgende onderscheid gemaakt worden:

	Genoteerde marktprijzen €	Onafhanke- lijke taxaties €	NCW berekening €	Andere methoden €	Totaal €
Per 31 december 2024					
Vastgoedbeleggingen	-	2.994.896	-	420.211	3.415.107
Aandelen	9.673.241	-	-	6.546	9.679.787
Vastrentende waarden	7.102.796	-	23.336	3.324.684	10.450.816
Derivaten	-	-	-485.921	-	-485.921
Overige beleggingen	1.389.257	-	-	11.416	1.400.673
	18.165.294	2.994.896	-462.585	3.762.857	24.460.462

	Genoteerde marktprijzen €	Onafhanke- lijke taxaties €	NCW berekening €	Andere methoden €	Totaal €
Per 31 december 2023					
Vastgoedbeleggingen	-	2.708.236	-	393.884	3.102.120
Aandelen	8.060.094	-	-	9.620	8.069.714
Vastrentende waarden	7.631.662	-	22.997	1.702.300	9.356.959
Derivaten	-	-	-462.831	-	-462.831
Overige beleggingen	2.058.596	-	-	15.357	2.073.953
	17.750.352	2.708.236	-439.834	2.121.161	22.139.915

De categorie 'Genoteerde marktprijzen' bevat beleggingen waarvan de waarde van de belegging is gebaseerd op direct waarneembare marktnoteringen van identieke beleggingen in een actieve markt.

De categorie 'Onafhankelijke taxaties' betreft beleggingen die gewaardeerd zijn met waarderingsmodellen zonder gebruik te maken van waarneembare marktdata.

Bij de 'NCW berekening' is de actuele waarde vastgesteld aan de hand van waarderingsmodellen waarin gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata.

'Andere methode' betreft de waarde waartegen de aandelen hierin kunnen worden verhandeld tegen intrinsieke waarde.

2. Beleggingen voor risico deelnemers

	31-12-2024	31-12-2023
	€	€
Aandelen	3.067	2.195
Vastrentende waarden	865	619
	3.932	2.814

De beleggingen voor risico deelnemers betreffen de excedentpremieregeling. Eind 2024 nemen 473 deelnemers deel aan de excedentregeling (2023: 443).

3. Vorderingen en overlopende activa

	31-12-2024	31-12-2023
	€	€
Premievordering werkgevers	151.020	137.695
Beleggingsdebiteuren	608.264	534.493
Overige vorderingen en overlopende activa	2.359	110
	761.643	672.298

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

Vordering op de werkgever(s)	31-12-2024	31-12-2023
	€	€
Vorderingen op werkgevers	151.119	138.104
Voorziening dubieuze debiteuren	-99	-409
	151.020	137.695

Verloop voorziening dubieuze debiteuren	31-12-2024	31-12-2023
	€	€
Stand per 1 januari	409	0
Nagekomen baten/afgeschreven vorderingen	-252	810
Vrijval/Dotatie ten laste van de rekening van baten en lasten	-58	-401
Stand per 31 december	99	409

Afgeschreven vorderingen zijn oninbare bedragen.

Beleggingsdebiteuren	31-12-2024	31-12-2023
	€	€
Te ontvangen dividend	8.454	10.671
Lopende interest	198.346	145.316
Te vorderen dividend- en couponbelasting	17.576	14.811
Huurpenningen	1.294	1.078
Cash collateral	320.674	352.367
Overige debiteuren	61.920	10.250
	608.264	534.493

4. Overige activa

	31-12-2024	31-12-2023
	€	€
Liquide middelen	65.070	46.903
Beleggingsliquiditeiten	59.633	50.200
	124.703	97.103

De liquide middelen staan BPL Pensioen vrij ter beschikking. Er zijn geen kredietfaciliteiten van toepassing.

5. Stichtingskapitaal en reserves

	Algemene Reserve €	Beleggings- reserve €	Reserve tijdelijk partnerpensioen €	Totaal €
Stand per 1 januari 2023	-144.208	2.912.015	69.471	2.837.278
Bestemming van saldo baten en lasten	-64.783	54.769	10.748	734
Stand per 1 januari 2024	-208.991	2.966.784	80.219	2.838.012
Bestemming van saldo baten en lasten	202.405	262.705	17.559	482.669
Stand per 31 december 2024	-6.586	3.229.489	97.778	3.320.681

Dekkingsgraad, vermogenspositie en herstelplan	2024	2023
	%	%
De dekkingsgraad is ultimo jaar als volgt:		
Nominale dekkingsgraad	115,3	114,4
Reële dekkingsgraad	86,8	86,1
Beleidsdekkingsgraad	117,6	118,3

De nominale dekkingsgraad is berekend door op balansdatum het pensioenvermogen te delen door de totale technische voorziening, inclusief de voorziening 'pensioenverplichtingen risico deelnemers', zoals opgenomen in de balans.

Bij het bepalen van de reële dekkingsgraad van het pensioenfonds wordt de voorziening berekend van de pensioenverplichtingen door rekening te houden met de verwachte loon- en prijsinflatie.

De beleidsdekkingsgraad is gebaseerd op het rekenkundig gemiddelde van de dekkingsgraden over de laatste twaalf maanden.

Voor het bepalen van het Vereist Eigen Vermogen, de zogenoemde solvabiliteitstoets, wordt gebruik gemaakt van het standaardmodel. De vereiste solvabiliteit per risicofactor is aan de hand van een (wortel)formule gecombineerd tot een totaal vereiste solvabiliteit, inclusief een opslag voor actief risico. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat er geen materiële risico's zijn die niet door het standaardmodel gedekt worden op het actief risico na. Het concentratierisico en liquiditeitsrisico worden door het bestuur niet als materieel beschouwd. Het bestuur vindt het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van het pensioenfonds. De uitkomsten van de solvabiliteitstoets zijn opgenomen in de risicobeheerparagraaf. Op basis hiervan bedraagt het (minimaal) vereist vermogen op 31 december:

	2024 €	2023 €
Stichtingskapitaal en reserves	3.320.681	2.838.012
Minimaal Vereist Eigen Vermogen	933.953	835.900
Vereist Eigen Vermogen	4.163.442	3.802.684

De vermogenspositie van het pensioenfonds kan als gevolg hiervan worden gekarakteriseerd als reservetekort.

Overbruggingsplan

Omdat het pensioenfonds sinds 2024 het transitie-ftk hanteert, is een overbruggingsplan opgesteld. Het overbruggingsplan lijkt op het herstelplan zoals opgesteld tot 2024. Verschil is de duur die in het plan wordt opgenomen. In het overbruggingsplan is dit tot het overgangsmoment naar het nieuwe pensioenstelsel. Dit is 1 januari 2027. In het herstelplan is de duur tien jaar. Uit het overbruggingsplan 2024 blijkt dat het pensioenfonds op 1 januari 2027 de minimaal benodigde dekkingsgraad haalt. Hierdoor is op de gehanteerde (en wettelijke voorgeschreven berekeningswijze) aangetoond dat er geen wettelijke kortingen nodig zijn.

1.4.7 Statutaire regelingen omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten

Algemene reserve

De algemene reserve wordt gevoed door het resultaat, nadat de beleggingsreserve en de reserve tijdelijk partnerpensioen op het juiste niveau zijn gebracht.

Beleggingsreserve

De beleggingsreserve is gelijk aan het Vereist Eigen Vermogen verminderd met het Minimum Vereist Eigen Vermogen. Op deze wijze wordt bewerkstelligd dat de beleggingsreserve minimaal gelijk is aan de reserves die moeten worden aangehouden voor beleggingsrisico's in het ftk.

Reserve tijdelijk partnerpensioen

De reserve tijdelijk partnerpensioen is bestemd voor de ANW-hiaatuitkeringen en het tijdelijk partnerpensioen. Aan de reserve tijdelijk partnerpensioen wordt toegevoegd of onttrokken:

- het verschil tussen enerzijds de premie tijdelijk partnerpensioen (0,4% doorsneepremie) en toegerekende interest; en
- anderzijds de toevoeging aan de voorziening, de toegerekende administratiekosten en de verrichte uitkeringen.

Het vrijwillig aanvullend tijdelijk partnerpensioen maakt geen deel uit van deze reserve.

6. Technische voorzieningen

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds	2024	2023
	€	€
Stand per begin boekjaar	19.702.489	17.786.521
Pensioenopbouw	780.519	597.597
Verhoging pensioenen	518.441	779.691
Rentetoevoeging	676.904	576.354
Onttrekking voor uitkeringen en uitvoeringskosten	-470.209	-420.961
Wijziging marktrente	535.677	597.418
Wijziging actuariële uitgangspunten	-17.373	-44.988
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	8.387	-136.570
Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen	-26.874	-32.573
Stand einde boekjaar	21.707.961	19.702.489

Eind 2024 bedraagt de gemiddelde discontovoet 2,07% (2023: 2,26%). De voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds heeft een langlopend karakter.

Pensioenopbouw

Bij de pensioenopbouw zijn aanspraken en rechten over het boekjaar gewaardeerd naar het niveau dat zij op balansdatum hebben.

Rentetoevoeging

Over de pensioenverplichtingen is de rente aangepast met 3,44% (2023: 3,26%), op basis van de éénjaarsrente van de DNB-curve begin 2024.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen zijn vooraf actuariael berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De hieronder opgenomen afname van de voorziening, betreft het bedrag dat vrijkomt voor de financiering van de verwachte pensioenuitkeringen in de verslagperiode.

Toekomstige pensioenuitvoeringskosten, in het bijzonder excassokosten, zijn vooraf actuariael berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt voor de financiering van de verwachte uitvoeringskosten.

Wijziging marktrente

Jaarlijks per 31 december wordt de marktwaarde van de technische voorzieningen berekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur (RTS). Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder het hoofd wijziging marktrente.

De RTS eind 2024 ligt onder de RTS eind 2023. Wanneer we beide curves uitdrukken in één gemiddeld rentepercentage, is de rente in 2024 met circa 0,18%-punt gedaald. Dit leidt tot een stijging van de voorziening en dus tot een negatief resultaat.

Wijziging actuariële uitgangspunten

In 2024 is een aantal actuariële uitgangspunten gewijzigd:

Per 30 september 2024 is het pensioenfonds overgegaan op de Prognosetafel AG2024 (2023: Prognosetafel AG2022). Dit resulteert in een afname van de technische voorziening met € 32,5 miljoen.

Per 31 december 2024 is overgegaan op fonds specifieke ervaringssterfte, Mercer-model 2024 (2023: Mercer-model 2022). Dit heeft een verlagend effect van € 18,0 miljoen op de technische voorziening.

De opslag voor niet-ingegaan wezenpensioen wijzigt van 2,5% naar 2,0% van de contante waarde van het partnerpensioen behorend bij het niet-ingegaan ouderdomspensioen. Voor ingegaan wezenpensioen wordt zonder sterftekansen gerekend. Per eind 2024 heeft dit een verlagend effect van € 12,6 miljoen op de technische voorziening.

Voor geheel 2024 wordt uitgegaan van de oude partnerfrequenties (CBS 2019), zoals ook gehanteerd in de jaarrekening van 2023. De partnerfrequentie wijzigt per 31 december 2024 (CBS 2024). Na pensionering blijft de systematiek van bepaalde partner gelden. Dit verhoogt de technische voorziening met € 45,7 miljoen.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

	31-12-2024	31-12-2023
	€	€
Toevoeging aan de technische voorzieningen	52.030	55.614
Onttrekking aan de technische voorzieningen	-43.643	-192.184
	8.387	-136.570

Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen

	31-12-2024	31-12-2023
	€	€
Resultaat op kanssystemen:		
Sterfte	-14.886	-16.464
Arbeidsongeschiktheid	-4.205	-18.734
Mutaties	-7.783	2.625
Overige technische grondslagen	0	0
	-26.874	-32.573

De voorziening voor pensioenverplichtingen is naar categorieën als volgt samengesteld:

	2024		2023	
	€	Aantallen	€	Aantallen
Actieven	9.652.111	133.388	8.634.554	120.984
Gepensioneerden	5.741.154	80.495	5.275.197	77.732
Slapers	6.318.628	454.278	5.795.552	443.722
Voorziening voor pensioenverplichtingen	21.711.893	668.161	19.705.303	642.438

Korte beschrijving pensioenregeling

De pensioenregeling is een middelloonregeling op basis van een uitkeringsovereenkomst. De pensioenrekenleeftijd is:

- 65 jaar voor pensioenen opgebouwd voor 1 januari 2013;
- 67 jaar voor de pensioenen vanaf 1 januari 2013;
- 68 jaar voor pensioenen vanaf 1 januari 2018.

De pensioenen opgebouwd voor 1 januari 2013 zijn van 65 jaar actuarieel herrekend naar 67 jaar. En de pensioenen tot 1 januari 2018 zijn actuarieel herrekend naar 68 jaar.

Het opbouwpercentage voor het ouderdomspensioen bedraagt per 1 januari 2024 1,788% en per 1 januari 2025 eveneens 1,788%. De opbouwleeftijd is vanaf 18 jaar.

Voor deelnemers geboren tussen 1950 en 1965 is extra pensioen ingekocht, indien de deelnemer ook:

- op 31 december 2006 en 1 januari 2007 deelnamen aan de pensioenregeling; én
- tot en met 31 december 2021 -of tot hun pensioendatum als die eerder is- deelnemer bleven.

Sociale partners in de sector beoogden hiermee dat de in aanmerking gekomen deelnemers twee tot drie jaar eerder met pensioen kunnen dan de voor hen geldende AOW-leeftijd. De inkoop van het extra pensioen zou oorspronkelijk uiterlijk plaatsvinden op 31 december 2021 of, als de deelnemer eerder met pensioen gaat, op de eerdere pensioendatum. Dit is een voorwaardelijke toezegging, die pas onvoorwaardelijk wordt als de aanspraken zijn gefinancierd. Sociale partners hebben in 2019 besloten de oorspronkelijke einddatum met twee jaar te vervroegen tot 31 december 2019. Hierdoor zijn de extra aanspraken inmiddels al ingekocht.

Voor deelnemers in de Groenten- en Fruitverwerkende Industrie (GFI) bestaat ook een dergelijke regeling. Dit geldt voor deelnemers geboren tussen 1950 en 1980 die onafgebroken in de sector blijven tot ultimo 2020 of tot pensionering. Deze pensioenaanspraken zijn eind 2020 ingekocht.

Premievrijstelling

Als de deelnemer een WIA- of WAO-uitkering ontvangt, voorziet het pensioenreglement in een premievrije opbouw. De premievrijstellingsregeling bij arbeidsongeschiktheid die gold vóór 1 januari 2006 is voor bestaande gevallen gehandhaafd. Wanneer een deelnemer een loongerelateerde WW-uitkering ontvangt, voorziet het reglement in premievrije opbouw gedurende maximaal een half jaar.

Daarnaast zijn er twee vrijwillige excidentregelingen voor pensioenopbouw boven het maximumsalaris van de basisregeling. Dit betreft de excidentmiddelloonregeling en de excidentpremieregeling. Voor de excidentmiddelloonregeling geldt een opbouwpercentage voor het ouderdomspensioen van 1,788% en een actuariële premie. De excidentpremieregeling is voor risico van de deelnemers. De premie-inleg is gebaseerd op een leeftijdsafhankelijke staffel.

Verhoging van pensioenen

De indexatiemaatstaf is de prijsinflatie (CPI-afgeleid september-september), gecorrigeerd voor effecten van belastingen en accijns. Het indexatiebeleid is gebaseerd op de wijze waarop het FTK indexatie toestaat. Dat betekent dat er gedeeltelijke indexatie plaatsvindt als de beleidsdekkingsgraad hoger is dan 110%.

Volledige indexatie kan pas worden toegekend als de dekkingsgraad hoog genoeg is om langdurig volledige indexatie toe te kunnen kennen. Bij de huidige rente kan dit bij een beleidsdekkingsgraad van 135,5%. Bij een beleidsdekkingsgraad tussen 110% en 135,5% vindt dus gedeeltelijke indexatie plaats.

Het bestuur besluit jaarlijks of en in hoeverre de pensioenrechten en pensioenaanspraken verhoogd kunnen worden. De pensioenen kunnen verhoogd worden alleen:

- als het bestuur van mening is dat de beschikbare middelen dit toelaten. De indexatie wordt gefinancierd uit beleggingsrendementen;
- als de hoogte van de toeslagverlening niet tot gevolg heeft dat het pensioenfonds niet op tijd kan voldoen aan de wettelijke vereisten van het eigen vermogen;
- als vastgesteld is dat ook in de toekomst deze toeslag verleend kan worden. De hoogte van de toeslag is hierop aangepast.

Als aan bovenstaande voorwaarden is voldaan, neemt het bestuur een besluit over de hoogte van de toeslag. Als de voorwaarden voor toeslagverlening op grond van wet- en regelgeving worden versoepeld, zal het bestuur in overweging nemen of en in hoeverre van deze mogelijkheid gebruik wordt gemaakt. Het bestuur kan in dat geval besluiten om af te wijken van de voorwaarden als hierboven opgenomen.

In 2024 is besloten om per 1 januari 2025 de pensioenen met 2,5% te verhogen. Het effect hiervan is in de voorziening pensioenverplichtingen per 31 december 2024 meegenomen.

Inhaaltoeslagen

Als de beleidsdekkingsgraad volgens de wettelijke normen hoog genoeg is om ook een inhaaltoeslag te verlenen, kan het bestuur hier ook een besluit over nemen. Bij de inhaaltoeslag wordt rekening gehouden met niet gegeven toeslagen tot maximaal tien jaar terug. De toeslag aan het begin van de tienjaarsperiode wordt het eerst ingehaald.

De inhaaltoeslag wordt alleen toegepast op ingegane pensioenen die daadwerkelijk niet verhoogd zijn, maar bij de betreffende toeslagronde daar wel recht op zouden hebben gehad. Daarmee wordt dus 'het gesloten systeem' toegepast.

Voor de actieve deelnemers en pensioengerechtigden is deze specificatie in de volgende tabel opgenomen.

	Volledige toeslag- verlening %	Toegekende toeslagen %	Verschil %	Multiplicatieve verschil (t.o.v. ambitie) %
1 januari 2016	0,30	0,00	0,30	0,30
1 januari 2017	0,00	0,00	0,00	0,30
1 januari 2018	1,50	0,00	1,50	1,80
1 januari 2019	1,50	0,00	1,50	3,33
1 januari 2020	1,60	0,00	1,60	4,98
1 januari 2021	1,00	0,00	1,00	6,03
1 januari 2022	2,60	2,60	0,00	6,03
1 januari 2023	9,80	8,00	1,67	7,80
1 januari 2024	5,30	4,20	1,06	8,94
1 januari 2025	2,50	2,50	0,00	8,94

7. Voorziening pensioenverplichtingen risico deelnemers

De pensioenregeling voor risico van de deelnemers is een beschikbare premieregeling; een premieovereenkomst. Deze regeling is bedoeld voor deelnemers met een salaris boven de maximale pensioengrondslag in de middelloonregeling, die boven die pensioengrondslag ook pensioen wensen op te bouwen (excedentregeling).

De premie is gebaseerd op een leeftijdsafhankelijke staffel. Hiervoor wordt jaarlijks premie van de werkgever ontvangen. Op de ingelede premie wordt maandelijks € 2,50 aan kosten ingehouden.

De hoogte van de beleggingsrendementen en daarmee het te bereiken eindkapitaal, is naast de premie afhankelijk van het door de deelnemer geselecteerde beleggingsprofiel en de binnen dit profiel aangekochte beleggingen. Het uiteindelijk te bereiken pensioenkapitaal is hiermee onzeker en volledig voor risico van de deelnemer.

De deelnemer heeft op zijn of haar pensioendatum de verplichting om het tot dan toe opgebouwde pensioen bij BPL Pensioen in te kopen. Tussentijds opnemen van het pensioenkapitaal anders dan door middel van een waardeoverdracht is niet mogelijk.

Verloop voorziening pensioenverplichtingen risico deelnemers	2024 €	2023 €
Stand per begin boekjaar	2.814	1.868
Premiebijdragen	810	938
Expiratie/pensionering	26	-228
Beleggingsresultaat voor risico deelnemers	282	236
	3.932	2.814

8. Derivaten

	31-12-2024	31-12-2023
	€	€
Derivaten	1.407.293	1.571.597

Voor een nadere toelichting op de derivatenpositie wordt verwezen naar paragraaf 1.4.8 Risicobeheer vanaf pagina 125.

9. Overige schulden en overlopende passiva

	31-12-2024	31-12-2023
	€	€
Crediteuren	523	1.426
Pensioenuitkeringen	301	222
Beleggingscrediteuren	300.238	349.928
Belastingen en premies sociale verzekeringen	8.787	8.260
Correctie ambtshalve premieoplegging	3.441	4.650
Overige schulden en overlopende passiva	4.875	4.330
	318.165	368.816

De ambtshalve opgelegde premies over 2024 zijn verantwoord onder de premiebaten voor zover daar opbouw tegenover staat. Voor ambtshalve premies waar geen opbouw tegenover staat is een schuld voor correctie ambtshalve premieoplegging opgenomen op de balans. De correctie op ambtshalve premieoplegging valt vijf jaar na oplegging vrij ten gunste van het resultaat.

De post 'Overige schulden en overlopende passiva' bestaat uit nog te betalen kosten met betrekking tot 2024 (€ 4,2 miljoen) en afkoop klein pensioen (€ 0,6 miljoen). De nog te betalen kosten betreffen voornamelijk de eindafrekening voor de dienstverlening van TKP en de afrekening over het vierde kwartaal van de vermogensbeheerder.

De schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar, met uitzondering van de derivaten.

Beleggingscrediteuren	31-12-2024	31-12-2023
	€	€
Cash collateral	277.817	336.555
Beleggingscrediteuren	807	5.166
Huurpenningen	4.049	3.888
Lopende interest	12.399	-
Overige crediteuren	5.166	4.319
	300.238	349.928

1.4.8 Risicobeheer

Het pensioenfonds loopt bij het beheer en de financiering van de pensioenverplichtingen risico's. De belangrijkste doelstelling is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor het realiseren van deze doelstelling streeft het bestuur naar toereikende solvabiliteit op basis van de marktwaaarde van de pensioenverplichtingen.

Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten om risico's te beheersen:

- beleggingsbeleid;
- premiebeleid;
- toeslagbeleid.

De keuze en toepassing van deze beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en van de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruik gemaakt van ALM-studies. Een ALM-studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen, van de verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's. De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen. Die vormen de basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid.

De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan, waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid moet plaatsvinden. Ze zijn gericht op het beheersen van de hierna beschreven belangrijkste (beleggings)risico's. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt ook gebruik gemaakt van derivaten.

Solvabiliteitsrisico's

Het belangrijkste risico is het solvabiliteitsrisico. Dat is het risico dat het pensioenfonds niet over voldoende vermogen beschikt om de pensioenverplichtingen mee af te dekken. De solvabiliteit wordt gemeten op basis van algemeen geldende normen en op basis van specifieke normen die de toezichthouder oplegt.

Als de solvabiliteit zich negatief ontwikkelt, wordt het risico gelopen dat de premie voor de werkgevers en deelnemers verhoogd moet worden. Ook is er dan het risico dat er geen ruimte is voor eventuele toeslagverlening op opgebouwde pensioenrechten. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn om verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten te verminderen.

De aanwezige dekkingsgraad heeft zich als volgt ontwikkeld:

	2024 %	2023 %
Dekkingsgraad per 1 januari	114,4	116,0
Premie	-0,5	0,0
Toeslagverlening	-2,9	-4,9
Uitkering	0,3	0,3
Beleggingsrendementen (inclusief renteafdekking)	6,7	5,9
Wijziging rentetermijnstructuur	-3,0	-3,3
Wijziging rentetermijnstructuur - UFR aanpassing	0,0	0,0
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	0,0	0,2
Aanpassing levensverwachting en grondslagwijzigingen	0,1	0,0
Overige oorzaken	0,2	0,2
Dekkingsgraad per 31 december	115,3	114,4

Om het solvabiliteitsrisico te beheersen moeten er buffers in het vermogen worden aangehouden. De omvang van deze buffers wordt vastgesteld met de door DNB voorgeschreven solvabiliteitstoets (S-toets). Deze toets bevat een kwantificering van de bestuursvisie op de fonds specifieke restrisico's, na afdekking.

De berekening van het Vereist Eigen Vermogen en het hieruit voortvloeiende surplus/tekort aan het einde van het boekjaar is als volgt:

	2024	2023
	%	%
S1 Renterisico	3,1	3,5
S2 Risico zakelijke waarden	15,4	15,4
S3 Valutarisico	5,1	4,8
S4 Grondstoffenrisico	0,0	0,0
S5 Kredietrisico	2,2	2,1
S6 Verzekeringstechnisch risico	3,7	3,6
S7 Liquiditeitsrisico	0,0	0,0
S8 Concentratierisico	0,0	0,0
S9 Operationeel risico	0,0	0,0
S10 Actief risico	0,4	0,4
Diversificatie-effect	-10,7	-10,5
	19,2	19,3

	2024	2023
	€	€
Vereist pensioenvermogen	25.875.335	23.507.987
Voorziening pensioenverplichting	21.711.893	19.705.303
Vereist Eigen Vermogen	4.163.442	3.802.684
Aanwezig eigen vermogen	3.320.681	2.838.011
Tekort	-842.761	-964.673

De buffers zijn berekend op basis van de standaardmethode. Voor de samenstelling van de beleggingen is uitgegaan van de strategische beleggingsmix in de evenwichtssituatie.

Voor de afdekking van risico's zijn derivatencontracten afgesloten. Hiermee is bij het bepalen van de vereiste buffers rekening gehouden. Bij de berekening van de buffers wordt het standaardmodel van DNB toegepast. Inflatie-gerelateerde producten worden afwijkend behandeld en daarvoor wordt een correctie toegepast voor het actief beheer van de aandelenportefeuille.

Beleggingsrisico

De belangrijkste beleggingsrisico's betreffen het markt-, krediet- en liquiditeitsrisico. Het marktrisico kan worden gesplitst in renterisico, valutarisico en prijs(koers)risico. Marktrisico wordt gelopen op de verschillende beleggingsmarkten, waarin het pensioenfonds op basis van het vastgestelde beleggingsbeleid actief is. De beheersing van het marktrisico is geïntegreerd in het beleggingsproces. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid kunnen zich ook risico's voordoen bij de geselecteerde managers en bewaarbedrijven.

Dit heet het zogeheten manager- en custodyrisico. Ook zijn er risico's rond de juridische bepalingen voor de gebruikte instrumenten en de uitvoeringsovereenkomst. Dit heet het juridisch risico. Het marktrisico wordt beheerst doordat met de vermogensbeheerder specifieke mandaten zijn afgesproken. Die zijn in overeenstemming met de beleidskaders en richtlijnen, zoals die vastgesteld zijn. Het bestuur bewaakt de naleving van deze mandaten en er wordt periodiek over de marktposities gerapporteerd.

Renterisico (S1)

Het renterisico is het risico dat de waarde van de portefeuille vastrentende waarden en de waarde van de pensioenverplichtingen wijzigen als gevolg van ongunstige veranderingen in de markrente. Maatstaf voor het meten van rentegevoeligheid is de duration. De duration is de gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren.

Het renterisico wordt beperkt middels een rentehedge. Beleggingen en pensioenverplichtingen zijn namelijk niet in dezelfde mate gevoelig voor rentebewegingen. Daardoor kan de dekkingsgraad sterk meebewegen met rentebewegingen en is er een groter risico om in een dekkingstekort te komen. Dit renterisico wordt verkleind door de rentegevoeligheid van de beleggingen meer in overeenstemming te brengen met de looptijd van de verplichtingen.

Het beleid is erop gericht om de 'duratie-mismatch' te verkleinen door het renterisico af te dekken. Het percentage renteafdekking gaat omlaag naarmate de rente lager is. De gedachte is dat bij een lage rente de kans toeneemt dat de rente weer zal stijgen en dat dan bij een lagere afdekking geprofiteerd kan worden van de rentestijging.

De renteafdekking is te realiseren door:

- langlopende obligaties te kopen in plaats van aandelen, want aandelen hebben per definitie een duratie van nul;
- binnen de portefeuille kortlopende obligaties te vervangen door langlopende obligaties, renteswaps of swaptions.

Bij een renteswap wordt een vaste lage rente ingeruild tegen een variabele korte rente. Het pensioenfonds ontvangt in dit geval een lange rente. Die is vergelijkbaar met de kasstroom van een langlopende obligatie en het pensioenfonds betaalt daarvoor een variabele korte rente, bijvoorbeeld Euribor.

De strategische normweging rente-afdekking bedraagt 69% (2023: 69%).

De duratie en het effect van de renteafdekking kunnen als volgt worden samengevat:

	31-12-2024		31-12-2023	
	€	Duratie	€	Duratie
Vastrentende waarden (vóór derivaten)	10.450.816	7,1	9.356.959	6,5
Totale portefeuille (na derivaten)	24.464.395	13,1	22.142.729	12,6
(Nominale) pensioenverplichtingen	21.711.893	21,3	19.705.303	21,0

De samenstelling van de vastrentende waarden naar looptijd is als volgt:

	31-12-2024		31-12-2023	
	€	%	€	%
Resterende looptijd < 1 jaar	905.953	8,7	865.960	9,3
Resterende looptijd > 1 jaar en < 5 jaar	2.595.825	24,8	2.464.060	26,3
Resterende looptijd > 5	6.949.038	66,5	6.026.938	64,4
	10.450.816	100,0	9.356.959	100,0

De presentatie van de vastrentende waarden in bovenstaande looptijden hangt samen met het lange termijn karakter van de investeringen van het pensioenfonds en het hiermee samenhangende beleid en ter vergelijking met de looptijden van de verplichtingen zoals in onderstaand overzicht weergegeven.

De resterende looptijd van de verplichtingen kan als volgt worden weergegeven:

	31-12-2024		31-12-2023	
	€	%	€	%
Resterende looptijd < 5 jaar	2.459.533	11,3	2.247.854	11,4
Resterende looptijd > 5 en < 10 jaar	2.789.346	12,8	2.539.233	12,9
Resterende looptijd > 10 en < 20 jaar	5.862.439	27,0	5.397.331	27,4
Resterende looptijd > 20 jaar	10.600.575	48,9	9.520.885	48,3
	21.711.893	100,0	19.705.303	100,0

Risico zakelijke waarden (S2)

Het zakelijke waardenrisico is het risico dat de waarde van de zakelijke waarden verandert door veranderingen in de marktprijzen voor deze waarden. Het gaat hier voornamelijk om aandelen, beursgenoteerd indirect vastgoed en converteerbare obligaties. Het structurele marktrisico wordt beheerst binnen het ALM-proces. Daarmee wordt een zodanige beleggingsmix vastgesteld, dat het marktrisico acceptabel is. De feitelijke beleggingsmix mag binnen vastgestelde bandbreedtes afwijken van de ALM-beleggingsmix. Voor de beheersing van het marktrisico in samenhang met het renterisico, wordt gebruik gemaakt van derivaten.

Prijrisico

Het prijsrisico is het risico van waardewijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen. Die ontwikkeling hangt af van factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Omdat beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde en waardewijzigingen onmiddellijk in de staat van baten en lasten worden verwerkt, zijn alle wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat. Het prijsrisico wordt beheerst en verkleind door diversificatie.

De segmentatie van de aandelenportefeuille naar regio is als volgt:

	2024		2023	
	€	%	€	%
Europa	1.299.190	13,4	1.342.412	16,6
Global	6.546	0,1	9.620	0,1
Noord-Amerika	6.047.772	62,5	4.757.162	59,1
Asia Pacific	783.932	8,1	680.318	8,4
Australasia	168.293	1,7	163.657	2,0
Emerging Markets	1.374.054	14,2	1.116.545	13,8
	9.679.787	100,0	8.069.714	100,0

De segmentatie van de aandelenportefeuille naar sector is als volgt:

	2024		2023	
	€	%	€	%
Energie	267.441	2,8	296.324	3,7
Industrie	1.030.799	10,6	939.315	11,6
Gezondheidszorg	1.166.018	12,0	1.058.000	13,1
Technologie	2.073.025	21,4	1.608.563	19,9
Telecommunicatie	752.668	7,8	533.236	6,6
Nutsbedrijven	191.778	2,0	152.943	1,9
Financiële instellingen	1.685.421	17,4	1.212.959	15,0
Basismaterialen	274.844	2,8	305.572	3,8
Handel	1.880.952	19,5	1.637.931	20,4
Diversen	356.840	3,7	324.872	4,0
	9.679.787	100,0	8.069.714	100,0

Een nadere detaillering van de segmentatie van de vastgoedbeleggingen naar aard van het vastgoed is als volgt:

	2024		2023	
	€	%	€	%
Woningen	2.882.606	84,4	2.645.910	85,2
Participaties in vastgoedmaatschappijen	363.596	10,6	281.998	9,1
Grond	14.975	0,4	26.707	0,9
Zorg	153.930	4,5	147.505	4,8
	3.415.107	100,0	3.102.120	100,0

De samenstelling van de vastgoedbeleggingen naar regio's kan als volgt worden samengevat:

	2024		2023	
	€	%	€	%
Europa	3.415.107	100,0	3.102.120	100,0
	3.415.107	100,0	3.102.120	100,0

Valutarisico (S3)

Het totaalbedrag van de gehele beleggingsportefeuille dat buiten de euro wordt belegd bedraagt eind 2024 ongeveer 44,4% (2023: 41,4%). Het strategische valuta afdekkingspercentage bedraagt voor de Amerikaanse dollar, Brits pond sterling en Japanse yen 46,67% (2023: 46,67%).

De valutapositie per 31 december 2024 vóór en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

	Totaal voor afdekking €	2024 Valuta- derivaten afdekking €	Netto positie na afdekking €
EUR	13.897.364	4.485.240	18.382.603
GBP	339.363	-197.834	141.528
JPY	570.805	-287.999	282.806
USD	7.199.478	-4.159.363	3.040.115
Overige	2.993.867	-8.866	2.985.001
	25.000.876	-168.822	24.832.054

De valutapositie per 31 december 2023 vóór en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

	Totaal voor afdekking €	2023 Valuta- derivaten afdekking €	Netto positie na afdekking €
EUR	12.928.292	3.776.400	16.704.692
GBP	304.717	-179.560	125.157
JPY	519.435	-258.340	261.095
USD	5.891.610	-3.264.480	2.627.130
Overige	2.432.671	-8.016	2.424.655
	22.076.725	66.004	22.142.729

Kredietrisico (S5)

Het kredietrisico is het risico van financiële verliezen door faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen, waarop het pensioenfonds (potentiële) vorderingen hebben. Te denken valt aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar het pensioenfonds deposito's plaatst, verzekeraars en marktpartijen waarmee Over The Counter (OTC)-derivatenposities aangegaan worden.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee er transacties aangegaan zijn, niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten. Daardoor leidt het pensioenfonds financiële verliezen.

Beheersing van dit risico wordt gedaan door het:

- stellen van limieten aan tegenpartijen met inachtneming van alle posities die een tegenpartij jegens het pensioenfonds heeft;
- vragen van extra zekerheden, zoals onder pand en dergelijke bij hypothecaire geldleningen en het uitlenen van effecten;
- hanteren van verstandige verstrekkingnormen bij hypothecaire geldleningen.

Ter afdekking van het settlementrisico wordt alleen belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementstelsel functioneert. Voordat er in nieuwe markten wordt belegd, wordt er eerst onderzoek verricht naar de waarborgen op dit gebied.

Met betrekking tot niet-beursgenoteerde beleggingen, met name OTC-derivaten, wordt alleen met tegenpartijen gewerkt waarmee ISDA/CSA overeenkomsten zijn afgesloten. Daardoor zijn de posities adequaat afgedekt door onderpand.

De samenstelling van de vastrentende waarden naar regio's kan als volgt worden samengevat:

	2024		2023	
	€	%	€	%
Mature markets	9.167.529	87,7	8.146.834	87,1
Emerging markets	1.283.287	12,3	1.210.125	12,9
	10.450.816	100,0	9.356.959	100,0

De samenstelling van de vastrentende waarden naar sectoren is als volgt:

	2024		2023	
	€	%	€	%
Industrie	243.722	2,3	222.567	2,4
Gezondheidszorg	154.162	1,5	129.589	1,4
Telecommunicatie	104.954	1,0	78.741	0,8
Nutsbedrijven	178.559	1,7	150.397	1,6
Financiële instellingen	2.452.623	23,5	2.326.973	24,9
Nederlandse overheidsinstellingen	1.780.009	17,0	1.820.585	19,5
Buitenlandse overheidsinstellingen	4.529.449	43,3	3.795.915	40,5
Handel	512.750	4,9	464.289	5,0
Basismaterialen	74.911	0,7	66.897	0,7
Energie	129.593	1,2	127.248	1,4
Technologie	79.137	0,8	86.541	0,9
Andere instellingen	210.947	2,0	87.217	0,9
	10.450.816	100,0	9.356.959	100,0

De kredietwaardigheid van veel marktpartijen wordt ook door rating agencies beoordeeld. De samenvatting van de vastrentende waarden op basis van de ratings per einde boekjaar is als volgt:

	2024		2023	
	€	%	€	%
AAA	4.635.866	44,4	4.496.123	48,1
AA	2.348.536	22,5	1.834.103	19,6
A	943.646	9,0	841.533	9,0
BBB	1.041.660	10,0	970.389	10,4
BB	712.017	6,8	577.018	6,2
B	334.307	3,2	336.303	3,6
CCC	174.848	1,7	154.355	1,6
CC	7.930	0,1	4.185	0,0
C	2.578	0,0	353	0,0
D	3.740	0,0	7.141	0,1
Geen rating	245.687	2,4	135.455	1,4
	10.450.816	100,0	9.356.959	100,0

De vastrentende waarden zonder rating hebben betreffen beleggingsfondsen zonder overkoepelende rating (€ 73,3 miljoen), asset backed securities (€ 820 duizend), achtergestelde leningen (€ 22,2 miljoen) en repurchase agreements (€ 150,2 miljoen).

Verzekeringstechnische risico's (actuariële risico's, S6)

Het verzekeringstechnisch risico is het risico dat voortvloeit uit mogelijke afwijkingen van actuariële inschattingen voor de vaststelling van de technische voorzieningen en de hoogte van de premie. De belangrijkste actuariële risico's zijn de risico's van langlevens, overlijden (kortleven), arbeidsongeschiktheid en het toeslagrisico.

Langlevensrisico

Het langlevensrisico is het belangrijkste verzekeringstechnische risico. Langlevensrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen. Daardoor volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting. Door toepassing van AG prognosetafel 2024 van het Actuarieel Genootschap met adequate correcties voor ervaringssterfte is het langlevensrisico nagenoeg geheel verdisconteerd in de waardering van onze pensioenverplichtingen. Het resultaat in 2024 op langlevens is € 19,6 miljoen (2023: € 1,3 miljoen negatief).

Overlijdensrisico

Het overlijdensrisico betekent dat in geval van overlijden van een deelnemer mogelijk een nabestaandenpensioen moet worden toegekend, waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan uitgedrukt worden in risicokapitalen.

Arbeidsongeschiktheidsrisico

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat er voorzieningen moeten worden getroffen voor premievrijstelling bij invaliditeit en het toekennen van een arbeidsongeschiktheidspensioen ('schadereserve').

Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht. Het verschil tussen de risicopremie en de werkelijke kosten komt in het resultaat terecht. De actuariële uitgangspunten voor de risicopremie wordt periodiek herzien.

Het beleid is om het overlijden- en arbeidsongeschiktheidsrisico niet te herverzekeren.

Toeslagrisico

Het bestuur heeft de ambitie om de pensioenen te verhogen. De mate waarin dit kan, is afhankelijk van de ontwikkelingen van de rente, het beleggingsrendement, de looninflatie en de demografie. De verhogingstoezegging is voorwaardelijk.

Liquiditeitsrisico (S7)

Het liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs om te zetten zijn in liquide middelen. Met als gevolg dat op korte termijn niet aan de verplichtingen kan worden voldaan. Waar de overige risicocomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico wordt beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Eveneens wordt rekening gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten, zoals premies. Overigens zijn er in de beleggingsportefeuille voldoende obligaties die onmiddellijk, zonder waardeverlies, verkocht kunnen worden om eventuele onvoorziene uitstroom van geldmiddelen te financieren.

Concentratierisico (S8)

Concentraties kunnen ertoe leiden dat er financiële gevolgen zijn door grote veranderingen in bijvoorbeeld de waardering (marktrisico) of de financiële positie van een tegenpartij (kredietrisico). Concentratierisico's in de beleggingsportefeuille kunnen optreden in producten, regio's of landen, economische sectoren of tegenpartijen. Naast concentraties in de beleggingsportefeuille, kan ook sprake zijn van concentraties in de verplichtingen en de uitvoering. De spreiding in de beleggingsportefeuille wordt weergegeven in de tabel die is opgenomen bij de toelichting op het kredietrisico. Grote posten kunnen een post van concentratierisico zijn. Om te bepalen welke posten dit betreft, zijn per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur opgeteld. Als grote post wordt aangemerkt elke post die meer dan 2% van het balanstotaal uitmaakt.

Aan het einde van 2024 zijn de volgende posten met meer dan 2% van het balanstotaal aanwezig:

	31-12-2024		31-12-2023	
	€	%	€	%
Achmea Vastgoed	3.171.573	11,9	2.933.038	12,0
Staat der Nederlanden	1.792.778	6,7	1.986.908	8,1
Federal Republic of Germany	1.819.099	6,8	1.688.515	6,9
Totaal	6.783.450	25,4	6.608.461	27,0

Operationeel risico (S9)

Het operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Die risico's worden beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de uitvoeringsorganisaties die onder andere betrokken worden bij de interne organisatie, procedures, processen en controles en kwaliteit van de geautomatiseerde systemen. Deze kwaliteitseisen worden periodiek getoetst.

De beleggingsportefeuille is ondergebracht bij Achmea Investment Management (Achmea IM). De pensioenuitvoering is uitbesteed aan pensioenuitvoerder TKP Pensioen. Met TKP Pensioen is een uitbestedingsovereenkomst en een dienstverleningsovereenkomst (DVO) afgesloten.

Het bestuur beoordeelt jaarlijks de kwaliteit van de uitvoering van de vermogensbeheerders en TKP Pensioen door middel van performancerapportages (vermogensbeheerder), DVO-rapportages en onafhankelijk getoetste interne beheersingsrapportages (ISAE 3402-rapportages, In Control Statement).

Aangezien hiermee sprake is van adequate beheersing van de operationele risico's, worden hiervoor geen buffers aangehouden in de solvabiliteitstoets.

Actief risico (S10)

Er is sprake van een actief beleggingsrisico wanneer met het beleggingsbeleid binnen de beleggingscategorieën afgeweken wordt van het beleid volgens de benchmark. Een maatstaf van de mate waarin actief belegd wordt, is de zogenaamde 'tracking error'. De tracking error geeft aan hoe groot de afwijkingen van het rendement kunnen zijn ten opzichte van het benchmarkrendement. Hoe hoger de tracking error, hoe hoger het actief risico.

Het actief risico is in de berekening van het Vereist Eigen Vermogen opgenomen als S10. S10 heeft een omvang van tweemaal de tracking error van de portefeuille (97,5% zekerheid). De veronderstelling is dat het actief risico niet samenhangt met de andere risicofactoren.

Systeemrisico

Een systeemrisico doet zich voor als het mondiale financiële systeem, de internationale markten, niet langer naar behoren functioneert. Daardoor zijn de beleggingen niet langer verhandelbaar en verliezen ze zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor het pensioenfonds niet beheersbaar. Een systeemrisico maakt geen onderdeel uit van de door DNB voorgeschreven solvabiliteitstoets.

Derivaten

Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruik gemaakt van financiële derivaten. Hoofregel die hierbij geldt, is dat derivaten uitsluitend gebruikt worden voor zover dit passend is binnen het beleggingsbeleid. Derivaten worden hoofdzakelijk ingezet om de hiervoor vermelde vormen van marktrisico zo veel mogelijk af te dekken.

Derivaten hebben als voornaamste risico het kredietrisico. Dit risico wordt beperkt door alleen transacties aan te gaan met goed te boek staande partijen en door zoveel mogelijk te werken met onderpand.

Er kan onder meer van de volgende instrumenten gebruik gemaakt worden:

- futures: Dit zijn standaard beursgenoteerde instrumenten, waarmee snel posities gewijzigd kunnen worden. Futures zijn bruikbaar voor het tactische beleggingsbeleid. Tactisch beleggingsbeleid is overigens slechts zeer beperkt mogelijk binnen de grenzen van het strategische beleggingsbeleid van het pensioenfonds;
- valutatermijncontracten: Dit zijn met individuele banken afgesloten contracten. Daarbij wordt de verplichting aangegaan tot het verkopen van valuta en de aankoop van andere valuta, tegen een vooraf vastgestelde prijs en op een vooraf vastgestelde datum. Door middel van valutatermijncontracten worden valutarisico's afgedekt;
- renteswaps: Dit betreft met individuele banken afgesloten contracten, waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het uitwisselen van rentebetalingen over een nominale hoofdsom. Door middel van swaps kan de rentegevoeligheid van de portefeuille worden beïnvloed.

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de derivatenpositie op 31 december 2024:

2024				
Type contract	Contract- omvang €	Saldo waarde €	Positieve waarde €	Negatieve waarde €
Futures	66.472	0	0	0
Valutaderivaten	3.703.892	-115.444	2.811	118.255
Rentederivaten	10.124.000	-370.476	918.561	1.289.037
	13.894.364	-485.920	921.372	1.407.293

Eind 2024 zijn zekerheden ontvangen voor de derivaten voor een bedrag van € 277,8 miljoen (2023: € 336,6 miljoen) en zekerheden gesteld voor € 320,7 miljoen (2023: € 352,4 miljoen). BPL Pensioen neemt niet deel aan securities lending programma's.

Eind 2024 is geen (2023: € 89,6 miljoen) collateral ontvangen in de vorm van (staats)obligaties en € 1.050,5 miljoen (2023: € 282,8 miljoen) aan collateral geleverd in de vorm van (staats)obligaties.

De ontvangen collateral in de vorm van obligaties is niet in de balans opgenomen.

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de derivatenpositie op 31 december 2023:

2023				
Type contract	Contract- omvang €	Saldo waarde €	Positieve waarde €	Negatieve waarde €
Futures	107.988	0	0	0
Valutaderivaten	3.208.225	66.004	72.737	6.733
Rentederivaten	8.770.000	-528.835	1.036.029	1.564.864
	12.086.213	-462.831	1.108.766	1.571.597

1.4.9 Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Ontvangen zekerheden en garanties

Er zijn geen ontvangen zekerheden en garanties die niet in de jaarrekening zijn opgenomen.

Langlopende contractuele verplichtingen

De uitbestedingsovereenkomst met TKP Pensioen is voor onbepaalde tijd verlengd met een opzegtermijn van twaalf maanden. De vergoeding over 2024 bedraagt € 18,2 miljoen.

Per 1 januari 2024 is met Actor Bureau voor Sectoradvies B.V. een uitbestedingsovereenkomst voor onbepaalde tijd afgesloten met een opzegtermijn van twaalf maanden. De vergoeding voor 2024 bedraagt € 7,9 miljoen.

Daarnaast is er een overeenkomst voor onbepaalde tijd met Achmea Investment Management voor het vermogensbeheer. De opzegtermijn bedraagt twaalf maanden. De vergoeding over 2024 bedraagt € 10,0 miljoen. Met Achmea Real Estate is voor onbepaalde tijd een overeenkomst voor het beheer van de vastgoedportefeuille afgesloten met een opzegtermijn van twaalf maanden. De vergoeding over 2024 bedraagt € 15,2 miljoen.

Investeringsverplichtingen

Vooruitlopend op verwachte inkomende kasstromen, kent BPL Pensioen per balansdatum de volgende investerings- en stortingsverplichtingen (zogenaamde voorbeleggingen):

	31-12-2024	31-12-2023
	€	€
Private equity	11.687	11.687
Vastgoed	151.165	107.163
Infrastructuur	3.302	3.302
Hypotheken	136.000	137.000
	302.154	259.152

1.4.10 Verbonden partijen

Identiteit van verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen het fonds, de bij het fonds aangesloten ondernemingen en de werknemers daarvan.

Transacties met (voormalige) bestuurders

Voor de beloning van de bestuurders wordt verwezen naar de toelichting op de staat van baten en lasten. Er zijn door het fonds geen leningen verstrekt aan (voormalige) bestuurders. Er zijn op hen ook geen vorderingen.

Overige transacties met verbonden partijen

Het fonds heeft een Uitvoeringsreglement afgesloten met de verplicht aangesloten werkgevers en een Uitvoeringsovereenkomst met de vrijwillig aangesloten werkgevers.

Er zijn, anders dan reguliere premiebetalingen, geen overige transacties met verbonden partijen.

Vanaf 2024 is een samenwerkingsovereenkomst met Actor Partner in besturen overeengekomen. De uren die door Actor voor BPL worden gemaakt, vallen niet langer onder de btw-vrijstelling en worden door Actor in rekening gebracht bij BPL Pensioen. Voorheen werden de uren door Stichting Colland Sectorraad (CSR) in rekening gebracht. BPL Pensioen was een samenwerkende deelnemer met CSR, waardoor de uren onder de btw-vrijstelling vielen.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die impact kunnen hebben op de jaarrekening.

1.4.11 Toelichting op de staat van baten en lasten over 2024

10. Premiebijdragen voor risico pensioenfonds

	2024	2023
	€	€
De premiebijdragen kunnen als volgt worden gespecificeerd:		
Pensioenpremie huidig jaar	798.343	695.513
Pensioenpremie voorgaand jaar	27.078	40.192
Koopsom VPL	2	16
Aanvullende pensioeninkoop	25	43
Aanvullend tijdelijk partnerpensioen	326	268
	825.774	736.032

De kostendeekkende, gedempte en feitelijke premie zijn als volgt:

	2024	2023
	€	€
Kostendeekkende premie	964.719	744.033
Feitelijke premie	825.774	729.676
Gedempte kostendeekkende premie	744.997	701.734

BPL Pensioen financiert de pensioenregeling met een reglementaire doorsneepremie. Deze premie moet minimaal gelijk zijn aan de gedempte kostendeekkende premie. Deze gedempte kostendeekkende premie baseert het fonds op een verwacht rendement. Een lagere premie, premiekorting dus, is slechts toegestaan als het fonds een gezonde financiële positie heeft. Dit betekent: geen reservetekort en het in belangrijke mate kunnen waarmaken van de indexatieambitie.

De premie voor 2024 toetst het fonds aan de hand van de voorschriften van het FTK. De gedempte kostendeekkende premie is € 744.997 duizend. De feitelijke premie, exclusief premie voorgaande boekjaren, bedraagt € 798.696 duizend. De gedempte kostende premie is lager dan de feitelijke premie. Het fonds voldoet hiermee aan de wettelijke eisen.

In 2024 was de pensioenpremie net als in 2023 26,4% van de pensioengrondslag. Daarnaast geldt in 2024 een opbouwpercentage van 1,788%. Per 1 januari 2025 is het opbouwpercentage ook 1,788%.

Kostendekkende premie

	2024 €	2023 €
Actuarieel benodigd voor onvoorwaardelijke onderdelen pensioenopbouw	793.225	604.452
Opslag voor instandhouding van het Vereist Eigen Vermogen	153.092	124.517
Opslag voor uitvoeringskosten	18.402	15.064
Totaal kostendekkende premie	964.719	744.033

De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate in de staat van baten en lasten verantwoord. De samenstelling van de kostendekkende premie is als volgt:

Feitelijke premie

	2024 €	2023 €
Bijdrage werknemers	228.652	202.043
Bijdrage werkgevers	597.122	527.633
Totaal feitelijke premie	825.774	729.676

De gedempte kostendekkende premie bestaat uit dezelfde componenten als genoemd onder de zuivere kostendekkende premie. Bij de vaststelling van de gedempte kostendekkende premie wordt in 2024 uitgegaan van het verwacht rendement. Het verwacht rendement is enerzijds bepaald aan de hand van de maximaal door de Commissie Parameters toegestane rendementen (in combinatie met het strategisch beleggingsbeleid), en anderzijds aan de hand van de rentetermijnstructuur (RTS) van september 2020.

Naast het verwacht rendement, wordt gerekend met een opslag voor toekomstbestendige toeslagverlening ter hoogte van de verwachte prijsinflatie van 2,0%. Voor de inflatie wordt een ingroei-pad van vijf jaar gehanteerd, de ingroei is lineair. Als de opslag voor toeslagverlening hoger is dan de opslag voor het Vereist Eigen Vermogen, dan komt de opslag voor toeslagverlening in plaats van de opslag voor het Vereist Eigen Vermogen. Hier is dus de hoogste van de twee opslagen leidend.

Gedempte premie

	2024 €	2023 €
Actuarieel benodigd voor onvoorwaardelijke onderdelen pensioenopbouw	407.055	403.927
Opslag voor instandhouding van het Vereist Eigen Vermogen	83.854	83.209
Opslag voor uitvoeringskosten	18.402	15.064
Premie voorwaardelijke onderdelen	236.252	199.534
Totaal gedempte premie	745.563	701.734

11. Premiebijdragen risico deelnemers

	2024 €	2023 €
Premie risico deelnemers huidig jaar	809	869
Premie risico deelnemers voorgaand jaar	1	69
	810	938

12. Beleggingsresultaten risico pensioenfonds

2024	Directe beleggings- opbrengst €	Indirecte beleggings- opbrengst €	Kosten vermogens- beheer €	Totaal €
Vastgoedbeleggingen	90.192	225.255	-14.005	301.442
Aandelen	163.639	1.495.113	-7.828	1.650.924
Vastrentende waarden	223.288	25.733	-5.395	243.626
Derivaten	-88.046	-25.342	-2.917	-116.305
Overige beleggingen	16.113	54.649	-2.075	68.687
Kosten van vermogensbeheer			-2.407	-2.407
	405.186	1.775.408	-34.627	2.145.967

2023	Directe beleggings- opbrengst €	Indirecte beleggings- opbrengst €	Kosten vermogens- beheer €	Totaal €
Vastgoedbeleggingen	90.380	-238.266	-12.634	-160.520
Aandelen	162.804	847.984	-8.034	1.002.754
Vastrentende waarden	185.830	471.822	-6.042	651.610
Derivaten	-24.544	234.078	-2.749	206.785
Overige beleggingen	25.931	31.062	1959	58.952
Kosten van vermogensbeheer			-1.936	-1.936
	440.401	1.346.680	-29.436	1.757.645

De totale kosten vermogensbeheer zijn € 77,9 miljoen (2023: € 73,0 miljoen). Deze kosten bestaan uit drie onderdelen: de directe kosten vermogensbeheer, de indirecte kosten vermogensbeheer en de transactiekosten:

- De directe kosten vermogensbeheer: deze kosten zijn gelijk aan de kosten van de jaarrekening en zijn in 2024 €34,6 miljoen (2023: €29,4 miljoen)
- De indirecte kosten vermogensbeheer: Deze zijn in 2024 € 20,6 miljoen (2023: € 20,8 miljoen) en bestaan uit:
 - Overige indirecte beheerskosten: Kosten die lopen via de beleggingsrekening van onze fiduciair beheerder
 - Algemene indirecte kosten: Kosten voor o.a. bewaarloon en kosten pensioenbeheer.
- De transactiekosten: Dit zijn (impliciete en expliciete) kosten gemaakt voor het uitvoeren van de transacties in de beleggingsportefeuille. Deze zijn verwerkt in de gerapporteerde beleggingsrendementen. Deze kosten zijn in 2024 € 22,6 miljoen (2023: € 22,6 miljoen).

13. Beleggingsresultaten risico deelnemers

	2024 €	2023 €
Aandelen	220	217
Vastrentende waarden	62	19
	282	236

De portefeuille voor risico deelnemers kent een verdeling van 78% aandelen en 22% vastrentende waarden. Het totale rendement in 2024 op de portefeuille voor risico deelnemers is 16,77%. Het rendement op aandelen was 20,54% en op vastrentende waarden 1,67%.

14. Overige baten

	2024 €	2023 €
Ontvangen interest bank	1.705	1.752
Ontvangen interest premie	251	262
Ontvangen interest waardeoverdrachten	158	88
Overige baten	13	53
	2.127	2.155

15. Pensioenuitkeringen

	2024 €	2023 €
Ouderdomspensioen	360.419	329.290
Partnerpensioen	75.771	70.353
Wezenpensioen	1.797	1.744
Overlijdensuitkering	1.083	1.029
WAO-aanvulling	6.603	6.584
Anw-aanvulling	2.796	3.146
Afkoop pensioenen en premierestitutie	10.599	15.897
	459.068	428.043

16. Pensioenuitvoeringskosten

	2024 €	2023 €
Bestuurskosten	1.144	1.124
Kosten raad van toezicht en verantwoordingsorgaan	377	354
Administratiekostenvergoeding	16.082	15.347
Honoraria onafhankelijke accountant	259	216
Controle- en advieskosten (excl. kosten onafhankelijke accountant)	958	1.054
Heffingen AFM, DNB en overige bijdragen	1.504	1.440
Communicatiekosten en overige kosten	1.579	1.508
Bestuursondersteuning	6.671	4.878
Kosten Wtp	3.493	1.797
	32.067	27.718

De contributies en bijdragen bevatten o.a. € 946 duizend aan DNB, € 153 duizend aan de AFM, € 175 duizend aan de Pensioenfederatie, € 79 duizend aan het pensioenregister, € 72 duizend aan GDI, € 67 duizend aan GIP, € 5 duizend aan St. Zelfregulering PFen en € 6 duizend aan St. Pensioenlab.

De overige kosten betreffen met name kosten voor deelnemerscommunicatie en bankkosten.

De kosten voor bestuursondersteuning hebben betrekking op de bijdrage aan Actor Partner in besturen (bestuurlijke en secretariële ondersteuning).

De kosten Wtp betreffen de kosten die gemaakt worden voor de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel.

Bezoldiging bestuurders

De bezoldiging voor de (voormalige) bestuurders tezamen bedraagt € 959 duizend (2023: € 888 duizend).

De bestuursleden ontvangen een vaste vacatievergoeding.

Aan betrokkenen zijn geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt.

Verantwoordingsorgaan en raad van toezicht

Aan de leden van het verantwoordingsorgaan is in 2024 een vergoeding verstrekt van € 302 duizend (2023: € 276 duizend). Aan de leden van de raad van toezicht is in 2024 in totaal een honorarium van € 66 duizend betaald (2023: € 63 duizend).

Honoraria onafhankelijke accountant

De honoraria van de onafhankelijke externe accountant zijn als volgt:

	2024 €	2023 €
Onderzoek van de jaarrekening en verslagstaten huidig boekjaar	178	168
Andere controleopdrachten	81	48
	259	216

De honoraria van EY Accountants B.V. voor onderzoek van de jaarrekening zijn toegerekend aan het boekjaar waarop deze controle betrekking heeft

Controle- en advieskosten (excl. honoraria onafhankelijke accountant)

De controle- en advieskosten hebben o.a. betrekking op actuair advies, juridisch advies, integraal risicomanagement, werkzaamheden in het kader van Wet toekomst pensioenen (Wtp) en overige controlekosten. Deze kosten zijn in 2024 flink gestegen door vooral advies en werkzaamheden in het kader van Wtp.

Verder zijn ook de overige accountantskosten opgenomen die betrekking hebben op (fiscaal) advies, loonsomcontroles en de controle van de discretionaire portefeuille. De loonsomcontroles zijn uitgevoerd door BDO Accountants & Adviseurs, het fiscaal advies door PwC en overig advies met betrekking tot de Wet Toekomst Pensioen is door PwC en KPMG uitgevoerd.

Aantal personeelsleden

Bij het fonds zijn geen werknemers in dienst. De pensioenuitvoering is volledig uitbesteed aan TKP Pensioen B.V.. De transacties met de bestuurders hebben betrekking op de vergoedingen voor de werkzaamheden die verband houden met de bestuurs- en commissievergaderingen. Dit is inclusief de vergaderingen van het verantwoordingsorgaan. De vergoedingen bestaan uit vacatiegeld en vergoedingen van reis- en verblijfkosten.

Actor Partner in besturen (Actor) verzorgt voor BPL Pensioen de bestuursondersteuning. Het bestuursbureau ondersteunt het bestuur bij de uitoefening van haar taken en verantwoordelijkheden. Het bestuursbureau creëert niet alleen de omstandigheden waaronder het bestuur zich optimaal kan toeleggen op haar taken. Het vervult ook een coördinerende, bewakende en adviserende rol.

17. Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds

	2024 €	2023 €
Pensioenopbouw	780.519	597.597
Verhoging pensioenen	518.441	779.691
Rentetoevoeging	676.904	576.354
Onttrekking voor uitkeringen en uitvoeringskosten	-470.209	-420.961
Wijziging marktrente	535.677	597.418
Wijziging actuariële uitgangspunten	-17.373	-44.988
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	8.387	-136.570
Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen	-26.874	-32.573
	2.005.472	1.915.968

Voor een toelichting op de afzonderlijke resultaatcomponenten van de mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds wordt verwezen naar de toelichting op de balans.

18. Mutatie pensioenverplichtingen voor risico deelnemers

	2024 €	2023 €
Premie (inclusief afrekening over voorgaand jaar)	810	938
Beleggingsrendement	282	236
Mutaties (o.a. pensioneren en kosten)	136	-228
	1.118	946

19. Saldo overdracht van rechten

	2024 €	2023 €
Inkomende waardeoverdrachten	-28.933	-27.398
Inkomende waardeoverdracht klein pensioen	-8.444	-25.681
Uitgaande waardeoverdrachten	24.774	40.760
Uitgaande waardeoverdracht klein pensioen	7.058	134.843
	-5.545	122.524

Bij een inkomende waardeoverdracht gaat de contante waarde van premievrije pensioenaanspraken die de deelnemers tot aan hun ontslagdatum hebben opgebouwd over naar BPL Pensioen. Die waardeoverdracht komt van het pensioenfonds of de pensioenverzekeraar van de vorige werkgever van de deelnemer.

Bij een uitgaande waardeoverdracht gaat de contante waarde van premievrije pensioenaanspraken die de deelnemers tot aan hun ontslagdatum bij BPL Pensioen hebben opgebouwd naar het pensioenfonds of de pensioenverzekeraar van de nieuwe werkgever van deze deelnemers.

Sinds 1 januari 2019 dragen pensioenuitvoerders kleine pensioenen (in 2024 is dit € 2 - € 592,51) automatisch over aan de nieuwe uitvoerder van een deelnemer. In 2023 is een inhaalactie waardeoverdracht klein pensioen geweest.

De ontvangen koopsommen zijn bedoeld voor de aankoop van extra pensioenaanspraken.

20. Overige lasten

	2024 €	2023 €
Vrijval/dotatie voorziening dubieuze debiteuren	-58	802
Betaalde interest waardeoverdrachten	142	129
Overig	27	142
	111	1.073

Hoofdstuk 2: Vaststelling jaarrekening 2024

Vaststelling jaarrekening door het bestuur van Stichting BPL Pensioen in de vergadering van 22 mei 2025.

Woerden, 22 mei 2025

H.G.E. Douma
Voorzitter namens werkgevers

G.P.C.M. Riemen
Voorzitter namens werknemers

W.P.C. van den Nieuwenhof
Bestuurslid

H.W.T. de Vaan
Bestuurslid

M.E. Sluis
Bestuurslid

R.A.M. Slagter
Bestuurslid

E.J.J. Vlastuin
Bestuurslid

S.M. van Meer
Bestuurslid

L.L. Gastelaars
Bestuurslid

H.M. Rosenberg
Bestuurslid

F. van Riel-Bor
Bestuurslid

OVERIGE GEGEVENS

Statutaire regelingen over de bestemming van het saldo van baten en lasten

Voor de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het pensioenfonds. De bestemming hebben we nader uitgewerkt in de ABTN. Het positieve saldo van de staat van baten en lasten hebben we als volgt toegevoegd aan de algemene reserve:

	2024 €
Algemene reserve	202.405
Beleggingsreserve	262.705
Reserve tijdelijk partnerpensioen	17.559
	482.669

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting BPL Pensioen te Woerden is aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2024.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting BPL Pensioen, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 185 miljoen. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 9 miljoen te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Op grond van overgangsrecht gelden genoemde artikelen, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden.

Aangezien het pensioenfonds gebruik maakt van het transitie-FTK zoals bedoeld in artikel 150p van de Pensioenwet zijn niet alle hiervoor genoemde artikelen van toepassing. Ik heb onderzocht of is voldaan aan de voorwaarden voor het gebruik van het transitie-FTK.

De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- Toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- Het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- De kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- Het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn toereikende technische voorzieningen vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar hoger dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 132 (vereist eigen vermogen). Hierbij merk ik op dat op grond van overgangsrecht de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet gelden, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden.

Hierbij is in aanmerking genomen dat het pensioenfonds gebruik maakt van het transitie-FTK zoals bedoeld in artikel 150p van de Pensioenwet, waardoor niet alle artikelen van toepassing zijn. Het pensioenfonds heeft onderbouwd te hebben voldaan aan de in dat artikel gestelde voorwaarden voor het gebruik van het transitie-FTK.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen, doch hoger dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting BPL Pensioen is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening niet voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen.

Purmerend, 22 mei 2025

drs. B.A. Weijers AAG

Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur en de raad van toezicht van Stichting BPL Pensioen

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2024

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening voor het boekjaar geëindigd op 31 december 2024 van Stichting BPL Pensioen te Woerden gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting BPL Pensioen per 31 december 2024 en van het resultaat over 2024 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2024;
- de staat van baten en lasten over 2024;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting BPL Pensioen (hierna ook wel het pensioenfonds) zoals vereist in de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang, de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Ons inzicht in het pensioenfonds

Stichting BPL Pensioen voert als bedrijfstakpensioenfonds de pensioenregeling uit voor werknemers die werken of gewerkt hebben bij een bedrijf in de agrarische en groene sector óf een daaraan gekoppelde onderneming. Het fiduciair management, het vermogensbeheer en het pensioenbeheer zijn uitbesteed aan gespecialiseerde dienstverleners. Wij hebben bijzondere aandacht in onze controle besteed aan deze onderwerpen op basis van de activiteiten van het pensioenfonds en onze risicoanalyse.

Wij hebben de materialiteit bepaald en de risico's geïdentificeerd en ingeschat dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, om in reactie op deze risico's de controlewerkzaamheden te bepalen ter verkrijging van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Materialiteit	€ 185 miljoen (2023: € 160 miljoen).
Toegepaste benchmark	0,75% van het pensioenvermogen per 31 december 2024, zijnde het totaal van de technische voorzieningen, voorziening pensioenverplichtingen risico deelnemer en het stichtingskapitaal en reserves. (2023: 0,75%)
Nadere toelichting	Wij hebben voor deze grondslag gekozen omdat dit het vermogen betreft dat de basis vormt voor de berekening van de (beleids)dekkingsgraad. Voor het bepalen van het percentage hebben wij gelet op de financiële positie van het pensioenfonds en de mate waarin de beleidsdekkingsgraad zich rondom een kritieke grens bevindt. Aangezien het pensioenfonds in een herstelsituatie zit maar de beleidsdekkingsgraad per jaareinde niet dicht bij een kritieke grens ligt, hebben wij een percentage van 0,75% gehanteerd. De wijze waarop wij de materialiteit hebben bepaald, is niet gewijzigd ten opzichte van voorgaand boekjaar.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met het bestuur overeengekomen dat wij aan de raad van toezicht en het bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 9 miljoen rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Opdrachtteam en gebruikmaken van het werk van specialisten

Wij hebben zorggedragen dat het opdrachtteam over de juiste kennis en vaardigheden beschikt die nodig zijn voor de controle van een bedrijfstakpensioenfonds. Wij hebben in het opdrachtteam specialisten opgenomen op het gebied van IT audit. Daarnaast hebben wij eigen deskundigen ingeschakeld voor de controle van de waardering van het direct vastgoed en de waardering van de technische voorzieningen.

Onze focus op fraude en het niet-naleven van wet- en regelgeving

Onze verantwoordelijkheid

Hoewel wij niet verantwoordelijk zijn voor het voorkomen van fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving en van ons niet verwacht kan worden dat wij het niet-naleven van alle wet- en regelgeving ontdekken, is het onze verantwoordelijkheid om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.

Onze controleaanpak met betrekking tot frauderisico's

Wij hebben de risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in het pensioenfonds en diens omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het bestuur inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop de raad van toezicht het toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan.

Wij verwijzen naar hoofdstuk 5 Risicobeheer van het jaarverslag, waarin het bestuur zijn (fraude)risicoanalyse heeft opgenomen.

Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne beheersingssysteem en in het bijzonder de frauderisicoanalyse geëvalueerd alsook bijvoorbeeld de gedragscode, klokkenluidersregeling en de incidentenregistratie. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd, en voor zover wij noodzakelijk achten, de werking getoetst van interne beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van frauderisico's, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Wij houden rekening met het risico dat het bestuur interne beheersmaatregelen kan doorbreken, aangezien dit risico in alle organisaties aanwezig is. Vanwege dit risico hebben wij onder meer schattingen beoordeeld op tendenties die mogelijk een risico vormen op een afwijking van materieel belang, met name gericht op belangrijke gebieden die oordeelsvorming vereisen en significante schattingsposten, zoals toegelicht in toelichting 6. Technische voorzieningen in de jaarrekening, waaronder de subjectieve elementen in de waardering van de technische voorzieningen. Wij verwijzen in dit kader verder naar het kernpunt "Waardering van en toelichting ten aanzien van de technische voorzieningen".

Ook hebben wij data analyse gebruikt om journaalposten met een verhoogd risico te signaleren en te toetsen en de zakelijke beweegredenen (of het ontbreken daarvan) beoordeeld van bijzondere transacties.

Wij zijn uitgegaan van de veronderstelling dat er bij de opbrengstenverantwoording frauderisico's bestaan met name bij de indirecte beleggingsopbrengsten uit de directe beleggingen in vastgoed, de indirecte beleggingen in vastgoed, hypothecaire leningen en beleggingsfondsen zonder genoteerde marktprijs. Wij beschrijven in de controleaanpak van het kernpunt Waardering en toelichting van beleggingen zonder genoteerde marktprijzen onze controlewerkzaamheden om in te spelen op de veronderstelde frauderisico's bij de opbrengstenverantwoording.

Wij hebben kennisgenomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij leden van het bestuur, sleutelfunctionarissen (waaronder sleutelfunctiehouders, de compliance officer, medewerkers van het bestuursbureau en de uitvoeringsorganisatie(s)) en de raad van toezicht.

Uit de door ons geïdentificeerde frauderisico's, ontvangen inlichtingen en andere beschikbare informatie volgen geen specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude met een mogelijk materieel belang voor het beeld van de jaarrekening.

Onze controleaanpak met betrekking tot het risico van niet voldoen aan wet- en regelgeving

Wij hebben passende controlewerkzaamheden verricht inzake de naleving van de bepalingen van de relevante wet- en regelgeving die van directe invloed zijn op de verantwoorde bedragen en toelichtingen in de jaarrekening. Daarnaast hebben wij de omstandigheden ingeschat met betrekking tot het risico van niet-naleven van wet- en regelgeving waarvan redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze van materiële invloed kunnen zijn op de jaarrekening. In lijn met NBA-handreiking 1144, "Specifieke verplichtingen vanuit de toezichtwet- en regelgeving voor de interne auditor en de externe accountant bij pensioenfondsen", is onze inschatting gebaseerd op onze ervaring in de sector, afstemming met het bestuur, het kennis nemen van de systematische integriteitsrisicoanalyse (SIRA), het lezen van notulen, het kennisnemen van rapporten van de sleutelfunctiehouders en het uitvoeren van gegevensgerichte werkzaamheden gericht op transactiestromen, jaarrekeningposten en toelichtingen.

We hebben verder kennisgenomen van de correspondentie met toezichthouders en zijn alert gebleven op indicaties voor een (mogelijke) niet-naleving gedurende de controle. Ten slotte hebben we schriftelijk de bevestiging ontvangen dat alle bekende gebeurtenissen van niet-naleving van wet- en regelgeving met ons zijn gedeeld.

Onze controleaanpak met betrekking tot de continuïteitsveronderstelling

Zoals toegelicht in hoofdstuk 1.4.2 Algemene grondslagen, is de jaarrekening opgesteld op basis van de continuïteitsveronderstelling. Bij het opmaken van de jaarrekening heeft het bestuur een specifieke beoordeling gemaakt van de mogelijkheid van het pensioenfonds om zijn continuïteit te handhaven en de activiteiten voort te zetten voor de voorzienbare toekomst.

Wij hebben de specifieke beoordeling met het bestuur besproken en professioneel-kritisch geëvalueerd. Wij hebben overwogen of de specifieke beoordeling van het bestuur op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, alle relevante gebeurtenissen en omstandigheden bevat waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds zijn activiteiten in continuïteit kan voortzetten en in hoeverre het pensioenfonds voldoet aan de vereisten rondom solvabiliteit en liquiditeit. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze

controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen.

Op basis van onze werkzaamheden hebben wij geen materiële onzekerheden ten aanzien van de continuïteit geïdentificeerd. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een pensioenfonds zijn continuïteit niet langer kan handhaven.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met de raad van toezicht en het bestuur gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

In vergelijking met voorgaand jaar, hebben wij geen relevante wijzigingen aangebracht in de kernpunten van onze controle.

Ontwikkeling en toelichting van de (beleids)dekkingsgraad

Risico

De solvabiliteit van een pensioenfonds wordt gemeten aan de hand van de dekkingsgraad. De dekkingsgraad brengt de verhouding tussen de (netto) activa en pensioenverplichtingen tot uitdrukking en is daarmee een graadmeter voor de financiële positie van een pensioenfonds. De beleidsdekkingsgraad is de gemiddelde dekkingsgraad van de twaalf maanden voorafgaand aan het moment van vaststelling.

Het pensioenfonds is wettelijk verplicht om de beleidsdekkingsgraad te hanteren als basis voor bepaalde beleidsbeslissingen, bijvoorbeeld inzake indexatie en kortingen. Daarnaast is de beleidsdekkingsgraad onder meer van belang om te bepalen of het pensioenfonds voldoende buffers heeft.

De dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad zijn toegelicht in toelichting 5. Stichtingskapitaal en reserves van de jaarrekening. Hieruit blijkt dat het pensioenfonds een reservetekort heeft per 31 december 2024.

Toelichting 5. Stichtingskapitaal en reserves van de jaarrekening gaat in op de financiële positie en het overbruggingsplan.

Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de (beleids)dekkingsgraad niet juist wordt vastgesteld.

Onze controleaanpak

Door controle van de balans onderzoeken wij de samenstellende delen van de dekkingsgraad. De balans en daarmee de dekkingsgraad per 31 december 2024 hebben wij mede met gebruikmaking van de werkzaamheden van de certificerend actuaire gecontroleerd. Wij hebben de ontwikkelingen in de financiële positie van het pensioenfonds beoordeeld op basis van het actuair rapport van de certificerend

Ontwikkeling en toelichting van de (beleids)dekkingsgraad

	actuaris en onze controle van de jaarcijfers. Vanwege de gevoeligheid van schattingselementen hebben wij specifiek aandacht besteed aan de waardering van de (illiquide) beleggingen en de waardering van de technische voorzieningen. De werkzaamheden die wij in dit kader hebben uitgevoerd zijn in de kernpunten hierna beschreven. Wij controleren geen andere maandelijkse dekkingsgraden dan de dekkingsgraad ultimo boekjaar. Ten aanzien van andere maandelijkse dekkingsgraden hebben wij de navolgende toetsingswerkzaamheden verricht, die minder zekerheid geven dan een controle van twaalf maands-dekkingsgraden: • Wij hebben de opzet van het totstandkomingsproces van de berekening van de maandelijkse dekkingsgraad onderzocht. Voor 2024 zijn de zogenaamde key items van toepassing: de toepassing van de meest recente AG Prognosetafel 2024, aanpassing opslag voor niet-ingegaan wezenpensioen, de verleende indexatie per 1 januari 2025 en de aanpassing in de ervaringssterfte. • Daarnaast heeft de certificerend actuaris een plausibiliteitstoets uitgevoerd op de ontwikkeling van de dekkingsgraad gedurende het jaar in relatie tot de ontwikkelingen in de belangrijkste factoren, zoals de rentecurve. Wij hebben kennisgenomen van de uitkomst van deze werkzaamheden van de certificerend actuaris. Tevens hebben wij de toelichtingen met betrekking tot de (beleids)dekkingsgraad geëvalueerd.
Belangrijke observaties	Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd in de vaststelling van de dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad per 31 december 2024 en de gerelateerde toelichting in de jaarrekening.

Waardering en toelichting van beleggingen zonder genoteerde marktprijzen

Risico	De beleggingen zijn een significante post op de balans van het pensioenfonds. Alle beleggingen dienen krachtens de Pensioenwet te worden gewaardeerd op marktwaarde. De gerealiseerde en ongerealiseerde waardeontwikkeling van beleggingen dienen in de staat van baten en lasten te worden verwerkt als indirecte beleggingsopbrengsten. Voor een groot deel van de beleggingen is deze marktwaarde te verifiëren aan transacties die tot stand zijn gekomen op de financiële markten (marktprijzen). Er zijn ook beleggingen die worden gewaardeerd op basis van onafhankelijke taxaties, netto contante waardeberekeningen of een andere geschikte methode, waaronder de intrinsieke waarde per participatie voor posities in niet-(beurs)genoteerde fondsen.
--------	--

Waardering en toelichting van beleggingen zonder genoteerde marktprijzen

De waarderingsonzekerheid neemt inherent toe bij (onafhankelijke) taxaties en netto contante waardeberekeningen en hangt samen met de beschikbaarheid en toepasbaarheid van marktgegevens. Bij het pensioenfonds betreffen dit de posities in direct vastgoed respectievelijk onderhandse leningen en derivaten. De posities in niet-(beurs)genoteerde fondsen, met name hypotheekfondsen, bedrijfsobligaties (credit funds), en indirect vastgoed kennen eveneens inherent relatief veel waarderingsonzekerheid doordat de waarde wordt ontleend aan de meest recente rapportages van de fondsmanagers gecorrigeerd voor kasstromen tot aan balansdatum.

Het pensioenfonds heeft de waarderingsgrondslagen voor de beleggingen beschreven in paragraaf 1.4.3 Grondslagen voor waardering van activa en passiva en een nadere toelichting opgenomen in toelichting 1. Beleggingen voor risico pensioenfonds. Uit deze toelichting blijkt dat per 31 december 2024 € 3.052 miljoen is belegd in direct vastgoed, inclusief vastgoed in ontwikkeling, € 382 miljoen in participaties zonder genoteerde marktprijzen (beleggingsfondsen inclusief infrastructuur), € 1.253 miljoen in hypotheekfondsen en € 1.372 miljoen in bedrijfsobligaties (credit funds). Daarnaast is sprake van een gesaldeerde negatieve positie in derivaten ter grootte van € 486 miljoen. Dit betreft 18% van de totale beleggingen.

Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de beleggingen zonder genoteerde marktprijzen niet juist gewaardeerd zijn en dat de toelichting niet voldoet aan relevante verslaggevingsvereisten. Zoals tevens beschreven in "Onze controle-aanpak met betrekking tot frauderisico's", hebben wij het veronderstelde frauderisico inzake de opbrengstenverantwoording ook gekoppeld aan de indirecte beleggingsopbrengsten uit beleggingen in directe beleggingen in vastgoed, de indirecte beleggingen in vastgoed, hypothecaire leningen en beleggingsfondsen zonder genoteerde marktprijs.

Onze controleaanpak

Bij de controle van de beleggingen hebben wij gebruikgemaakt van de werkzaamheden van andere accountants. Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel, hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de beleggingen, rekening houdend met omvang en risicoprofiel van de beleggingen, en deze vastgelegd in instructies. Daarnaast hebben wij een kwaliteitsreview uitgevoerd met betrekking tot de uitgevoerde werkzaamheden en de uitkomsten daarvan. Door deze werkzaamheden, gecombineerd met de hierna beschreven werkzaamheden, hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de beleggingen verkregen om een oordeel te geven over de jaarrekening.

Wij hebben de gehanteerde waarderingsgrondslagen geëvalueerd en controlewerkzaamheden, waaronder het evalueren van de juiste werking van de interne beheersmaatregelen, uitgevoerd op de waardering van de beleggingen per 31 december 2024:

Waardering en toelichting van beleggingen zonder genoteerde marktprijzen

- Voor de posities in direct vastgoed hebben wij de interne beheersingsmaatregelen van het taxatieproces onderzocht en met gebruikmaking van eigen vastgoedspecialisten voor een selectie van objecten de onafhankelijke taxaties en daarbij gehanteerde uitgangspunten getoetst op basis van marktgegevens (bandbreedtes).
- Voor de posities in niet-(beurs)genoteerde fondsen hebben wij de waardering gecontroleerd op basis van de gecontroleerde jaarrekeningen van de betreffende fondsen met daarin opgenomen de gecontroleerde waarde per aandeel of participatie per 31 december 2024. Verder hebben wij vastgesteld of de gekozen waarderingsgrondslagen en de belangrijkste uitgangspunten daarbij aansluiten op de grondslagen van het pensioenfonds.
Voor zover wij geen zekerheid kunnen verkrijgen uit een jaarrekening per 31 december 2024, omdat deze niet tijdig beschikbaar is of omdat het boekjaar van de betreffende fondsen niet gelijk is aan het boekjaar van het pensioenfonds, hebben wij aanvullende werkzaamheden uitgevoerd. Deze werkzaamheden bestonden uit het onderzoeken van eerdere jaarrekeningen (back-testing) en het vaststellen van de aansluiting met de meeste recente (niet gecontroleerde) rapportages van de fondsmanagers, waar van toepassing gecorrigeerd voor kasstromen tot aan balansdatum. Als onderdeel van de genoemde werkzaamheden hebben wij de impact van nieuwe informatie tot de datum van onze controleverklaring gemonitord en vastgesteld dat significante ontwikkelingen op adequate wijze zijn verwerkt.
- Voor de waardering van de derivaten hebben wij een controle uitgevoerd op het gehanteerde waarderingsmodel en op de gehanteerde input waaronder de uit de markt afgeleide gegevens zoals valuta(termijn)koersen, rentevolatiliteit en rentecurves. Bij de uitvoering van deze werkzaamheden hebben wij eigen waarderingsspecialisten betrokken.

Tevens hebben wij de toelichtingen met betrekking tot de beleggingen geëvalueerd.

Belangrijke observaties

Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd ten aanzien van de waardering van de beleggingen zonder genoteerde marktprijzen per 31 december 2024, de indirecte beleggingsopbrengsten en de gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening.

Waardering van en toelichting ten aanzien van de technische voorzieningen

Risico

De technische voorzieningen waaronder de voorziening pensioenverplichtingen betreffen een significante post in de balans van het pensioenfonds. De technische voorzieningen dienen krachtens de Pensioenwet te worden gewaardeerd op marktwaarde. De waardering is gevoelig voor de gehanteerde (actuariële) veronderstellingen en schattingselementen. Hier ligt een aantal belangrijke conventies aan ten grondslag

Waardering van en toelichting ten aanzien van de technische voorzieningen

namelijk dat voor de waardering uitgegaan wordt van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur alsmede de meest recente informatie (tafels) omtrent de levensverwachting, zoals gepubliceerd door het Koninklijk Actuarieel Genootschap (AG). In aanvulling op de tafels wordt gecorrigeerd voor de ingeschatte ervaringssterfte bij het pensioenfonds, zijnde de fondsspecifieke ervaringssterfte. Deze veronderstellingen hebben tezamen met de hoogte van de kostenopslag, waaraan eveneens schattingen ten grondslag liggen, bijzondere aandacht gehad in onze controle. Wij hebben aan het subjectieve element ervaringssterfte van de bepaling van de technische voorziening een frauderisico gekoppeld en de waardering en de toelichting daarop als kernpunt van onze controle aangemerkt.

Het pensioenfonds heeft de waarderingsgrondslagen voor de voorziening pensioenverplichtingen beschreven in paragraaf 1.4.4 Technische voorzieningen en een nadere toelichting opgenomen in toelichting 6. Technische voorzieningen. Uit deze toelichting blijkt dat (schattings)wijzigingen hebben plaatsgevonden door aanpassing naar de AG Prognosetafel 2024, de aanpassing in de ervaringssterfte, de aanpassing in de opslag voor niet-ingegaan wezenpensioen en de wijziging in de partnerfrequentie. Volgens deze toelichting is de voorziening pensioenverplichtingen hierdoor € 17 miljoen lager uitgekomen.

Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de technische voorzieningen niet toereikend gewaardeerd en toegelicht zijn.

Onze controleaanpak

Bij de controle van de technische voorzieningen hebben wij gebruikgemaakt van de werkzaamheden van de certificerend actuaris van het pensioenfonds. De certificerend actuaris onderzoekt onder meer de toereikendheid van de technische voorzieningen en de naleving van een aantal specifieke wettelijke bepalingen. De certificerend actuaris heeft daarbij gebruikgemaakt van de door ons in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens, waaronder de pensioenaanspraken van deelnemers. Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel over de jaarrekening als geheel hebben wij met de certificerend actuaris onze planning, werkzaamheden, verwachtingen en uitkomsten afgestemd voor de controle van boekjaar 2024. Hierbij hebben wij specifiek aandacht gevraagd voor de toets van de ervaringssterfte op basis van de toegepaste prognosetafels, de toereikendheid van de kostenopslag alsmede de toepassing van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur.

Wij hebben de gehanteerde waarderingsgrondslagen geëvalueerd en controlewerkzaamheden uitgevoerd op de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen per 31 december 2024:

- Daartoe hebben wij ons een beeld gevormd van de redelijkheid van de aannames en schattingen van het bestuur met betrekking tot de gekozen actuariële

Waardering van en toelichting ten aanzien van de technische voorzieningen

	grondslagen, alsmede de uitkomsten van het actuariële grondslagenonderzoek en de gehanteerde waarderingsgrondslagen besproken met de certificerend actuaris. Hierbij hebben wij met inachtneming van het oordeel van de certificerend actuaris en met gebruikmaking van onze eigen actuariële specialisten gelet op de besluitvorming van het bestuur, de recentheid van beschikbaar grondslagenonderzoek, de toetsing op de onderbouwing van de daarin opgenomen veronderstellingen, de uitkomsten van beschikbare tussentijdse evaluaties, de uitkomsten van de actuariële analyse over meerdere jaren en de aanwezigheid van een consistente gedragslijn. • Daarnaast hebben wij controlewerkzaamheden uitgevoerd om de gehanteerde basisgegevens te toetsen mede met behulp van data analyse, waaronder het evalueren van de juiste werking van de interne beheersmaatregelen bij de pensioenuitvoeringsorganisatie, het verrichten van aansluitwerkzaamheden met de pensioenadministratie voor wat betreft de aantallen en de aanspraken en het beoordelen van het verloop en de uitkomsten van de actuariële analyse. Tevens hebben wij de toelichtingen ten aanzien van de technische voorzieningen geëvalueerd.
Belangrijke observaties	Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd ten aanzien van de waardering per 31 december 2024 of de toelichting van de technische voorzieningen.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten

Benoeming

Wij zijn door het bestuur op 7 januari 2021 benoemd als accountant van Stichting BPL Pensioen vanaf de controle van het boekjaar 2021 en zijn sinds dat boekjaar tot nu toe de externe accountant.

Geen verboden diensten

Wij hebben geen verboden diensten geleverd als bedoeld in artikel 5, lid 1 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang.

Beschrijving van verantwoordelijkheden voor de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of het pensioenfonds in staat is om zijn werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om het pensioenfonds te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds zijn activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Het besluit van het bestuur tot vaststelling van de jaarrekening is onderworpen aan de goedkeuring van de raad van toezicht.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude en fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. De sectie Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

hierboven, bevat een informatieve samenvatting van onze verantwoordelijkheden en de uitgevoerde werkzaamheden als basis voor ons oordeel.

Onze controle bestond verder onder andere uit:

- het in reactie op de ingeschatte risico's uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het pensioenfonds;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Communicatie

Wij communiceren met de raad van toezicht en het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

In dit kader geven wij ook een verklaring aan de raad van toezicht op grond van artikel 11 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang. De in die aanvullende verklaring verstrekte informatie is consistent met ons oordeel in deze controleverklaring.

Wij bevestigen aan de raad van toezicht en het bestuur dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de raad van toezicht en het bestuur over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met de raad van toezicht en het bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Amsterdam, 22 mei 2025

EY Accountants B.V.

w.g. J.G. Kolsters RA ACA

Assurance-rapport van de onafhankelijke accountant met beperkte mate van zekerheid over geselecteerde indicatoren

Aan: het bestuur en de raad van toezicht van Stichting BPL pensioen

Onze conclusie

Wij hebben een assurance-opdracht met beperkte mate van zekerheid uitgevoerd op de geselecteerde indicatoren over 2023 en 2024 in bijgevoegd jaarverslag over 2024 van Stichting BPL Pensioen te Woerden.

Op basis van de door ons uitgevoerde werkzaamheden en de verkregen assurance-informatie hebben wij geen reden om te veronderstellen dat de geselecteerde indicatoren niet, in alle van materieel belang zijnde aspecten, zijn opgesteld in overeenstemming met de van toepassing zijnde criteria zoals toegelicht in de sectie 'Criteria'.

De geselecteerde indicatoren betreffen:

- gefinancierde broeikasgasemissies van de aandelen- en bedrijfsobligatieportefeuille en de vastgoedportefeuille, zoals opgenomen in paragraaf Klimaatrapport (pagina 68 t/m 70) en paragraaf Realisatie verduurzaming vastgoedportefeuille (pagina 63 en 64) in het jaarverslag;
- engagementprogramma, zoals opgenomen in paragraaf Normen gedreven engagementprogramma en paragraaf Thema's van engagementprogramma (pagina 65 t/m 67) in het jaarverslag;
- aantal stemmen op aandeelhoudersvergaderingen, zoals opgenomen in paragraaf Stemmen op aandeelhoudersvergaderingen (pagina 67 en 68) in het jaarverslag;
- aantal stemmen op agendapunten in aandeelhoudersvergaderingen, zoals opgenomen in paragraaf Stemmen op aandeelhoudersvergaderingen (pagina 67 en 68) in het jaarverslag;
- percentage agendapunten waar tegen management is gestemd, zoals opgenomen in paragraaf Stemmen op aandeelhoudersvergaderingen (pagina 67 en 68) in het jaarverslag.

De basis voor onze conclusie

Wij hebben onze assurance-opdracht met een beperkte mate van zekerheid uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 3000A, "Assurance-opdrachten anders dan opdrachten tot controle of beoordeling van historisch financiële informatie (attest-opdrachten)".

Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie Onze verantwoordelijkheden voor de assurance-opdracht over de geselecteerde indicatoren.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting BPL pensioen zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO). Dit houdt onder meer in dat wij geen activiteiten ondernemen die conflicterend kunnen zijn met onze onafhankelijke assurance-opdracht. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen assurance-informatie voldoende en geschikt is als basis voor onze conclusie.

Criteria

De toegepaste criteria voor het opstellen van de geselecteerde indicatoren zijn toegelicht in Bijlage 4 "Maatschappelijk verantwoord beleggen, principes en richtlijnen" van het jaarverslag.

De vergelijkbaarheid van de geselecteerde indicatoren tussen entiteiten onderling en in de tijd kan beïnvloed worden door het ontbreken van geüniformeerde praktijken ter beoordeling en meting van deze informatie. Dit biedt de mogelijkheid verscheidene, acceptabele meettechnieken toe te passen.

Daarom dienen de geselecteerde indicatoren gelezen en begrepen te worden samen met de toegepaste criteria.

Ter vergelijking opgenomen informatie niet onderzocht

De geselecteerde indicatoren, over de periode vóór 2023 zijn geen onderdeel geweest van een assurance-opdracht. Daarom zijn de ter vergelijking opgenomen geselecteerde indicatoren over de periode vóór 2023 en de daaraan gerelateerde toelichtingen niet van een beperkte mate van zekerheid voorzien.

Onze conclusie is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Beperkingen in de reikwijdte van onze assurance-opdracht

Onze assurance-opdracht is beperkt tot de geselecteerde indicatoren. Wij hebben geen assurance-werkzaamheden uitgevoerd voor andere informatie in het jaarverslag in het kader van deze opdracht.

In de geselecteerde indicatoren is toekomstgerichte informatie opgenomen in de vorm van ambities, strategie, plannen, verwachtingen, schattingen en risico-inschattingen. Toekomstgerichte informatie heeft betrekking op gebeurtenissen en acties die zich nog niet hebben voorgedaan en zich wellicht ook nooit zullen voordoen. Wij geven geen zekerheid bij de veronderstellingen en de haalbaarheid van deze toekomstgerichte informatie.

Onze conclusie is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheden.

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de geselecteerde indicatoren

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de geselecteerde indicatoren in overeenstemming met de criteria zoals toegelicht in de sectie "Criteria". Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het selecteren en toepassen van deze criteria en voor het bepalen dat deze criteria toereikend zijn voor de gerechtvaardigde informatiebehoefte van belanghebbenden, rekening houdend met de van toepassing zijnde wet- en regelgeving met betrekking tot verslaggeving. De door het bestuur gemaakte keuzes ten aanzien van de reikwijdte van de geselecteerde indicatoren en het verslaggevingsbeleid zijn uiteengezet in Bijlage 4 "Maatschappelijk verantwoord beleggen, principes en richtlijnen" van het jaarverslag.

Het bestuur is ook verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opstellen van de geselecteerde indicatoren mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het rapportageproces over de geselecteerde indicatoren van Stichting BPL pensioen.

Onze verantwoordelijkheden voor de assurance-opdracht over de geselecteerde indicatoren

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van de assurance-opdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte assurance-informatie verkrijgen voor de door ons af te geven conclusie.

Onze assurance-opdracht is gericht op het verkrijgen van een beperkte mate van zekerheid om de plausibiliteit van de geselecteerde indicatoren vast te stellen. De werkzaamheden variëren in aard en timing van, en zijn ook geringer in omvang, dan die bij een assurance-opdracht gericht op het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid. De mate van zekerheid die wordt verkregen bij een assurance-opdracht met een beperkte mate van zekerheid is daarom ook aanzienlijk lager dan de zekerheid die wordt verkregen bij een assurance-opdracht met een redelijke mate van zekerheid.

Wij passen de van toepassing zijnde voorschriften voor kwaliteitsmanagement toe op grond van de Nadere voorschriften kwaliteitsmanagement (NVKM). Op grond daarvan beschikken wij over een samenhangend stelsel van kwaliteitsmanagement inclusief vastgelegde richtlijnen en procedures inzake de naleving van ethische voorschriften, professionele standaarden en andere relevante wet- en regelgeving.

Onze assurance-opdracht bestond onder andere uit:

- het uitvoeren van een omgevingsanalyse en het verkrijgen van inzicht in de sector, relevante duurzaamheidsthema's en -kwesties en de kenmerken van de entiteit voor zover relevant voor de geselecteerde indicatoren;
- het evalueren van de geschiktheid van de toegepaste criteria, de consistente toepassing hiervan en de toelichtingen die daarover in het jaarverslag staan. Dit omvat het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur;
- het via het inwinnen van inlichtingen op hoofdlijnen inzicht verwerven van de interne beheersingsomgeving, rapporteringsprocessen, de informatiesystemen en het risico-inschattingsproces van de entiteit relevant voor het opstellen van de geselecteerde indicatoren, zonder het verwerven van assurance-informatie over het bestaan of het toetsen van de effectiviteit van de interne beheersingsmaatregelen;
- het identificeren van gebieden in de geselecteerde indicatoren waar het waarschijnlijk is dat misleidende of onevenwichtige informatie of een afwijking van materieel belang als gevolg van fraude of van fouten zich zal voordoen. Het bepalen en uitvoeren van verdere werkzaamheden is gericht op het beoordelen van de plausibiliteit van de geselecteerde indicatoren in reactie op onze risico-inschatting. Deze werkzaamheden bestonden onder meer uit:
 - het inwinnen van inlichtingen bij het bestuur en/relevante medewerkers op bedrijfsniveau verantwoordelijk voor de duurzaamheidsstrategie en -beleid en prestaties gerelateerd aan de geselecteerde indicatoren;
 - het kennis nemen van de werkzaamheden uitgevoerd door externe materiedeskundige van Stichting BPL Pensioen;
 - het afnemen van interviews met relevante medewerkers verantwoordelijk voor het aanleveren van informatie voor, het uitvoeren van interne beheersingsmaatregelen op, en de consolidatie van gegevens in de geselecteerde indicatoren;
 - het verkrijgen van assurance-informatie dat de geselecteerde indicatoren aansluiten op de onderliggende administraties van Stichting BPL Pensioen;
 - het op basis van beperkte deelwaarnemingen beoordelen van relevante interne en externe documentatie;

- het overwegen van data en trends;
- het aansluiten van de relevante financiële informatie met de jaarrekening;
- het lezen van de informatie in het Jaarverslag buiten de reikwijdte van onze assurance-opdracht om eventuele van materieel belang zijnde inconsistenties met de geselecteerde indicatoren te identificeren;
- het overwegen of de geselecteerde indicatoren zonder materiële afwijkingen gepresenteerd en toegelicht zijn in overeenstemming met de toegepaste criteria.

Den Haag, 22 mei 2025

EY Accountants B.V.

w.g. drs. R.J. Bleijs RA

BIJLAGEN

Bijlage 1: Pensioenbeheer en statistische gegevens

Overzicht (ex-)deelnemers en pensioengerechtigden

De volgende tabellen geven naast een overzicht van het totale aantal (ex-)deelnemers en pensioengerechtigden, ook inzicht in de mutaties per doelgroep. Hoeveel van hen zijn toegetreden, met pensioen gegaan, arbeidsongeschikt geworden of overleden. In het overzicht staan ook het aantal waardeoverdrachten en het aantal mensen dat uit dienst is gegaan.

In de volgende paragrafen staat de ontwikkeling van het aantal (ex-)deelnemers, pensioengerechtigden en werkgevers in 2024.

	Deelnemers (zonder AO)	Gewezen deelnemers	Arbeids- ongeschikte deelnemers	Gepensio- neerden	Totaal
Stand per 1 januari	115.767	443.722	5.217	77.732	642.438
Toetreding/ hertoetreding	48.504	-4.482	0	0	44.022
Pensionering	-1.167	-3.456	-271	4.894	-
Arbeidsongeschiktheid	-534	-231	765	0	-
Revalidering	27	67	-94	0	-
Overlijden/afkoop/ waardeoverdracht	-2.818	-13.474	-58	-1.949	-18.299
Premievrij gemaakt door uitdienst	-31.965	31.965	0	0	-
Overige oorzaken	15	167	0	-182	-
Stand per 31 december	127.829	454.278	5.559	80.495	668.161

Verhouding actieve deelnemers vrouw/man (inclusief arbeidsongeschikten)

	2024	2023	2022	2021	2020
Mannen (actieve deelnemers)	95.362	86.446	88.113	88.313	88.882
Vrouwen (actieve deelnemers)	38.026	34.538	35.114	34.074	34.004
Totaal	133.388	120.984	123.227	122.387	122.886

Actieve deelnemers op basis van leeftijd

Leeftijd	2024		2023		2022	
	Mannen	Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen	Vrouwen
18-24	17.745	5.359	9.460	2.974	9.719	3.021
25-29	10.307	3.796	10.269	3.581	10.917	3.800
30-34	9.992	3.668	9.947	3.674	10.210	3.747
35-39	9.030	3.636	8.918	3.469	9.088	3.548
40-44	8.329	3.843	8.216	3.731	8.419	3.795
45-49	8.040	4.174	8.097	4.064	8.331	4.172
50-54	9.284	4.772	9.721	4.770	10.230	4.998
55-49	10.332	4.626	10.256	4.372	10.312	4.339
60-64	9.180	3.203	8.738	3.026	8.407	2.937
65-69	3.122	949	2.824	877	2.480	757
70-75	1	0	0	0	0	0
Totaal	95.362	38.026	86.446	34.538	88.113	35.114

Aantal echtscheidingen

Jaar	Aantal
2019	2.620
2020	2.617
2021	2.044
2022	1.807
2023	1.731
2024	1.607

Aantal deelnemers met een excedentregeling

Jaar	Aantal
2019	3.911
2020	4.090
2021	3.737
2022	3.901
2023	3.966
2024	3.723

Aantal deelnemers met vrijwillige voortzetting

Jaar	Aantal
2019	65
2020	51
2021	20
2022	20
2023	19
2024	19

Aantal deelnemers met een overgangsregeling

Jaar	Aantal
2019	12.472
2020	0
2021	0
2022	0
2023	0
2024	0

Aantal gemoedsbezwaarden

Jaar	Aantal
2019	258
2020	255
2021	251
2022	259
2023	258
2024	263

Aantallen premievrije voortzetting naar geslacht en in procenten van het aantal actieve deelnemers

	2024	2023	2022	2021	2020	2019
Mannen	3.792	3.577	3.499	3.465	3.386	3.400
Vrouwen	1.767	1.640	1.588	1.495	1.450	1.410
Totaal	5.559	5.217	5.087	4.960	4.836	4.810
Mannen in %	4,00	4,10	3,97	3,92	3,81	3,89
Vrouwen in %	4,60	4,70	4,52	4,39	4,26	4,27
Totaal in %	4,17	4,31	4,13	4,05	3,94	3,99

Uitsplitsing aantal pensioengerechtigden

	2024	2023	2022	2021	2020	2019
Ouderdomspensioen (vanaf 2012 incl. flexpens.)	58.017	55.283	53.129	51.046	48.874	46.701
Nabestaandenpensioen (vanaf 2012 incl. ANW)	19.714	19.541	19.396	19.284	19.015	19.432
Wezenpensioen	1.186	1.245	1.292	1.301	1.335	1.344
AOP	1.578	1.663	1.740	1.855	1.966	2.100
Totaal	80.495	77.732	75.557	73.486	71.190	69.577

Aantal gewezen deelnemers

	2024	2023	2022	2021	2020	2019
Mannen (ex-deelnemers)	286.591	280.946	322.404	318.710	314.191	312.919
Vrouwen (ex-deelnemers)	167.687	162.776	177.918	174.435	171.953	174.898
Totaal	454.278	443.722	500.322	493.145	486.144	487.817

Flexibiliseringsmogelijkheden

In onze regeling is een groot aantal flexibiliseringsmogelijkheden opgenomen. De onderstaande tabel geeft aan in welke mate deelnemers daarvan gebruik maken bij hun pensioeningang.

	2024	2023	2022
Aantal ingegane ouderdomspensioenen:			
Waarvan afgekocht	258	540	553
Waarvan niet opgevraagd	3.490	3.170	2.686
Waarvan ingegaan zonder uitruil	515	340	422
Waarvan ingegaan met uitruil	6.604	4.220	5.460
Totaal	10.867	8.270	9.121
De volgende keuzes zijn gemaakt:			
Hoog-laag	933	701	869
Laag-hoog	4	0	1
Vervroegen	6.534	4.155	5.318
AOW-compensatie	0	2	0
Uitruil- OP-PP	359	238	288
Uitruil PP-OP-keuze	895	15	818
Uitruil PP-OP-geen Partner	0	136	160
Totaal	8.725	5.247	7.454

De deelnemers maken vooral gebruik van de mogelijkheid vervroegd met pensioen te gaan. De meest hiervoor genoemde reden is dat ze al voor hun 68ste AOW ontvangen. Ze willen hun pensioen tegelijk met hun AOW laten ingaan. Uitruil van partnerpensioen voor een hoger ouderdomspensioen is een andere mogelijkheid die deelnemers veel benutten. Het totaal aantal deelnemers dat gebruik maakt van één van de uitruilmogelijkheden, is hoger dan het aantal dat de tabel weergeeft. Dat komt doordat de deelnemers van meerdere flexibiliseringsmogelijkheden gebruik kunnen maken. In de telling geven we er per deelnemer maar één weer.

Bijlage 2: Verklaring naleving integriteitsbeleid

BPL Pensioen heeft een interne en externe compliance officer aangesteld. De interne compliance officer is werkzaam voor het pensioenfonds via het bestuursbureau. De externe compliance officer is het Nederlands Compliance Instituut (NCI). In de jaarlijkse compliance rapportage wordt het compliance raamwerk beoordeeld. Indien nodig zijn in deze rapportage aanbevelingen opgenomen om aanvullende maatregelen te treffen. In de Pensioenwet is bepaald dat een pensioenfonds zorgdraagt voor een integere en beheerste bedrijfsvoering (artikel 143). In het Besluit financieel toetsingskader is dit nader uitgewerkt (artikelen 18 tot en met 20). BPL Pensioen hanteert hiertoe onder meer een gedragscode. De gedragscode is van toepassing op alle personen die aan het pensioenfonds zijn verbonden en heeft onder meer betrekking op vertrouwelijkheid van informatie, nevenfuncties en melding van belangenconflicten. Het toezicht op de naleving van wettelijke regels en regels die voortvloeien uit de gedragscode is uitbesteed aan de compliance officer. Dit toezicht heeft tot doel de integriteit te bewaken en het risico op inbreuk van de integriteit zoveel mogelijk te beperken en reputatieschade te voorkomen.

De compliance officer rapporteert het bestuur jaarlijks, of zoveel vaker als noodzakelijk is, over de uitkomsten van verricht onderzoek. De compliance officer heeft de naleving van de gedragscode en andere compliance regels door het pensioenfonds en de verbonden personen vastgesteld en het bestuur over de uitkomsten gerapporteerd. De uitvraag van de verbonden personen op de thema's, zoals beschreven in de gedragscode, heeft geen bijzonderheden opgeleverd. Overtreding van de gedragscode is niet vastgesteld. In bijlage 4 van dit jaarverslag, is een overzicht opgenomen van de relevante nevenfuncties van de bestuurders. Het aanvaarden of continueren van een nevenfunctie is toegestaan na goedkeuring door het bestuur. Het bestuur beoordeelt of er sprake is van een mogelijk belangenconflict. Het integriteitsbeleid besteedt naast de gedragscode ook aandacht aan onderwerpen als fraude, voorwetenschap en zorgplicht richting de deelnemer. Daarnaast is integriteit onderdeel van diverse beleidsdocumenten zoals het uitbestedingsbeleid, beloningsbeleid en beleggingsbeleid. Er hebben zich in 2024 twee incidenten voorgedaan die zijn gemeld aan de toezichthouder. Het betrof in beide gevallen incidenten bij een uitbestedingsrelatie.

Mevr. mr. K.M. Westerhoff CCP
Interne compliance officer

Bijlage 3: Overzicht nevenfuncties

Stand van zaken per 1 mei 2025:

Bestuur

	Hoofdfunctie	Nevenfuncties
S.M. van Meer	Bestuurder	Rechter i.o., Rechtbank Midden Nederland Nuborgh College Elburg, voorzitter RvT
L.L. Gastelaars	Bestuurder	PMT, bestuurder en sleutelfunctiehouder risicobeheer Lid Commissie van voordracht bij de Kring van Pensioenspecialisten Gastelaars Pensioen en Risicomgmt B.V., directeur/eigenaar
M.H. Rosenberg	Bestuurder	Bpf Schilders, bestuurder St. Pf Woningcorporaties, bestuurder
G.P.C.M. Riemen	Werknemers- voorzitter	FNV, vakbondsbestuurder Basketbalvereniging BlueDrakes, voorzitter CZ-groep, lid ledenraad Occupational Pensions Stakeholder Group (OPSG), lid
H.W.T de Vaan	Bestuurder	CNV Vakmensen, vakbondsbestuurder BPF Architectenbureaus, voorzitter bestuur Lid Belanghebbendenorgaan Kring D bij de Nationale APF
M.E. Sluis	Bestuurder	CJI Management, eenmanszaak Stichting Peutersaen, bestuurder Ninox Diensten BV, bestuurder PSZ Pinkeltje, bestuurder Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, bestuurder
H.G.E. Douma	Bestuurder	St. Steunfonds LTO Noord, bestuurder St. Innovatiefonds LTO Noord, bestuurder SBB, bestuurder Portefeuillehouder Ondernemerschap en Onderwijs St. Colland Arbeidsmarkt, bestuurder SAZAS, lid RvC Maatschap H.G.E. Douma en JW v.d. Wal zeugenbedrijf, maat
E.J.J. Vlastuin	Bestuurder	Pensioenfonds Recreatie, Sleutelfunctiehouder risicobeheer Pensioenfonds Cap Gemini, lid RvT Pensioenfonds Kappers, Sleutelfunctiehouder risicobeheer Pensioenfonds Yara, lid college van vereffenaars Pensioenfonds Particuliere Beveiliging, lid audit commissie VITP, bestuurder en penningmeester Pensioenfonds Schilders, aspirant bestuurder en Sleutelfunctiehouder risicobeheer Wijf met Bedrijf, eenmanszaak
R.A.M. Slagter	Bestuurder	FNV, vakbondsbestuurder SAZAS, lid RvC
F. van Riel-Bor	Bestuurder	Treasury trading & Development bij APG Asset Management

Raad van toezicht

	Hoofdfunctie	Nevenfuncties
M. van der Poel	Voorzitter Raad van toezicht	Ketter & Co, voorzitter bestuur; EPB law, juridisch adviseur; PME, niet uitvoerend bestuurder; Vrije universiteit Amsterdam, coördinator en docent post-doc leergang Expertisecentrum Pensioenrecht; Nyenrode, docent Nyenrode Executive Pensions Program; VNO- NCW, lid Pensioencommissie; Pensioenfederatie, lid nationale Task Force Diversiteit, Inclusie & Gelijkwaardigheid Pensioensector.
M-L. van der Steen-Jacquet	Lid Raad van toezicht	Pensioenfonds Zorg en Welzijn, lid RvT Pensioenfonds MITT, voorzitter RvT Pensioenfonds BPF Zoetwaren, lid RvT ASKO Scholen, lid RvT en voorzitter auditcommissie
R.C. Schuddebeurs	Lid Raad van toezicht	Jorritsma Bouw, voorzitter Raad van advies; Sportstad Heerenveen, voorzitter RvC; Innovatiepact Fryslân, voorzitter bestuur innovatiepact Fryslân; U-TECH community, voorzitter RvT Utrecht Tech Community; Economic Board Utrecht, voorzitter RvT; Stadsschouwburg Utrecht, voorzitter Bestuur Foundation Stadsschouwburg Utrecht.

Bijlage 4: Maatschappelijk verantwoord beleggen, principes en richtlijnen

Richtlijnen voor vaststellen van de broeikasemissies

Broeikasgasprotocol	Toelichting
Aandelen- en bedrijfsobligaties Het broeikasgasprotocol biedt richtlijnen voor het inventariseren en rapporteren van broeikasgasemissies. Het protocol heeft betrekking op zeven broeikasgassen⁴. Het protocol maakt op basis van de herkomst van een broeikasgas onderscheid in verschillende scopes: scope 1 (eigen activiteiten), scope 2 (afname energie van derden) of scope 3 (een activiteit door andere partijen in de gehele waardeketen). Door voor de broeikasgassen de verschillende scopes bij elkaar op te tellen, ontstaat er een compleet beeld van de door een onderneming veroorzaakte broeikasgasemissies ✓ Broeikasgasemissies De broeikasgasemissies voor een portefeuille worden aan de hand van een zogenaamde BKG/EVIC-attributiefactor berekend. Deze methodiek is gebaseerd op de methodiek van PCAF5. Om deze attributiefactor te bepalen, wordt eerst van elke onderneming in de portefeuille de broeikasgasemissies (BKG) per jaar berekend. Er wordt daarbij zowel gekeken naar de uitstoot die de onderneming zelf veroorzaakt door bedrijfsactiviteiten (scope 1 volgens het Greenhouse Gas Protocol), als naar de uitstoot die samenhangt met de productie van energie die de onderneming inkoopt (scope 2 volgens het Greenhouse Gas Protocol). Deze broeikasgasemissies worden gedeeld door de ondernemingswaarde inclusief contanten (EVIC). De uitkomst hiervan levert de BKG/EVIC-attributiefactor op. Deze geeft weer hoeveel broeikasgassen een onderneming uitstoot voor elke euro aan financiering. Om tot de broeikasgasemissies van de hele portefeuille te komen, wordt het gewogen gemiddelde van de BKG/EVIC-attributiefactoren berekend van alle ondernemingen	Aandelen- en bedrijfsobligaties Voor de berekening van de broeikasgasemissies van de aandelen- en bedrijfsobligatieportefeuilles zijn de scope 3 emissies buiten beschouwing gelaten. Bedrijven rapporteren over deze emissies nog niet consequent. Dit leidt mogelijk ook tot ongewenste dubbeltellingen in de portefeuille. De berekening voor de broeikasgasemissies is gebaseerd op de broeikasgasemissiedata (indien beschikbaar) van de ondernemingen uit 2022 voor rapportagejaar 2023 en uit 2023 voor rapportagejaar 2024. Deze data zijn ingekocht bij MSCI ESG. De broeikasgasemissies zijn aan de hand van de BKG/EVIC-attributiefactor voor ruim 96% van de portefeuille in kaart gebracht. Voor het jaarverslag zijn de emissies afkomstig van beleggingen in staatsobligaties opkomende en ontwikkelde markten evenals een fondsbelegging in hoogrentende obligaties buiten beschouwing gelaten.

⁴ Deze broeikasgassen zijn gedefinieerd in het verdrag van Kyoto: koolstofdioxide (CO₂), methaan (CH₄), stikstofoxide (N₂O), fluorkoolwaterstoffen (HFK's), perfluorkoolstoffen (PCF's), zwavelhexafluoride (SF₆) en stikstoftrifluoride (NF₃).

⁵ <https://carbonaccountingfinancials.com/>

waarin wordt belegd. Ondernemingen waarin veel wordt belegd wegen dus zwaarder mee in de berekening van de broeikasgasemissies.

Vastgoed

De CO₂-prestaties van de vastgoedportefeuilles worden gedeuid aan de hand van de fysieke CO₂-emissie-intensiteit maatstaf zoals voorgeschreven door de GRESB-methodologie. Hiermee wordt de relatieve CO₂-emissie per m² vloeroppervlak van de vastgoedportefeuilles inzichtelijk gemaakt.

De intensiteit wordt berekend op basis van Scope 1 en 2 emissies (directe emissies van het gebouw + indirecte emissies door ingekochte energie en uitgedrukt in totale CO₂e-emissies (kg)/ bruto vloeroppervlakte (m²).

Vastgoed

Vanwege databeperkingen in de broeikasgasemissiedata van de onderliggende vastgoedobjecten wordt voor 2024 de CO₂-emissie-intensiteit prestatie van vastgoedportefeuille getoond voor peiljaar 2023. En voor 2023 voor peiljaar 2022.

Alleen het deel van de portefeuille waarvoor betrouwbare verbruiks- en oppervlaktegegevens beschikbaar zijn, is meegenomen in de berekening.

Stemmen op aandeelhoudersvergaderingen

Omschrijving

BPL Pensioen stemt conform het stembeleid wereldwijd op aandeelhoudersvergaderingen van beursgenoteerde bedrijven waarin het fonds belegt en is hier transparant over. We verantwoorden de prestaties voor onze gehele aandelenportefeuille waarvoorheen de prestaties gedeuid werden voor het deel waar onze eigen stembeleid op van toepassing was.

Als KPI geldt het percentage aandeelhoudersvergaderingen waarop is gestemd als percentage van het totaal aantal vergaderingen. Het streven is om voor 100% van de aandeelhoudersvergaderingen het stemrecht uit te voeren.

BPL Pensioen is volledig transparant over haar stemgedrag en publiceert per aandeelhoudersvergadering en per resolutie de wijze waarop invulling is gegeven aan het stemrecht:

<https://vds.issgovernance.com/vds/#/MjAyNzc3>

Normatief- en thematisch engagementprogramma

Omschrijving

Engagement is de dialoog aangaan met ondernemingen. Het is het centrale middel van ons verantwoord beleggingsbeleid. Door de dialoog aan te gaan willen we het duurzame gedrag van ondernemingen verbeteren en tegelijkertijd waardecreatie voor de lange termijn nastreven.

Doel is om het engagementprogramma representatief te laten zijn voor onze normatieve kaders en thema's uit het speerpuntenbeleid.

Bijlage 5: Rapportages SFDR

- BIJLAGE V

Periodieke informatieverstopping voor de financiële producten als bedoeld in artikel 8, leden 1, 2 en 2 bis, van Verordening (EU) 2019/2088 en artikel 6, eerste alinea, van Verordening (EU) 2020/852

Productbenaming: Pensioenregeling Stichting BPL
Pensioen

**Identificatiecode voor
juridische entiteiten (LEI):**

7245005ERMLWMQ47SH30

- Ecologische en/of sociale kenmerken (E/S-kenmerken)

Duurzame belegging: een belegging in een economische activiteit die bijdraagt aan het behalen van een ecologische of sociale doelstelling, mits deze belegging geen ernstige afbreuk doet aan ecologische of sociale doelstellingen en de ondernemingen waarin is belegd praktijken op het gebied van goed bestuur toepassen.

De **EU-taxonomie** is een classificatiesysteem dat is vastgelegd in Verordening (EU) 2020/852. Het gaat om een lijst van **ecologisch duurzame economische activiteiten**. Die verordening bevat geen lijst van sociaal duurzame economische activiteiten. Duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling kunnen wel of niet op de taxonomie zijn afgestemd.

Heeft dit financiële product een duurzame beleggingsdoelstelling?

☒ ☒ ☐ Ja

☐ Dit product heeft de volgende **duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling** gedaan: %

☐ in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden

☐ in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden

☐ Dit product heeft de volgende **duurzame beleggingen met een sociale doelstelling** gedaan: %

☒ ☐ ☒ Nee

☒ Dit product **promootte ecologische/sociale (E/S-) kenmerken**. Hoewel duurzaam beleggen niet het doel ervan was, had het 23,85% duurzame beleggingen

☒ met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden

☒ met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden

☐ met een sociale doelstelling

☐ Dit product promootte E/S-kenmerken, maar **heeft niet duurzaam belegd**.

In hoeverre is voldaan aan de ecologische en/of sociale kenmerken die dit financiële product promoot?

Aandelen en vastrentende waarden

Dit financiële product (hierna: deze Pensioenregeling) promoot de volgende ecologische en sociale kenmerken:

ESG-integratie

De Pensioenregeling integreert op structurele wijze ESG-risico's en ESG-factoren in het beleggingsproces. De regeling streeft naar een portefeuille waarvan het ESG-profiel beter is dan dat van de benchmark⁶. Per 1 januari 2023 is deze doelstelling voor aandelen ontwikkelde en opkomende markten evenals de bedrijfsobligatie portefeuilles geïmplementeerd. Het Pensioenfonds maakt hierbij gebruik van maatwerkindices.

Broeikasgasreductie

De Pensioenregeling kent broeikasgasemissie (BKG-emissie) reductiedoelstellingen en heeft als doelstelling de gefinancierde BKG-emissies te verlagen. In 2030 moet een relatieve reductie behaald zijn van ten minste 50% ten opzichte van de benchmark in 2019. Om dit te realiseren wordt een reductiepad gehanteerd. Hierbij worden de gefinancierde broeikasgasemissies van de benchmark vanaf het referentiejaar 2019 instantaan met 30% verlaagd en daarna tot 2030 jaarlijks aanvullend met gemiddeld 7%. Voor de vastgoedportefeuille is er een separate doelstelling om de BKG-emissies met 50% te reduceren ten opzichte van het referentiejaar 1990. De langetermijndoelstelling is een klimaatneutrale portefeuille in 2050. Per 1 januari 2023 zijn deze doelstellingen voor de aandelen-, bedrijfsobligatie- en vastgoedportefeuilles geïmplementeerd.

Uitsluitingsbeleid

- Ondernemingen die controversiële wapens produceren;
- Ondernemingen die met hun gedrag structureel de normen schenden van de VN Global Compact, de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten (UN Guiding Principles on Business & Human Rights), zoals mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie;
- Producenten van tabaksproducten;
- Ondernemingen die meer dan 5% omzet behalen uit de winning en/of elektriciteitsopwekking uit thermisch steenkool en teerzanden;
- Landenuitsluitingsbeleid en bijbehorende staatsbedrijven.

Zie voor meer detail het uitsluitingsbeleid van het pensioenfonds

<https://www.bplpensioen.nl/sites/default/files/documenten/overkoepelend-mvbbeleid.pdf>

Vastgoed

De portefeuille promoot ecologische en sociale kenmerken door te beleggen in toekomstbestendig vastgoed waarbij financieel én maatschappelijk rendement hand in hand gaan. Specifiek heeft BPL zich gericht op vastgoedobjecten die vanuit milieuperspectief toekomstbestendig zijn door:

1. Te streven naar zoveel mogelijk vastgoed in de portefeuille met minimaal energielabel A, met uitzondering van de te verkopen woningen, en;
2. Een CO₂(e)-reductie te bewerkstelligen.

Vanuit sociaal perspectief heeft BPL zich gericht op vastgoed wat aantrekkelijk en leefbaar is waarbij met name de focus ligt op:

3. de tevredenheid van huurders, en;
4. betaalbare woningen.

Daarnaast is ingezet op een hoge kwaliteit van de vastgoedobjecten en een duurzaam beheer van de portefeuille. Daarom is een continue verbetering van het duurzaamheidsbeleid en de

⁶ De benchmark is een gewogen gemiddelde van de volgende marktbenchmarks: MSCI World index, MSCI Emerging Markets index, MSCI Small Cap index en de iBoxx Non-Sovereign index.

duurzaamheidsprestaties van de vastgoedportefeuilles beoogd ten opzichte van de vergelijkbare vastgoedportefeuilles middels de Global Real Estate Sustainability Benchmark (GRESB). Dit is geen referentiebenchmark in de zin van Europese wetgeving, maar deze assessment wordt wel gebruikt voor het verwezenlijken en transparant maken van de ecologische en sociale kenmerken die door de portefeuille worden gepromoot.

● *Hoe hebben de duurzaamheidsindicatoren gepresteerd?*

Aandelen en vastrentende waarden

Om te bepalen of de Pensioenregeling voldoet aan de ecologische of sociale kenmerken, wordt gekeken naar de volgende duurzaamheidsindicatoren:

ESG-profiel

Dit geeft aan hoe ondernemingen scoren op de verschillende aspecten van Ecologisch, Sociaal en Governance. Na iedere herbalancering was het ESG-profiel van de Pensioenregeling gedurende 2024 beter dan dat van de benchmark. Door marktbevingen kan dit op kwartaaleinde afwijken.

BKG-voetafdruk

De BKG-voetafdruk laat de door de portefeuille gefinancierde broeikasgasemissies (BKG) zien. Om deze BKG-voetafdruk te bepalen, wordt eerst van elke onderneming in de portefeuille de broeikasgasemissies per jaar berekend. Er wordt daarbij zowel gekeken naar de uitstoot die de onderneming zelf veroorzaakt door bedrijfsactiviteiten (scope 1 volgens het Greenhouse Gas Protocol), als naar de uitstoot die samenhangt met de productie van energie die de onderneming inkoopt (scope 2 volgens het Greenhouse Gas Protocol). Dit wordt gedeeld door de ondernemingswaarde inclusief contanten (EVIC) in datzelfde jaar. De gegevens voor deze berekening zijn afkomstig van MSCI ESG en Factset.

De uitkomst hiervan levert de BKG/EVIC attributiefactor op. Deze geeft weer hoeveel broeikasgassen een onderneming uitstoot voor elke euro aan financiering. Om tot de BKG-voetafdruk van de hele portefeuille te komen, wordt het gewogen gemiddelde van de BKG/EVIC attributiefactor berekend van alle ondernemingen waarin wordt belegd. De ondernemingen waarin veel wordt belegd wegen dus zwaarder mee in de BKG-voetafdruk.

Over 2024 bedragen de gefinancierde broeikasgasemissies 38,86 tCO₂(e)⁷ per miljoen euro belegd vermogen. Dit betreft een daling van (-44%) ten opzichte van het referentiejaar 2019. Hiermee ligt het Fonds op schema voor het behalen van de BKG-reductiedoelstellingen voor 2030 en 2050.

Uitsluitingsbeleid

Het percentage beleggingen dat op de lijst van uit te sluiten ondernemingen en/of landen staat ten behoeve van het uitsluitingsbeleid. Met het uitsluitingsbeleid streeft de Pensioenregeling na dat er geen investeringen plaatsvinden in ondernemingen en/of landen die niet aan de vooraf vastgestelde normgrenzen voldoen.

In 2022 en 2023 hebben er zich geen breaches voorgedaan in de discretionair beheerde mandaten. In 2024 heeft er zich een breach voorgedaan in een discretionair mandaat. Op 8 februari is een bedrijfsobligatie van een uitgevende instelling die op de uitsluitingslijst staat gekocht. Na constatering is deze positie op dezelfde dag van aankoop weer verkocht. Binnen andere beleggingsfondsen kan exposure zijn geweest naar het uitsluitingsbeleid van het pensioenfonds, omdat beleggingsfondsen eigen uitsluitingscriteria toepassen.

Percentage green bonds

Deze projecten of activiteiten zijn gericht op het opwekken van hernieuwbare energie, het verbeteren van energie-efficiëntie, duurzaam transport, duurzaam waterbeheer en afvalbeheer. Op basis van de

⁷ Broeikasgasemissies (BKG) zijn de uitstoot van gassen die het broeikaseffect versterken. Het betreffen onder andere koolstofdioxide (CO₂), methaan (CH₄), lachgas (N₂O) en een aantal fluorverbindingen (HFK's, PFK's en zwavelhexafluoride (SF₆)). Broeikasgasemissies worden vaak uitgedrukt in CO₂-equivalenten (CO₂(e)).

impactrapportages volgen we of de beoogde doelen worden gefinancierd en of er adequaat over impact wordt gerapporteerd.

Gemiddeld bedroeg het percentage Green Bonds in 2024 2,30% ten opzichte van het gehele vermogen onder beheer. Deze obligaties hebben een bijdrage geleverd aan onder andere investeringen in hernieuwbare energie, energie efficiëntie en duurzaam transport.

Indicator	2024	2023	2022
ESG Profiel Portfolio (*)	6,83	6,83	6,65
ESG Profiel Benchmark	6,77	6,75	6,57
Carbon Intensity Scope 1&2 Portfolio	61,39	75,27	86,98
Carbon Intensity Scope 1&2 Benchmark	92,72	104,87	120,46
Exposure naar normschenders ⁸ (%)	0,02	0,00	0,00
Exposure naar tabaksproducenten (%)	0,00	0,00	0,00
Exposure naar controversiële wapens (%)	0,09	0,00	0,00
Exposure naar hoogrisicolanden en staatsbedrijven (%)	0,12	0,00	0,00
Exposure naar bedrijven met omzet naar de meest vervuilende sectoren in de fossiele industrie (%)	0,00	0,00	0,00
Gefinancierde broeikasgasemissie ⁹	38,86	43,06	47,47

(*) Dit is een score tussen [0, 10]. De score kijkt zowel naar het niveau van blootstelling aan ESG-risico's als naar hoe deze risico's beheerst worden.

Vastgoed

Het afgelopen jaar zijn ecologische en sociale kenmerken nagestreefd op het gebied van:

Energielabels en BKG-uitstoot

Het aandeel duurzame energielabels (A en hoger) ligt momenteel op circa 75%. Gemeten over 2023 ligt de gemiddelde CO₂(e)-uitstoot met 25,2 kg/m² onder de CRREM norm voor 1,5 graden¹⁰. Door verduurzaming van het huidige bezit en het aankopen van nieuwe duurzame projecten is de verwachting dat het aandeel duurzame energielabels verder zal toenemen en de CO₂(e)-uitstoot zal dalen.

Huurderstevredenheid

De huurderstevredenheid is met een score van 7,3 gelijk aan de benchmark van institutionele beleggers.

De GRESB-score.

GRESB (Global Real Estate Sustainability Benchmark) is een onafhankelijke benchmark die vastgoedfondsen en -portefeuilles wereldwijd beoordeelt en vergelijkt op hun duurzaamheidsprestaties. De GRESB score is 87 punten. Daarmee behaalt de portefeuille een 4-sterren status.

⁸ Normschenders zijn bedrijven waarvoor is vastgesteld dat deze structureel onze normatieve uitgangspunten (afgeleid van de VN Global Compact en OESO richtlijnen voor multinationale ondernemingen) schenden.

⁹ De cijfers in het jaarverslag betreffen de gefinancierde emissies van de discretionaire portefeuilles waarop sturing plaatsvindt en tonen de waarde op eind van het jaar. Deze wijken af van de cijfers in de SFDR-bijlage. In de SFDR-bijlage zijn de gefinancierde emissies conform SFDR-vereisten (a) gebaseerd op een bredere scope van de portefeuille (deze cijfers bevatten ook fondsbeleggingen) en (b) gebaseerd op een gemiddelde over het jaar.

¹⁰ CRREM staat voor Carbon Risk Real Estate Monitor. Binnen het CRREM-project zijn reductiepaden opgesteld voor het energiegebruik en CO₂-emissie van commerciële sectoren. Doel van deze reductiepaden is om binnen het 1,5 en 2 graden carbon budget te blijven.

Indicator		Waarde 2024	Waarde 2023
Verdeling van de energielabels over de portefeuille	A++++	1,6%	2,1%
	A+++	5,5%	5,0%
	A++	11,2%	10,5%
	A+	11,4%	6,1%
	A	45,6%	51,6%
	B	10,4%	9,9%
	C	12,7%	13,1%
	D	1,5%	1,5%
	E	0,2%	0,2%
CO ₂ (e)-uitstoot per m ² van de woningportefeuille ten opzichte van de CRREM norm die is vastgesteld voor de woningportefeuille		CO ₂ (e)-uitstoot Portefeuille 2023 ¹¹ : 16,8 kg/m ² (in 2023 62% lager dan in 1990) CRREM-norm 1,5 graden 2023: 23,1 kg/m ²	CO ₂ (e)-uitstoot Portefeuille 2022: 22,7 kg/m ² CRREM-norm 1,5 graden 2022: 25,2 kg/m ²
Gemiddelde huurderstevredenheid in de categorie 'tevredenheid over de woning'		7,3	7,3
GRESB score		87 punten 4 sterren	91 punten 5 sterren

● ... en in vergelijking tot voorafgaande perioden?

In de afgelopen jaren zijn er geen significante wijzigingen geweest. De volgende indicatoren zijn veranderd:

Aandelen en vastrentende waarden

- Het ESG-profiel is verbeterd.
- De gefinancierde BKG-emissies zijn gedaald.
- Sinds 2023 worden ook beleggingsfondsen van andere vermogensbeheerders meegenomen waarop het BPL Pensioen uitsluitingsbeleid niet van toepassing is. De exposures naar de eigen uitsluitingscriteria zijn in deze fondsen echter beperkt.
- Het gemiddelde percentage green bonds is gedaald, dit als gevolg van het afbouwen van SSA blootstelling in de staatsobligatieportefeuille.

Vastgoed

- CO₂(e)-uitstoot per m² van de woningportefeuille is verbeterd
- Gemiddelde huurderstevredenheid in de categorie 'tevredenheid over de woning' is gelijk gebleven
- Percentage betaalbare huurwoningen (maximaal 1200 euro gemiddeld per maand per object) in de portefeuille is gelijk gebleven
- GRESB score is afgenomen

¹¹ Vanwege databeperkingen in de broeikasgasemissiedata van de onderliggende vastgoedobjecten wordt de CO₂(e)-emissie-intensiteit prestatie van vastgoedportefeuille met 1 jaar vertraging getoond.

● **Wat waren de doelstellingen van de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan en hoe droeg de duurzame belegging bij tot die doelstellingen?**

Aandelen en vastrentende waarden

Voor de Pensioenregeling zijn geen doelstellingen voor green bonds en/of duurzame aandelen of duurzame bedrijfsobligaties geformuleerd. Zoals opgenomen in de relevante precontractuele informatieverschaffing, is er ook geen minimum commitment afgegeven naar duurzame beleggingen. Voor de Pensioenregeling is er echter in de gegeven referentieperiode wel degelijk belegd in duurzame beleggingen.

De belangrijkste doelstellingen van de Green Bonds hebben betrekking op:

Mitigatie van klimaatverandering

Het proces om de stijging van de gemiddelde mondiale temperatuur te beperken tot beduidend minder dan 2°C en de inspanningen voort te zetten om de temperatuurstijging te beperken tot 1,5°C boven het pre-industriële niveau, zoals vastgelegd in de Overeenkomst van Parijs inzake klimaatverandering.

Vermeden broeikasgasemissies is de meest relevante en gangbare kwantitatieve indicator voor het meten van de bijdrage van de duurzame beleggingen van dit Fonds aan klimaatmitigatie. Voor het meten van de prestaties van green bonds gebruiken wij de gerapporteerde informatie, inclusief impact cijfers van de uitgevende instelling. Wanneer de impactrapportage niet volledig is of onduidelijk is, proberen wij meer informatie te verkrijgen van de uitgevende instelling. De totale vermeden BKG-emissies van het Fonds bedroeg over 2024 135.230 ton.

In de EU-taxonomie is bepaald welke investeringen in economische activiteiten op basis van zes milieudoelstellingen, als ecologisch duurzaam kunnen worden bestempeld. In onze beoordeling van de uitgegeven green bond toetsen we in hoeverre deze overeenkomt met de criteria zoals opgenomen in de EU-taxonomie.

De belangrijkste doelstellingen van de duurzame beleggingen aandelen en bedrijfsobligaties hebben betrekking op:

Mitigatie van klimaatverandering

Het proces om de stijging van de gemiddelde mondiale temperatuur te beperken tot beduidend minder dan 2°C en de inspanningen voort te zetten om de temperatuurstijging te beperken tot 1,5°C boven het pre-industriële niveau, zoals vastgelegd in de Overeenkomst van Parijs inzake klimaatverandering.

Adaptatie aan klimaatverandering

Het proces van aanpassing aan de daadwerkelijke en verwachte klimaatverandering en de gevolgen daarvan. Momenteel is er, gezien de grote diversiteit van activiteiten, duurzame gebouwen en aanpassingen in infrastructuur, nog geen vergelijkbare en aggregerbare indicator beschikbaar voor het meten van de bijdrage van de duurzame beleggingen van deze pensioenregeling aan klimaatadaptatie. In de EU-taxonomie is bepaald welke investeringen in economische activiteiten op basis van zes milieudoelstellingen, waaronder klimaatadaptatie, als ecologisch duurzaam kunnen worden bestempeld. Investerings in bedrijven waarvan minimaal 20% van de omzet voldoet aan de criteria zoals opgenomen in de EU taxonomie, worden als duurzame belegging gezien. Deze keuze is in lijn met de 3 principes van: *Do Good, Do No Significant Harm* en *Good Governance* en voldoet daarmee aan de definitie voor duurzame belegging onder SFDR.

We verwachten dat er steeds meer data beschikbaar komt met betrekking tot de impact van klimaatadaptatie zodat we de bijdrage van de duurzame beleggingen aan klimaatadaptatie zorgvuldig kunnen meten.

Deze pensioenregeling bevat geen beleggingen met een sociale duurzaamheidsdoelstelling.

Vastgoed

Vastgoedobjecten waarin BPL heeft belegd dragen bij aan een milieudoelstelling door energiezuinig te zijn en weinig CO₂(e) uit te stoten. In dat geval zijn beperkte hulpbronnen nodig en draagt dit bij aan de beperking van klimaatverandering. Dit is per vastgoedobject voor de portefeuille bepaald op basis van het energielabel. Wanneer een vastgoedobject energielabel A of hoger heeft, dan draagt het bij aan de doelstelling om klimaatverandering te beperken. Binnen de portefeuille is gekeken naar het energielabel bij aankoop van het vastgoedobject, maar ook bij het bepalen van welke objecten verduurzaamd dienen te worden.

- **Hoe hebben de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan geen ernstige afbreuk gedaan aan ecologisch of sociaal duurzame beleggingsdoelstellingen?**

Aandelen en vastrentende waarden

De duurzame beleggingen mogen geen significante schade toebrengen aan ecologische of sociaal duurzame beleggingsdoelstellingen. Dit is gewaarborgd door alle potentieel duurzame beleggingen, green bonds en aandelen en/of bedrijfsobligaties te beoordelen aan de hand van het Achmea IM beoordelingsraamwerk waaronder het Achmea IM Green Bond raamwerk (hierna: raamwerk) en de EU-criteria voor ecologisch duurzame beleggingen. Daar bovenop is een screening op controverses uitgevoerd.

Vastgoed

Naast dat een deel van de vastgoedobjecten in de portefeuille beoogt te hebben bijgedragen aan een duurzaam beleggingsdoel, dient geborgd te worden dat vastgoedobjecten geen schade toebrengen aan andere duurzaamheidsonderwerpen. Vastgoed kan met name ongunstige effecten hebben op het klimaat door de uitstoot van CO₂(e).

Daarom is ook gekeken naar de ongunstige effecten van de vastgoedobjecten op het milieu om te bepalen of een vastgoedobject duurzaam is. Dit is bepaald aan de hand van de indicatoren voor ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren.

Hoe is rekening gehouden met de indicatoren voor ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

Aandelen en vastrentende waarden

De duurzame beleggingen van deze pensioenregeling hebben als doel een positieve impact te realiseren door middel van doelinvesteringen in green bonds of via beleggingen in aandelen en bedrijfsobligaties. De ESG-dienstverlener beoordeelt of de uitgegeven green bonds, de aandelen en bedrijfsobligaties voldoen aan het raamwerk. Daarnaast is via het uitsluitings- en engagementbeleid rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten, zoals hieronder beschreven wordt.

Vastgoed

Geen van de vastgoedobjecten in de portefeuille is betrokken bij de winning, opslag, transport of productie van fossiele brandstofactiviteiten omdat de portefeuille enkel belegt in woningen, winkels en zorgvastgoed.

Daarnaast geldt als ondergrens voor vastgoed gebouwd na december 2020 dat deze gebouwen aanvullend op de energielabel-eis, ook dienen te voldoen aan de zogenaamde BENG 2 norm. De CO₂(e)-uitstoot van vastgoed hangt sterk samen met de energie-efficiëntie en deze wordt op deze manier ook beperkt.

Waren duurzame beleggingen afgestemd op de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen en de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten? Details:

Aandelen en vastrentende waarden

Ja. Het pensioenfonds heeft ondernemingen uitgesloten die met hun gedrag structureel de normen schenden van de UN Global Compact, OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de UN Guiding Principles on Business & Human Rights, zoals mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie.

Vastgoed

Deze internationale normen gelden met name voor de belegging in ondernemingen. De portefeuille belegt in vastgoedobjecten en daarom zijn de beleggingen niet afgestemd op deze internationale standaarden. De principes vanuit de richtsnoeren worden echter door het Fonds onderschreven. Dat resulteert in de due diligence screening die gedaan wordt op alle partijen alvorens er een overeenkomst wordt gesloten. Hoewel niet volledig conform de OESO-richtlijnen, daar het Fonds daar formeel niet toe verplicht is en de vastgoedmarkt ten aanzien van dit onderwerp ingewikkeld in elkaar steekt, wordt er in de komende jaren gewerkt aan verdere uitwerking van beleid ten aanzien van mensenrechten in de bouwketen waaruit de beleggingen van het Fonds voortkomen.

In de EU-taxonomie is het beginsel 'geen ernstige afbreuk doen' vastgesteld. Dit houdt in dat op de taxonomie afgestemde beleggingen geen ernstige afbreuk mogen doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie, en dat een en ander vergezeld gaat van specifieke EU-criteria.

Het beginsel 'geen ernstige afbreuk doen' is alleen van toepassing op de onderliggende beleggingen van het financiële product die rekening houden met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten. De onderliggende beleggingen van het resterende deel van dit financiële product houden geen rekening met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten.

Andere duurzame beleggingen mogen evenmin ernstig afbreuk doen aan ecologische of sociale doelstellingen.

Hoe is in dit financiële product rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

Aandelen en vastrentende waarden

Voor de Pensioenregeling wordt rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren, zoals gedefinieerd in de EU-regelgeving. Deze ongunstige effecten en de ondernomen acties worden in de tabel hieronder toegelicht. Kaders worden gevormd door de OESO-richtlijnen en de United Nations Guiding Principles (UNGP). Het OESO-richtsnoer voor institutionele beleggers wordt gebruikt als leidraad bij de selectie, engagement en monitoring van onze beleggingen. Onze ESG-dienstverlener screent de portefeuille op de eventuele negatieve impact van beleggingen en prioriteren vervolgens de meest ernstige impacts (op basis van zwaarte, reikwijdte en onomkeerbaarheid en waarschijnlijkheid). De onderstaande tabel toont de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren waar concreet op gestuurd wordt voor de Pensioenregeling. De volledige [PAI-rapportage](#) wordt gepubliceerd op de website.

Belangrijkste ongunstige effecten (PAI-indicatoren)	Toelichting	Genomen maatregelen
BKG-Emissies scope 1	Monitoren en sturen van de Scope 1 BKG-emissies in de portefeuille.	ESG-integratie in de vorm van BKG-reductiepad, engagement, uitsluiten.

De belangrijkste ongunstige effecten zijn de belangrijkste negatieve effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren die verband houden met ecologische en sociale thema's en arbeidsomstandigheden, eerbiediging van de mensenrechten en bestrijding van corruptie en omkoping.

BKG-Emissies scope 2	Monitoren en sturen van de Scope 2 BKG-emissies in de portefeuille.	ESG-integratie in de vorm van BKG-reductiepad, engagement, uitsluiten.
Koolstofvoetafdruk	Monitoren en sturen van de fondsportefeuille aan de hand van de gefinancierde broeikasgasemissie-methode.	ESG-integratie.
BKG-intensiteit ondernemingen waarin is belegd	Broeikasgas- intensiteit ondernemingen waarin is belegd (CO ₂ (e)/Sales).	ESG-integratie in de vorm van sturen op CO ₂ (e)-intensiteit, engagement, uitsluiten.
Blootstelling aan ondernemingen actief in de sector fossiele brandstoffen	Uitsluiten van kolen en teerzanden schalieolie en gas, arctische olie en gas met een omzetgrens van > 5%.	Uitsluiten.
Schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de richtsnoeren voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)	Uitsluiten van normschenders	Uitsluiten (Het op voorhand identificeren van bepaalde sectoren en producten of specifieke landen waar de Beheerder niet in wil beleggen.) en Normatief engagement (de dialoog aangaan met ondernemingen die de UN Global Compact, OESO richtlijnen voor multinationale ondernemingen en UN Guiding Principles on Business and Human Rights (dreigen te) schenden.)
Blootstelling aan controversiële wapens (antipersonneelsmijnen, clustermunitie, chemische wapens en biologische wapens)	Uitsluiten van producenten van controversiële wapens	Uitsluiten (Het op voorhand identificeren van bepaalde sectoren en producten of specifieke landen waar de Beheerder niet in wil beleggen.)
Landen waarin is belegd met schendingen van sociale rechten	Betrokkenheid bij landen waarin schendingen plaatsvinden op het gebied van mensenrechten, arbeidsrechten en anti-corruptie.	Uitsluiten.

Vastgoed

Door de wetgeving zijn ongunstige effecten van vastgoed met name gedefinieerd in de vorm van milieu duurzaamheidsfactoren. De twee belangrijkste ongunstige effecten zijn energie-efficiëntie (gemeten aan de hand van energielabels voor vastgoed gebouwd tot en met 2020 en de BENG2 norm voor vastgoed gebouwd na 2020) en de blootstelling aan fossiele brandstofactiviteiten.

Het vastgoed waarin BPL belegt zijn woningen en zorgobjecten en deze zijn niet betrokken in fossiele brandstofactiviteiten, zoals de extractie, winning en opslag van fossiele brandstoffen. Daarom is geen sprake van blootstelling van de portefeuille aan dergelijke activiteiten.

Qua energielabels wordt vastgoed als inefficiënt beschouwd als een (woning)object energielabel C of lager heeft. In de portefeuille van BPL is het aandeel energielabel C of lager 14,8%. Voor deze objecten zal in de komende jaren een labelverbetering worden doorgevoerd.

Voor energie-efficiëntie geldt dat dit één van de belangrijkste duurzaamheidsonderwerpen is op basis waarvan vastgoed geselecteerd en beheerd wordt binnen de portefeuille. Nieuwbouwobjecten moeten voldoen aan BENG2 op basis van geldende wetgeving en daarnaast is het energielabel van bestaand aan te kopen vastgoed van belang. In het afgelopen jaar zijn er verschillende nieuwbouwobjecten aangeschaft. Deze objecten voldoen volledig aan de BENG normen die hiervoor gesteld zijn.

Ten aanzien van bestaand vastgoed in de portefeuille is inzichtelijk gemaakt hoe objecten verduurzaamd worden, wat in 2021 voor de korte en middellange termijn is uitgewerkt naar een concreet verduurzamingsplan voor 1.100 woningen. De uitvoering hiervan loopt de komende jaren door, waarbij het toepassen van biobased materialen wordt onderzocht.

Daarnaast is rekening gehouden met CO₂(e)-uitstoot en energieverbruik door monitoring van de portefeuille, in lijn met het voorgenoemde verduurzamingsplan en de opgestelde CO₂(e)-reductie Routekaart.

Wat waren de grootste beleggingen van dit financiële product?

Grootste beleggingen	Sector	% Activa	Land
BPL - Direct Woningen	Overig	11,7	Nederland
Stichting PVF Particuliere Hypotheekfonds	Overig	2,8	Nederland
Dynamic Credit Dutch Mortgage Fund inzake BPL	Overig	2,4	Nederland
Netherlands Government Bond 3,75% 15/01/2042	Overheden	1,0	Nederland
Netherlands Government 2.750% 15/01/2047	Overheden	1,0	Nederland
Netherlands Government Bond 4% 15/01/2037	Overheden	0,9	Nederland
Apple Inc	Technologie Hardware & Apparatuur	0,8	Verenigde Staten
Microsoft Corp	Software & Diensten	0,8	Verenigde Staten
ASR Dutch Farmland Fund	Overig	0,8	Nederland
Johnson & Johnson	Farmaceutica, biotechnologie en levenswetenschappen	0,8	Verenigde Staten
Netherlands government 0% 15/01/2038	Overheden	0,7	Nederland
CCP Barclays - LCH Variation Margin	Overig	0,7	Verenigd Koninkrijk
TSMC	Halfgeleiders en halfgeleiderapparatuur	0,7	Taiwan
Wal-Mart Stores Inc	Consumer Staples Distribution & Retail	0,7	Verenigde Staten
BPL - Direct Zorg	Overig	0,6	Nederland

De lijst bevat de beleggingen die het grootste aandeel beleggingen van het financiële product vormen tijdens de referentieperiode, te weten: 2024

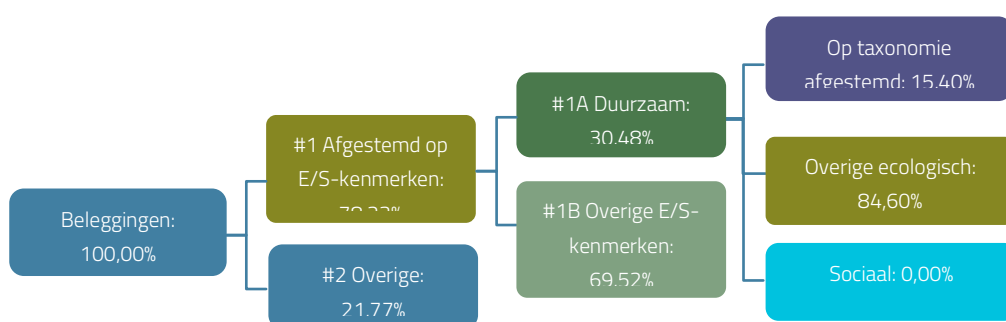

Wat was het aandeel duurzaamheidsgerelateerde beleggingen?

Het aandeel duurzaamheidsgerelateerde beleggingen was 23,85% van de totale beleggingsportefeuille.

De **activa-allocatie** beschrijft het aandeel beleggingen in specifieke activa.

Hoe zag de activa-allocatie eruit?

#1 Afgestemd op E/S-kenmerken omvat de beleggingen van het financiële product die worden gebruikt om te voldoen aan de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot.

#2 Overige omvat de overige beleggingen van het financiële product die niet zijn afgestemd op de ecologische of sociale kenmerken en die evenmin als duurzame belegging gelden.

De categorie **#1 Afgestemd op E/S-kenmerken** omvat:

- De subcategorie **#1A Duurzaam** omvat duurzame beleggingen met ecologische of sociale doelstellingen.
- De subcategorie **#1B Overige E/S-kenmerken** omvat beleggingen die op de ecologische of sociale kenmerken zijn afgestemd, maar die niet als duurzame belegging gelden.

In welke economische sectoren werd belegd?

Sector	% van portefeuille
Overheden	25,1
Software & Diensten	3,1
Farmaceutica, biotechnologie en levenswetenschappen	3,0
Kapitaalgoederen	2,9
Technologie Hardware & Apparatuur	2,7
Financiële diensten	2,7
Financiële instellingen	2,2
Halfgeleiders en halfgeleiderapparatuur	2,2
Banken	2,1
Overig	53,9

In hoeverre waren de duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling afgestemd op de EU-taxonomie?

Van de duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling was 15,40% afgestemd op de EU-taxonomie.

Aandelen en vastrentende waarden

Voor de green bonds die beoordeeld zijn door de ESG-dienstverlener is het percentage afgestemd op de EU-taxonomie volledig gebaseerd op de doelstelling klimaatmitigatie

Voor aandelen en/of bedrijfsobligaties is:

- 1,30% afgestemd op de doelstelling klimaatmitigatie
- 0,00% afgestemd op de doelstelling klimaatadaptatie
- 0,00% afgestemd op de doelstelling duurzaam gebruik en de bescherming van water en mariene hulpbronnen
- 0,00% afgestemd op de doelstelling transitie naar een circulaire economie
- 0,00% afgestemd op de doelstelling preventie en bestrijding verontreiniging
- 0,00% afgestemd op de doelstelling bescherming en het herstel van biodiversiteit en ecosystemen.

Bij het beoordelen van de green bonds gaat de ESG-dienstverlener na in hoeverre deze voldoen aan EU Taxonomie criteria. Voor het vaststellen van de afstemming op de EU-taxonomie wordt voor de aandelen en bedrijfsobligaties gebruik gemaakt van MSCI-data en voor green bonds van beschikbare, publieke, informatie op de website van de uitgevende instelling, zoals de Second Party Opinion, het Green Bond Framework en het Impact report. Nieuwe uitgevende instellingen die nog geen informatie beschikbaar stellen op de website, worden benaderd met vragen over de exacte afstemming op de EU-taxonomie. Op deze manier komt er steeds meer data beschikbaar. Naar aanleiding van de inwerkingtreding van de SFDR (Level 2) verwachten wij dat er steeds meer informatie beschikbaar zal komen.

Voor het vaststellen van de percentages afstemming op de EU-taxonomie wordt voor aandelen en/of bedrijfsobligaties gekeken naar de beschikbare data van MSCI ESG.

De gerapporteerde percentages zijn op bovenstaande wijze vastgesteld of afkomstig van een onafhankelijke dataverstrekker, in dit geval de dataprovider die uitgaat van door de ondernemingen gerapporteerde data op taxonomie alignment. Hierop is geen aanvullende betrouwbaarheidsverklaring van een accountant afgegeven of een toetsing uitgevoerd.

Vastgoed

de volgende uitgangspunten zijn gehanteerd:

1. Enkel energie-efficiënte gebouwen kunnen afgestemd zijn op de EU-taxonomie.
 - Voor gebouwen waarvan de omgevingsvergunning is afgegeven voor 1 januari 2021 geldt dat deze als energie-efficiënt worden aangemerkt als ze beschikken over een energielabel A of hoger.
 - Voor gebouwen waarvan de omgevingsvergunning na die datum is afgegeven geldt dat de prestatie van het gebouw ten aanzien van de BENG 2-norm, 10% lager dient te liggen.
2. Objecten die op basis van hun locatie niet onderhevig zijn aan hoge of zeer hoge klimaatrisico's (vastgesteld op basis van de Klimateffectatlas) en/of indien dat wel het geval is, waar een adaptatieplan voor is opgesteld dat wordt uitgevoerd in de komende 5 jaar, kunnen afgestemd zijn op de EU-taxonomie.
3. Op dit moment dekken de kaarten van de Klimateffectatlas nog niet alle klimaatrisico's vanuit de EU-taxonomie en nog niet alle data is volledig, maar op dit moment wordt deze data in de vastgoedbeleggingsmarkt gezien als de 'best practice' om de klimaat- en kwetsbaarheidsbeoordeling van gebouwen op te baseren.
4. In 2025 zullen de specifieke gebouwkenmerken aan de klimaatrisico analyses worden toegevoegd van gebouw die op basis van de locatiekaarten een hoog of zeer hoog risico op schade als gevolg van klimaatverandering hebben.
5. Voor objecten met grootverbruik energie-installaties (bijvoorbeeld centrale blokverwarming) gelden aanvullende eisen.

Om te bepalen of aan de EU-taxonomie wordt voldaan, bevatten de criteria voor **fossiel gas** emissiegrenswaarden en de omschakeling naar hernieuwbare energie of koolstofarme brandstoffen tegen eind 2035. Voor **kernenergie** bevatten de criteria uitgebreide regels inzake veiligheid en afvalbeheer.

Zoals uit bovenstaande blijkt wordt de data de komende jaren nog verfijnd. Tevens wordt de ingezette lijn ten aanzien van verduurzamingen en duurzame aankopen verder voortgezet.

Dit alles heeft tot gevolg dat de percentages de komende jaren kunnen wijzigen.

● **Heeft het financiële product belegd in activiteiten in de sectoren fossiel gas en/of kernenergie die aan de EU-taxonomie¹² voldoen?**

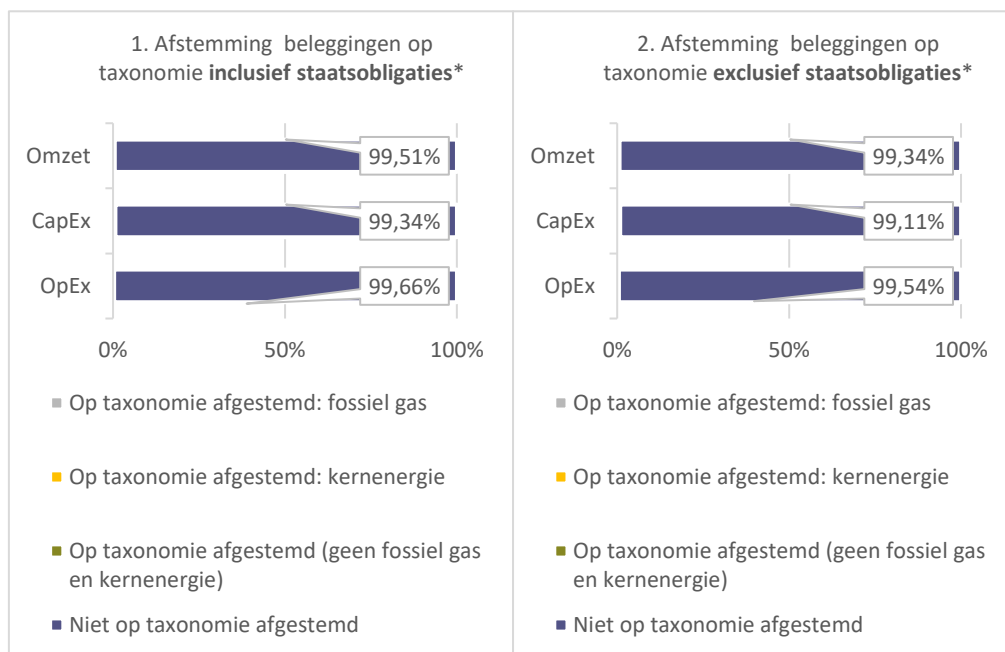
☒ Ja:

☐ In fossiel gas

☒ In kernenergie

☐ Nee

De onderstaande diagrammen geven in het grijs, oranje en groen het percentage op de EU-taxonomie afgestemde beleggingen. Er is geen geschikte methode om te bepalen in hoeverre staatsobligaties* op de taxonomie zijn afgestemd. Daarom geeft het eerste diagram de mate van afstemming voor alle beleggingen van het financiële product inclusief staatsobligaties weer, terwijl het tweede diagram alleen voor de beleggingen van het financiële product in andere producten dan staatsobligaties aangeeft in hoeverre die op de taxonomie zijn afgestemd.

***In deze diagrammen omvat "staatsobligaties" alle blootstellingen aan overheden.**

Data over Taxonomy alignment voor green bonds van het Achmea IM universum:

¹² Activiteiten in de sectoren fossiel gas- en/of kernenergie zullen alleen aan de EU-taxonomie voldoen indien zij bijdragen aan het beperken van klimaatverandering ("klimaatmitigatie") en geen ernstige afbreuk doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie - zie de toelichting in de linker marge. De uitgebreide criteria voor economische activiteiten in de sectoren fossiel gas en kernenergie die aan de EU-taxonomie voldoen, zijn vastgelegd in Gedelegeerde Verordening (EU) 2022/1214 van de Commissie.

Dit is gebaseerd op documentatie van de uitgevende partij en de Second Party Opinion. Een onderverdeling naar Omzet, CapEx, OpEx wordt voor de green bonds van het Achmea IM universum niet gemaakt in:

- Rapportages van de uitgevende organisatie,
- Second Party Opinion (dit document wordt gebruikt om vast te stellen of iets een green bond is in combinatie met het Achmea IM Greenbond Raamwerk)
- Bloomberg

Aangezien de ESG-dienstverlener zich baseert op onafhankelijke informatie, welke niet beschikbaar is op dit moment, tonen bovenstaande grafieken dan ook 100% niet op taxonomie afgestemd en niet een uitsplitsing naar Omzet, CapEx of OpEx.

Data over Taxonomy alignment en de uitsplitsing naar Omzet, CapEx of Opex voor overige duurzame beleggingen is afkomstig van de onafhankelijke dataprovider.

Faciliterende activiteiten maken het rechtstreeks mogelijk dat andere activiteiten een substantiële bijdrage leveren aan een ecologische doelstelling.

Transitieactiviteiten zijn activiteiten waarvoor nog geen koolstofarme alternatieven beschikbaar zijn en die onder meer broeikasgasemissie-niveaus hebben die overeenkomen met de beste prestaties.

● **Wat was het aandeel beleggingen in transitie- en faciliterende activiteiten?**

Aandelen en vastrentende waarden

Het aandeel beleggingen in transitie- en faciliterende activiteiten was 0,23%.

Vastgoed

Onder de EU-taxonomie wetgeving kwalificeert de activiteit verwerving en eigendom van vastgoed niet als een transitie- of faciliterende activiteit. Daarom is het aandeel beleggingen in transitie- en faciliterende activiteiten 0%.

● **Hoe verhiel het percentage op de EU-taxonomie afgestemde beleggingen zich tot eerdere referentieperiodes?**

Aandelen en vastrentende waarden

Ten opzichte van de voorgaande periode is dit percentage gedaald.

Vastgoed

Het aandeel beleggingen dat is afgestemd op de EU-taxonomie is toegenomen van 51% in 2023 tot 54,4% in 2024.

Wat was het aandeel duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet op de EU-taxonomie waren afgestemd?

Het aandeel duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet waren afgestemd op de EU-Taxonomie, was 92,94%.

Er wordt ook belegd in duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet zijn afgestemd op de taxonomie. Ondernemingen kunnen duurzame doelstellingen hebben, maar niet verplicht en/of in staat zijn om te voldoen aan de rapportageverplichtingen van de taxonomie.

Het raamwerk neemt, naast EU Taxonomie alignment, meerdere criteria in acht om een aandeel en een bedrijfsobligatie te beoordelen. Het raamwerk voor aandelen en bedrijfsobligaties gebruikt ook vereisten tot wetenschappelijk aantoonbare emissiereductiedoelstellingen en tot een lagere CO₂(e)-uitstoot dan het sub industrie gemiddelde.

Het raamwerk op green bonds neemt, naast EU Taxonomie alignment, meerdere criteria in acht om een green bond te beoordelen. Het raamwerk volgt de ICMA Green Bond Principles. Daarnaast gebruikt het raamwerk de richtlijnen (taxonomie) van het Climate Bonds Initiative voor het

 zijn duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die **geen rekening houden met de criteria** voor ecologisch duurzame economische activiteiten in het kader van de Verordening (EU) 2020/852.

beoordelen van de duurzaamheid van te financieren activiteiten. Zo wordt de kwaliteit van green bonds beoordeeld. Bonds worden afgekeurd indien de algemene strategie van het bedrijf inconsistent is met het uitgeven van een green bond, het milieuvoordeel discutabel is (niet conform CBI taxonomie) en niet alle te financieren activiteiten kwalificeren als 'duurzame belegging' conform SFDR. Daarnaast is data omtrent taxonomie alignment op dit moment nog beperkt beschikbaar.

Wat was het aandeel sociaal duurzame beleggingen?

Het aandeel van sociaal duurzame beleggingen was 0%.

Welke beleggingen zijn opgenomen in 'overige'? Waarvoor waren deze bedoeld en waren er ecologische of sociale minimumwaarborgen?

De beleggingen die onder 'overige' zijn opgenomen bestaan voor het grootste deel uit beleggingen in beleggingsfondsen. Verschillende van die fondsen promoten wel degelijk E/S-kenmerken in de vorm van uitsluitingen, ESG-integratie of impactbeleggingen. Echter, over deze beleggingsfondsen kan de ESG-dienstverlener momenteel geen E/S-kenmerken meten. Daarnaast zijn onder 'overige' liquiditeiten opgenomen. Het streven is om het percentage liquide middelen zo klein mogelijk te houden. De beleggingen zijn bedoeld om de portefeuille efficiënt te beheren of rendement te behalen. Er bestaan geen ecologische of sociale minimumwaarborgen. Een overzicht van alle type beleggingen onder 'overige' is opgenomen in onderstaande tabel.

Type belegging	% van "overige"
Fondsen	76,0
Liquiditeiten	29,2
Overig	5,1
Alternatieve beleggingen	0,1
Derivaten	-10,5

Welke maatregelen zijn er in de referentieperiode getroffen om aan de ecologische en/of sociale kenmerken te voldoen?

Gedurende 2024 zijn, naast uitsluiten en ESG-integratie, onderstaande maatregelen getroffen om te voldoen aan de ecologische en/of sociale kenmerken:

Aandelen en vastrentende waarden

Engagement

Voor de Pensioenregeling wordt het gesprek aangegaan met ondernemingen waarin wordt belegd. Dit via een normatief en een thematisch engagementprogramma. Het doel van het normatieve engagementprogramma is structurele schendingen van internationale normen te stoppen of te voorkomen. Bij thematisch engagement staan niet de ondernemingen centraal die normen schenden, maar juist ondernemingen die zowel financieel als maatschappelijk op bepaalde thema's hun prestaties kunnen verbeteren.

Stemmen op aandeelhoudersvergaderingen

Voor de Pensioenregeling is actief gebruik gemaakt van aandeelhoudersrechten om lange termijn waarde creatie te bevorderen bij de ondernemingen waarin wordt belegd.

Zie voor meer informatie de MVB-documentatie op de [website](https://www.bplpensioen.nl).

Vastgoed

Gestreefd is naar zoveel mogelijk vastgoed in de portefeuille met energielabel A/groene labels door voortzetting van het in 2021 opgestelde verduurzamingsplan. In 2024 heeft BPL goedkeuring gegeven op de verduurzaming van 270 woningen.

In lijn hiermee is de CO₂(e)-reductie die bewerkstelligd is ten opzichte van referentiejaar 1990 gemonitord, alsook geëvalueerd ten opzichte van geldende CRREM normen.

De tevredenheid van huurders is in het afgelopen jaar getoetst door het jaarlijkse huurdertevredenheidsonderzoek. De tevredenheid over de woningen scoort hierin in lijn met de geldende benchmark

Er wordt actief gestuurd op verbeteren van het klachtenonderhoud, in samenwerking met dienstverlener (en App) Ziezodan. Er wordt gemonitord op doorlooptijden en er vindt overleg plaats om de dienstverlening te verbeteren.

Er is geïnvesteerd in woningcomplexen met zogenaamde 'middenhuur', onder andere in Amsterdam ("Justus" in de Sluisbuurt en "Podium" in Amsterdam West).

Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?

Aandelen en vastrentende waarden

Niet van toepassing. Er is geen alomvattende referentiebenchmark op het niveau van de beleggingsportefeuille om te bepalen of de beleggingsportefeuille is afgestemd op de ecologische en/of sociale kenmerken die het promoot.

Vastgoed

De duurzaamheidsprestaties van de portefeuille is gemeten door en vergeleken met duurzaamheidsbenchmark GRESB. Dit is geen referentiebenchmark in de zin van Europese wetgeving. Daarom zijn de vragen over referentiebenchmark zijn niet van toepassing.

Referentie-benchmarks zijn indices waarmee wordt gemeten of het financiële product voldoet aan de ecologische of sociale kenmerken verwezenlijkt die dat product promoot.

Referentie-benchmarks

zijn indices waarmee wordt gemeten of het financiële product de ecologische of sociale kenmerken verwezenlijkt die dat product promoot.